

Vergaderjaar 2000–2001

27 700

Financiële verantwoordingen over het jaar 2000

Nr. 25

**FINANCIËLE VERANTWOORDING VAN HET MINISTERIE VAN
VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN MILIEUBE-
HEER (XI) OVER HET JAAR 2000**

Deze financiële verantwoordingen bestaan uit:

- de rekening van verplichtingen, uitgaven en ontvangsten, zoals blijkt uit bijgevoegde staten, voorzien van een toelichting;
- de op deze rekening aansluitende saldibalans per 31 december 2000, voorzien van een toelichting.

De financiële verantwoording van het agentschap Rijksgebouwendienst bestaat uit de rekening van baten en lasten en van kapitaaluitgaven en ontvangsten, zoals blijkt uit de bijgevoegde staten, voorzien van een toelichting en de balans per 31 december 2000, voorzien van een toelichting.

maart 2001

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
J. P. Pronk

Inhoudsopgave van de financiële verantwoording over het begrotingsjaar 2000

Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (XI)

	Pag.		Pag.
Rekening 2000	4	6. Van Beleidsbegroting Tot Beleidsverantwoording (VBTB)	57
Onderdeel uitgaven en verplichtingen	4	7. Invoering Euro	57
Onderdeel ontvangsten	8	8. Millennium	58
Inleiding en leeswijzer	9	9. Emancipatiebeleid	59
		10. EOS – «Project modernisering huursubsidie»	59
De Beleidsparagraaf	12	11. Informatievoorziening professioneel inkopen en aanbesteden	60
Beleid voor de langere termijn: de Grote Nota's	12	12. Financieel beheer Rijksgebouwendienst	61
1. De Uitvoeringsnota Klimaatbeleid	12	13. Het Ruimtelijk Planbureau	61
2. Nota Mensen, Wensen, Wonen	13		
3. Nota Ruimte maken, ruimte delen	14	Reactie op opmerkingen van de Algemene Rekenkamer bij de FV van VROM over 1999	62
4. Nationaal Milieubeleidsplan 4	15	Algemeen	62
		1. Hoofdbeleidsterrein Algemeen	62
Beleidsprioriteiten 2000	16	2. Hoofdbeleidsterrein Volkshuisvesting	64
1. Afval	16	3. Hoofdbeleidsterrein Ruimtelijke Ordening	66
2. Verduurzaming	16	4. Hoofdbeleidsterrein Milieubeheer	67
3. Mest en ammoniak	17	5. Agentschap Rijksgebouwendienst	69
4. Duurzaam bouwen	18		
5. Mondiaal zoetwaterbeheer	21	Financieel overzicht op hoofdlijnen	69
6. Biodiversiteit	21		
7. Genetisch Gemodificeerde Organismen	22	Artikelsgewijze toelichting	72
8. Herijking VINEX/VINAC en Kwaliteit VINEX	22	1. Uitgaven en Verplichtingen	72
9. Architectuurnota	23	01. Hoofdbeleidsterrein Algemeen	72
10. Meerjaren Beleidsplan Volkshuisvesting	24	02. Hoofdbeleidsterrein Volkshuisvesting	85
11. Nieuwe Sleutelprojecten	24	03. Hoofdbeleidsterrein Volkshuisvesting	88
12. Stimuleringsprogramma Intensief Ruimtegebruik (STIR)	25	04. Hoofdbeleidsterrein Ruimtelijke Ordening	138
13. Huurbeleid lange termijn/Vouchers	26	05. Hoofdbeleidsterrein Milieubeheer	147
14. Bevordering Eigen Woningbezit	29		
15. Wonen en zorg	30	2. Ontvangsten	188
16. Handhaving	31	01. Hoofdbeleidsterrein Algemeen	188
17. Waterleidingwet	35	02. Hoofdbeleidsterrein Volkshuisvesting	188
18. Fundamentele Herziening van de Wet op de Ruimtelijke Ordening	36	03. Hoofdbeleidsterrein Volkshuisvesting	189
19. Vergoeding Belastingstelsel	37	04. Hoofdbeleidsterrein Ruimtelijke Ordening	193
20. Vernieuwing geluidbeleid (MIG)	38	05. Hoofdbeleidsterrein Milieubeheer	194
21. Toekomst Woningcorporaties	38		
22. Nota Op grond van nieuw beleid	40	De saldibalans van VROM met toelichting	196
23. Coördinatie Bouw	41		
24. Internationalisering	42	De financiële verantwoording van het agentschap Rijksgebouwendienst	205
		1. Algemeen, missie en doelstellingen	205
Beleidsprioriteiten voor 2000 van de Tweede Kamer	45	2. Reactie op opmerkingen van de Rekenkamer over de FV van de Rgd over 1999	207
1. ISV/IPSV	45	3. Bedrijfsvoering	209
2. Sanering geluidshinder	47	4. Misbruik en Oneigenlijk gebruik	214
3. Prestatiegegevens 2001 op verzoek van de Tweede Kamer	47	5. Volkshuisvesting buiten de Rgd	215
		6. Balans	217
Nieuwe prioriteiten op grond van de uitvoering in 2000	52	7. Rekeningstaat	235
1. Vuurwerkramp en wederopbouw Enschede	52	8. Prestatiegegevens	247
2. Uitvoering bodemsanering	53		
		Bijlagen:	
De Bedrijfsvoeringsparagraaf	53	Overzicht aangeboden documenten aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal	258
1. Doelmatigheidstaakstelling regeerakkoord	53	Trefwoordenregister	267
2. Samenvoeging Inspecties van het Ministerie van VROM	54	Afkortingenlijst	270
3. Project Modernisering en verzelfstandiging Secretariaten	55		
Huurcommissie	55		
4. Reorganisatie Directoraat-Generaal Milieubeheer	56		
5. Nieuwe infrastructuur van het Ministerie van VROM (NIVRO)	56		

**Financiële Verantwoording van het Ministerie van
Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (XI) over het jaar 2000**

Staat behorende bij de financiële verantwoording over het jaar 2000

Rekening 2000

Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (XI)

Onderdeel uitgaven en verplichtingen

(1)					
Art.	Omschrijving	Oorspronkelijk vastgestelde begroting			
		Verplichtingen		Uitgaven	
		NLG1000	EUR1000	NLG1000	EUR1000
	TOTAAL			8 287 012	3 760 487
01	Algemeen			258 183	117 158
01	Personeel en materieel centrale directies	78 032	35 409	78 032	35 409
02	Personeel en materieel gemeenschappelijke diensten en voorzieningen	142 012	64 442	150 368	68 234
03	Prijsbijstelling	0	0	0	0
04	Loonbijstelling	0	0	0	0
05	Onvoorziene uitgaven	14 693	6 667	14 693	6 667
07	Voorlichting	19 201	8 713	19 951	9 053
11	Nog nader te verdelen	- 19 900	- 9 030	- 19 900	- 9 030
13	VROM-raad	4 405	1 999	4 405	1 999
14	Stichting advisering bestuursrechtspraak	9 584	4 349	9 584	4 349
15	Duurzaam bouwen	1 050	477	1 050	477
16	Loket Bouwen en Wonen	0	0	0	0
02	Rijkshuisvesting			158 138	71 760
01	Inputfinanciering buiten de huur-verhuurrelatie	151 138	68 583	158 138	71 760
03	Volkshuisvesting			6 626 529	3 006 989
(03.A)	Algemeen en actief deel			5 019 153	2 277 593
01	Personeel en materieel	192 507	87 356	202 107	91 712
03	Onderzoek	13 670	6 203	18 692	8 482
05	Volkshuisvestingsinstellingen, experimenten en kennisoverdracht	6 910	3 136	13 781	6 254
06	Woonconsumenten	3 311	1 502	3 311	1 502
15	Bijzondere aandachtsgroepen	48 250	21 895	126 450	57 381
16	Subjectsubsidies	3 315 808	1 504 648	3 316 753	1 505 077
18	Infrastructuur en locatiesubsidie	0	0	9 070	4 116
19	Stadsvernieuwing	20 000	9 076	747 999	339 427
35	Budget Besluit locatiegebonden subsidies	20 000	9 076	20 000	9 076
37	Budget Besluit woninggebonden subsidies 1995	0	0	213 704	96 975
39	Sanering woningbeheer	0	0	0	0
40	Stimulering duurzaam en innovatief bouwen	10 000	4 538	55 205	25 051
41	Planologische en woningbouwknelpunten Vinex	0	0	7 500	3 403
42	Stimulering herstructurering van de woningvoorraad	0	0	57 200	25 956
43	Investerings stedelijke vernieuwing	1 188 517	539 326	220 381	100 005
44	Stedelijke vernieuwing Lelystad	0	0	7 000	3 176
(03. B)	Niet-actief deel			1 607 376	729 396
73	Afkoop jaarlijkse bijdragen op grond van de wet «Balansverkorting geldelijke steun volkshuisvesting»	0	0	0	0
74	Bijdragen nieuwbouw en verbetering huurwoningen	0	0	56 349	25 570
75	Bijdragen woningen marktsector en premiekoopwoningen	0	0	173 080	78 540
76	Budgetten Besluit woninggebonden subsidies 1992-1994	0	0	363 686	165 034
77	Overige niet-actieve uitgaven	2 066	938	2 066	938
78	Afkoop DKP-objectsubsidies voor woningen van beleggers en particulieren	0	0	495 323	224 768
79	Afkoop subsidies en overnamebijdragen Niet-winstbeogende instellingen	522 642	237 165	516 872	234 546
80	Afkoop subsidies woonwagens en standplaatsen	0	0	0	0

(2)				(3)=(2)-(1)			
Realisatie				Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting			
Verplichtingen		Uitgaven		Verplichtingen		Uitgaven	
NLG1000	EUR1000	NLG1000	EUR1000	NLG1000	EUR1000	NLG1000	EUR1000
		8 709 391	3 952 149			+ 422 379	+ 191 667
		305 244	138 514			+ 47 061	+ 21 356
97 391	44 194	96 625	43 847	+ 19 359	+ 8 785	+ 18 593	+ 8 438
196 797	89 303	172 494	78 274	+ 54 785	+ 24 861	+ 22 126	+ 10 040
0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	- 14 693	- 6 667	- 14 693	- 6 667
21 351	9 689	20 284	9 204	+ 2 150	+ 976	+ 333	+ 151
0	0	0	0	+ 19 900	+ 9 030	+ 19 900	+ 9 030
4 388	1 991	4 400	1 997	- 17	- 8	- 5	- 2
10 271	4 661	10 471	4 752	+ 687	+ 312	+ 887	+ 403
0	0	0	0	- 1 050	- 477	- 1 050	- 477
2 985	1 355	970	440	+ 2 985	+ 1 355	+ 970	+ 440
		369 212	167 541			+ 211 074	+ 95 781
369 212	167 541	369 212	167 541	+ 2 18 074	+ 98 958	+ 211 074	+ 95 781
		6 880 583	3 122 272			+ 254 054	+ 115 283
		5 244 882	2 380 023			+ 225 729	+ 102 430
249 267	113 112	227 091	103 049	+ 56 760	+ 25 756	+ 24 984	+ 11 337
13 527	6 138	19 546	8 870	- 143	- 65	+ 854	+ 388
14 042	6 372	12 659	5 7 44	+ 7 132	+ 3 236	- 1 122	- 510
3 342	1 517	3 229	1 465	+ 31	+ 15	- 82	- 37
3 122	1 417	87 270	39 601	- 45 128	- 20 478	- 39 180	- 17 780
3 401 344	1 543 463	3 358 776	1 524 146	+ 85 536	+ 38 815	+ 42 023	+ 19 069
0	0	9 841	4 466	0	0	+ 771	+ 350
44 304	20 104	772 282	350 446	+ 24 304	+ 11 028	+ 24 283	+ 11 019
0	0	0	0	- 20 000	- 9 076	- 20 000	- 9 076
0	0	213 700	96 973	0	0	- 4	- 2
75	34	75	34	+ 75	+ 34	+ 75	+ 34
9 943	4 512	51 908	23 555	- 57	- 26	- 3 297	- 1 496
0	0	7 500	3 403	0	0	0	0
0	0	57 200	25 956	0	0	0	0
1 176 421	533 837	382 905	173 755	- 12 096	- 5 489	+ 162 524	+ 73 750
30 000	13 613	40 900	18 560	+ 30 000	+ 1 3 613	+ 33 900	+ 15 384
		1 635 701	742 249			+ 28 325	+ 12 853
	0	1 744	791	0	0	+ 1 744	+ 791
58 270	26 442	44 957	20 401	+ 58 270	+ 26 442	- 11 392	- 5 169
0	0	183 800	83 405	0	0	+ 10 720	+ 4 865
0	0	361 232	163 920	0	0	- 2 454	- 1 114
0	0	0	0- 2 066	- 938	- 2 066	- 938	
0	0	499 777	226 789	0	0	+ 4 454	+ 2 021
1 042 422	473 030	391 722	177 756	+ 519 780	+ 235 865	- 125 150	- 56 790
319	145	311	141	+ 319	+ 145	+ 311	+ 141

(1)					
Art.	Omschrijving	Oorspronkelijk vastgestelde begroting			
		Verplichtingen		Uitgaven	
		NLG1000	EUR1000	NLG1000	EUR1000
81	Afkoop subsidies hoog niveau renovatie	0	0	0	0
04	Ruimtelijke Ordening			100 620	45 659
01	Personeel en materieel	41 911	19 018	41 911	19 018
03	Onderzoek, planvorming en stimulering ruimtelijk beleid	31 917	14 483	45 958	20 855
05	Uitvoering planologische kernbeslissing waddengebied	228	103	228	103
06	Veiligstelling van bufferzones	12 023	5 456	12 023	5 456
08	Leerlingbouwplaatsen	0	0	0	0
09	Stichting Overlegorgaan RAVI	500	227	500	227
10	Bijdrage Meerpaal Dronten	0	0	0	0
05	Milieubeheer			1 143 542	518 921
01	Personeel en materieel	156 985	71 237	156 103	70 837
13	Garanties en deelnemingen	233 600	106 004	515	234
14	Onderzoek en monitoring	40 137	18 214	40 146	18 218
15	Algemeen milieubeleid	111 574	50 631	116 707	52 960
16	Milieukwaliteit en emissiebeleid	462 516	209 881	693 962	314 907
17	Ketenbeheer en milieuzorg	51 490	23 366	56 777	25 765
19	Structurele bijdrage aan Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) ten behoeve van het RIVM	78 317	35 539	79 332	36 000

Mij bekend,

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

(2)				(3)=(2)-(1)			
Realisatie				Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting			
Verplichtingen		Uitgaven		Verplichtingen		Uitgaven	
NLG1000	EUR1000	NLG1000	EUR1000	NLG1000	EUR1000	NLG1000	EUR1000
0	0	152 158	69 046	0	0	+ 152 158	+ 69 046
		123 134	55 877			+22 514	+ 10 218
61 374	27 851	55 513	25 191	+ 19 463	+ 8 833	+ 13 602	+ 6 173
32 922	14 939	40 864	18 543	+ 1 005	+ 456	- 5 094	- 2 312
280	127	252	115	+ 52	+ 24	+ 24	+ 12
26 005	11 801	26 005	11 801	+ 13 982	+ 6 345	+ 13 982	+ 6 345
0	0	0	0	0	0	0	0
1 000	454500	227	+ 500	+ 227	0	0	0
4 300	1 952	0	0	+ 4 300	+ 1 952	0	0
		1 031 218	467 949			- 112 324	- 50 972
171 583	77 861	162 813	73 882	+ 14 598	+ 6 624	+ 6 710	+ 3 045
3	2	0	0	- 233 597	- 106 002	- 515	- 234
30 848	13 999	30 623	13 897	- 9 289	- 4 215	- 9 523	- 4 321
139 513	63 309	110 001	49 917	+ 27 939	+ 12 678	- 6 706	- 3 043
585 239	265 570	599 160	271 887	+ 122 723	+ 55 689	- 94 802	- 43 020
77 847	35 326	44 290	20 098	+ 26 357	+ 11 960	- 12 487	- 5 667
83 160	37 737	84 331	38 268	+ 4 843	+ 2 198	+ 4 999	+ 2 268

**Financiële Verantwoording van het Ministerie van
Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (XI) over het jaar 2000**

Staat behorende bij de financiële verantwoording over het jaar 2000

Rekening 2000

Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (XI)

Onderdeel ontvangsten

Art.	Omschrijving	(1)		(2)		(3) = (2) – (1)	
		Oorspronkelijk vastge- stelde begroting		Realisatie		Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting	
		Ontvangsten		Ontvangsten		Ontvangsten	
		NLG1000	EUR1000	NLG1000	EUR1000	NLG1000	EUR1000
	TOTAAL	254 594	115 530	535 991	243 222	+ 281 397	+ 127 692
01	Algemeen	31 937	14 492	40 874	18 548	+ 8 937	+ 4 055
01	Ontvangsten van algemene aard	31 937	14 492	40 874	18 548	+ 8 937	+ 4 055
02	Rijkshuisvesting	0	0	243 597	110 540	+ 243 597	+ 110 540
02	Ontvangsten Inputfinanciering buiten de huur-verhuurrelatie	0	0	243 597	110 540	+ 243 597	+ 110 540
03	Volkshuisvesting	141 457	64 190	154 276	70 007	+ 12 819	+ 5 817
03	Restituties	133 350	60 511	142 812	64 805	+ 9 462	+ 4 294
05	Overige ontvangsten volkshuis- vesting	3 107	1 410	6 464	2 933	+ 3 357	+ 1 523
08	Impuls voor de ruimtelijke- economische structuur	5 000	2 269	5 000	2 269	0	0
04	Ruimtelijke Ordening	398	181	7 350	3 335	+ 6 952	+ 3 155
01	Diverse ontvangsten	398	181	7 350	3 335	+ 6 952	+ 3 155
05	Milieubeheer	80 802	36 666	89 894	40 792	+ 9 092	+ 4 126
03	Overige ontvangsten milieubeheer	22 802	10 347	32 298	14 656	+ 9 496	+ 4 309
06	Ontvangsten bodemsanering	58 000	26 319	57 596	26 136	– 404	– 183

Mij bekend,

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

INLEIDING EN LEESWIJZER

De Financiële Verantwoording 2000 is, waar mogelijk, opgesteld volgens de structuur die is voorgesteld in de Regeringsnota Van Beleidsbegroting Tot Beleidsverantwoording (VBTB). Dit betekent dat centraal komt te staan de beleidsmatige verantwoording op de in de begroting 2000 opgenomen prioritaire beleidsvoornemens. Hiermee krijgt de verantwoording het karakter van een jaarverslag.

Informatie van derden

Een deel van de in deze financiële jaarverantwoording opgenomen bedragen is gebaseerd op cijfers ontleend aan de voorlopige jaarverantwoordingen van diverse uitvoeringsorganisaties, waaraan VROM de uitvoering van (subsidie)regelingen heeft opgedragen. Aangezien de op deze jaarverantwoordingen betrekking hebbende accountantsverklaringen ten tijde van de opstelling van de financiële jaarverantwoording nog niet beschikbaar waren, valt niet uit te sluiten dat feitelijk – naar aanleiding van eventuele opmerkingen uit de nog te ontvangen accountantsverklaringen – nog correcties op de in deze financiële jaarverantwoording opgenomen bedragen zullen moeten worden uitgevoerd. Dergelijke correcties zullen echter in het boekjaar 2001 worden uitgevoerd en zijn derhalve niet meer van invloed op de in deze jaarverantwoording opgenomen bedragen.

Opbouw van de hoofdstukken

De verantwoording is opgebouwd uit drie delen: de Rekening van VROM met een toelichting bij de Rekening, de saldibalans met toelichting en de financiële verantwoording van het agentschap Rijksgebouwendienst.

De toelichting bij de Rekening

De toelichting bij de Rekening bestaat, naast de leeswijzer, uit vijf paragrafen:

1. De beleidsparagraaf;

In deze paragraaf wordt op hoofdlijnen het gerealiseerde beleid afgezet tegen het voorgenomen beleid. Voor de selectie van onderwerpen is aansluiting gezocht bij het algemeen deel van de Memorie van Toelichting bij de begroting 2000, waardoor een duidelijker koppeling tot stand wordt gebracht tussen resultaten van beleid en de beleidsdoelstellingen uit de begroting. Dit betekent dat aandacht wordt besteed aan het beleid voor de langere termijn en de VROM beleidsprioriteiten 2000. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de onderwerpen waarvan door de Tweede Kamer is aangegeven dat van deze onderwerpen in het bijzonder prestatiegegevens moeten worden opgenomen in de financiële verantwoording over 2000 en 2001. Er is voor gekozen om in dit deel m.n. procedureel op de onderwerpen in te gaan om daarnaast in de artikelsgewijze toelichting inhoudelijk op de vraagstellingen in te gaan. Voorts zijn de nieuwe prioriteiten op grond van de uitvoering in 2000 opgenomen. Om een vergelijking met de begroting 2000 te bevorderen, is in de structuur van de beleidsparagraaf gekozen voor een indeling gelijk aan de memorie van toelichting in de begroting: *realisatie beleidsdoelstelling en de prestaties en effecten 2000*.

2. De bedrijfsvoeringsparagraaf;
De onderliggende gedachte voor de selectie van onderwerpen voor deze paragraaf is dat de bedrijfsvoering meer omvat dan alleen het financieel beheer. Bedrijfsvoering richt zich op de inrichting en het functioneren van het ministerie, op de administratie en op de managementinformatievoorziening. Dit heeft zich vertaald in een selectie van onderwerpen, waarbij, voor de VROM bedrijfsvoeringsprioriteiten, aansluiting is gezocht bij het algemeen deel van de Memorie van Toelichting bij de begroting 2000.
3. Reactie op opmerkingen van de Algemene Rekenkamer over de verantwoording 1999;
In deze paragraaf wordt ingegaan op de opmerkingen van de Algemene Rekenkamer bij de financiële verantwoording over 1999 en de maatregelen die zijn getroffen om de geconstateerde tekortkomingen voor het jaar 2000 en volgende jaren op te heffen.
4. Financieel overzicht;
Deze paragraaf is voor het eerst in de verantwoording over 2000 opgenomen en geeft een beeld op hoofdlijnen van de verschillen in financiële zin tussen de geautoriseerde begroting en de rekening.
5. Artikelsgewijze toelichting.
De artikelsgewijze toelichting bevat de artikelen op de begroting van VROM met een toelichting. Uitgangspunt is dat elk artikel wordt toegelicht waarvan het verschil tussen gerealiseerde uitgaven en verplichtingen of ontvangsten en de oorspronkelijke begrotingsbedragen als politiek of beleidsmatig relevant gekenmerkt wordt. Naast deze beoordeling van subjectieve aard of een artikel al dan niet toegelicht dient te worden, wordt een rekenregel gehanteerd om te bepalen of een toelichting op een artikel, vanuit de informatiewaarde voor de Kamer, gewenst is. De artikelen waar het verschil tussen gerealiseerde uitgaven en het oorspronkelijke begrotingsbedrag kleiner of gelijk is aan 10% van het bij begroting vastgestelde budget voor de uitgaven en dit verschil niet meer bedraagt dan f 20 miljoen worden niet toegelicht. Van deze artikelen wordt alleen de cijfermatige presentatie over uitgaven, verplichtingen en ontvangsten en eventuele prestatiegegevens gepresenteerd.

De saldibalans van VROM met toelichting

De saldibalans van het ministerie wordt gepresenteerd met een toelichting op alle afzonderlijke posten. In de toelichting wordt ingegaan op de samenstelling van de respectieve balansposten en de ouderdom en afwikkeling van openstaande verplichtingen, voorschotten en vorderingen.

De financiële verantwoording van het agentschap Rijksgebouwendienst

De financiële verantwoording van het agentschap Rijksgebouwendienst is onderdeel van de VROM-verantwoording en bestaat, naast de hoofdstukken Algemeen, missie en doelstellingen, Reactie op opmerkingen van de Algemene Rekenkamer over de verantwoording 1999, Bedrijfsvoering, Misbruik en Oneigenlijk gebruik en de Rijkshuisvesting buiten de Rijksgebouwendienst:

1. De balans per 31 december 2000 met toelichting;
De balans geeft de stand weer per balansdatum en bevat het overzicht van activa (bezittingen) en passiva (schulden).

2. De rekening en toelichting op de rekening;
 - a. De rekening van baten en lasten over 2000;
In de rekening van baten en lasten is een specificatie opgenomen van de baten en lasten van het agentschap waarbij de realisatie van 2000 wordt afgezet tegen de in de begroting 2000 opgenomen bedragen.
 - b. De ontwikkeling van het agentschapsvermogen;
In dit hoofdstuk wordt inzicht gegeven in de meerjarige ontwikkeling van het agentschapsvermogen.
 - c. De rekening van kapitaaluitgaven en -ontvangsten;
De kapitaaluitgaven en -ontvangsten worden toegelicht aan de hand van een kasstroomoverzicht. Het kasstroomoverzicht beslaat alleen het boekjaar; mutaties ten opzichte van de begroting 2000 worden toegelicht.
3. De prestatiegegevens.
In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de prestatiegegevens zoals deze in de begroting 2000 zijn opgenomen.

1. De Uitvoeringsnota Klimaatbeleid

Realisatie beleidsdoelstelling

Op grond van het Kyoto-protocol en de EU-lastenverdeling heeft Nederland toegezegd de emissie van broeikasgassen over de periode 2008–2012 op jaarbasis met gemiddeld 6% te zullen reduceren ten opzichte van 1990. Het klimaatbeleid kent voor de periode tot 2008 geen tussendoelen wat betreft de emissies. Met de Uitvoeringsnota Klimaatbeleid (Tweede Kamer, 1998–1999, 26 603, nrs. 1 en 2) is een start gemaakt met de uitvoering van het beleid. Over de voortgang van het beleid wordt jaarlijks gerapporteerd. In het voorjaar van 2002 wordt aan de Tweede Kamer gerapporteerd over de eerste evaluatie per 1 januari 2002. Uit de Milieubalans 2000 blijkt dat de totale emissie van broeikasgassen in 1998 stabiliseerde en in 1999 voor het eerst sinds jaren is gedaald. Hoewel hier specifieke omstandigheden aan bijdragen (de toegenomen import van elektriciteit), is er mogelijk ook sprake van een trendbreuk. Relevant is ook dat de totale emissie aan broeikasgassen in 1999 (235 Mton) slechts fractioneel hoger ligt dan het binnenlandse niveau dat over de periode 2008–2012, rekening houdend met de reducties in het buitenland, moet worden bereikt (namelijk 231 Mton).

Prestaties en effecten 2000

- Het tweede deel van de Uitvoeringsnota Klimaatbeleid is in maart 2000 naar de Tweede Kamer gegaan. Het nota-overleg terzake vond op 9 oktober 2000 plaats.
- In september 2000 is de notitie «Verantwoording over het klimaatbeleid» toegezonden aan de Tweede Kamer. De verantwoording bevat naast de feitelijke ontwikkeling van emissies per sector ook een tweetal toekomstprojecties tot 2010. Voor de sectoren industrie, handel/diensten/overheid en landbouw is het beeld in 1999 positief. In de overige sectoren (energie, consumenten en verkeer) was de CO₂-emissie in 1999 nog hoger dan het voor 2010 berekende niveau, hetgeen ook geldt voor de overige broeikasgassen.
- In de zomer is een afspraak op hoofdlijnen getekend met de eigenaren van de kolencentrales, gericht op het reduceren van de CO₂-emissie met 6 Mton per jaar in de periode 2008–2012. In het Belastingplan 2001 is de omvorming van de brandstoffenbelasting van een input- in een output-belasting geregeld als hoofdelement van de tegenprestatie van de overheid. Een convenant terzake is in de 2de helft van het jaar uitgewerkt, ondertekening is voorzien in het voorjaar van 2002;
- De marktpositie van duurzame energie is sterk verbeterd door de verhoging van de REB-tarieven per 1 januari 2000. Een volgende verhoging is opgenomen in het Belastingplan 2001. De verkenning van verdere verhogingen (als reservemaatregel) is van start gegaan in het kader van de werkgroep Vergroening II. De Minister van EZ heeft aangekondigd de markt voor groene stroom vervroegd vrij te zullen maken (mogelijk per 1 april 2001);
- Met de RAI/BOVAG en de ANWB is overeenstemming bereikt over de methodiek die ten grondslag zal liggen aan het in 2001 in te voeren etiket met vermelding van het relatieve brandstofgebruik van nieuwe personenauto's. De AMvB werd in november 2000 in het Staatsblad gepubliceerd;

- De commissie Emissieplafonds en Verhandelbaarheid is ingesteld en heeft haar werkzaamheden gestart. Voorbereidend werk t.b.v. een experiment met verhandelbare reducties is gedaan. Mede n.a.v. het SER-advies is de verdere uitwerking van het experiment in handen gelegd van de Commissie. Een analyse is gemaakt van ontwikkelingen in EU-lidstaten op het gebied van verhandelbare CO₂-emissies;
- Besluitvorming over de demonstratiefase van het GAVE-programma (technologische vernieuwing) heeft plaatsgevonden en er is een programmatekst opgesteld.

2. Nota Mensen, Wensen, Wonen

Realisatie beleidsdoelstelling

Conform de afspraak in het regeerakkoord is in december 2000 de beleidsnota «Mensen, wensen, wonen» verschenen, in het regeerakkoord aangekondigd als de Nota «Wonen in de 21^e eeuw» (Tweede Kamer, 2000–2001, 27 559, nr 2). De Nota formuleert, in het licht van de maatschappelijke veranderingen, het overheidsbeleid voor het wonen voor de komende tien jaar, met een doorkijk naar de volgende decennia. De uitgangspunten voor de Nota zijn meer zeggenschap en keuzevrijheid van burgers, aandacht voor maatschappelijke waarden en een betrokken overheid bij een beheerste marktwerking.

De Nota komt, op basis van een sociaal-economische analyse van de woonopgave en een analyse van de ruimtebehoefte tot de beleidsopgave voor de periode 2000–2010.

In deze beleidsopgave komt een vijftal thema's naar voren:

- Vergroting van de zeggenschap van de burgers over woning en woonomgeving;
- Scheppen van kansen voor mensen in kwetsbare posities;
- Versterken van de relatie wonen en zorg;
- Versterken van de stedelijke kwaliteit;
- Aandacht voor het wonen in het landelijk gebied.

Waar nodig wordt in de Nota een verbinding gelegd met ontwikkelingen op aanpalende beleidsterreinen zoals de zorg, het emancipatiebeleid, het sociaal-economisch beleid en het ruimtelijk beleid.

Bij de versterking van de stedelijke kwaliteit wordt ingegaan op de gewenste kwaliteit van woonmilieus in herstructurerings- en nieuwe uitleggebieden. Dit is afgestemd met de Nota «Ruimte maken, ruimte delen».

In de Nota wordt een «sturingsmodel» voor het wonen gepresenteerd. De ordening van het woonbeleid zal worden vastgelegd in een te ontwikkelen «Woonwet». De taak en positie van sociale verhuurders worden in de Nota eveneens nader vastgelegd.

Prestaties en effecten 2000

In mei 2000 is de ontwerp-nota «Mensen, Wensen, Wonen in de 21^e eeuw» afgerond. Daarnaast is de onderzoeksbijlage van de Nota gelijk met de ontwerp-nota gepubliceerd.

De ontwerp-nota is vervolgens aan de Sociaal Economische Raad (SER), de Raad voor de Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO), Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB), de Raad voor het Landelijk Gebied (RLG) en de VROM-raad ter advies aangeboden. Eind september 2000 zijn de adviezen ontvangen.

Daarnaast zijn van circa 30 organisaties zoals de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), AEDES, het Coördinatieorgaan Samenwer-

kende Ouderenorganisaties (CSO), Arcares, e.a. opmerkingen over de ontwerp-nota ontvangen. Op grond van de adviezen en externe reacties zijn beleidsvoorstellen bijgesteld en verduidelijkt en is de definitieve Nota «Mensen, Wensen, Wonen» opgesteld. De verwerking van de reacties en adviezen is in de Nota uitgebreid verantwoord. Aanbieding van de Nota aan de Tweede Kamer vond plaats bij brief van 13 december 2000 (Tweede Kamer, 2000–2001, 27 559, nr. 1).

In de adviezen wordt het uitgangspunt van de Nota «de burger centraal» breed onderschreven. Gewaardeerd wordt dat de Nota veel ambitie uitstraalt. Van verschillende kanten (SER, ROB, RMO, RLG) wordt ook gewezen op de mogelijke spanning tussen individuele wensen en collectieve waarden. Dit geldt eveneens voor de relatie van het wonen met het ruimtelijk beleid (VROM-raad, RLG, RMO). Er is grote aandacht in de adviezen voor de in de Nota aangekondigde maatregelen voor de vergroting van de zeggenschap van de burgers voor woning en woonomgeving en de hoge ambities bij de transformatie-opgave voor bestaand stedelijk gebied in relatie tot de uitleg van nieuw stedelijk gebied. De passages over de taak en positie van de sociale verhuurders in de ontwerp-nota hebben eveneens veel reacties opgeroepen. Mede naar aanleiding van deze reacties zijn de beleidsvoorstellen voor de woningcorporaties aangepast. Dit betreft met name de afbakening van het werkterrein van woningcorporaties en de verantwoordingsstructuur.

3. Nota Ruimte maken, ruimte delen

Doel van het ruimtelijk beleid, en daarmee van de Nota «Ruimte maken, ruimte delen» is de ruimtelijke kwaliteit van ons land te verbeteren en duurzame economische ontwikkelingen mogelijk te maken inclusief de bevordering van de werkgelegenheid. In de Nota «Ruimte maken, ruimte delen» zal de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van Nederland op hoofdlijnen worden uitgewerkt: er wordt in kaart gebracht wat volgens trends de te verwachten maximale ruimtedruk is in 2030 voor de verschillende functies: wonen, werken, recreatie, water, natuur & landschap en landbouw. In aanvulling op de uitgangspunten in de Startnota zal in de Nota «Ruimte maken, ruimte delen» de handhaving van het ruimtelijk beleid een prominente plaats krijgen. Voor iedereen die verantwoordelijk is voor of betrokken is bij de ruimtelijke inrichting van Nederland zal de Nota «Ruimte maken, ruimte delen» een strategische, richtinggevende en inspirerende beleidsnota zijn.

Realisatie beleidsdoelstelling

Belangrijke mijlpalen in 2000 zijn geweest:

- 17 mei – in het Polderoverleg is vooral gesproken over de notitie Kwaliteit en Transformatie die door maatschappelijke organisaties is opgesteld. In deze notitie zijn geen standpunten vastgelegd maar worden een aantal sleutelbegrippen vastgesteld, dit vanwege het belang ervan dat door de meeste organisaties wordt onderschreven;
- 9 juni – de ministerraad heeft over de hoofdlijnen van het ruimtelijk beleid ten aanzien van contouren, stedelijke netwerken/deltametropool en water gesproken ter voorbereiding van het concept van de Nota «Ruimte maken, ruimte delen»;
- 17 juni – de slotmanifestatie van het project «Geef mij de ruimte» vindt op die dag plaats. Tijdens deze bijeenkomst heeft de Minister van VROM gediscussieerd met de inwoners van vier landsdelen, die adviezen aan het kabinet over het ruimtelijk beleid hebben opgesteld.

De Minister van VROM heeft toegezegd de adviezen op te nemen in de Nota «Ruimte maken, ruimte delen».

Een goede indruk van de bereikte resultaten en maatschappelijke effecten zal worden verkregen in het proces van PKB deel 1 naar PKB deel 3, waarin inspraak en bestuurlijk overleg zal plaatsvinden gericht op de uitvoering van de beleidsvoornemens uit de Nota «Ruimte maken, ruimte delen».

Prestaties en effecten 2000

De eerste concept-teksten ten behoeve van de Nota «Ruimte maken, ruimte delen» zijn in december 1999 gereed gekomen. Op basis van deze concept-teksten is een politiek gewenste intensief gevoerde discussie over de ruimtebehoeften gevoerd die o.a. tot een aanzienlijke verbetering van de kwaliteit van de Nota «Ruimte maken, ruimte delen» heeft geleid. Gedurende het jaar heeft regelmatig overleg plaatsgevonden met de overige betrokken departementen, de maatschappelijke organisaties (zgn. Polderoverleg) en de bestuurders van de landsdelen (zgn. Landsdelig overleg). De Nota «Ruimte maken, ruimte delen» is in december 2000 door de Ministerraad vastgesteld en vervolgens in januari 2001 aan de Tweede Kamer aangeboden (Tweede Kamer, 2000–2001, nr. 27 400, nr.47)

4. Nationaal Milieubeleidsplan 4

Realisatie beleidsdoelstelling

Om in staat te zijn het NMP4 in 2001 aan het parlement aan te bieden waren voor het jaar 2000 vier resultaten m.b.t. de verkenningen, een eerste tekstversie, de implementatie en een haalbare planning beoogd.

Prestaties en effecten 2000

De verkenning is gereed gekomen in juni 2000 met aansluitend de beslissing van de Minister om met het schrijven van de tekst aan te vangen.

De geplande oplevering van een eerste tekstversie van het NMP4 is eind 2000 gerealiseerd. Daartoe is in het verslagjaar gewerkt aan de programmatische invulling van het NMP4 in 5 hoofdstukken:

1. naar emissie-arme energievoorziening
2. afweging van risico's in milieubeleid
3. naar een hoogwaardige leefomgeving
4. hulpbronnen en biodiversiteit op mondiale schaal
5. duurzame landbouw.

Het voorgenomen implementatieplan wordt begin 2001 opgesteld nadat de planning is geactualiseerd.

Beleidsprioriteiten 2000

1. Afval

Realisatie beleidsdoelstelling

Voor het merendeel zijn de doelstellingen op het beleidsterrein van de verwijdering m.b.t. de afzonderlijke afvalstromen behaald. Het aanbod van afvalstoffen is echter belangrijk hoger dan was ingeschat gebleken, namelijk 57 Mton. Deze groei van het afvalstoffenaanbod is met name toe te schrijven aan de groei van het aanbod van huishoudelijk afval. De toename van 6 Mton is deels (3 Mton) in het hergebruikcircuit terecht gekomen en deels (3 Mton) gestort. Van het totaal aanbod van 57 Mton wordt 43 Mton (=75%) hergebruikt.

Prestaties en effecten 2000

Op basis van de toename van het aanbod van huishoudelijk afval is een programma opgesteld teneinde de gescheiden inzameling van huishoudelijk afval te intensiveren met de bedoeling de hoeveelheid te storten afval te minimaliseren.

Het openstellen van de provinciegrenzen in combinatie met de verhoging van de belasting op te storten brandbaar afval is per 1 januari 2000 gerealiseerd. De Nederlandse afvalverbrandingsinstallaties hebben hierdoor op vollast gedraaid en daarmee de beoogde duurzame energieproductie gerealiseerd. De productie van duurzame energie is verder vergroot door efficiency- en rendementsverbeteringsmaatregelen in het kader van een daartoe tussen de Staat en de afvalverbranders afgesloten convenant.

De ontwikkeling van installaties met hogere energierendementen dan de huidig in gebruik zijnde roosterovens is gaande, maar heeft tot nog toe in slechts enkele gevallen tot daadwerkelijke inbedrijfneming geleid. Veel initiatieven, met name op het gebied van bij- en meestook in bestaande kolengestookte elektriciteitscentrales bevinden zich nog in de voorbereidingsfase.

De provinciegrenzen voor onbrandbaar afval zullen gesloten blijven tot de inwerkingtreding van het wetsvoorstel wijziging Wet milieubeheer (structuur beheer afvalstoffen) en de daaraan gekoppelde inwerkingtreding van Landelijk Afvalbeheersplan medio 2001.

2. Verduurzaming

Realisatie beleidsdoelstelling

In het kader van de ICES/KIS is in 1999 de stichting Nationaal Initiatief Duurzame Ontwikkeling (NIDO) opgericht. Het NIDO streeft naar het realiseren van sprongen in duurzame ontwikkeling door het identificeren en aanjagen van innovatietrajecten die kunnen leiden tot verandering van productie- en consumptiepatronen.

Prestaties en effecten 2000

Het NIDO heeft dit jaar zoals gepland een start gemaakt met 3 programma's, te weten «van financieel naar duurzaam rendement», «van

volume naar waarde» en «wonen, werken, leven in de 21^e eeuw». In 2001 vindt een tussentijdse beoordeling (midterm-review) plaats over de resultaten en doelstellingen van het NIDO. Dan wordt tevens over de voortzetting besloten.

3. Mest en ammoniak

Realisatie beleidsdoelstelling Mest

Vanwege de implementatie van de EU-Nitraatrichtlijn is aanvullend beleid noodzakelijk, die gericht is op een generieke aanscherping van de stikstofverliesnormen, een aanscherping van de stikstofverliesnormen op de droge zandgronden per 2008–2010 en de invoering van een grens voor de veedichtheid in de melkveehouderij.

Ten aanzien van de ammoniakproblematiek betreft het formuleren van wetsvoorstellen ter vervanging van de Interimwet ammoniak en veehouderij.

Prestaties en effecten 2000

De nota «Integrale aanpak Mestproblematiek» en het bestuurlijk akkoord met de LTO-Nederland, bepalen de hoofdlijnen van dit beleid.

In dat kader is afgezien van de eerder aangekondigde introductie van een norm voor de veedichtheid in de melkveehouderij.

Inmiddels is een aanklacht door de Europese Commissie tegen Nederland ingediend bij het EG-Hof wegens onvoldoende implementatie van de Nitraatrichtlijn in eerdere jaren. Met het aangepaste beleid wordt naar de mening van VROM en LNV wél voldaan aan de Nitraatrichtlijn.

In het kader van dit beleid is tevens een uitgebreid pakket flankerende maatregelen opgezet, zoals:

- een regeling gericht op het opkopen van veehouderijbedrijven en het slopen van de leeg gekomen stallen.
- flankerende maatregelen stikstofbeleid (f 600 mln) die met name zijn gericht op de melkveehouderij en de akker- en tuinbouw. Hiervan wordt f 150 mln ingezet in de periode tot 2004 voor de ontwikkeling en verspreiding van kennis, f 450 mln is bestemd voor het meer grondgebonden maken van de melkveehouderij. In 2000 is gestart met de maatregelen gericht op extra kennisontwikkeling en kennisverspreiding. Ten aanzien van de invulling van de f 450 mln is aan een externe commissie advies gevraagd.

Het betreft hier geen uitgegeven gelden, maar committeringen.

De noodzakelijke wijzigingen van de Meststoffenwet zijn in twee delen bij de Tweede Kamer ingediend. Het eerste deel bevat o.a. de normen voor 2001 en de uitbreiding van het mineralen-aangiftesysteem (minas) tot alle landbouwbedrijven. Deze wijziging werd in oktober 2000 door de Tweede Kamer aanvaard, in december door de Eerste Kamer en is per 1 januari 2001 van kracht geworden.

De tweede wijziging bevat de aangescherpte normen voor 2002 en 2003 en het systeem van de mest-afzetovereenkomsten. Deze werd op 5 september 2000 bij de Tweede Kamer ingediend, maar is niet meer behandeld in 2000.

In april 2000 werd de formele mededeling gedaan aan de Europese Commissie van de Nederlandse derogatie van de Nitraatrichtlijn, voorzien van een uitgebreide wetenschappelijke onderbouwing. De Europese Commissie heeft in 2000 nog geen formele reactie geven op de Nederlandse derogatie.

Realisatie beleidsdoelstelling Ammoniak

Over de nieuwe wetgeving m.b.t. het ammoniakbeleid, die – na het vervallen van de huidige Interimwet ammoniak en veehouderij uiterlijk 1 januari 2002 van kracht moet worden, is in de periode 1999 tot maart 2000 intensief overleg gevoerd met de provincies, de VNG, LTO-Nederland en Stichting Natuur en Milieu.

Prestaties en effecten 2000

De Tweede Kamer is bij brief van 18 mei 2000 over de beleidsvoorstellen geïnformeerd. In het daarop volgende algemeen overleg op 25 en 31 mei 2000 bleek de Kamer in meerderheid van mening dat in de beleidsvoorstellen nog onvoldoende recht werd gedaan aan de afspraken in het regeerakkoord inzake het ammoniakbeleid.

Bij brief van 7 september 2000 is de Tweede Kamer nader geïnformeerd over de inhoud van het nieuwe ammoniakbeleid. De Ministerraad heeft op 8 december 2000 ingestemd met het wetsvoorstel «Wet ammoniak en veehouderij». Het wetsvoorstel wordt voor advies aan de Raad van State voorgelegd.

De nieuwe AMvB Ammoniak-emissie huisvesting veehouderij zal op hetzelfde moment in werking treden als de opvolger van de Interimwet Ammoniak en veehouderij (uiterlijk 1 januari 2002). Mede vanwege deze koppeling aan de nieuwe wet ammoniak en veehouderij is besloten om de AMvB huisvesting niet in 2000 maar in 2001 in de Staatscourant te publiceren. In het wetsvoorstel is tevens een regeling opgenomen die nadelige milieugevolgen van ongewenst anticiperen op de nieuwe regels in kwetsbare gebieden en een zone daaromheen ongedaan maakt. Oprichtings- en uitbreidingsvergunningen, die zijn aangevraagd op of na 8 december 2000 en die in strijd zijn met de nieuwe regels, vervallen na de inwerkingtreding van de wet. De regeling is bekendgemaakt in de Staatscourant van 11 december 2000.

4. Duurzaam bouwen

Realisatie beleidsdoelstelling

Medio jaren negentig is gestart met de programmatische aanpak van duurzaam bouwen (Dubo), met als doel duurzaamheid een vaste plaats te geven in de besluitvorming over de inrichting en het gebruik van de gebouwde omgeving. In het Regeerakkoord is afgesproken dat het Dubo-beleid de komende vier jaar geïntensiveerd wordt voortgezet. In november 1999 is het Beleidsprogramma Dubo 2000–2004 aangeboden aan de Tweede Kamer.

Doel van het Beleidsprogramma, dat samen met marktpartijen is opgesteld, is het daadwerkelijk verankeren van duurzaam bouwen in het handelen van overheden en bouwpartijen. Na afloop van het Beleidsprogramma moet duurzaam bouwen zich zoveel mogelijk op eigen kracht verder ontwikkelen.

Het Beleidsprogramma 2000–2004 kent een Uitvoeringsprogramma voor de periode 2000–2001. Daarin wordt een drietal extra beleidsimpulsen gegeven op het gebied van duurzame stedebouw, consumenten en energie. Bij de impuls «consumenten» gaat het erom het Dubo-beleid beter te richten op de wensen en behoeften van de vragers en gebruikers van woningen en gebouwen. De impuls «energie» richt zich m.n. op het

bereiken van de CO₂-reductiedoelstellingen voor de gebouwde omgeving uit de Uitvoeringsnota Klimaatbeleid.

Het Uitvoeringsprogramma 2002–2004 zal in het vierde kwartaal van 2001 naar de Tweede Kamer worden gezonden.

Verder wordt gewerkt aan een verdere vereenvoudiging van de bouwregelgeving, conform het regeerakkoord.

Prestaties en effecten 2000

In 2000 is een start gemaakt met het opstellen en uitvoeren van de projectplannen van de ruim 30 projecten uit het Uitvoeringsprogramma. Over de uitvoering van de projecten is in december 2000 (Tweede Kamer, 2000–2001, 24 280, nr. 21) een voortgangsrapportage aan de Tweede Kamer gezonden. Hieruit blijkt o.a. dat het merendeel van de projecten is gestart (projectplan vastgesteld en in uitvoering genomen). Maar ook blijkt dat sommige projecten vaak sterk afhankelijk zijn van prikkels, initiatieven en/of financiering door het rijk en dat marktpartijen maar ten dele bereid zijn zelf het initiatief te nemen.

Voor de *verankering van duurzaam bouwen in (bestaand) overheidsbeleid* zijn nog in 1999 duurzaamheid en energiebesparing ingebracht als toetsingscriteria bij de beoordeling van de meerjaren-ontwikkelingsprogramma's van de 30 rechtstreekse gemeenten in het kader van het ISV. In 2000 is dit ook voor de niet-rechtstreekse gemeenten gebeurd. Van de rechtstreekse gemeenten worden in 2005 de rapportages verwacht. In de tussenliggende periode zal door middel van monitoring zicht worden verkregen op de voortgang van de uitvoering van de ontwikkelingsprogramma's.

In het verslagjaar is een *Platform Duurzaam Bouwen en Consument* opgericht. Dat platform zal adviseren over de optimale afstemming van de Dubo-aanpak op de consument. Daarbij wordt onder meer geïnventariseerd welke de wensen en behoeften van de consument zijn ten aanzien van duurzaam bouwen. De eerste resultaten worden in de eerste helft van 2001 verwacht.

De uitvoering van het *Convenant Duurzaam Bouwen Sociale Sector* 1998–2001 is in volle gang. In april 2000 zijn de resultaten van het eerste convenantsjaar 1998 bekend geworden¹. Daaruit blijkt dat over dat jaar alle doelstellingen (o.a. voor duurzame nieuwbouw, duurzaam woningbeheer, sanering loden leidingen) met uitzondering van die voor energiebesparing, zijn gehaald. Aangezien in het convenant geen doelstellingen per jaar zijn vermeld maar voor de hele convenantsperiode, gaat het bij deze realisatie om een evenredig deel van de totale doelstelling per onderwerp.

De voorbereidingen om te komen tot een *Convenant Duurzaam Bouwen Particuliere Sector* zijn volgens planning in 2000 gestart. Eind 2000 is door de diverse convenantspartijen (VROM, organisaties van projectontwikkelaars, beleggers, woonconsumenten en makelaars) een intentieverklaring ondertekend. Deze intentieverklaring is de basis om tot meetbare convenantsdoelstellingen te komen in 2001.

Daarnaast wordt door de bouwpraktijk gewerkt aan een methode om de milieubelasting van gebouwen inzichtelijk te maken, met het doel om deze belasting terug te brengen en zo nodig in de regelgeving vast te leggen. Het normalisatietraject van dit zogenoemde *materiaalgebonden milieu-*

¹ Monitoringsresultaten Dubo-convenant, peiljaar 1998, NOVEM, april 2000.

profiel van gebouwen (mmg) verloopt volgens planning. In het voorjaar van 2001 zal de ontwerpnorm voor woningen gereed komen.

In de *utiliteitsbouw* zijn in de sector onderwijs in 2000 twee demonstratieprojecten geselecteerd, waarvan de uitvoering naar verwachting start in 2001. Een derde demonstratieproject voor «Duurzaam beslissen Utiliteitsbouw» is in voorbereiding; in de sector sport- en recreatie.

Op het in oktober 2000 in Maastricht gehouden internationale congres over Sustainable Building is expliciet aandacht besteed aan duurzaam bouwen in de utiliteitsbouw en de voorbeeldfunctie via de rijks-huisvesting. In dat kader is ook meegewerkt aan het boek «One number says it all» dat beoogt duurzaam bouwen te stimuleren en dat begin 2001 verschijnt.

Begin 2000 is een brochure uitgebracht waarin inzicht wordt gegeven in de mogelijkheden van duurzaam bouwen en duurzaam huisvesten voor de opdrachtgevers van de Rijksgebouwendienst (de gebruikers van de rijkshuisvesting). Mede als gevolg daarvan is een «green label» project gestart.

Op het gebied van *energiebesparing en duurzame energie* zijn de volgende prestaties te vermelden:

- Het *Energieprestatieadvies (EPA)* voor de bestaande woningbouw is op 1/1/2000 geïntroduceerd. Na afloop van het eerste volle jaar zal de balans worden opgemaakt. Het EPA voor de utiliteitsbouw is in 2000 in voorbereiding genomen en zal in 2001 kunnen worden geïntroduceerd bij een drietal sectoren in de utiliteitsbouw, te weten bank- en verzekeringswezen, horeca en sport.
- De *Energieprestatienorm (EPN)* voor woningbouw en de utiliteitsbouw is per 1/1/2000 aangescherpt. Tevens is in 2000 gestart met onderzoek naar de mogelijkheden en de consequenties van verdere aanscherping zoals de effectiviteit van de EPN, de kosten, de gevolgen voor het binnenmilieu, gezondheid en ontwerp-consequenties. Het onderzoek zal naar verwachting in het voorjaar van 2001 zijn opgeleverd.
- In 2000 is een *Tenderregeling energiebesparing lagere inkomens (TELI)* voorbereid: deze regeling is erop gericht lagere inkomensgroepen te adviseren over en te begeleiden bij de toepassing van (kleine) energiebesparende maatregelen in de woning. De uitvoering van deze regeling zal, afhankelijk van de goedkeuring vanuit Brussel, in het voorjaar van 2001 zijn beslag krijgen.
- De toepassing van *duurzame energie in de gebouwde omgeving* is onder meer gestimuleerd door hierover in convenanten tussen overheid en marktpartijen afspraken te maken (warmtepompen, zonneboilers) en er is middels de brief van 13 oktober 2000 aan de Tweede Kamer (Tweede Kamer 2000–2001, 25 276, nr. 8) een extra financiële impuls aangekondigd om o.a. de toepassing van zonnepanelen te stimuleren.
- In 2000 zijn ca. 25 innovatieve (de) technieken geselecteerd, die de CO₂-uitstoot reduceren en die voor toepassing in rijkshuisvestingsprojecten in aanmerking kunnen komen in het kader van het Programma Innovatieve Technieken (PIT). Het gaat daarbij om een grote verscheidenheid aan technieken en concepten die niet eerder in Nederland zijn toegepast. Een eerste pilotproject is geselecteerd, waarin op een vernieuwende wijze zonnepanelen zullen worden toegepast. Daarnaast is een haalbaarheidsonderzoek gestart naar de mogelijkheden om een nul-energieconcept te ontwikkelen.

Vereenvoudiging bouwregelgeving: In 2000 is een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer ingediend ter beperking van het aantal vergunningsplichtige bouwwerken en een grotere objectiviteit in de Welstandsprocedure. Verder is eind 2000 het zogenoemde geconverteerde Bouwbesluit voor advies voorgelegd aan de Raad van State. De planning is erop gericht een en ander per 1 januari 2002 in werking te laten treden.

5. Mondiaal zoetwaterbeheer

Realisatie beleidsdoelstelling

De Nederlandse regering is gastheer geweest van het Tweede Wereld Water Forum en de Ministeriële Conferentie, die van 17 t/m 22 maart 2000 in Den Haag hebben plaatsgevonden. Hoofddoel was de omvangrijke problematiek van duurzaam waterbeheer hoger op de politieke en maatschappelijke agenda geplaatst te krijgen en politieke committering te verkrijgen voor meer en zo concreet mogelijke acties.

Hoewel de Verklaring van Den Haag die door de Conferentie werd aangenomen geen harde deadlines en concrete nationale verplichtingen bevat, kan worden gesteld dat op politiek niveau het belang van nationale acties is onderstreept, de bereidheid daartoe is uitgesproken en nieuw elan in het aanpakken van grensoverschrijdende problemen valt te bespeuren.

Prestaties en effecten 2000

Per brief d.d. 24 mei 2000 is de Tweede Kamer door minister Herfkens, mede namens minister Pronk, geïnformeerd over de uitkomsten van deze bijeenkomsten. In september 2000 is het eindverslag gepubliceerd. De Nederlandse regering geeft uitvoering aan de toegezegde intensivering op watergebied door middel van een verdubbeling van de inzet van DGIS-middelen (van f 100 mln naar f 200 mln) en door middel van gelden die in juli 2000 bij de HGIS-brief beschikbaar zijn gesteld. Een interdepartementale stuurgroep, ingesteld onder het Programma Buitenlandse Waterinzet coördineert de inzet van deze middelen.

6. Biodiversiteit

Realisatie beleidsdoelstelling

Conform de doelstellingen is in 2000 in opdracht van VROM een methode ontwikkeld waarmee het (relatieve) beslag van agrarische producten op biodiversiteit kan worden bepaald.

Prestaties en effecten 2000

Daarnaast heeft in mei 2000 de vijfde Conferentie van Partijen bij het Biodiversiteitsverdrag plaatsgevonden. Tevens is besloten de volgende (zesde) conferentie in 2002 in Nederland te houden. Met de voorbereiding hiervan is inmiddels in interdepartementaal verband een start gemaakt. In samenwerking met LNV en OS zijn de resultaten van het project «Kabinetsvisie Biodiversiteit» geïntegreerd in de nota «Natuur voor mensen, mensen voor de natuur» die op 3 oktober 2000 in de Tweede Kamer is besproken. Daarmee is het verdrag inzake Biologische Diversiteit een centraal kader voor het natuurbeleid geworden en zal meer aandacht worden gegeven aan duurzaam gebruik van biodiversiteit.

7. Genetisch Gemodificeerde Organismen

Realisatie beleidsdoelstelling

De Integrale Beleidsnota Biotechnologie is 28 september 2000 aan de Tweede Kamer aangeboden. Aanvankelijk was gepland om deze nota in het najaar van 1999 aan de Tweede Kamer aan te bieden. Deze planning is niet gehaald omdat veelvuldig en zorgvuldig overleg noodzakelijk was. In de nota is de stand van zaken van de wetenschappelijke en maatschappelijke ontwikkelingen geschetst.

Prestaties en effecten 2000

Daarnaast zijn beleidsvoornemens geformuleerd op gebieden als kennisontwikkeling en innovatie; het gebruik van antibioticum-resistentiegenen bij planten; de COGEM; de toepassing van het voorzorgbeginsel, zowel bij onderzoek als bij marktintroductie; etiketteren en keuzevrijheid voor de consument; het maatschappelijk debat biotechnologie en voedselproductie en de Commissie Biotechnologie en voedselproductie. De beleidsnota hierover zal mogelijk nog eind 2000 en anders begin 2001 in de Tweede Kamer besproken worden.

8. Herijking VINEX/VINAC en Kwaliteit VINEX

Realisatie beleidsdoelstelling

De doelstellingen zijn:

1. meten van de gerealiseerde woningbouw van 1995 tot 2000 in relatie tot financiële afspraken zoals die zijn opgenomen in het Besluit Locatiegebonden Subsidies (BLS);
2. herzien van de verstedelijkingsopgave van 2005 tot 2010 op basis van actuele behoefteramingen en beleidskeuzes uit de Nota «Ruimte maken, ruimte delen» en Nota «Mensen, Wensen, Wonen»;
3. bevorderen van de kwaliteit van Vinex-locaties, waaronder het bevorderen van eenderde particulier opdrachtgeverschap.

Prestatie en effecten 2000

- Het Handvest Kwaliteit van Vinex-locaties is op de BouwRai 11 april 2000 getekend door de staatssecretaris van VROM, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Aedes, de Vereniging Nederlandse Projectontwikkeling Maatschappijen, het Algemeen Verbond Bouwbedrijf, de Nederlandse Vereniging van Bouwondernemers en ontwikkelaars en de «Vereniging eigen huis». Alle regio's is gevraagd het Handvest voor 1 april 2001 regionaal uit te werken.
- De provincies en kaderwetgebieden hebben BLS-tussenrapportages ingediend over de gerealiseerde woningbouw tot 2000. Het ministerie van VROM heeft de rapportages beoordeeld en een standpunt hieromtrent ingenomen.
- Er zijn in 2000 drie onderzoeken uitgevoerd rond het thema kwaliteit van Vinex-locaties: de praktijk van kaveluitgifte aan particulieren, ruimtebeslag van particulier opdrachtgeverschap en voorzieningen op Vinex-locaties. De resultaten worden meegenomen in ondermeer het traject van de herijking in 2001.
- Voor de herijking van de verstedelijkingsafspraken 2005–2010 zijn in 2000 onderzoeken uitgevoerd. Enkele daarvan worden begin 2001 afgerond. De onderzoeken gaan onder meer over de behoefte-

ramingen voor wonen en werken in de periode 2005–2010 per provincie en kaderwetgebied en de grondkostenbijdragen voor de woningbouwlocaties. De resultaten van de onderzoeken zullen worden gebruikt als basis voor het maken van voorstellen voor herziening van de uitvoeringsafspraken. Met het formuleren van deze voorstellen zal in het voorjaar van 2001 worden aangevangen.

9. Architectuurnota

De – derde – architectuurnota «Ontwerpen aan Nederland» is net niet in september 2000, zoals verwacht in de Begroting 2000, maar op 5 oktober 2000 aan de Tweede Kamer aangeboden (Tweede Kamer, 2000–2001, 27 450, nr. 1). Zoals aangekondigd is het een gezamenlijke nota van de Ministeries van OC&W, VROM, LNV en V&W.

Realisatie beleidsdoelstelling

In «Ontwerpen aan Nederland» wordt de algemene doelstelling van het architectuurbeleid – het scheppen van gunstige voorwaarden voor de totstandkoming van architectonische kwaliteit – geconcretiseerd in een architectuurprogramma voor de periode 2001–2004. De in de Begroting 2000 gemelde punten (operationele doelstellingen) komen nadrukkelijk terug:

1. de doorwerking van de ambities voor de architectonische kwaliteit in de relevante beleidsvelden van het Rijk is voorgenomen via de negen Grote Projecten (Deltametropool, Zuiderzeelijn, Routeontwerp rijkswegen, Het Nieuwe Rijksmuseum, De Nieuwe Hollandse Waterlinie, Reconstructie en zandgebieden, Een eigen huis, Openbare ruimte in revisie en Onder één dak: ROB-RDMZ);
2. het vorm geven aan architectuurbeleid met andere betrokkenen (zowel binnen als buiten de rijksoverheid) in relatie tot maatschappelijke ontwikkelingen en veranderde behoeften wordt onder meer gerealiseerd via een intensivering van de VROM-bijdragen aan op architectuur gerichte instellingen en activiteiten (per saldo gaat het voor 2001 om een financiële intensivering bij VROM van f 1,35 mln, waardoor de totale bijdragen van VROM in 2001 uitkomen op f 7,375 mln). Ook is de van deze instellingen en activiteiten verwachte inbreng/bijdrage scherper geformuleerd;
3. het vergroten van de inzet van de overheid in het realiseren van ruimtelijke kwaliteit in de omgeving van de eigen gebouwen: voor de rijksoverheid zelf gaat ook voor dit punt een voorbeeldfunctie gelden «practise what you preach».

Prestatie en effecten 2000

Met de derde architectuurnota is dus een belangrijke stap gezet ter realisering van de doelstellingen. In 2004 zal – mede op basis van door de Raad voor Cultuur uit te brengen adviezen – een definitief oordeel over de realisatie kunnen worden gegeven.

Deltaplan Cultuurbehoud

Directe aanleiding voor het Deltaplan Cultuurbehoud was een alarmerend rapport van de Algemene Rekenkamer (AR) in 1988 over de toestand van het cultureel erfgoed in musea en rijksarchieven.

Een belangrijk element in het Deltaplan voor het Cultuurbehoud betreft het wegwerken van de achterstanden in de bouwkundige en klimaat-

technische voorzieningen van de rijksmusea en -archieven (de passieve conservering, naast de actieve conservering van de collecties). De Rijksgebouwendienst voert daartoe in de periode 1990–2001 een programma uit.

Op 24 oktober 2000 heeft de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen het rapport «Beheer en behoud in de Delta» aangeboden aan de Tweede Kamer. Dit rapport bevat de (eind-)evaluatie van het Deltaplan voor Cultuurbehoud.

Het rapport concludeert daarover:

«Bij het wegwerken van de achterstanden in de bouwkundige en klimaattechnische voorzieningen van de rijksmusea en archieven zijn indrukwekkende resultaten geboekt. Aan het einde van de Deltaplanperiode in 2001 zijn alle beoogde achterstanden weggewerkt of nagenoeg weggewerkt. (.....) Het gezamenlijk optrekken van de verantwoordelijke Ministeries WVC, OC&W en VROM bij het maken van de plannen, bij het poolen van de middelen en het uitvoeren van de plannen heeft goed gewerkt om in de planperiode de ambitieuze doelstellingen nagenoeg volledig te realiseren.»

Het in de rijksmusea en rijksarchieven aanwezige cultureel erfgoed kan nu goed worden bewaard en loopt wat dat betreft geen gevaar meer. De doelstelling voor de passieve conservering wordt dus gehaald.

De belangrijkste daarvoor geleverde prestatie/activiteit betrof het in orde maken van de bouwkundige en klimaattechnische voorzieningen met een totaalbudget van f 139,3 mln in de periode 1990–2001.

10. Meerjaren Beleidsplan Rijkshuisvesting

In de begroting 2000 werd verwacht, dat het Beleidsplan Rijkshuisvesting 2000–2004 in 2000 zou worden uitgebracht. Mede vanwege de extra aandacht voor het financiële beheer bij de Rijksgebouwendienst is besloten het Beleidsplan Rijkshuisvesting uit te stellen.

In de Toelichting bij de agentschapsbegroting 2001 is dit ook aan de Tweede Kamer gemeld en is de verwachting uitgesproken dat het Meerjaren Beleidsplan Rijkshuisvesting verschijnt vóór de zomer van 2002.

11. Nieuwe Sleutelprojecten

Met de Nieuwe Sleutel Projecten (NSP) wordt beoogd de integrale ontwikkeling van de betreffende stationslocaties tot hoogwaardige, multimodale openbaar vervoersknooppunten en tot toplocaties voor wonen, werken en voorzieningen. Daarnaast wordt in de eerste plaats gestreefd naar een maximale uitstraling van investeringen in infrastructuur op stedelijke vernieuwing: het mede benutten van de majeure investeringen in de HSL ten behoeve van stedelijke vernieuwing en intensief ruimtegebruik. In de tweede plaats wordt gestreefd naar een maximale uitstraling van investeringen in vastgoed op stedelijke vernieuwing: de NSP zijn locaties die uitstekende mogelijkheden bieden voor vastgoedontwikkeling. Marktpartijen zijn op dat vlak ook aantoonbaar bereid tot majeure investeringen in de NSP. Het rijk wil deze investeringen mede benutten voor de verhoging van de kwaliteit van de fysieke omgeving.

Realisatie beleidsdoelstelling

Medio 2000 is de Voortgangsrapportage NSP 2000 gepubliceerd. De projecten bevinden zich in verschillende fasen van het programma

Nieuwe Sleutelprojecten: voor Rotterdam Centraal en Den Haag/CS-kwadrant is de fase van factfinding afgerond en is de fase van *planvorming* gestart. Voor Breda Spoorzone en Arnhem Centraal/Coehoorn-Noord is de verkenningfase afgerond en is de fase van *factfinding* respectievelijk in volle gang (Breda) en in de opstartfase (Arnhem). Voor Amsterdam Zuidas is de fase van factfinding afgerond en zijn voorbereidingen gestart voor de start van de Tracé/MER-procedure (*planvorming*). Voor het Utrecht Centrum Project wordt nadere invulling gegeven aan de *uitvoeringsafspraken* maar vanwege het uiteenvallen van het samenwerkingsverband tussen UCP en de betrokken private partners (NS-vastgoed, Jaarbeurs en Winkelbeleggingen Nederland) dit voorjaar, kunnen uitvoeringsafspraken pas worden gemaakt wanneer de overgebleven partners (gemeente en NS-vastgoed, opdrachtgevers voor de uitvoering van het UCP) hun ondernemingsplan gereed hebben. Het gereed komen van dit plan is onder meer vertraagd door het afwijzen van rekening rijden door de provincie Utrecht en op gemeentelijk niveau vanwege de onzekere situatie voorafgaand aan de raadsverkiezingen die op 8 november jl. gehouden zijn. Deze raadsverkiezingen waren van invloed op de gemeentelijke herindeling. Naar verwachting zullen niet eerder dan voorjaar 2001 uitvoeringsafspraken gemaakt kunnen worden.

Prestaties en effecten 2000

In haar rol van projectleider van het programma NSP heeft VROM zich het afgelopen jaar bezig gehouden met de coördinatie van de voorbereidingen van interdepartementale besluitvorming en diverse overlegstructuren tussen rijk, gemeenten en private partijen (PPS). Daarnaast zijn specifieke activiteiten uitgevoerd die gerelateerd zijn aan de vier fasen (verkenning, factfinding, planvorming en uitvoeringsafspraken) die worden onderscheiden in de besluitvorming over een mogelijke rijksbijdrage aan de NSP. Ten behoeve van de kwaliteitsverbetering van de HST-stations is het NSP-budget van f 540 mln opgehoogd met f 200 mln. Dit budget zal, in tegenstelling tot het oorspronkelijke budget van f 540 mln, niet vooraf indicatief verdeeld worden. Genoemde budgetten zijn gereserveerd in het FES-fonds. Op 30 juni 2000 heeft het Kabinet besloten tot een indicatieve verdeling van de rijksmiddelen voor de Nieuwe Sleutel Projecten. Bovendien zijn er in het kader van het Bereikbaarheidsoffensief Randstad (BOR) voor de NSP Utrecht, Rotterdam en Amsterdam uit de begroting van het ministerie van Verkeer en Waterstaat extra middelen (f 785 mln) vrijgemaakt voor aanpassingen aan het spoor en voor de directe aansluiting van Randstadrail op Rotterdam CS. De fase van uitvoeringsafspraken is voor geen van de NSP in 2000 afgerond. In 2000 heeft daarom nog geen uitgave van financiële middelen plaatsgevonden.

12. Stimuleringsprogramma Intensief Ruimtegebruik (STIR)

Het Stimuleringsprogramma Intensief Ruimtegebruik stimuleert gemeenten, marktpartijen en alle andere betrokkenen om te zoeken naar nieuwe manieren om de bebouwde omgeving, de openbare ruimte en het groen in de stad efficiënter en beter te benutten voor stedelijke functies, waarbij kwaliteitsverbetering het uitgangspunt vormt. Tevens moet er voldoende ruimte overblijven voor recreatie, natuur en ontspanning. Bij intensief ruimtegebruik snijdt het mes aan twee kanten: in de stad worden stedelijke kwaliteiten (draagvlak, levendigheid enz.) versterkt en in het landelijk gebied hoeft minder beslag te worden gelegd op de ruimte. Om deze doelstelling te bereiken zijn twee hoofdlijnen geformuleerd: Het

genereren van lokale betrokkenheid door Voorbeeldprojecten en het scheppen van voorwaarden ter verbetering van lokale besluitvorming voor wat betreft intensief ruimtegebruik.

De ambitie voor het StIR ging in 2000 niet zozeer uit naar het starten van geheel nieuwe activiteiten, maar naar het aanbrengen van meer samenhang in het programma als geheel. Een tweede doel voor 2000 was om de Voorbeeldprojecten nog centraler te stellen.

Realisatie beleidsdoelstelling

Jaarlijks worden thema's voor de *Voorbeeldprojecten* vastgesteld waar het programma zich op richt. De thema's voor 2000 waren:

- Duurzame stedenbouw (voor dit thema zijn 8 projecten geselecteerd)
- Verrijk de stad met verschillen (8 projecten)
- Levende parken en pleinen (5 projecten)
- De multifunctionele vervoersknoop (4 projecten)
- Verminder het aantal korte autoritten (2 projecten)
- De stad als broedplaats voor bedrijven (2 projecten)

De 171 projectvoorstellen die in het afgelopen jaar zijn ingediend leveren bovenstaande 29 projecten op, waarmee het totaal aantal Voorbeeldprojecten op 79 komt. Het project Scheveningen haven in Den Haag en Het Chassépark in Breda zijn exemplarisch voor de Voorbeeldprojecten die in 2000 zijn geselecteerd.

Voor het onderhouden van contacten met en het inspelen op actuele en relevante beleidsontwikkelingen zijn diverse onderzoeksprojecten uitgevoerd welke ertoe hebben geleid dat de leereffecten vanuit het programma gebundeld en vertaald zijn. De uitkomsten van deze onderzoeken zijn gebruikt voor de interne programmering maar ook om betrokken partijen te informeren. Daarnaast is het tot samenwerking gekomen met het Nationaal Centrum Duurzaam Bouwen en het grote jaarlijkse Habiforum met ruim 800 bezoekers. Ook de vaste activiteiten zijn in 2000 gecontinueerd, waaronder de manifestatie, de excursies, het jaarboek en de nieuwsbrieven. Ook zagen de eerste projectfolders (compacte beschrijvingen van Voorbeeldprojecten) het licht.

13. Huurbeleid lange termijn/Vouchers

Realisatie beleidsdoelstelling

Met het huurbeleid op lange termijn wordt beoogd betaalbaar en aantrekkelijk huren mogelijk te maken, met name voor de aandachtsgroep van beleid.

De doelstelling wordt nagestreefd door:

- het scheppen van waarborgen voor betrokkenheid van huurders bij het verhuurbeleid, op individueel niveau (door versterking van de informatievoorziening, transparante en effectieve rechtsregels en door laagdrempelige geschillenbeslechting), op verhuurdersniveau (via de Wet op het overleg huurders-verhuurders) en op landelijk niveau (o.a. overleg met en financiële bijdragen aan Nederlandse Woonbond).
- het uitdragen van beleid gericht op een huurontwikkeling op gemiddeld inflatieniveau, binnen een wettelijke bandbreedte waarbinnen huren op de kwaliteit kunnen worden afgestemd, en voorts rekening houdend met de exploitatiemogelijkheden van verhuurders.
- het bieden van wettelijke mogelijkheden om goedkope en betaalbare huurwoningen zo veel als mogelijk te reserveren voor lage inkomens en specifieke vraagcategorieën, en het stimuleren van dergelijk kernvoorraadbeleid.

De eerste helft van het jaar 2000 stond sterk in het teken van de afronding van het huurdebat, tot en met het uiteindelijke wettelijke vastleggen van de uitkomsten van deze besluitvorming. Uitkomst was een verlaging van de maximale huurstijging van 6,5% naar 3,8% met compensatie voor huursubsidie-ontvangers door indexering van de prijsgrenzen in de Huursubsidiewet met diezelfde 3,8% en door aanscherping van de motiveringsplicht voor verhuurders, hetgeen wettelijke verankering kreeg in de Huurprijzenwet woonruimte. Er werden geen conclusies voor de lange termijn getrokken uit dit debat, gezien de scherp gebleken discussies tussen huurders en verhuurders. Het jaar 2000 werd daarom gezien als overgangsjaar in het huurprijsbeleid, op weg naar een visie voor de lange termijn (in het kader van de Nota Mensen, Wensen, Wonen). De in voorjaar 2000 gestarte commissie Vermeulen poogt hierin een weg te banen, maar kon eind 2000 nog geen resultaten melden. De Nota Mensen, Wensen, Wonen legt, vooruitlopend op eventuele uitkomsten van de commissie, een sterk accent op het huurcontract als bindend instrument en bevat een aantal aanvullende elementen ter versterking van de betrokkenheid en positie van huurders.

In de voorstellen voor het huurprijsbeleid voor het jaar 2001, die op 6 oktober aan de Tweede Kamer zijn gezonden (huurbrief), is, gelet op de uitblijvende overeenstemming over een visie op het beleid voor de lange termijn, ook het jaar 2001 aangemerkt als een overgangsjaar. De Tweede Kamer gaf tijdens de begrotingsbehandeling aan het huurprijsbeleid voor 2001 te willen bespreken in samenhang met een investeringsprogramma van de sociale huursector.

In de eerste helft van 2000 is aan de Tweede Kamer de Nota naar aanleiding van het verslag over de ingediende wetsvoorstellen tot herziening van het huur- en huurprijsrecht gezonden. Hierin is ook ingegaan op de relatie van deze wetsvoorstellen met het voorgenomen beleid in de Nota «Mensen, Wensen, Wonen».

Eind 2000 werd de AMvB huur- en inkomensgrenzen gepubliceerd, waarmee eenduidige begrippen zijn ontstaan in de voor de kernvoorraad relevante regelgeving.

Prestaties en effecten 2000

Bij de huurronde 2000 bleek de huurstijging landelijk gemiddeld op het geraamde inflatieniveau van 2000 te zijn aangeland. Uit de «Huurbrief 2001» van 6 oktober 2000 (Tweede Kamer, 2000–2001, 27 441, nr. 1) blijkt dat deze gemiddelde huurstijging 2,5% bedroeg. Zo'n 30% van de verhuurders heeft een huurstijging aangezegd van 2,2% (het percentage waarboven motivering van de huurstijging is voorgeschreven), terwijl nog eens 18% de verwachte gemiddelde huurstijging van 2,5% heeft aangezegd. Circa 10% van de verhuurders heeft het maximale huurstijgingspercentage van 3,8% aangezegd. Er is daarmee bereikt dat het landelijk gemiddelde percentage op de geraamde inflatie voor het jaar 2000 is uitgekomen. Ook het aantal hoge huurstijgingen bleef beperkt. De beleidsmatig gewenste verdere afname van de huurstijgingen is daarmee doorgezet. Ook de motiveringsplicht bij een huurstijging boven de 2,2% heeft er, zij het dat de doelstelling van deze maatregel ligt in een betere informatievoorziening aan huurders, toe bijgedragen dat verhuurders meer op 2,2% zijn gaan zitten met hun huuraanzeggingen.

Vouchers

Realisatie beleidsdoelstelling.

In samenhang met de ontwikkeling van het huurbeleid op lange termijn, dat in de hiervoor reeds genoemde Commissie Vermeulen aan de orde komt, is in de Nota Mensen, Wensen, Wonen aangekondigd dat geëxperimenteerd zal worden met woon- en woonzorgvouchers, teneinde de wenselijkheid en haalbaarheid van het instrument te onderzoeken. Met de woon- en woonzorgvouchers wordt beoogd de betaalbaarheid van wonen te bevorderen zonder belemmeringen voor de keuzevrijheid. Met een *woonvoucher* zou de consument ondersteund worden in het maken van een betaalbare woonkeuze waarbij voor hem keuzeruimte bestaat tussen koop en huur en keuzevrijheid tussen de gewenste prijs-kwaliteitverhouding. De waarde van het voucher zou afhankelijk zijn van het inkomen en genormeerd zijn op basis van een redelijk geacht woonlastenniveau. Een *woonzorgvoucher* biedt bepaalde doelgroepen (bijvoorbeeld ouderen en gehandicapten) de mogelijkheid om, als zij dat wensen, langer zelfstandig te wonen. De hoogte van het woonzorgvoucher zou gebaseerd zijn op inkomen, maar vooral op een bepaalde zorgindicatie.

Prestaties en effecten 2000

In 2000 is een «Project Experiment Vouchers» gestart, dat gericht is op het ontwerp van een of meer experimenten met woon- en woonzorgvouchers. In 2000 zijn daartoe een aantal verkenningen begonnen naar de belangstelling onder consumenten en de mogelijke effecten van vouchers op de woningmarkt.

In het eerste kwartaal van 2001 worden de eerste resultaten verwacht van deze verkenningen. Mede op basis van deze resultaten zal dan besluitvorming plaatsvinden over de wenselijkheid en haalbaarheid van experimenten met vouchers. Daartoe wordt beoogd in 2002 een dergelijk experiment te starten.

Huursubsidie

Realisatie beleidsdoelstelling

Huursubsidie is een kerninstrument van de volkshuisvesting en bedoeld om het wonen betaalbaar te houden voor mensen met een laag inkomen. De Huursubsidiewet (HSW), zoals die in 1997 ter vervanging van de Wet Individuele Huursubsidie, van kracht is geworden heeft drie pijlers:

- Matiging van huurlasten.
- Vergroting van de doelmatigheid.
Om de doelmatigheid van de besteding van de Huursubsidie te waarborgen is in de Huursubsidiewet een stelsel van prestatienormeringen vastgelegd bestaande uit een verhuisnorm en uitgavennorm. Binnen dit stelsel van normen kunnen de lokale partijen onderling afspraken maken voor een goede, betaalbare huisvesting van de doelgroep. Daarnaast is de vermogenstoets aangescherpt.
- Vereenvoudiging van de regelgeving.
Dit kan op termijn leiden tot een belangrijke vergroting van de klantvriendelijkheid en besparing op de uitvoeringskosten. Hiertoe is het zogenaamde EOS-programma ontwikkeld.

Evaluatie Huursubsidiewet

De evaluatie van de Huursubsidiewet is in 2000 afgerond en op 10 oktober 2000 naar de Tweede Kamer gezonden (Tweede Kamer, 2000–2001, 27 445, nr. 1). Uit de evaluatie blijkt dat de HSW goed functioneert:

- *Matiging huurlasten:* Deze matiging blijkt daadwerkelijk te zijn gerealiseerd. De netto-huurquotes, het deel van het netto-inkomen dat aan netto-huurlasten wordt besteed, zijn gemiddeld met 2%-punt gedaald. Voor de voornaamste doelgroepen, vooral de laagst-betalenden, heeft een bovengemiddelde huurmatiging plaatsgehad. Het aantal huishoudens dat gebruik maakt van de HSW is in het tijdvak 1998/1999 met ruim 7% toegenomen ten opzichte van het laatste tijdvak waarin de oude Huursubsidiewet van kracht was. In de toelichting bij artikel 03.16 wordt verder ingegaan op ontwikkelingen met betrekking tot de huursubsidie.
- *Vergroten doelmatigheid:* Het instrument van de aangescherpte vermogenstoets heeft hierbij goed gewerkt. Over het andere ingezette instrument, de prestatienorm, zijn nog geen definitieve conclusies te trekken. Het eerste tijdvak onder de nieuwe HSW gold namelijk nog als een proefjaar. Verder zijn acties ondernomen om het niet-gebruik van huursubsidie terug te dringen.
- *Vereenvoudiging van regelgeving:* Hierdoor moeten uitvoerbaarheid, doelmatigheid en klantvriendelijkheid toenemen. De vereenvoudiging van de berekeningsmethode van de huursubsidie heeft daarbij goede resultaten afgeworpen. De belangrijkste stappen in het vereenvoudigingstraject moeten echter nog worden gezet. Dit gebeurt in het zogenaamde EOS-programma waarmee een vereenvoudiging van de aanvraagprocedure en een verlaging van de uitvoeringskosten wordt nagestreefd.

In de toelichting bij het Huursubsidieartikel (artikel 03.16) wordt nader ingegaan op de uitkomsten van de evaluatie. In dezelfde toelichting en in de «bedrijfsvoeringsparagraaf» wordt ingegaan op de voortgang van het EOS-programma.

Terugdringen niet-gebruik huursubsidie:

Blijkens een onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau ontving in het jaar 1993 32% van alle rechthebbende huishoudens geen huursubsidie. Om de *onderbenutting van huursubsidie* tegen te gaan is het «Plan van aanpak terugdringen niet-gebruik huursubsidie» uitgevoerd. In 2000 zijn de resultaten ervan opgeleverd. (brief aan Tweede Kamer, 1999–2000, 25 831, nr.6). De beschikbare onderzoeksgegevens, (o.a. uit het Woning-behoefte-onderzoek en gegevens van CBS en SCP), wijzen op een trendmatige afname van het niet-gebruik. Daaruit kan onder meer worden geconcludeerd dat de diverse getroffen maatregelen om het niet-gebruik tegen te gaan effect hebben gesorteerd.

Van de vereenvoudiging regelgeving en de modernisering van de uitvoeringsorganisatie, zoals beoogd met het EOS-programma, wordt verwacht dat het niet-gebruik nog verder kan worden teruggedrongen.

14. Bevordering Eigen Woningbezit

Realisatie beleidsdoelstelling

In de Begroting 2000 is de doelstelling als volgt geformuleerd: Het bevorderen van de toegankelijkheid van de koopsector voor lage

inkomensgroepen, zodat, ook voor deze inkomensgroepen, de vrijheid om te kiezen tussen huren en koop toeneemt.

Het belangrijkste instrument om het eigen woningbezit onder de lagere inkomens te bevorderen is de Wet bevordering eigen woningbezit (BEW). Door deze wet kunnen huishoudens met lagere inkomens een tegemoetkoming krijgen in de hypotheeklasten. De inkomensgrenzen voor het verkrijgen van deze subsidie zijn gelijk aan die uit de Huursubsidiewet.

Prestaties en effecten 2000

Oorspronkelijk was het de bedoeling de Wet BEW per 1 juli 2000 in werking te laten treden. Na overleg met de financiers en gelet op de noodzaak van een novelle naar aanleiding van het voorlopig verslag van de Eerste Kamer, is de nagestreefde datum van invoering met een half jaar verschoven. Het wetsvoorstel is op 5 december 2000 door de Eerste Kamer aangenomen. Per 1 januari 2001 is de wet in werking getreden.

De effecten van de Wet BEW op het eigen woningbezit zullen in 2001, nadat de wet in werking is getreden, zichtbaar worden. Jaarlijks zal over de effecten worden gerapporteerd. Een evaluatie is voorzien in het vierde jaar (2004).

15. Wonen en zorg

Realisatie beleidsdoelstelling:

Het beleid inzake wonen en zorg beoogt betaalbaar en geschikt (bij voorkeur zelfstandig) wonen te bevorderen van ouderen, gehandicapten en van mensen die zorg of begeleiding nodig hebben.

Aan de realisatie van deze doelstelling moeten bijdragen: wet- en regelgeving (6^e prestatieveld in het Besluit beheer sociale huursector (BBSH), de Woonzorgstimuleringsregeling) en communicatieve sturing (inbreng in overleg, onderzoeken en dergelijke).

Deze zijn gericht op het transparant maken en versterken van de vraagzijde, daarnaast ook op het bevorderen van aanbod, dat aansluit op de vraag, en het bevorderen van afstemming van het zorgstelsel en het volkshuisvestingsstelsel.

Prestaties en effecten 2000

Op 1 oktober 2000 is de *Woonzorgstimuleringsregeling* van kracht geworden. Deze regeling heeft als doel bevorderen van innovatie en samenwerking op het terrein van wonen, zorg en dienstverlening door subsidiëring van (de voorbereiding van) vernieuwende samenwerkingsprojecten op het terrein van wonen, zorg en dienstverlening). In 2000 zijn op grond van deze regeling nog geen subsidies toegekend. De eerste subsidies zullen begin 2001 worden verstrekt. In de toelichting bij artikelonderdeel 03.15.06 wordt op deze regeling verder ingegaan.

In het verslagjaar zijn verder de voorbereidingen getroffen voor het invoeren per 1 april 2001 van het zgn. «6^e prestatieveld» in het BBSH. Het 6e prestatieveld heeft als doel wonen en zorg nadrukkelijk op de agenda van corporaties en gemeenten te krijgen. De eerste gevolgen hiervan zullen pas in 2002 merkbaar zijn.

Voor de onderlinge afstemming van het beleid van de Ministeries van VROM, VWS en SZW om ouderen en gehandicapten zo lang mogelijk zelfstandig kunnen laten wonen is, vanuit de optiek van het wonen, een

bijdrage geleverd aan het vernieuwen van de Algemene wet bijzondere ziektekosten (MDW-werkgroep) en de Wet Voorzieningen Gehandicapten (IBO), met als doel het bevorderen van een stelsel waarin de burger centraal staat en marktwerking wordt bevorderd. De wijzigingen als gevolg van de ontwikkelde voorstellen voor AWBZ en WVG zullen nog enige tijd op zich laten wachten. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de Ministeries VWS en SZW.

Tenslotte is in 2000 een inspanning geleverd om een *woon-zorg monitor* te ontwikkelen. Hiermee wordt beoogd te meten in hoeverre beleidsdoelen worden gehaald. Deze monitor moet ook inzichtelijk maken of wonen, zorg en welzijn op het niveau van de burger voldoende worden geïntegreerd. De eerste resultaten hiervan zullen in het najaar van 2001 beschikbaar zijn.

Alle beleidsprestaties zijn in nauwe samenwerking met het Ministerie van VWS gerealiseerd. Een samenwerking die in de komende jaren nog intensiever zal worden.

16. Handhaving

Realisatie beleidsdoelstelling

In 2000 was de inzet van VROM met betrekking tot handhaving gericht op het in stand houden en verstevigen van het niveau van toezicht en handhaving, waarbij zo min mogelijk zou worden gedoogd. Om deze doelstelling te bereiken was het beleid in 2000 gericht op verbetering van het instrumentarium, het samengaan van de Inspectie ruimtelijke ordening, de Inspectie volkshuisvesting, de Inspectie milieuhygiëne en de Dienst Recherchezaken en het van start gaan van het Milieu Inlichtingen en Opsporings Team (MIOT)

Verbetering instrumentarium: Handhaafbaarheids- en uitvoerbaarheids-toets

Om te bevorderen dat wet- en regelgeving in de praktijk beter handhaafbaar en uitvoerbaar zal zijn, wordt op nieuwe regelgeving en fundamentele aanpassingen van bestaande regelgeving een handhaafbaarheids- en uitvoerbaarheidstoets uitgevoerd. De toets moet worden gezien als een ex-ante evaluatie. Zij is bedoeld om de risico's op het gebied van uitvoering en handhaving in kaart te brengen (rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid), opdat daarmee rekening kan worden gehouden bij het opstellen van de regelgeving. De beoogde effecten voor de samenleving zijn: duidelijker en efficiënter regelgeving, die daardoor mag rekenen op meer draagvlak bij de betrokken partijen.

Samenvoeging VROM-inspecties en Dienst Recherchezaken

De drie Inspecties en de Dienst Recherchezaken zullen op termijn worden samengevoegd.

Bij de oprichting van het nieuwe inspectoraat generaal (IG) is o.a. samenwerken en het adviseren bij concept-regelingen van beleidsdirecties een belangrijk item, waarbij de knip tussen beleid en handhaving wordt vorm gegeven en er daadwerkelijk interfaces worden gerealiseerd om dit te bewerkstelligen. Recherchezaken zal in deze koers meevaren, omdat de bijzondere opsporingsdienst als aparte eenheid in dat IG vorm zal krijgen. De bedoeling is dat het IG formeel zal aanvangen op 1 januari 2002.

Daarvoor is een project Integratie VROM Inspecties (IVI) gestart. In 2000 zijn belangrijke stappen gezet.

Fase 1: ontwerp op hoofdlijnen

Fase 2: benoemen van beoogd leidinggevenden/kwartiermakers

Fase 3: maken Plan van Aanpak en planning

Fase 1 is op 23 juni 2000 afgesloten met de definitieve besluitvorming over het Ontwerp op Hoofdlijnen. Daarnaast heeft besluitvorming plaatsgevonden over fase aanwijzing beoogd leidinggevenden en benoeming kwartiermakers. De kwartiermakers zijn in oktober 2000 benoemd, waarna gestart is met fase 3, het Plan van Aanpak en de planning.

Daarnaast zijn in 2000 verdere verbeteringen aangebracht in de samenwerking tussen Recherchezaken en de milieu-inspecties. Er is nog geen volledige informatiedesk opgezet met de drie VROM inspecties, maar de informatie waar het opsporing betreft wordt nu al gebundeld. Het opzetten van een informatiedesk ten behoeve van het hele IG zal binnen de ontwikkeling van het IG worden meegenomen.

Milieu Inlichtingen en Opsporings Team (MIOT)

Het MIOT, een samenwerking van de Inspectie milieuhygiëne met de Dienst Recherchezaken en de DAD, zou per 1 januari 2000 een operationeel team zijn, er zou een werkprogramma opgesteld worden waarin de taken en de daarvan afgeleide producten nader zouden zijn uitgewerkt en er zouden tenminste 2 uitgevoerde en afgeronde grote onderzoeken gerealiseerd worden. In januari 2000 is de Instellingsbeschikking voor het MIOT door de ministers van VROM en Justitie ondertekend. Hiermee kon het MIOT formeel van start gaan.

Prestaties en effecten 2000

Volkshuisvesting

Handhaafbaarheids- en uitvoerbaarheidstoets

In 2000 is aandacht besteed aan door VROM voorbereide regelgeving zijnde:

- De Woonzorgstimuleringsregeling;
- De wijziging van de Huisvestingswet;
- De Subsidieregeling energiebesparing huishoudens met lagere inkomens.

Wat de *Woonzorgstimuleringsregeling* betreft zijn zowel aanbevelingen gedaan ten aanzien van de regeling zelf als ten aanzien van de toelichting op de regeling. Belangrijkste aanbeveling was te bezien of een operationalisering van de doelstelling van de regeling in toetsbare resultaten of effecten mogelijk was. In de begroting 2001 is hier nadere invulling aan gegeven. De andere aanbevelingen zijn verwerkt in de definitieve regeling.

Verder is een advies uitgebracht over de handhaafbaarheid van de *gewijzigde Huisvestingswet*. Dit advies hield in dat, in de aanloop naar implementatie van de wijziging van de wet, aandacht zal moeten worden besteed aan de invulling van niet nader gedefinieerde begrippen, zoals het begrip «schaarste». Verder zullen, in het kader van de beleids-

uitvoering en beleidshandhaving, activiteiten gepland moeten worden die gericht zijn op het bereiken van draagvlak bij de lagere overheden en op correctie van strijdig beleid.

Tenslotte is advies uitgebracht over de *Subsidieregeling energiebesparing huishoudens met lagere inkomens*. Ook hier worden de aanbevelingen meegenomen in de definitieve redactie van de regeling.

Handhaving bouwregelgeving

Het Rijk i.c. de Inspectie Volkshuisvesting (IVH) voert het tweedelijns toezicht op gemeenten uit, met als doelstelling de uitvoering van het eerstelijns toezicht door gemeenten te verbeteren. Uit gerichte onderzoeken door de Inspectie Volkshuisvesting (zowel in 1999 als in 2000 zijn 50 gemeenten onderzocht) blijkt dat het gemeentelijk toezicht op de bouwregelgeving te wensen over laat. Met individuele gemeenten zijn afspraken gemaakt die moeten leiden tot een verbetering van de handhavingssituatie. Aan de hand van een nacontrole zal worden vastgesteld of deze afspraken zijn nagekomen en of dit tot een verbetering van de handhavingssituatie heeft geleid. In januari 2001 worden de nacontroles afgerond, zodat er nu nog geen zicht is op concrete resultaten. Het landelijk beeld van het onderzoek 1999 is vastgelegd in een Inspectierapport dat op 11 mei 2000 met de Tweede Kamer is besproken (Tweede Kamer, 1999–2000, 26 800, nr. 61; verslag Tweede Kamer 1999–2000, 26 800, nr. 67). Aan de Kamer is toegezegd dat in 2003 alle gemeenten aan een gericht inspectie-onderzoek bouwregelgeving onderworpen zullen zijn. Daarnaast is eind 2000 in 30 gemeenten een gericht onderzoek gestart naar de handhaving van de Asbestregelgeving door gemeenten (in het bijzonder bij sloopvergunningen). Ook heeft de Inspectie actief gemonitord ten aanzien van het door gemeenten up-to-date houden van gemeentelijke bouwverordeningen. Deze actieve benadering heeft geleid tot een forse daling van het aantal gemeenten dat nog niet alle wettelijk verplichte wijzigingen in de bouwverordening heeft doorgevoerd.

Mede door de Inspectie-onderzoeken erkent ook de VNG dat de eerstelijns handhaving bouwregelgeving door gemeenten structureel verbetering behoeft. Daartoe is in 2000 een gezamenlijk Actieprogramma door de VNG en VROM opgesteld. En heeft de VNG met steun van VROM een Handreiking bouw en woningtoezicht gepubliceerd.

Overig

Onderzoek heeft plaatsgevonden bij woningbouwcorporaties (mogelijke belangenverstrengeling door het aannemen van steekpenningen, bonafiditeit van partners en valsheid in geschrifte inzake servicekosten). Met uitzondering van de bonafiditeitsonderzoeken (bestuurlijke rapportage) heeft dit in genoemde gevallen geleid tot het opmaken van proces-verbaal. In totaal zijn circa 201 fraudeonderzoeken uitgevoerd naar de verkrijging dan wel het behoud van de individuele huursubsidie. In een klein aantal van de gevallen is proces-verbaal opgemaakt, voornamelijk was er sprake van administratiefrechtelijke afhandeling.

Ruimtelijk Ordening

Vanwege het belang dat het Kabinet hecht aan een goed toezicht en goede handhaving van de ruimtelijke regelgeving zijn er in 2000 door de inspecties van de Ruimtelijke Ordening meer dan de 54 aangevraagde onderzoeken in verschillende gemeenten uitgevoerd. Daarmee is aan de toezegging van het onderzoeken van 10% van de Nederlandse gemeenten

voldaan. Als vervolg op de nulmeting in 1998 van de stand van de handhaving ruimtelijke regelgeving zal in 2001 een nieuwe meting worden gedaan naar de stand van de handhaving ruimtelijke regelgeving in Nederland. Bovendien is in het afgelopen jaar vooruitgang geboekt bij de ontwikkeling van het beleidsinstrumentarium¹.

Milieubeheer

Milieu Inlichtingen en Opsporings Team (MIOT)

Er is een werkprogramma tot stand gekomen overeenkomstig de afspraken met het Openbaar Ministerie. Het MIOT voert op dit moment een opsporingsonderzoek uit naar fraude en valsheid in geschrifte door een CFK-producent en heeft een opsporingsonderzoek naar de illegale toepassing van methylbromide afgerond. Daarnaast participeert het MIOT in opsporingsonderzoeken naar asbestsanering in Kosovo, de brand bij ATF te Drachten en de vuurwerkcramp te Enschede. Er vond een toezicht-actie plaats gericht op PCB's in olie.

Regionale opsporing

In tegenstelling tot het MIOT (voor de zware milieucriminaliteit) is de regionale opsporing gericht op de middelzware milieucriminaliteit. Aan tenminste 10 strafrechtelijke onderzoeken naar (middelzware) milieucriminaliteit (2 per regio), die alle met een proces-verbaal zijn afgerond, is een bijdrage geleverd door het bieden van milieuhygiënische en deskundige ondersteuning. Er werden knelpuntenrapportages opgesteld die ingaan op fraudegevoeligheid en -bestendigheid van het (VROM)-beleid, die in de vorm van beleidsadviezen worden voorgelegd aan beleidsdirecties. Acties zijn ondernomen richting de relevante bevoegde gezagen om ongewenste situaties op te heffen. In 2000 is opsporingsbijstand verleend aan 15 strafrechtelijke onderzoeken naar (middelzware) milieucriminaliteit, in de vorm van milieuhygiënische, milieujuridische en rechetactische ondersteuning van opsporingsteams. Een aantal van deze onderzoeken heeft geleid tot knelpuntenrapportages in de vorm van beleidsadviezen aan beleidsdirecties.

Stoffen en producten

In de eerste drie kwartalen van 2000 zijn 139 bedrijven gecontroleerd op CFK-regelgeving. Daarvan voldeed 63% geheel aan de regelgeving. Het streven van minimaal 70% is dus niet bereikt. Bij 26% van de bedrijven was de overtreding zodanig ernstig dat proces-verbaal is opgemaakt. Het MIOT-onderzoek naar mogelijke strafbare feiten bij de enige CFK-producent in Nederland wordt binnenkort afgerond. Het convenant met de douane over controle van CFK's aan de EU-buitengrenzen is nagenoeg gereed om getekend te worden. Een eerste concept voor een handreiking voor opsporing van illegale import/export voor EU-collega's is gereed. In mei 2000 heeft een EU-workshop over samenwerking inzake de handhaving van de CFK-regelgeving plaatsgevonden in Griekenland. Bij premium-artikelen is een naleefgedrag van ca. 85% vastgesteld. De actie Otto Simon (een actie in samenwerking met de Belastingdienst) is afgerond. Er is een proces-verbaal opgemaakt en er zijn maatregelen door het bedrijf genomen. Verder zal het internationaal project EuroCad worden voortgezet.

Vuurwerk

Naar aanleiding van de ramp met het vuurwerkbedrijf S.E. Fireworks BV te Enschede op 13 mei 2000 is door de Inspectie Milieuhygiëne in samenwerking met de Inspectie Ruimtelijke Ordening een quick-scan uitgevoerd

¹ Voor een uitgebreide rapportage wordt verwezen naar de rapportage Activiteiten handhaving ruimtelijk beleid die medio 2001 aan de Tweede Kamer zal worden aangeboden.

naar de in Nederland aanwezige vuurwerkbedrijven die zich met consumenten- en/of professioneel vuurwerk bezighouden. Bij 51 vuurwerkbedrijven zijn controles uitgevoerd om te bezien of zich elders in Nederland soortgelijke, mogelijk gevaarlijke situaties (kunnen) voordoen. Het onderzoek heeft geresulteerd in een rapport dat op 27 juli aan de voorzitter van de Tweede Kamer is aangeboden (Handelingen 1999–2000, nr. 94, Tweede Kamer, pag. 6159–6168). Op 21 februari 2001 is in dit kader een AMvB aangeboden; de implementatie hiervan zal leiden tot een intensivering van de toezichttaken van de VROMInspecties op het gebied van vuurwerk.

Legionella

Bij 75 sauna's (circa 25% van het totaal aantal saunabedrijven in Nederland) is het risico op besmetting met de legionellabacterie onderzocht. Bij 13 van de onderzochte sauna's (17%) bleek het aantal legionellabacteriën boven de gestelde norm te liggen.

Tevens is door de Inspectie Milieuhygiëne vanuit de tweedelijns toezichtstaak in nauwe samenwerking met de Keuringsdienst van Waren in juni 2000 bij 50 grotere campings in Nederland een kort lopende controleactie uitgevoerd. Het onderzoek was toegespitst op legionella-preventie, kwaliteit drinkwater, lozing afvalwater en opslag milieugevaarlijke stoffen op campings. De vastgestelde tekortkomingen zijn door de Inspectie aan de gemeenten gemeld.

17. Waterleidingwet

Realisatie beleidsdoelstelling

Zowel de herziening van de Waterleidingwet als de implementatie van de EG-Drinkwaterrichtlijn zijn in 2000, als gevolg van de noodzakelijk extra inzet ten behoeve de aanpak van de legionella-problematiek, niet verder uitgewerkt dan een partiële herziening van de Waterleidingwet. En wel zodanig dat die herziening toereikend was om de implementatie van de drinkwaterrichtlijn van de EU te realiseren.

Daarnaast hebben de aanpak van de legionella-problematiek en het wetsvoorstel ter waarborging van de overheidseigendom van de waterleidingbedrijven aandacht gekregen.

Prestaties en effecten 2000

De voor 2000 beoogde resultaten waren de parlementaire behandeling van het ontwerp van wet en goedkeuring (eind 2000), de tijdige, volledige en juiste implementatie van de richtlijn en het nakomen van de toezegging dat ruim voor het verstrijken van de implementatietermijn een Ministeriële regeling ter preventie van Legionella in werking zal zijn. Geconstateerd kan worden dat alle geplande producten tijdig zijn gerealiseerd. De ontwerp-wet ter regeling van de implementatie en de Legionella preventie is eind mei 2000 door het parlement aangenomen. Het ontwerp ter regeling van de overheidseigendom is ter goedkeuring aan de Ministerraad voorgelegd. Het advies van de Raad van State over het Waterleidingbesluit is in december 2000 ontvangen. Na verwerking van dit advies is het waterleidingbesluit eind december verzonden aan de Koningin.

De EG-Drinkwaterrichtlijn legt onder meer de minimumvereisten voor de drinkwaterkwaliteit vast. Bij de implementatie is er uit oogpunt van de bescherming van de volksgezondheid voor gekozen om in het Neder-

landse Waterleidingbesluit voor enkele parameters strengere normwaarden vast te leggen. Ook zijn er parameters toegevoegd. In het kader van de implementatie van EG-Drinkwaterrichtlijn werd ook gewerkt aan de herziening van de Regeling chemicaliën en materialen in contact met drinkwater. Met deze herziening wordt ook ingespeeld op de ontwikkeling van een European Acceptance Scheme voor bouwproducten in contact met drinkwater. Nederland heeft daarbij gekozen voor een actieve betrokkenheid, ten einde de ontwikkelingen in Brussel zodanig te beïnvloeden dat deze zoveel mogelijk in overeenstemming is met de door Nederland voorgestane aanpak.

Een begin werd gemaakt met de ratificatie van het ECE/WHO Protocol Water and Health. De eerste vergadering van de ondertekenaars van het verdrag heeft in het najaar van 2000 plaatsgevonden, waarbij Nederland zich bereid heeft verklaard om met inzet van RIVM-deskundigen bij te dragen aan de ontwikkeling van richtlijnen voor monitoring en health surveillance.

18. Fundamentele Herziening van de Wet op de Ruimtelijke Ordening

Met de fundamentele herziening van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) wordt gestreefd naar het beter stroomlijnen van de WRO met de Algemene Wet Bestuursrecht (AWB), een efficiëntere en effectievere doorwerking van rijksbeleid, een verbeterde ruimtelijke samenhang bij projectbesluitvorming, versterkte handhaving en een overzichtelijke wet. Voor het jaar 2000 stond een afgeronde discussie met de Tweede Kamer en externe partijen over een fundamentele herziening van de WRO op de agenda, die als basis kan dienen voor het schrijven een wetsvoorstel in het begin van 2001.

Realisatie beleidsdoelstelling

Het debat over het ruimtelijk instrumentarium is intensief gevoerd, zowel in de Tweede Kamer als daarbuiten. Aanjagers hiervoor waren de Discussienota «Op weg naar een nieuwe WRO» (Tweede Kamer, 2000–2001, nr. 27 029, nr. 2) en het rapport «Notie van ruimte» van de parlementaire werkgroep Ruimtelijke Ordening. Uit een debat van de Tweede Kamer (Tweede Kamer, 2000–2001, nr. 27 029, nr. 3) en de reacties op de discussienota van maatschappelijke organisaties kan worden afgeleid dat de noodzaak voor een herziening van de WRO algemeen wordt erkend. Nu reeds valt te constateren dat in een dergelijk complex project ook gedurende het verwerken van de discussies tot een wetsvoorstel, aanvullende kennis nodig blijft. Hiertoe worden in 2001 aanvullende onderzoeksvragen uitbesteed.

Prestaties en effecten 2000

In het afgelopen jaar is een brede discussie gevoerd met gebruikers en deskundigen van de WRO over de inhoud en richting van de herziening. Deze discussie is gevoerd tijdens speciaal daarvoor georganiseerde symposia en discussiebijeenkomsten en is er een onafhankelijke klankbordgroep ingesteld. Bovendien zijn alle betrokkenen in de gelegenheid gesteld – schriftelijk of via internet – mee te denken over de herziening. Dit alles in het kader van de doelstelling voor het verwerven van kennis over de gewenste inhoud en richting van de nieuwe WRO, alsmede het verwerven van draagvlak van de voorgestelde oplossingsrichtingen in de discussienota.

Ook zijn er onderzoeken uitbesteed over doorwerking van ruimtelijke plannen, bestemmingsplannen, handhaving, AwB-conformiteit, de mogelijkheid van een regeling publiek-private samenwerking (PPS) in de WRO, de stroperigheid van ruimtelijke planvorming en de rechtsbescherming.

19. Vergroening Belastingstelsel

Realisatie beleidsdoelstelling

Voor wat betreft de vergroening van het Belastingstelsel werd in 2000 invulling gegeven aan de derde tranche van de voorgenomen vergroening uit het Regeerakkoord. Dat betekent in de eerste plaats een verdere verhoging van de energiebelasting, indexatie van de milieubelastingen en enkele individuele verhogingen. De voorgenomen belasting op huishoudelijk afval kon geen doorgang vinden, evenmin als een verhoging van het storttarief op brandbaar afval.

Prestaties en effecten 2000

De terugsluis in de vorm van positieve prikkels heeft vorm gekregen door een verdere versterking van de Energie-investeringsaftrek, uitbreiding van de mogelijkheden van de afdrachtskorting in de REB (Regulerende Energie-Belasting) en verhoging van het budget van de Milieu-investeringsaftrek en de Duurzame ondernemersaftrek. De Milieu-investeringsaftrek is inmiddels op 1-7-2000 ingevoerd en is per 1-1-2001 verbreed.

Het fiscale stimuleringspakket van f 200 mln in het kader van de economische groei en milieudruk zal voor ca f 150 mln worden besteed aan WKK en bijstook van biomassa in kolencentrales en zal lopen via de REB. Voor zon-PV-installaties is f 50 mln toegevoegd aan de energie-premieregeling.

Groen Beleggen heeft een extra stimulans gekregen door een bijzondere behandeling in het nieuwe belastingstelsel enerzijds (vrijstelling Vermogensrendementsheffing en aanvullende persoonlijke aftrekpost), en een aanvullend budget van f 65 mln per jaar, mede bestemd voor de voortzetting van Duurzaam Bouwen.

In 2000 is de Werkgroep Vergroening Fiscale stelsel II formeel ingesteld (informeel was zij in 1999 al aan de slag gegaan). Zij zal in 2001 rapporteren over verder vergroeningsmogelijkheden in de volgende kabinetsperiode.

In 2000 is het onderzoek naar «Milieuschadelijke subsidies in Nederland» afgerond en is de rapportage aan de Tweede Kamer aangeboden. De milieuschadelijke fiscale subsidies zullen worden onderzocht door de genoemde Werkgroep Vergroening.

De vergroeningsmaatregelen die in 2000 zijn uitgewerkt hebben hun beslag gekregen in het Belastingplan 2001 en de Tariefwet 2001.

20. Vernieuwing geluidbeleid (MIG)

Realisatie beleidsdoelstelling

Conform de beleidsdoelstellingen is in 2000, aan de hand van de uitgangspunten van de nota MIG en de wensen van de Tweede Kamer, een nieuw stelsel opgebouwd en zijn er vele details van het stelsel uitgewerkt.

Fundamentele verschillen van inzicht van de betrokken partijen over de uitwerking van het stelsel, en over de invulling van de twee moties van de Tweede Kamer, hebben tot een vertraging geleid.

Prestaties en effecten 2000

Eind 2000 is het wetsvoorstel MIG in eerste concept gereed gekomen. Naar verwachting zal het wetsvoorstel voor de zomer van 2001 voor advies aan de Raad van State worden aangeboden. Aanbieding aan de Tweede Kamer zal dan waarschijnlijk in het voorjaar van 2002 kunnen plaatsvinden.

21. Toekomst Woningcorporaties

Marktwerking, Deregulering en Wetgevingskwaliteit (MDW)

Realisatie beleidsdoelstelling

In het kader van het MDW-beleid is onderzoek gedaan naar de positie van woningcorporaties vanwege het gesignaleerde «markt-overheid»-probleem. Dat is ontstaan doordat corporaties hun activiteiten hebben verbreed, als gevolg van veranderende omstandigheden op de woningmarkt en nieuwe taken op basis van regelgeving. Hierdoor treden zij in concurrentie met andere marktpartijen, terwijl zij een aantal exclusieve faciliteiten genieten.

In zijn brief van 8 februari 2000 aan de Tweede Kamer heeft het kabinet zijn standpunt ten aanzien van dit MDW-onderzoek meegedeeld: de kern daarvan was dat voor de kortere termijn een vorm van hybride stelsel (private ondernemingen die als toegelaten instellingen invulling geven aan door het Rijk geformuleerde maatschappelijke prestaties) gehandhaafd blijft. Wel werd de bevordering van een gelijk speelveld (dat wil zeggen het onder gelijke condities kunnen opereren) voor partijen aangekondigd door (op termijn) de fiscale subjectieve vrijstellingen en faciliteiten die corporaties ten opzichte van andere marktpartijen genieten, waar mogelijk, af te schaffen.

Ook gaf het kabinet aan te bevorderen dat de doelmatigheid en transparantie van deze sector wordt vergroot, bijvoorbeeld door het ontwikkelen van benchmarksystemen.

Prestaties en effecten 2000

Naar aanleiding van dit kabinetsstandpunt is in 2000 de uitwerking van een drietal elementen daaruit in gang gezet:

Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW), met een achtervang door rijk en gemeenten, blijft nodig voor corporaties voor de toegang tot de kapitaalmarkt. Dit gezien de financiering van de forse volkshuisvestingsopgaven waarvoor de sector nog staat. Wel is in 2000 een onderzoek afgerond naar de vraag of deze achtervang leidt tot prijsvoordeel voor corporaties (lagere rente) en of dit voordeel teniet moet worden gedaan. Op initiatief van de ministeries van EZ en Financiën zullen in het eerste

kwartaal van 2001 een aantal uitkomsten uit dit onderzoek nog aan een contra-expertise onderzoek worden onderworpen.

Het kabinetsbesluit om de vrijstelling van vennootschapsbelasting voor commerciële activiteiten van corporaties te schrappen is in de Nota «Mensen, Wensen, Wonen» nogmaals bekrachtigd. Daarbij is aangegeven dat, mede gezien het in deze nota inmiddels vervallen van het onderscheid tussen commerciële en niet-commerciële activiteiten van corporaties, in overleg met betrokkenen eerst (begin 2001) de gevolgen en gedragseffecten van deze maatregel in kaart worden gebracht.

De vrijstelling van overdrachtsbelasting komt eveneens op termijn te vervallen. In 2000 is nader onderzoek gestart naar de mogelijk negatieve effecten hiervan op de voortgang van de stedelijke vernieuwing en de verkoop van huurwoningen.

De resultaten van de diverse onderzoeken komen in 2001 beschikbaar. Pas na de effectuering van de voorgenomen maatregelen, zullen de daadwerkelijke effecten daarvan op de voorgenomen doelstelling m.b.t. het gelijke speelveld kunnen worden gemeten.

Revolving fund

Realisatie beleidsdoelstelling

Onder verwijzing naar de uitgangspunten van de verzelfstandiging van de sociale huursector, met daarbij een terughoudende rol van de rijksoverheid, werd in het Regeerakkoord vastgelegd, dat de gezamenlijke woningcorporaties voor 1 januari 2000 zouden komen met een sluitend stelsel voor een revolving fund, een systeem van matches van (sociale) investeringsopgaven en financiële middelen binnen de sector. In dit stelsel zou de onderlinge solidariteit tussen «rijke» en «arme» corporaties en de rechtsgelijkheid binnen de doelgroep van de volkshuisvesting gewaarborgd moeten worden.

Prestaties en effecten 2000

VROM heeft over de totstandkoming van een sluitend stelsel voor een revolving fund met AEDES en VNG overleg gevoerd, hetgeen heeft geleid tot ondertekening op 12 april 2000 van het Convenant College Sluitend Stelsel (CSS).

Het overleg met AEDES en VNG heeft in 2000 ook geleid tot een voorstel voor wijziging van het Besluit Centraal Fonds Volkshuisvesting (BCFV). In het BCFV wordt geregeld, dat het Centraal Fonds Volkshuisvesting (CFV) onder bepaalde voorwaarden aan een corporatie projectsteun kan verlenen als uit advies van het CSS en het akkoord met dat advies van de staatssecretaris blijkt, dat de corporatie zonder die steun haar volkshuisvestingstaak niet kan volbrengen. De wijziging van het BCFV zal vóór medio 2001 in werking treden.

Daar het CSS eerst onlangs per 12 april 2000 is ingesteld en de wijziging van het BCFV nog niet in werking is getreden, zullen de effecten van het gewijzigde BCFV pas later kunnen worden gemeten.

Het eerste geval dat in 2000 aan het College Sluitend Stelsel werd voorgelegd betrof de planvorming en financiering van een ingrijpende verbetering van een woon-zorgcomplex in Capelle aan de IJssel. In dit geval zijn de betrokken partijen gestimuleerd om gezamenlijk goed in beeld te brengen wat de opgave is, welke alternatieven voorhanden zijn en in hoeverre de corporatie deze opgave zelfstandig kan oppakken.

Na inwerkingtreding van het gewijzigd BCFV zal feitelijk sprake zijn van een stelsel waarbinnen voor de lokale opgaven een beroep kan worden gedaan op het binnen de sector beschikbare vermogen. Als in de loop van

de komende tijd blijkt dat dit stelsel niet naar tevredenheid functioneert, dan zal de gewenste matching van middelen en opgaven langs publiek-rechtelijke weg tot stand worden gebracht.

Nationaal Akkoord Wonen

Realisatie beleidsdoelstelling

Naar aanleiding van de ingetrokken motie Biesheuvel (17 november 1999, Tweede Kamer, 1999–2000, 26 800, nr. 32) heeft de Staatssecretaris de Tweede Kamer toegezegd om in samenspraak met diverse partijen een investeringsprogramma voor de sociale huursector op te stellen. Bij monde van de motie Biesheuvel en Duivesteyn (19 oktober, Tweede Kamer, 2000–2001, 27 400, nr. 13) werd de Staatssecretaris verzocht dit investeringsprogramma voor 31 december 2000 aan de Tweede Kamer toe te sturen.

Prestaties en effecten 2000

Als gevolg van de toezegging aan de Kamer is begin 2000 het overleg met de belangrijkste partijen voor de realisaties van het beleid voor de sociale huursector, nl. AEDES en de VNG gestart. Het overleg verliep aanvankelijk moeizaam vanwege de samenloop met de totstandkoming van de Nota «Mensen, Wensen, Wonen». Het bracht namelijk onzekerheden mee voor de diverse partijen. Het onderhandelingsproces over dit akkoord heeft daarom ook langer geduurd dan de in de motie genoemde periode tot 1 april 2000. Vanaf het moment dat de Nota «Mensen, Wensen, Wonen» allengs vastere vormen begon aan te nemen, verliepen de onderhandelingen voorspoediger. Op 15 december werd door de drie partijen het onderhandelaarsakkoord ondertekend. Op 20 december is het als concept Nationaal Akkoord Wonen (NAW) aan de Tweede Kamer aangeboden (Tweede Kamer, 2000–2001, 27 400, nr. 45). Momenteel doorloopt het onderhandelaarsakkoord de achterbanprocedures van AEDES en de VNG. Na de Kamerbehandeling van de Nota «Mensen, Wensen, Wonen» en de consultatie van een aantal andere partijen, waaronder de Woonbond en IVBN, zal het definitieve akkoord naar verwachting medio maart getekend worden.

Dit vormt het startsein voor de betrokken partijen om de gemaakte afspraken over onder meer het intensiveren van investeringen in de kwaliteit van nieuwbouw en woningvoorraad, de verkoop van huurwoningen alsmede huurbeleid en huursubsidie actief uit te dragen naar hun leden. De eerste effecten van het NAW worden pas eind 2002 verwacht.

22. Nota Op grond van nieuw beleid

Met het gevoerde beleid m.b.t. de grondmarkt wordt beoogd de grondmarkt beter te laten functioneren. Een betere functionerende grondmarkt leidt tot een effectiever en efficiënter beleid van het kabinet. Voor het Ministerie van VROM betekent dit o.a. dat wat betreft het verhogen van de kwaliteit van het wonen (van zowel de woning als de woonomgeving) en werken, in het vergroten van zeggenschap van burgers en in herstructurering van bestaand stedelijk gebied.

Realisatie beleidsdoelstelling

De resultaten van het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO), dat in juli van dit jaar is afgerond, zijn neergelegd in het rapport «Grond voor beleid», dat als basis dient voor het Kabinetsstandpunt. Met de Nota Op

grond van nieuw beleid geeft het kabinet op hoofdlijnen vorm aan de modernisering van het instrumentarium voor het grondbeleid. Voor het komend decennium zijn de kaders gesteld waarbinnen rijk, provincies en gemeenten hun grondbeleid vorm kunnen geven. De Nota Op grond van nieuw beleid is in december 2000 door de Ministerraad vastgesteld en in januari 2001 aan de Tweede Kamer aangeboden (Tweede Kamer, 2000–2001, nr. 27 581).

Prestaties en effecten 2000

Om de grondmarkt beter te laten functioneren achtte het Kabinet noodzakelijk inzicht te krijgen in de werking van de grondmarkt, knelpunten en mogelijke oplossingen. Hiertoe heeft zij een Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) ingesteld. Het IBO heeft o.a. onderzoek laten uitvoeren, verschillende toonaangevende deskundigen geraadpleegd en visies van belanghebbenden in de maatschappij gevraagd. In het afgelopen jaar hebben diverse organisaties en instellingen die te maken hebben met het grondbeleid van de overheid uit eigener beweging een intensief maatschappelijk debat gevoerd over de knelpunten en mogelijke oplossingen. Dit debat heeft bijgedragen aan de formulering van de probleemstelling en de oplossingsvarianten en een beeld te krijgen van het maatschappelijk en politiek draagvlak voor mogelijke oplossingen.

23. Coördinatie Bouw

Realisatie beleidsdoelstelling

Het ministerie van VROM is ten aanzien van Coördinatie Bouwbeleid aanspreekpunt voor de bouwsector én een bijdrage om de knelpunten die zich in de relatie overheid–bouwsector kunnen voordoen tot een oplossing te brengen of te voorkomen.

Een belangrijke ontwikkeling, die zich manifesteerde in 2000, is dat de bouw meer wordt geconfronteerd met Europese kaders. Nationale uitwerkingen van deze richtlijnen worden daardoor belangrijker. De huidige overlegstructuur overheid–bouwsector over dit soort onderwerpen is echter versnipperd. Veel initiatieven lopen thans via verschillende lijnen, waardoor er het voor partijen lastig is elkaar tijdig te informeren over nieuwe ontwikkelingen, onduidelijkheden in het beleid, samenhang (of het ontbreken ervan), onduidelijkheden in de taakverdeling, etc.

Prestaties en effecten 2000

In dit licht is de in de begroting 2000 aangekondigde herijking van deze coördinerende taak uitgewerkt. Dit heeft geleid tot het starten van een onderzoek om de overlegstructuur overheid–bouwsector effectiever in te richten. De resultaten hiervan komen in de loop van 2001 beschikbaar.

De activiteiten van VROM op het gebied van de coördinatie van het bouwbeleid waren in 2000 in belangrijke mate gericht op het verbeteren van de afstemming tussen de bij de bouw betrokken partijen over het nationale en Europese beleid dat betrekking heeft op de bouw. Daarbij ging het deels om al opgepakte onderwerpen op het gebied van opdrachtverlening, veiligheid en gezondheid, maar daarnaast om een aantal nieuwe onderwerpen op het gebied van milieu en energie, sociale zekerheid, innovatie en technologieontwikkeling en bouwregelgeving.

24. Internationalisering

Realisatie beleidsdoelstelling

Belangrijke beleidsonderwerpen in het jaar 2000, maar ook in de jaren daarna zijn: globalisering, duurzame ontwikkeling, de uitbreiding van de Europese Unie en de bilaterale samenwerking.

Na een analyse van de opkomende milieu-issues en de in voorbereiding zijnde milieu- en duurzame ontwikkelingsstrategieën in de diverse internationale gremia zijn in 2000 de volgende inhoudelijke prioriteiten voor een mondiale strategie geïdentificeerd: water, klimaat, duurzame energievoorziening, zekerstelling van de toegang tot vernieuwbare natuurlijke hulpbronnen, versterking van de internationale milieu-architectuur en economische instrumenten, waaronder gedragscodes.

Prestaties en effecten 2000

In 2000 zijn het uitgangspuntgelijkwaardigheid van de Multilateral Environmental Agreements (MEA's) en regels van de World Trade Organization (WTO) gerealiseerd in het Biosafetyprotocol. Een belangrijk principe hierin, namelijk het voorzorgsbeginsel, is in EU-kader breder voortgezet en heeft geleid tot een «EU position paper». De bilaterale samenwerking heeft in 2000 verder vorm gekregen in het sluiten van samenwerkingsovereenkomsten en door in toenemende mate non-governmental organizations (NGO's) inbreng te laten hebben in de consultatierondes voor internationale besluitvorming.

Op het terrein van duurzame ontwikkeling is in de achtste zitting van de VN-Commissie voor Duurzame Ontwikkeling in april/mei 2000 in New York een aantal procedure afspraken gemaakt over de volgende evaluatie van de implementatie van de resultaten van de VN-Conferentie inzake Milieu en Ontwikkeling in 1992 in Rio de Janeiro.

Ter realisatie van de doelstellingen met betrekking tot grensoverschrijdende en mondiale milieuthema's is de uitbreiding van de Europese Unie een belangrijk onderwerp. Het standpunt van VROM, een voortvarende en hulpvaardige instelling om een belangrijke bijdrage te leveren aan een versnelde milieuwinst, is in 2000 in de diverse gremia actief uitgedragen. Dit heeft ertoe geleid dat het accepteren van overgangsregimes, zowel bij de voorbereiding van het Nederlandse standpunt als bij de standpuntbepaling in de Europese Unie gemakkelijker is geworden.

In de herfst van 1999 is de «Globale Evaluatie» verschenen van het EU-milieubeleid van de afgelopen vijf jaar. Het eind 2000 verschenen 6e MAP (Milieu Actie Programma) is een kort strategisch document geworden, dat in een latere fase aangevuld kan worden met thematische actieplannen. Het 6e MAP is daarnaast ook de milieupijler van de duurzame ontwikkelingsstrategie die de Europese Unie moet ontwikkelen ten behoeve van de wereldtop die 10 jaar na Rio de Janeiro plaats zal vinden.

Verder is in 2000 veel aandacht geschonken aan de versterking van het proces van externe integratie. Het integreren van milieu in andere beleidsvelden is van belang voor het boeken van milieuwinst, zowel in Europa als in Nederland.

Met diverse landen in Midden- en Oost-Europa heeft VROM overeenkomsten voor samenwerking gesloten, waarbij de samenwerking zich richt op ondermeer de volgende thema's: inspectie en handhaving van milieu-

regels, opbouw van onafhankelijke milieugroeperingen en toegang van de burger tot milieugegevens, energiebesparing en Joint Implementation van het Klimaatverdrag en afvalbeheer.

In dit kader is in 2000 ook een samenwerkingsovereenkomst met Litouwen gesloten en zijn de contacten met Letland geïntensiveerd.

Daarnaast is in 2000 een vernieuwd Memorandum of Understanding met Indonesië afgesloten en is een begin gemaakt met vernieuwing van de samenwerkingsovereenkomsten met Zuid-Afrika en China.

Op basis van samenwerkingsovereenkomsten die met diverse landen zijn gesloten, zijn in 2000 diverse projecten uitgevoerd en hebben uitwisselingsbezoeken plaatsgevonden.

Daarnaast is in 2000 een bijdrage geleverd aan de uitvoering van het milieuprogramma van de Economische Commissie voor Europa van de Verenigde Naties (UN/ECE).

Daarnaast is VROM in 2000 ook sterk inhoudelijk betrokken geweest bij de vaststelling van de agenda voor de Kiev-conferentie in 2003, waar de eerstvolgende ministeriële conferentie m.b.t. «Environment for Europe» zal plaatsvinden en heeft VROM het voorzitterschap gekregen van het belangrijke Milieubeleidscomité van de UN/ECE.

CoP-6

Realisatie beleidsdoelstelling

Van 13 november tot en met 25 november heeft, in Den Haag, de zesde Conferentie van Partijen (CoP-6) bij het Klimaatverdrag plaatsgevonden. De conferentie werd voorgezeten door de minister van VROM. Doel van deze Conferentie was om op een aantal belangrijke punten tot nadere invulling te komen van het Kyoto-protocol (1997). Voor veel landen vormen deze punten voorwaarden om tot ratificatie van het protocol te kunnen overgaan.

Prestaties en effecten 2000

De belangrijkste onderwerpen waarover gesproken is zijn:

- de werking van de Kyoto-mechanismen (Clean Development Mechanism, Emissiehandel en Joint implementation);
- vastlegging van broeikasgassen door (verandering) van landgebruik en door bosbouw en herbebossing;
- de rapportageverplichtingen;
- het nalevingsregime;
- capaciteitsopbouw en technologie-overdracht aan ontwikkelingslanden;
- adaptatie aan klimaatverandering en klimaatbeleid.

Tijdens de onderhandelingen heeft de voorzitter getracht de ontstane impasses te doorbreken door het uitbrengen van een document waarin voor alle belangrijke onderwerpen in onderlinge samenhang een voorstel werd gedaan. Ook hierover kon geen overeenstemming bereikt worden. Partijen bij het Klimaatverdrag gaven echter blijk van de wens om CoP-6 te hervatten in mei/juni 2001. De Conferentie is vervolgens geschorst en de voorzitter is gevraagd de voortzetting van de conferentie te onderzoeken. De consultaties hieromtrent zijn in december gestart. Na diverse gesprekken met de verschillende regeringen is er voor een datum in de zomer van 2001 gekozen. Regeringen hebben nu meer tijd om zich voor te bereiden. In maart 2001 is bekend gemaakt dat de klimaatconferentie van 16–27 juli in Bonn zal worden voortgezet. Om praktische en financiële redenen zal de conferentie in Bonn plaatsvinden. In Bonn zetelt het secretariaat van het VN klimaatverdrag.

Uiteindelijk heeft de bijeenkomst in Den Haag twee belangrijke zaken opgeleverd. Ten eerste is het door de voorzitter gepresenteerde politieke compromis geaccepteerd als basis voor de verdere onderhandelingen. Daarnaast is belangrijke vooruitgang geboekt bij het uitwerken van de verschillende onderhandelingspunten.

Interreg IIC

Met de Interreg IIC programma's Noordzee en North Western Metropolitan Area (NWMA) wordt beoogd de ontwikkeling van projecten op het terrein van de ruimtelijke ordening die bijdragen aan een evenwichtige ruimtelijke ontwikkeling in de programmeergebieden te bevorderen. Het derde programma, Interreg Rijn-Maas Activiteiten (IRMA), is gericht op het bevorderen van een ruimtelijke aanpak van de hoogwaterproblematiek in de rivieren Rijn en Maas. Deze programma's worden gekenmerkt door transnationale samenwerking. De projecten dienen aan te sluiten bij nationale en regionale beleidsdoelstellingen.

Realisatie beleidsdoelstelling

Momenteel zijn 115 door Nederland getrokken Interreg IIC projecten in uitvoering. Daarmee is het totale Nederlandse budget uitgeput. In een aantal gevallen zijn bij de projecten partners betrokken uit diverse landen, dit geldt voornamelijk bij de programma's Noordzee en NWMA.

De beoogde effecten zijn verschillend per project. Projecten kunnen zijn gericht op probleemverkenning (bijvoorbeeld Local Economies and the Fishing sector), beleidsafstemming (bijvoorbeeld Crossborder waste removal programme), beleidsontwikkeling (bijvoorbeeld Spatial Vision), het uittesten van beleidsmethodieken (bijvoorbeeld Noord 21) en het daadwerkelijk uitvoeren van ruimtelijke hoogwaterprojecten. Dit kan zijn gericht op diverse beleidssectoren doch altijd met als centrale doelstelling het stimuleren van een duurzame ruimtelijke ontwikkeling. Een geïntegreerde aanpak bij de ontwikkeling van projecten staat dus centraal. Dit is het kenmerk van de Interreg IIC-benadering.

Vrijwel alle projecten zijn volop in uitvoering. De meeste projecten mikken op afronding in 2001. Door VROM is dit jaar een onderzoek gestart dat gericht is op het tussentijds in beeld brengen van de beleidsimpact van projecten. De resultaten van dit onderzoek zullen mei 2001 in kaart zijn gebracht. Dit kan mede als strategisch kader dienen voor Interreg IIIB. Het NWMA programma zal worden voortgezet als het programma North West Europe. Dit zal medio 2001 aanvangen. De beleidsimpact van het IRMA programma zal met name worden afgemeten aan de mate waarin de projecten daadwerkelijk de voorgenomen kwantitatieve waterdoelstellingen realiseren.

Het VROM kasbudget voor deze projecten is niet geheel uitgeput. Dit heeft te maken met het feit dat de uitvoering van projecten uit het IRMA-programma vertraging hebben opgelopen. Omdat de projecten onder de Interreg-IIC programma's een uitvoeringstermijn kennen tot eind 2001 (IRMA eind 2002) zal worden getracht de opgelopen vertraging in te halen in 2001.

Prestaties en effecten 2000

Het ministerie van VROM heeft provincies, waterschappen en gemeenten gestimuleerd en geadviseerd om projecten te ontwikkelen die bijdragen aan een vergroting van de ruimtelijke kwaliteit. Daarvoor zijn communicatie- en afstemmingsstructuren in het leven geroepen. Voorts heeft VROM financiële impulsen gegeven via partnerships en via bijdragen om

het ontwikkelen van projecten te stimuleren. Voorts verzorgt VROM de internationale afstemming door te participeren in diverse gremia. Er zijn internationale managementbureau's opgezet t.b.v. de uitvoering van de Interreg IIC-programma's die mede door VROM worden gefinancierd. Het beheer van de programma's (programmamanagement) wordt gevoerd door Internationale Secretariaten die ondersteunend zijn voor de internationale besluitvormende organen, t.w. de Stuurgroep & het Comité van Toezicht.

Het Nederlandse budget voor het Noordzee-programma is voor 67% gecommitteerd met projecten die een Nederlandse lead applicant hebben. Een uitputting voor de volle 100% was niet mogelijk omdat een project is afgekeurd vanwege het feit dat niet voldaan werd aan de toetsingscriteria. Een ander project moest zich op het laatste moment terugtrekken omdat een van de belangrijkste buitenlandse partners niet kon voldoen aan de financiële verplichtingen. De resterende voor Nederland geormerkte middelen zijn overgeheveld naar Duitsland en Engeland om daarmee projecten te kunnen financieren waarvan de Nederlandse partners niet in staat waren als Lead Applicant te fungeren. Aangezien de nationale portefeuilles indicatief zijn heeft dit geen gevolgen.

Het Nederlandse budget voor het NWMA-programma is voor 98% gecommitteerd. 100% comittering kon niet worden gerealiseerd omdat een Nederlands project moest worden afgewezen omdat in de budgetten van andere landen geen financieringsmiddelen meer aanwezig waren.

Beleidsprioriteiten voor 2000 van de Tweede Kamer

1. ISV/IPSV

Realisatie beleidsdoelstelling

De Wet stedelijke vernieuwing heeft tot doel de beleidsvorming en uitvoering op het gebied van de stedelijke vernieuwing sterker te decentraliseren. Gemeenten ontvangen op basis van meerjarige ontwikkelingsplannen met doelstellingen een rijksbijdrage uit het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) voor het te voeren beleid. De beleidsdoelen voor 2000 waren vooral gericht op de implementatie van het ISV. Dit hield voor 2000 enerzijds in te bewerkstelligen dat het ISV en het ISV-sturingsconcept tot het gedachtengoed van provincies en gemeenten behoort, het rijksbeleid doorwerkt in het beleid van gemeenten en anderzijds dat de Wet stedelijke vernieuwing in 2000 van kracht wordt.

Prestaties en effecten 2000

Invoering ISV

De Wet SV en de Invoeringswet ISV alsmede de AmvB's Beleidskader en Verdeelsleutel zijn in het Staatsblad van 30 november 2000 (nr. 507) gepubliceerd.

Er zijn in 2000 voorlichtingsbijeenkomsten gehouden, er is voorlichtingsmateriaal verspreid – o.a. via de ISV-website – en via de verstedelijkingsgesprekken die de Staatssecretaris afgelopen jaar heeft gevoerd is intensief gecommuniceerd over het ISV en de zogeheten meerjarige ontwikkelingsplannen (MOP's).

Meerjarige ontwikkelingsplannen (MOP's)

In de MOP's zijn door gemeenten tal van inhoudelijke programma's benoemd en specifieke doelstellingen en bijbehorende prestaties

beschreven. De 30 grootste gemeenten hebben een MOP opgesteld dat recht doet aan het beleidskader ISV. De provincies hebben de MOP's van de niet rechtstreekse gemeenten getoetst. In de toelichting bij artikel 03.43 is verdere informatie gegeven over de stand van zaken bij de MOP's.

Innovatiebudget

Met het Innovatieprogramma ISV (IPSV) wordt beoogd innovatieve plannen, ideeën en projecten op het gebied van stedelijke vernieuwing te stimuleren.

In het verslag jaar is met gemeenten en provincies overlegd over de structuur van het innovatieprogramma. De resultaten hiervan zijn onder meer gepresenteerd tijdens de STIR-manifestatie en de Nationale DUBO-dag. Op 19 december 2000 is daarover een brief gestuurd naar de Tweede Kamer (DBD 2000144369; Tweede Kamer, 2000–2001, 26 884, nr. 34). In deze brief zijn de beleidsprioriteiten voor 2001 alsmede de criteria waaraan plannen en projecten worden getoetst opgenomen. Nog in 2000 is een begin gemaakt met de verdere uitwerking van mogelijkheden om in 2001 deze eerste tranche in behandeling te nemen.

Inzicht stand stedelijke vernieuwing

In het verslagjaar is een systematiek van monitoring ontwikkeld en met gemeenten en provincies gezamenlijk vastgesteld.

Deze monitor bestaat uit twee delen. Bij het ene deel zal met een zesentwintigtal indicatoren de voortgang van de fysieke kant van de stedelijke vernieuwing op landelijk niveau worden gevolgd. Het andere deel, de zogenaamde procesmonitor, wordt door de gemeenten ingevuld. Daarmee wordt de realisatie van de individuele ontwikkelingsprogramma's gevolgd.

Daarnaast hebben de gemeenten de verplichting om zelf een kwaliteitszorgsysteem te hanteren waarmee zij zelf de voortgang in de eigen gemeente, op een gedetailleerder niveau, volgen en kunnen bijsturen. Begin 2001 zal een nul-meting worden uitgevoerd voor de rijksmonitor. Over de resultaten hiervan zal de Tweede Kamer in het voorjaar van 2001 worden geïnformeerd. Vervolgens wordt de Kamer ieder jaar geïnformeerd over de uitkomsten van de procesmonitor en iedere twee jaar over de meting van de genoemde indicatoren.

De ontwikkelingsprogramma's hebben nog niet kunnen leiden tot meetbare effecten in 2000. De resultaten van de nul-meting zullen voor het grootste deel het resultaat zijn van beleid uit de periode vóór de invoering van het ISV. Gelet op de langere doorlooptijd van fysieke investeringen zullen echte meetbare resultaten pas zichtbaar zijn in de verantwoording in 2005 over het eerste ISV-tijdvak.

Kenniscentrum ISV

Met het instellen van een *Kenniscentrum stedelijke vernieuwing* wordt beoogd de snelheid te verhogen en kwaliteit te verbeteren van de stedelijke vernieuwing in Nederland. Door het instellen van een breed kenniscentrum dat voor alle actoren in het veld toegankelijk is, wordt gepoogd de transparantie en toegankelijkheid van de kennis te verbeteren. Het gaat hierbij zowel om best practices als om wetenschappelijke kennis en onderzoeksresultaten.

Er is een kenniscentrum opgericht vanuit de marktpartijen, genaamd Kennis, Expertise en Innovatiecentrum Stedelijke Vernieuwing (KEI). In dit kenniscentrum participeren woningcorporaties, consultancies, bouwbedrijven, projectontwikkelaars, onderzoeksinstituten, gemeenten en het

Rijk. Het jaarprogramma van het KEI wordt in nauw overleg met het Rijk, de andere kenniscentra op het vlak van stedelijke vernieuwing en de betrokken marktpartijen opgesteld.

Actoren op het gebied van stedelijke vernieuwing zijn geïnformeerd over de oprichting van het KEI, haar activiteitenprogramma en de rol die het KEI kan vervullen voor lokale partijen.

Tevens heeft het KEI reeds in haar oprichtingsjaar een aantal concrete activiteiten georganiseerd met lokale partners. Tevens vindt nadere afstemming met activiteiten van andere kenniscentra plaats. Het Rijk (de Ministeries van VROM, EZ, LNV en VWS) heeft in 2000 aan het KEI een bijdrage in de jaarlijkse exploitatiekosten toegezegd.

2. Sanering geluidshinder

Realisatie beleidsdoelstelling

De aangekondigde oplossing van de saneringskosten voor de zeer complexe industrieterreinen (knelpunten) heeft niet plaatsgevonden in 2000. Vanuit de provincies is in dit kader één claim naar voren gebracht. De hoogte van de claim is onderwerp van studie. Afhankelijk van de hoogte van de definitieve claim kan, mede in relatie tot de uitgaven voor de minder complexe terreinen, de saneringsoperatie verder worden afgerond.

De aangekondigde afbouw van de bijdragen in de saneringskosten als gevolg van de voorgenomen bezuiniging i.r.t. de budgetten voor afscherpende maatregelen en verkeersmaatregelen is niet doorgegaan. De oorspronkelijke budgetten zijn geheel hersteld en er is daar bovenop in 2000 een zware inspanning gedaan om een versnelling te bewerkstelligen.

3. Prestatiegegevens 2001 op verzoek van de Tweede Kamer

Klimaatbeleid

a. Welk deel (zowel absoluut als percentueel) van de in 2010 te realiseren CO₂-reductie is in 2001 bewerkstelligd, zowel in totaal, als uitgesplitst naar departementale actieprogramma's en de belangrijkste programma's en/of programma-onderdelen?

a) Het antwoord op deze vraag valt in de categorie «wel willen, maar niet (verantwoord) kunnen.» De gevraagde informatie over gerealiseerde emissiereducties kan niet worden geleverd. Zoals aangegeven in de Uitvoeringsnota Klimaatbeleid, deel 1 (Kamerstukken II 1998–1999, 26 603, nr. 2, blz. 59–61) kunnen gerealiseerde CO₂-reducties per sector en maatregel achteraf niet op zinvolle wijze worden bepaald. Wel wordt jaarlijks gerapporteerd over de sectorale emissies van alle broeikasgassen in Nederland aan de hand van de in de Milieubalans gepresenteerde gegevens. Ook wordt jaarlijks gerapporteerd over beleid in voorbereiding en in uitvoering zodat er een associatie kan worden gelegd tussen de sectorale maatregelen in uitvoering en de sectorale emissiemutatie voor zover het verantwoord is om dat te doen. De eerste dergelijke rapportage is in oktober 2000 naar de Tweede Kamer verzonden (Kamerstukken II 2000–2001, 27 442, nr.1) en zal voortaan in het Milieuprogramma worden opgenomen. Het is logistiek niet mogelijk om in de jaarverantwoording informatie over de emissie-ontwikkeling van het voorgaande jaar op te nemen omdat deze informatie pas beschikbaar komt in de Milieubalans van het RIVM die ieder jaar in september verschijnt. Wat wel kan, is informatie opnemen over de emissie-ontwikkeling van twee jaar terug, dat

betekent evenwel een herhaling van informatie die de Tweede Kamer in september al via de Milieubalans en het Milieuprogramma heeft ontvangen.

b. Welk deel van de voor CO₂-reductie in 2001 begrote uitgaven (of uitgavendervingen, daar waar sprake is van zogenaamde belasting-uitgaven) is daadwerkelijk gerealiseerd, zowel in totaal, als uitgesplitst naar departementale actieprogramma's en de belangrijkste programma's en/of programma-onderdelen?

b) Het antwoord op deze vraag valt in de categorie «wel willen en ook (voor een deel) kunnen.» Voor de uitgaven die op de begroting van VROM staan zal jaarlijks worden aangegeven welk deel daadwerkelijk is gerealiseerd. Voor NIRIS resp. ROB gebeurt dit al vanaf de jaarverantwoordingen 1999 resp. 2000; voor CDM, waterstof/CO₂-opslag, schone energiedragers, ondersteuning vergunningverleners en communicatie klimaatbeleid zullen de eerste ramingen van de prestatiegegevens worden opgenomen in het Milieuprogramma 2002. Voor het programma Innovatieve Technieken Rijkshuisvesting is in de VROM-begroting 2001 (Kamerstukken II 2000–2001, 27 400 hoofdstuk XI, nr. 2, blz. 263) aangegeven welk kengetal zal gelden. De jaarverantwoording 2001 zal hierop terugkomen. Voor klimaatuitgaven die op de begrotingen van andere departementen staan, dienen deze gegevens in de jaarverantwoordingen van die departementen te worden opgenomen. In de Financiële verantwoording van de VROM-begroting 2001 zal voorzover mogelijk een beknopt overzicht worden opgenomen met de voor klimaatbeleid relevante uitgaven van de overige departementen, inclusief een verwijzing ernaar. Een volledig integraal overzicht wordt jaarlijks opgenomen in het Milieuprogramma. Dit laatste is, zoals toegezegd in de Uitvoeringsnota Klimaatbeleid, voor het eerst gebeurd in het Milieuprogramma 2001 (Kamerstukken II 2000–2001, 27 404, nrs 1–2, blz. 177 t/m 188).

c. Welke consequenties heeft het onder a) gegeven antwoord voor de te realiseren CO₂-reductie in de jaren 2003 tot 2010?

c) Het onder a) gegeven antwoord heeft geen consequenties voor de te realiseren emissiereductie in de jaren 2003 tot 2010.

d. Welke consequenties hebben de onder b. en c. gegeven antwoorden voor de CO₂-reductie begrote middelen in de jaren 2003 tot 2010?

d) De onder b) en c) gegeven antwoorden hebben geen consequenties voor de voor CO₂-begrote middelen in de jaren 2003 tot 2010.

Geluidshinder

a. Welke effecten op het gebied van geluidshinder worden met het beleid nagestreefd en welke worden gerealiseerd? Deze vraag kan beantwoord worden door middel van informatie over het aantal geluidbelaste woningen. Hoeveel waren er dat begin 2001 en hoeveel waren dat er eind 2001? Daarnaast kan onderscheid worden gemaakt tussen alle in het MIG genoemde geluidbronnen. Hoeveel winst is geboekt bij wegverkeer, railverkeer, industrie en luchtvaart?

a) De huidige doelstellingen hebben momenteel nog rechtstreeks betrekking op hinder (zie ook pag. 192 van de MvT van de begroting 2001). In het NMP4 zullen overeenkomstig de actie in het NMP3 nieuwe doelstellingen worden gepresenteerd. Momenteel is nog niet aan te geven hoe deze nieuwe doelstellingen er precies uit gaan zien, maar wel is de verwachting dat deze niet meer rechtstreeks gericht zullen zijn op (ernstige) hinder, maar meer op bijvoorbeeld het geluidbelast oppervlak.

Uiteraard is hier eerst na vaststelling van het NMP4 duidelijkheid over. Informatie over het aantal geluidbelaste woningen kan niet worden geleverd omdat het Ministerie niet beschikt over data inzake de verschillende geluidbelastingsklassen op woningniveau. Dit komt voort uit het gegeven dat de Wet geluidhinder een groot deel van de uitvoering bij andere overheden legt en dat deel niet meer onder mijn verantwoordelijkheid valt.

VROM voert zelf beleid met betrekking tot de saneringsoperatie voor wegverkeers-, railverkeers- en industrielawaai. Hierover is wel kwantitatieve informatie beschikbaar (zie MvT begroting 2001 blz 198 e.v.). Daarnaast is VROM betrokken bij de geluidsinpassing van nieuwe infrastructuur van het rijk (Tracé-besluiten en Luchtvaarwet). Deze betrokkenheid levert echter geen inzicht in aantallen geluidbelaste woningen ten gevolge van infrastructuur. Het beheer van de rijksinfrastructuur berust bij het Ministerie van Verkeer en Waterstaat. Alle overige gevallen met betrekking tot de geluidbelasting van nieuwe en vooral ook bestaande situaties zijn in handen van provincies en gemeenten. Wel heeft VROM een eigen beleidsverantwoordelijkheid. Dit komt tot uitdrukking in het NMP en de daarin opgenomen doelstellingen. Op basis van door het RIVM te verstrekken monitoringsgegevens kan de Kamer hierover door VROM worden geïnformeerd.

Ten aanzien van verkeerslawaaï kan inzicht worden geboden in de ontwikkeling van

- het aantal inwoners dat een geluidbelasting ondervindt van meer dan 65 dB(A);
- het oppervlak met een geluidbelasting van meer dan 50 dB(A).

Hierbij gaat het dan om ontwikkelingen in relatie tot bestaande en nog te formuleren (NMP4) doelen. Onderzocht wordt nog of meteen na afloop van het jaar deze gegevens bij het RIVM beschikbaar zijn, anders zal er ten aanzien van opname in de Financiële Verantwoording van VROM een vertraging van een jaar inzitten.

b. Welke prestaties zijn hiervoor geleverd? Hoeveel gevelisolaties zijn gerealiseerd? Hoeveel kilometers weg zijn voorzien van dubbel ZOAB? Welke prestaties met betrekking tot handhaving zijn geleverd?

b) In de verantwoording over 2001 kan wel worden aangegeven hoeveel woningen er in 2001 zijn voorzien van gevelisolatie, maar dat kan gelet op het tijdstip van verantwoording nog niet definitief zijn vanwege het tijdstip waarop de jaarverantwoordingen van de budgethouders ter beschikking komen. Ook kan informatie worden verstrekt over het aantal kilometers dubbel ZOAB (provinciale- en gemeentelijke wegen), zij het niet voor wat betreft de aangelegde kilometers, maar wel de aan te leggen kilometers. Dit komt omdat de regeling voor de stimulering van stille wegdekken pas in 2001 van start gaat en feitelijke realisatie enige tijd vergt.

De Algemene Rekenkamer heeft in haar rapport «Beleidsprioriteiten 1999 en 2000» gerapporteerd over de wijze waarop de regering heeft voldaan aan verzoeken van de Tweede Kamer om prestatiegegevens. De Tweede Kamer heeft in haar recente verzoek om nieuwe prestatiegegevens benadrukt dat de regering zoveel mogelijk tegemoet zou moeten komen aan het commentaar van de AR.

Reactie op commentaar van de Rekenkamer m.b.t. Geluid

Dit commentaar gaat er aan voorbij dat de begrotingsgelden van VROM slechts gerelateerd zijn aan de saneringsoperaties voor industrie- en

verkeerslawaa en – vanaf 2001 – voor het bevorderen van de aanleg van stille wegdekken door gemeenten en provincies.

De sanering, waar VROM bij betrokken is, betreft situaties die bij de invoering van de Wet geluidhinder in 1986 te veel geluidhinder ondervonden. Voor de overige activiteiten geldt dat de bevoegdheden in het kader van de Wet geluidhinder decentraal bij de gemeenten en provincies zijn gelegd. Ook bevat de Wet geluidhinder geen rapportageverplichting in enige vorm. Met de invoering van de EU-richtlijn omgevingslawaa komt er voor agglomeraties en beheerders van belangrijke infrastructuur over enige jaren wel een rapportageplicht.

Wel is de Minister van VROM mede bevoegd gezag bij beslissingen in het kader van de Tracéwet en de Luchtvaartwet. Deze betrokkenheid levert echter geen beeld op van de totale belasting vanwege de betrokken bronnen.

De samenvoeging van de informatie over de VROM-saneringsoperaties en het isolatieprogramma Schiphol (hetgeen overigens meer is dan een saneringsoperatie) lijkt niet zinvol omdat het om geld in verschillende begrotingen gaat, maar vooral ook omdat deze operaties ook als de informatie is samengevoegd geen volledig beeld geven van de geluid-belaste woningen in Nederland. Daarvoor zou ook informatie van provincies en gemeenten moeten worden toegevoegd. En, zoals reeds aangegeven, is deze informatie niet beschikbaar.

De informatie die in het milieuprogramma was opgenomen over de voortgang van de sanering is in detailvorm opgenomen in de MvT bij de begroting 2001 en zal in meer gecomprimeerde vorm in de verantwoording over 2001 opgenomen worden.

De reactie van de Minister op eerdere Kamervragen waarin een koppeling is gemaakt met de prioriteitscriteria was ingegeven door de sterk verminderde budgetten voor afscherming waardoor er geen zicht was op volledige uitvoering van de saneringsopgave. Inmiddels is de budgettrek hersteld en worden de prioriteitscriteria alleen gehanteerd om een betere volgorde van aanvragen en toezeggingen te bewerkstelligen met als uitgangspunt dat de meest ernstige gevallen voorrang hebben.

Inderdaad geeft de MvT geen inzicht in de totale uitvoeringskosten van het geluidsbeleid. Zoals aangegeven vindt de uitvoering decentraal plaats. De gemeenten en provincies ontvangen hiervoor in het gemeente- en provinciefonds een bijdrage.

Voor uitvoeringstaken op het terrein van de geluidssanering in het kader van de Wet geluidhinder ontvangen met name gemeenten via een opslag op de vergoeding van de uitvoeringskosten een aanvullende bijdrage. De opslag hiervoor is 3%. Dit bedrag maakt deel uit van de bedragen zoals opgenomen op de pagina's 195 en 196 van de MvT van de begroting 2001. De apparaatskosten van het rijk die verband houden met de uitvoering van de sanering bestaan naast de genoemde twee bureaus uit twee fte bij VROM.

Compensatiegelden in het kader van milieubeheer

- a. *Welke kwantitatieve doelstellingen bestaan er op de deelterreinen? Hoeveel minder NO_x wordt in 2001 nagestreefd? Hoeveel minder fijnstof wordt in 2001 nagestreefd? Hoeveel minder afval wordt in 2001 nagestreefd?*
- b. *Welke effecten zijn in 2001 gerealiseerd? Hoeveel minder NO_x is gerealiseerd? Hoeveel minder fijnstof is gerealiseerd? Hoeveel minder afval is gerealiseerd?*

- c. *Welke beleidsprestaties zijn geleverd met de extra middelen? Hoeveel roetfilters in het verkeer zijn gerealiseerd met behulp van de extra beschikbare middelen? Welke hoeveelheden gescheiden afval, hergebruikt afval en voorkomen afval zijn gerealiseerd? – een en ander eventueel uitgesplitst naar huishoudelijk afval en bedrijfsafval? – Welke prestaties zijn er geleverd voor de reductie van NO_x?*

NO_x en fijnstof

a) M.b.t. de kwantitatieve doelstellingen was f 40 mln bestemd voor het stimuleren van de vervroegde aanschaf van schonere vrachtauto's en bussen (Euro IV), en f 20 mln voor het stimuleren van het uitrusten van bestaande vrachtwagens en bussen met roetfilters. Een besteding van f 40 mln per jaar ten behoeve van de aanschaf van schonere vrachtwagens en bussen zou resulteren in een NO_x-reductie van ca 3 kton gedurende de levensduur van de betrokken voertuigen. Een Euro IV vrachtauto of bus heeft behalve een lagere uitstoot van NO_x ook een ca 80% lagere uitstoot van fijnstof dan een Euro III voertuig. In 2001 zal het aanbod van Euro IV motoren nog gering zijn. Tot het moment van voldoende aanbod zal het deel van de f 40 mln dat niet aan schonere vrachtwagens of bussen kan worden besteed voor vergelijkbare doelen worden aangewend. Rond de toepasbaarheid en de levensduur van roetfilters bestaan nog onzekerheden. Voorts is het nog onzeker of van de Europese Commissie toestemming kan worden verkregen om de eigenaars van de voertuigen een subsidie te bieden die de kosten van het filter (nagenoeg) geheel compenseert. In het jaar 2001 kan daarom op zijn best een beperkte start met stimulering worden gemaakt. Welk deel van de beschikbare f 20 mln in 2001 kan worden besteed zal eerst in de tweede helft van het jaar duidelijk worden. Ook hier zal het deel van de beschikbare middelen, dat bij gebrek aan beschikbaarheid van adequate roetfiltertechniek aanvankelijk niet aan roetfilters kan worden besteed, voor vergelijkbare doelen worden aangewend. Uitgaande van een compensatiebedrag van ca. f 10 000 per voertuig kunnen met een budget van f 20 mln maximaal ca 2000 voertuigen van een filter worden voorzien. Als die 2000 voertuigen gemiddeld een nog resterende gebruiksduur hebben van 400 000 km en de uitstootvermindering per kilometer gemiddeld ca. 0,3 gram bedraagt, is de totaal vermeden emissie voor dat budget van f 20 mln 240 ton fijnstof.

b) De effecten van vermindering van de emissie van fijnstof door het stimuleren van roetfilters kunnen eenvoudig worden geschat aan de hand van het aantal gemonteerde roetfilters, dat als resultaat van een stimuleringsregeling gemakkelijk en betrouwbaar kan worden bepaald. De effecten op de uitstoot van fijnstof en NO_x door het stimuleren van de aanschaf van schonere vrachtwagens en bussen kunnen eenvoudig worden geschat aan de hand van het aantal schonere vrachtwagens dat een beroep op de regeling doet te vermenigvuldigen met de vermeden uitstoot per kilometer en het geraamde kilometrage over de levensduur van de voertuigen.

Afval

a) Het totale aanbod aan afvalstoffen is de afgelopen 15 jaar achter gebleven bij de ontwikkeling van het Bruto Binnenlands Product (BBP). I.c. is daarom sprake van ontkoppeling. Die ontkoppeling heeft evenwel niet plaatsgevonden voor huishoudelijk afval en (in mindere mate) voor afval afkomstig van de categorie handel, diensten en overheden (hdo). Met

ingang van dit jaar is f 15 mln beschikbaar voor het stimuleren en intensiveren van afvalpreventie en afvalscheiding. Vooral bij huishoudens en de genoemde hdo-sector, waardoor de milieudruk van deze doelgroepen als gevolg van afvalproductie zou moeten verminderen.

b) De f 15 mln wordt ingezet t.b.v. uitvoeringsprogramma's die gericht zijn op afvalpreventie en afvalscheiding, zowel voor huishoudelijk als voor bedrijfsafval. Daarbij wordt gericht gestuurd op het verminderen van de absolute hoeveelheid en het verminderen van de hoeveelheid te verbranden en te storten afval.

c) De uitvoering van deze programma's en de bijdrageregelingen starten in het voorjaar van 2001. Zowel de overheidsprestaties als de feitelijke afname van te beheren afvalstoffen worden gemonitord. De resultaten, i.c. een feitelijke afname, worden in de loop van de komende jaren zichtbaar.

Nieuwe prioriteiten op grond van de uitvoering in 2000

1. Vuurwerkramp en wederopbouw Enschede

Realisatie beleidsdoelstelling

Met betrekking tot de gevolgen van de vuurwerkramp in Enschede beoogt het Rijk de gemeente Enschede in staat stellen de door de vuurwerkramp getroffen wijk weer op te bouwen met o.a. middelen van het Rijk. De wederopbouw van de getroffen wijk zal plaats moeten vinden op basis van een integrale aanpak, zowel in fysiek als economisch en sociaal opzicht aansluitend bij de systematiek van het grote steden beleid (GSB) en het beleid voor stedelijke vernieuwing (ISV).

Verder heeft het VROM-beleid tot doel huurders uit het rampgebied qua woonlasten gedurende drie jaar in een vergelijkbare positie te brengen als vóór de ramp en aan getroffen eigenaar-bewoners een bijdrage te leveren in de aankoop van een andere woning.

Prestaties en effecten 2000

In 2000 heeft VROM actief meegewerkt aan de coördinatiestructuur van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en aan het overleg met Enschede.

Om de wederopbouw van de getroffen wijk mogelijk te maken en om draagvlak bij gemeente en bewoners te creëren is, in aanvulling op het convenant GSB/ISV, met BZK als coördinerend ministerie in 2000 een concept wederopbouwconvenant voorbereid. Dit convenant is op 11 december 2000 ondertekend door de gemeente Enschede, de Provincie en het Rijk. Om de bewoners qua woonlasten in een vergelijkbare positie te brengen is een driejarige huurcompensatieregeling gemaakt. Deze regeling bewerkstelligt dat de huurders uit de betreffende wijk geen hogere huur betalen dan zij op 12 mei 2000 deden. Voor de getroffen eigenaar-bewoners is de koopvoucher (f 10 000 per woning) ontwikkeld die kan worden ingewisseld wanneer een andere woning wordt aangekocht. In de toelichting bij artikelonderdeel 03.16.07 wordt verder ingegaan op de getroffen regeling.

De middelen voor de betreffende regelingen zijn nog in 2000 aan de gemeente Enschede beschikbaar gesteld. Enschede is inmiddels voortvarend aan de slag gegaan om met wederopbouw te beginnen.

2. Uitvoering bodemsanering

Realisatie beleidsdoelstelling

Belangrijk in 2000 was de behandeling van het kabinetsstandpunt «functiegericht en kosteneffectief saneren» in de Tweede Kamer en de afronding van een eindrapport over de gehele beleidsvernieuwing. Begin 2001 zal een kabinetsstandpunt over de beleidsvernieuwing naar de Tweede Kamer worden gezonden.

Prestaties en effecten 2000

Er is een start gemaakt met de aanpassing van regelgeving om de beleidswijzigingen zo snel mogelijk te voorzien van een juridische basis. Vooruitlopend op een wijziging van de Wbb zelf werden – om te voorzien in de wens om snel overgangsbeleid te creëren – twee AMvB's gemaakt, op basis van art. 32 (medio 2001 gerealiseerd) en op basis van art. 88 Wbb (afgerond) om zowel het functiegericht saneren mogelijk te maken als om het aantal bevoegde gezagen uit te breiden met een groot aantal rechtstreekse gemeenten (ISV). Met de betrokken overheden is overeenstemming over de wijze waarop aanpassing van wet- en regelgeving verder zal worden aangepakt en welke prioriteiten daarbij dienen te worden gesteld.

Het ISV is in 2000 voortvarend van start gegaan: de rechtstreekse gemeenten hebben op basis van hun ontwikkelingsprogramma's, waarin ook een bodemmodule was opgenomen, een start gemaakt met de uitvoering van hun integrale plannen. Tevens is voor de niet-rechtstreekse gemeenten in 2000 een bijdrage aan de provincies beschikbaar gesteld. De bevoegde gezagen hebben in 2000 ervaring met het monitoringssysteem bodemsanering opgedaan. Komende jaren zal intensief worden gewerkt om de monitoring verder te ontwikkelen, aangezien dit naast de belangrijke functie van evaluatie en sturing van de bodemsaneringsoperatie tevens als verantwoordingssysteem de plaats zal gaan innemen van het jaarverslag bodem.

De Bedrijfsvoeringsparagraaf

1. Doelmatigheidstaakstelling regeerakkoord

De uitvoering van de doelmatigheidstaakstelling uit het regeerakkoord is in 2000 voortgezet en zal in 2001 naar verwachting grotendeels kunnen worden afgerond.

De taakstelling wordt gerealiseerd met een VROM-breed doelmatigheidsprogramma. Dit programma bestaat uit 17 projecten, waarvan in 2000 11 projecten zijn afgerond. Deze projecten hebben onder meer betrekking op onderwerpen als kwaliteitsverbetering en synergiewinst op het terrein van onderzoek, verbetering van de juridische functie, synergiewinst en efficiencyverbetering bij in- en externe communicatie, versterking van de inkoopfunctie, expliciete sturing en kostenbesparing op de inzet van externen en efficiënte ondersteuning, coördinatie en uitvoering van internationale taken.

De overige zes projecten zijn meerjarige projecten op het gebied van organisatieontwikkeling en modernisering van de bedrijfsvoering. Zij betreffen vooral de integratie van de VROM-inspecties, modernisering van de ondersteuning van de Huurcommissies, de organisatie van VROM-brede ondersteunende functies en een drastische reductie van het aantal geautomatiseerde informatiesystemen. Zij zullen naar verwachting in

2001 worden afgerond. Een enkel project zal mogelijk worden geïntegreerd in een meerjarig traject van organisatieontwikkeling en zal dan niet in 2001 tot een eindresultaat kunnen leiden.

De afgeronde projecten hebben in wisselende mate bijgedragen aan de meervoudige doelstelling, die VROM voor het totale doelmatigheidsprogramma heeft geformuleerd, te weten: realiseren van de financiële taakstelling van het regeerakkoord, verhogen van VROM-synergie in beleid, uitvoering en beheer en ondersteunen van het vigerende besturingsconcept van VROM. Echter, in het algemeen kan worden gesteld dat, voor wat betreft de niet-financiële doelen, het thans haalbare is bereikt en dat verdere doelmatigheidsverbetering in het doorlopende proces van organisatieontwikkeling bij VROM blijvend is verankerd. Ten aanzien van de financiële taakstelling wordt geconstateerd, dat het volume goeddeels zal worden gerealiseerd, maar dat het tempo, waarin dit gebeurt achter blijft bij de oorspronkelijke verwachtingen. Dit heeft geleid tot een kasritme-effect, dat in de begroting van 2001 is verwerkt. De financiële taakstelling vanuit het regeerakkoord loopt op tot f 58,3 mln in 2003. Tot dit moment is voor dat jaar voorzien in concreet benoemde doelmatigheidsverbetering tot een bedrag van f 48,4 mln en een «nog nader te verdelen» besparing (zogenaamde stalreeks) ad f 8,9 mln. Met de reeds ingevulde besparingen en de invulling van de stalreeks zullen zowel de taakstelling als de gemaakte en nog te maken programmakosten op het gebied van doelmatigheidsverbetering worden gedekt. Naar verwachting zal de doelmatigheidstaakstelling in de begroting 2002 volledig en concreet zijn verwerkt.

2. Samenvoeging Inspecties van het Ministerie van VROM

In juni 2000 is het besluit genomen over het ontwerp op hoofdlijnen voor de nieuwe VROM-inspectie. Het besluit behelst de opheffing van de Inspecties Milieuhygiëne, Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting en de Dienst Recherchezaken en de oprichting van de geïntegreerde VROM-inspectie, waarin de handhavingstaken van de genoemde organisatieonderdelen zijn samengebracht.

Het ontwerp beschrijft de structuur van de toekomstige VROM-inspectie. Uitgangspunt van de integratie is versterking van de handhavingfunctie. Er wordt één VROM-inspectie gevormd, één VROM-loket in de regio waarbinnen de handhaving van beleid van de beleidsterreinen van VROM plaats heeft binnen één inspectieprogramma. De aanbevelingen uit het IBO naar de bedrijfsvoering bij de inspecties worden hierbij meegenomen. Ook heeft besluitvorming plaatsgevonden over de aanwijzing van de beoogd leidinggevendens tevens kwartiermakers. De verdere uitwerking van het ontwerp op hoofdlijnen is inmiddels gestart. De planning gaat uit van start van de implementatie in mei 2001 waarna de feitelijke oprichting op 1-1-2002 een feit is. Het project heeft enige maanden vertraging ondervonden. Op dit moment wordt bezien of en in welke mate de planning zal worden bijgesteld. Gezien de ervaringen in het proces tot nu toe zal bij het bepalen van nieuwe planning specifiek aandacht besteed worden aan betrokkenheid van de medewerkers en de medezeggenschap bij het proces.

3. Project Modernisering en verzelfstandiging Secretariaten Huurcommissie

De Huurcommissies hebben als doel om huurgeschillen, die door burgers worden ingediend, adequaat en tijdig af te handelen en daarover een uitspraak te doen. Zij worden daarbij ondersteund door Secretariaten van de Huurcommissies (SHC's). In november 1999 is besloten de Secretariaten van de Huurcommissies te saneren, te moderniseren en verzelfstandiging nader te onderzoeken. Deze operaties hebben als doel:

- *Betere (klantgerichte) geschillenbeslechting tegen lagere kosten.*
Reductie van de behandelingstermijnen, kwalitatief betere uitspraken (in termen van juridische kwaliteit en leesbaarheid).
- *Vergroten van het maatschappelijk rendement.*
Het maatschappelijk rendement is opgebouwd uit drie componenten:
(1) Het directe effect van een uitspraak in een geschil (een huurverhoging die niet doorgaat of onderhoud dat wordt afgedwongen voor de woning waar het geschil betrekking op heeft).
(2) Het neveneffect van een uitspraak (een huurverhoging die niet doorgaat of onderhoud dat wordt afgedwongen voor een soortgelijke woning bij dezelfde verhuurder) en
(3) het normerende effect van het huurcommissiebeleid (onderhoudsinvesteringen van verhuurders als gevolg van kennis van het huurcommissiebeleid zonder dat er sprake is van een geschil).

De genoemde doelstellingen zullen in 2001 worden bereikt als gevolg van de inspanningen binnen het project modernisering in 2000 en 2001. Om de doelstellingen te bereiken zijn in het project voorbereidingen getroffen voor een meer intensieve en meer gerichte voorlichting/communicatie richting verhuurders om het normerende effect aanzienlijk te vergroten. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor het in april 2001 in werking treden van een organisatie waarbij klantgerichtheid, kosten bewustzijn en maatschappelijk rendement uitgangspunten vormen. Concreet zijn binnen het project activiteiten uitgevoerd voor het in gebruik kunnen nemen van nieuwe huisvesting, vijf regionale steunpunten en een nieuw geautomatiseerd systeem.

Het verhogen van de klantgerichtheid van de organisatie wordt gerealiseerd door de wijze waarop de processen ingericht en geborgd worden en de inbedding van een cultuur en werkwijze waarbij continue verbetering een uitgangspunt vormt. De lagere kosten worden gerealiseerd door de structurele besparing van f 10 mln op jaarbasis vanaf 2002. Om de doelstellingen te kunnen bereiken is een investering nodig van ca. f 32 mln. Deze kosten zijn hoger dan de geraamde kosten i.v.m. vertraging in de ontwerpfase en voortschrijdend inzicht in het ambitieniveau.

Verzelfstandiging Secretariaten Huurcommissies

De voornaamste doelstelling van de verzelfstandiging is de totstandkoming van een, voor de burger inzichtelijke, bestuurlijk-juridische entiteit. De Huurcommissies bestaan momenteel uit 61 afzonderlijke ZBO's «Huurcommissie». De Huurgeschillenorganisatie (SHC's), die de Huurcommissies ondersteunt, is onderdeel van VROM. In het traject van verzelfstandiging wordt beoogd de Hoofdafdeling Huurgeschillen (waaronder de SHC's) van het Ministerie van VROM en de 61 ZBO's «Huurcommissie» half 2002 samen te voegen in 1 ZBO. Daarnaast wordt de bedrijfsvoering binnen de verzelfstandigde organisatie efficiënter en transparanter.

Medio 2000 is door een interne projectgroep «Verzelfstandiging» een voorstel voor de verzelfstandiging aan de Staatssecretaris voorgelegd. Hiermee is de eerste fase van het verzelfstandigingstraject afgerond. Zodra de Ondernemingsraad heeft geadviseerd, wordt het vervolgtraject gestart. Het voorstel wordt voorgelegd aan het Kabinet en vervolgens aan de Tweede Kamer. Indien het voorstel wordt goedgekeurd, start de tweede fase waarin de uitvoering wordt gerealiseerd. Gezien het VROM-interne karakter van de werkzaamheden, die in 2000 voor de verzelfstandiging zijn verricht, hebben geen externe effecten plaats gevonden.

4. Reorganisatie Directoraat-Generaal Milieubeheer

De doelstellingen van de reorganisatie, zoals verwoord in de tweede voortgangsrapportage van het DGM jaarplan 2000, zijn conform planning gerealiseerd. Per 1 september 2000 zijn de formele reorganisatiestappen (O&F-rapporten, plaatsingsplannen etc.) afgerond. De financiële en personele systemen zijn aangepast aan de nieuwe organisatiestructuur. De aangepaste mandaatregeling is gepubliceerd in de Staatscourant. Het integratietraject, dat onder andere tot doel heeft twee van de vijf onderliggende reorganisatiedoelstellingen te faciliteren (verbetering samenwerking, vorming directieteam met rol bij strategische besluitvorming) is conform de planning een doorlopend traject

Conform planning is per 1 september 2000 het aantal beleidsdirecties bij het Directoraat Generaal Milieubeheer teruggebracht van tien naar vijf en zijn van de vier stafdirecties er twee samengevoegd. Het aantal plaatsvervangend directeuren-generaal is met één verminderd.

De nieuwe organisatiestructuur is tot stand gekomen door directies samen te voegen, waarbij zoveel mogelijk een clustering heeft plaatsgevonden op basis van verwante onderwerpen, dan wel soortgelijke activiteiten.

Met de ondernemingsraad van DGM is afgesproken dat 1 jaar na implementatie van de reorganisatie een evaluatie zal plaatsvinden (1 september 2001).

5. Nieuwe infrastructuur van het Ministerie van VROM (NIVRO)

Het project NIVRO is in september 1999 afgerond. Dit project wordt sindsdien omgevormd tot een staande organisatie. Deze organisatie kent een aansturend deel dat intern is georganiseerd: de zogenaamde VROM-Unit. Het werkelijke ICT-beheer wordt uitgevoerd door externen, echter onder verantwoordelijkheid van VROM. Het gaat daarbij om inhuur van personen, niet om het extern uitbesteden van organisatieonderdeel als geheel. Door het uitvoerende deel, de zogenaamde Beheerorganisatie, is het afgelopen jaar verder gewerkt aan de inrichting en de inbedding van het ICT-beheer. Momenteel worden nog werkzaamheden verricht om de processen van de beheerorganisatie, die zijn ingericht op basis van ITIL, nader in te bedden in de organisatie. Dit door het helderder benoemen van taken en verantwoordelijkheden en het beperken van het aantal loketten.

De VROM-unit die ook deels uit externen bestaat, zal na een reorganisatie in de loop van 2001 zo mogelijk geheel met interne medewerkers gaan functioneren.

Het financiële beheer is sterk verbeterd, hetgeen tot uiting komt doordat de begrotingsuitvoering binnen de gestelde kaders blijft.

Eind 2000 is een onderzoek gestart om te bezien op welke wijze het ICT-beheer kan worden uitbesteed. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek zal nadere besluitvorming hierover plaatsvinden.

6. Van Beleidsbegroting Tot Beleidsverantwoording (VBTB)

Het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer heeft op 8 mei 2000 de voorbeeldbegroting van VROM aan de Tweede Kamer aangeboden (Tweede Kamer 1999–2000, 26 573, nr. 22). Deze voorbeeldbegroting, een dummy van de begroting 2000, wordt door VROM gezien als een belangrijke stap op weg naar een transparante presentatie van beleid in de ontwerpbegroting 2002. Aan de hand van de voorbeeldbegroting is een nieuwe begrotingsstructuur ontstaan met duidelijk afgebakende beleidsterreinen. Op basis van commentaar van de Algemene Rekenkamer, het debat met de Tweede Kamer en actuele beleidsontwikkelingen die in de Nota «Mensen, Wensen, Wonen» en de Nota «Ruimte maken, ruimte delen» tot uitdrukking komen is, in de vorm van een verbeteragenda, de balans opgemaakt van de verbeteringen en aanpassingen voor de ontwerpbegroting 2002 en latere jaren. Deze verbeteragenda dient als instrument om per beleidsartikel het groeipad voor implementatie aan te geven (de ambities, de huidige stand van zaken, de te ondernemen acties en het daarbij te volgen tijdspad). Komende jaren zal verder worden gewerkt aan de aanpassing van de planning- en controlcyclus die afgestemd moet zijn op de interne sturing op de beleidsprioriteiten en de voorgenomen prestaties. Ook zal de informatievoorziening worden aangepast, waarbij met name het accent ligt op de primaire processen en de wijze waarop de beleidsinformatie moet worden verkregen. De invoering van VBTB bij VROM wordt in alle opzichten gezien als een groeiproces, waarvan de contouren in 2000 zijn neergezet.

7. Invoering Euro

In het afgelopen jaar is binnen VROM veel capaciteit ingezet voor de realisatie van de invoering van de euro. Nadat in het laatste kwartaal van 1999 door de extra inzet ten behoeve van het millennium een achterstand is opgelopen op het interdepartementale tijdschema is in 2000 de realisatie gestart.

Organisatie

In 2000 zijn naar aanleiding van controlbevindingen en de audits door de Accountantsdienst VROM enkele maatregelen genomen ten aanzien van de organisatie van het europroject. Zo is de regiegroep vervangen door een taskforce, is extra capaciteit ingezet voor de realisatie, is de (concern-)control geïntensiveerd en is een aanjager aangesteld. Al deze maatregelen moeten waarborgen dat VROM op 1 juli 2001 gereed is met alle aanpassingen om per 1 januari 2002 probleemloos over te gaan op de euro.

Wet & regelgeving

De uitgangspunten voor de omzetting van bedragen in wet- en regelgeving zoal deze zijn opgenomen in de Beleidsbrief euro zijn in 2000 door de Tweede Kamer geaccordeerd. Op basis van deze uitgangspunten is de verzamelwet en de verzamel-AMvB opgesteld. De verzamelwet is ondertussen aangeboden aan de Tweede Kamer en de verzamel-AMvB is

in procedure gebracht. Alle door VROM in het kader van de invoering euro aan te passen wetten en AMvB's zijn opgenomen in deze verzamelwet c.q. -AMvB.

Naast de wetten en AMvB's zijn er ministeriële regelingen en circulaires die moeten worden aangepast. De inventarisatie van en besluitvorming over de noodzakelijke aanpassingen is afgerond en de aanpassingen zullen in 2001 worden doorgevoerd. In 2000 is een audit uitgevoerd door de Accountantsdienst VROM naar het proces van de aanpassingen wet- en regelgeving. Uit deze audit is een positief beeld naar voren gekomen ten aanzien van dit proces.

Automatisering

De achterstand die in 1999 is opgelopen op het interdepartementale tijdschema heeft met name betrekking op het domein automatisering. Vanwege deze achterstand heeft de Accountantsdienst VROM een audit uitgevoerd naar dit domein bij DGVH. Naar aanleiding hiervan zijn een groot aantal maatregelen genomen ten aanzien van inzet capaciteit, benoemen resultaatverantwoordelijke en opvoeren control.

Mede door de genomen maatregelen is in het afgelopen jaar is de achterstand gedeeltelijk ingelopen. Voor een belangrijk deel zullen de aanpassingen in de systemen op 1 januari 2001 zijn gerealiseerd. In de eerste helft van 2001 zal het restant van de achterstand worden weggewerkt. Per 1 juli 2001 zal de realisatie inclusief test voor alle systemen van VROM zijn afgerond.

Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer zal op een aantal punten moeten worden aangepast om de invoering van de euro mogelijk te maken. Het betreft onder andere de betaalinfrastructuur (bedrijfsrestaurant, parkeerautomaten en dergelijke), interne regelgeving, AO- handboeken, werkinstructies en formulieren. De inventarisatie voor de AO- en regelgeving evenals het opstellen van plannen van aanpak hebben in 2000 plaatsgevonden. Afronding van deze aanpassingen zal overeenkomstig de opgestelde planning in de eerste helft van 2001 plaatsvinden.

Voorlichting

In het afgelopen jaar is de voorlichting met betrekking tot de invoering euro langzaam op gang gekomen. In het komend jaar al deze verder worden geïntensiveerd. De interne voorlichting betreft met name algemene informatieverstrekking, ontwikkeling en organiseren van specifieke opleiding en instructie.

Ten aanzien van de externe voorlichting is door de beleidsdirecties in samenwerking met de directie Communicatie beziens op welke wijze met voorlichting en gewenningsinformatie richting derden moet worden omgegaan. Hierbij wordt nadrukkelijk rekening gehouden met de lopende algemene campagnes van het Nationaal Forum en de specifieke doelgroep van het betreffende beleid en de gebruikte beleidsinstrumenten.

8. Millennium

In de overgang van 1999 naar 2000 hebben zich, op enkele mineure onderdelen na, geen millenniumproblemen voorgedaan. In de begroting voor het jaar 2000 werd evenwel nog rekening gehouden met mogelijke

problemen die zich op het moment van de eeuwwisseling, in de eerste periode erna en rond de schrikkeldatum 29 februari zouden kunnen voordoen. Ook het laatstgenoemde probleem heeft zich niet voorgedaan.

9. Emancipatiebeleid

De aandacht die in de beleidsontwikkeling van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu is besteed aan emancipatie, is onder meer tot uitdrukking gekomen in de emancipatie-effecttoets (EET) bij de Nota «Ruimte maken, ruimte delen» en de Nota «Mensen, Wensen, Wonen».

In 2000 heeft een conferentie plaatsgevonden over de «mainstreaming» (verankering van het emancipatiebeleid in het reguliere beleid) van de grote nota's en de wijze waarop (blijvende) mainstreaming daarna binnen de organisatie kan worden vormgegeven.

Een van de resultaten van de conferentie is dat speciaal voor de mainstreaming van VROM-beleidssterreinen op korte termijn een beleidsmedewerker zal worden aangetrokken

De belangrijkste uitkomst van de discussie over de beschikbaarheids-cultuur is dat de kennisconcentratie een probleem vormt en dat deze zoveel mogelijk moet worden beperkt. Immers het gaat bij beschikbaarheid niet zo zeer om de persoon zelf, maar om de beschikbaarheid van de functionele kennis. In 2001 zullen acties op dit terrein worden ontwikkeld.

De taakstelling van 15% ten aanzien van het aantal vrouwen in de functieschalen 13 en hoger is gehaald. Gezien de voortvarende realisatie (16,7% per 31-12-2000) is de taakstelling voor de komende jaren verhoogd naar 20% in 2002.

10. EOS – «Project modernisering huursubsidie»

Er liggen drie doelstellingen aan het Eos-programma (1999–2002) ten grondslag, te weten:

1. de verbetering van de efficiëntie
2. de verhoging van de klantvriendelijkheid
3. de verbetering van de informatievoorziening ten behoeve van de beleidsontwikkeling.

De doelstellingen (1) efficiëntie en (2) klantvriendelijkheid worden bevorderd door de volgende maatregelen:

- het afschaffen van het vervolgaanvraagformulier voor een groot deel van de huursubsidiegerechtigden, waardoor huursubsidie-ontvangers niet meer jaarlijks een aanvraag behoeven in te dienen. Dit wordt het «automatisch continueren» genoemd;
- het *automatisch afhandelen en binnen 4 weken* beslissen op een eerste aanvraag voor huursubsidie;
- het instellen van laagdrempelige klantcontactpunten op gemeentelijk niveau.

Met betrekking tot de informatievoorziening (doelstelling 3) is een adviesaanvraag naar de Registratiekamer verzonden waarin wordt voorgesteld bepaalde beleidsinformatie te verstrekken. In 2001 dient deze informatie uit te kristalliseren in concrete maatregelen.

Automatisch continueren

In 2000 heeft de eerste fase van het automatisch continueren haar beslag gekregen. Uitgegaan is van een aantal van maximaal 200 000 huishoudens (20% van het aantal mensen dat huursubsidie ontvangt). Het beoogde aantal huishoudens is niet gehaald. Oorzaken zijn de aanscherping van criteria om latere uitvoeringsproblemen te voorkomen en het feit dat er minder koppelingen mogelijk bleken met bestanden van verhuurders. Uiteindelijk zijn 135 000 huurders geselecteerd. Het betreft 13,5% van de huursubsidie-ontvangers. Door uitval als gevolg van overlijden, verhuizing e.d. hebben per saldo 118 000 huurders meege draaid.

Uit evaluatie-onderzoek blijkt dat de geconstateerde afwijkingen ten aanzien van brongegevens (vermeld op het huursubsidiebericht) relatief klein te noemen is, te weten bij 5% van de geselecteerde huurders. Voor 35% hadden deze verschillen betrekking op inkomensgegevens, uiteindelijk leidend tot het doorvoeren van mutaties in de brongegevens, met als sluitstuk een juiste beschikking. Dit is derhalve 1,75% van de automatisch gecontinueerde huishoudens. Hierbij moet worden opgemerkt dat deze evaluatie is gebaseerd op reacties van subsidieontvangers. Ontvangers die ten onrechte niet reageren op verschillen zijn hier buiten beschouwing gebleven. In overleg met de Belastingdienst zal op basis van een analyse van de kwaliteit van de brongegevens continu gewerkt worden aan het verbeteren hiervan.

Met de eerste tranche van het automatisch continueren is het eerste concrete resultaat van het Eos-programma geboekt. Eind 2000 zijn de voorbereidingen gestart voor de tweede tranche medio 2001. Hierbij wordt conform de doelstelling uitgegaan van een selectie van maximaal 500 000 huishoudens.

Huursubsidie-internetsite

Naast het automatisch continueren is als tweede resultaat van het Eos-programma te noemen de ingebruikneming in juli 2000 van de huursubsidie-internetsite. Deze site is gericht op het geven van informatie aan bestaande en potentiële klanten en aan gemeenten en verhuurders. Met deze internetsite wordt vooruitgelopen op de inrichting van «klant-contactpunten» en in het bijzonder het virtueel loket.

Voorstudie geautomatiseerde ondersteuning

In 2000 is gestart met de analyse voor de invoering van de procedure eerste huursubsidieaanvraag, waarbij gebruik wordt gemaakt van brongegevens. Ook de invoering van de lokale klantcontactpunten moet technisch mogelijk worden gemaakt. Daartoe zal een nieuw geautomatiseerd systeem voor de uitvoering van de Huursubsidiewet worden gemaakt. Hoewel de exacte datum van gereedkoming van dit systeem nog niet te geven is, wordt dit voorzien in de eerste helft van 2002.

11. Informatievoorziening professioneel inkopen en aanbesteden

Voortvloeiende uit het in 1999 binnen VROM in gang gezette Argus-project, gaat formeel op 1 januari 2001 het VROM Inkoop Centrum (VIC) van start. Voornaamste taken van het VIC richten zich op het verzorgen van alle Europese aanbestedingen van het departement, alsmede het

verzorgen van de aanbesteding respectievelijk concurrentiestelling van consultancy-opdrachten met een geraamde waarde > f 50 000,- en alle inkopen welke vallen onder het artikel materieel. Deze laatste categorie eveneens voorzover de concurrentiestellings drempelwaarde aan de orde is. In de werkinstructies respectievelijk de administratieve organisatie van de dienstonderdelen binnen VROM wordt thans de positie van het VIC ingebed. Naast het vergroten van de zogenaamde buying power (door het afsluiten van raamovereenkomsten), zet het VIC zich tevens in op het op efficiënte wijze gebruik maken van de reeds binnen VROM bestaande overeenkomsten en overige documenten, het stimuleren van het algemene (inkoop-)bewustzijn bij het integraal management en het daar waar mogelijk standaardiseren van procedures en documenten. Tevens worden adviezen uitgebracht met betrekking tot het verder vereenvoudigen van bestel- en facturatieprocessen e.d. Daarnaast wordt door het VIC geparticipeerd in de werkgroepen; elektronische winkel VROM, het project Duurzaam Inkopen, het invoeren van een ERP-inkoopmodule binnen VROM en het participeren in interdepartementale inkoop-samenwerkingsverbanden. Tot slot wordt door het VIC een extra stimulans aan een actief (inhoudelijk) contractbeheer binnen het departement.

Hoewel het vanuit EZ geïnitieerde PIA-project vertraging heeft opgelopen, zijn door VROM (VIC) wel al een aantal aandachtspunten uit dit actieplan ter hand genomen. Daar waar mogelijk wordt nu telkens al interdepartementaal gezien of er aanbestedings-samenwerkingsverbanden mogelijk zijn. Mocht dit niet het geval zijn, dan wordt wel gebruik gemaakt van de bij andere departementen in dit verband aanwezig zijnde kennis en kunde. Met de departementen van OCW en VWS worden thans de mogelijkheden onderzocht om fysiek inkoopdeskundigheid uit te wisselen, afhankelijk van de voorliggende vraagstelling bij het desbetreffende departement. In het actieplan is tevens opgenomen, het verder vergroten van transparantie in de markt. Dit met een tweetal doelstellingen; enerzijds het vergroten van de concurrentiestelling en anderzijds het verlagen van de inschrijvingskosten voor het bedrijfsleven. Ten aanzien van dit laatste aspect kan gemeld worden dat het VIC sinds kort gebruik maakt van de zogenaamde Eurasbo-documenten. Hierdoor wordt het voor bedrijven een stuk aantrekkelijker om in te schrijven op aanbestedingen. Heel veel (kostbare) documenten kunnen achterwege blijven, daar leveranciers kunnen volstaan met eigen verklaringen. Pas op het moment van gunning wordt de desbetreffende leverancier verzocht om alsnog de vereiste documenten te overleggen. Tot slot wordt binnen het VIC een sterke impuls gegeven aan het verder bevorderen van de inkoopdeskundigheid. Zo dienen alle medewerkers, voor zover dit nog niet het geval is, binnen 2 jaar een aantal Nevi inkoopcertificaten te behalen.

12. Financieel beheer Rijksgebouwendienst

Voor de stand van zaken met betrekking tot het financieel beheer Rijksgebouwendienst wordt verwezen naar de bedrijfsvoeringsparagraaf zoals opgenomen in de agentschapsparagraaf, die onderdeel vormt van de VROM-verantwoording.

13. Het Ruimtelijk Planbureau

Sinds de oprichting van de Rijksplanologische Dienst (RPD) heeft de RPD twee gezichten: het functioneren als Beleidsdienst en als Planbureau. In 1997 heeft de toenmalige minister van VROM echter besloten de RPD te ontwikkelen tot beleidsdienst, d.w.z. meer aandacht te besteden aan

beleidsformulering en de doorwerking daarvan. Hoewel in de huidige tijd een zakelijke roep om helder en effectief beleid domineert, blijkt er duidelijke behoefte te bestaan aan vernieuwende en wetenschappelijk gefundeerde input voor beleidsvoorbereiding en het strategische beleid op het gebied van de ruimtelijke ordening van het kabinet. Om in deze behoefte te voorzien is in augustus 2000 door de minister van VROM besloten dat er direct gewerkt moet worden aan een onafhankelijk Ruimtelijk Planbureau. Het Ruimtelijk Planbureau zal zich gaan toeleggen op het maken van onafhankelijke prognoses en analyses van ruimtelijke ontwikkelingen en ruimtelijk beleid die wetenschappelijk verantwoord zijn en relevant voor regering en parlement. Het streven is om met ingang van 1 januari 2002 een operationeel onafhankelijk Ruimtelijk Planbureau te hebben dat als zelfstandig instituut naast de RPD functioneert onder verantwoordelijkheid van de minister van VROM. Het Ruimtelijk Planbureau krijgt een wettelijke status vergelijkbaar met die van het Sociaal Centraal Planbureau.

Reactie op opmerkingen van de Algemene Rekenkamer bij de FV van VROM over 1999

Algemeen

In aanvulling op de reguliere planning- en controlcyclus zijn naar aanleiding van het Accountantsrapport bij de financiële verantwoording over 1999 maandelijkse voortgangsrapportages door de concerncontroller DFEZ aangeboden aan de departementale leiding over de 13 belangrijkste aandachtspunten inzake financieel beheer (exclusief de Rgd). Daarnaast is in 2000 over de voortgang van de noodzakelijke verbeteracties bij de Rgd volgens het plan van aanpak «FENIKS» separaat aan de departementale leiding, het ministerie van Financiën en de Algemene Rekenkamer gerapporteerd.

1. Hoofdbeleidsterrein Algemeen

Europese aanbesteding drukwerkopdrachten

Op 1 mei 2000 is de Europese aanbesteding van drukwerkopdrachten afgerond. De aanbestedingsprocedure is in lijn met de uitspraak van het Interdepartementaal Overleg Europese Aanbesteding uitgevoerd.

Besluit Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst (VIR)

Voor alle vitale systemen binnen de Centrale Sector zijn informatiebeveiligingsplannen opgesteld en getoetst. Voor de minder vitale systemen beschikt 80 procent van de CS-directies over een beveiligingsplan. De overige 20 procent heeft in 2000 gewerkt aan de afronding van de A&K-analyses. Hoewel hierbij vorderingen zijn gemaakt hebben de betreffende directies nog geen definitief beveiligingsplan opgeleverd. Wanneer alle informatiebeveiligingsplannen zijn geïmplementeerd, voldoet de CS in principe aan het VIR. Het beeld is dat voor de vitale systemen de belangrijkste maatregelen zijn uitgevoerd. In 2001 moet nog wel een eindtoets plaatsvinden. Aan de control op informatiebeveiliging is invulling gegeven middels deelname vanuit de CS aan de zogenaamde audit-teams. Deze departementale teams hebben steekproefsgewijs onderzocht in hoeverre de beveiligingsplannen ook daadwerkelijk zijn geïmplementeerd. De bevindingen zijn doorgesproken met de betreffende directies. Een tweede

ronde, om te bepalen wat er met de aanbevelingen is gebeurd, heeft nog niet plaatsgevonden. Er is een opzet gemaakt voor een overlegstructuur voor de informatiebeveiliging binnen de CS, deze opzet moet echter nog worden geïmplementeerd. Verder is vanuit de Centrale Sector een actieve bijdrage geleverd aan de totstandkoming van de Eisen Standaard Niveau Informatiebeveiliging (ESNIB).

Onderhoud Administratieve Organisatie Centrale Sector

In het laatste kwartaal van 2000 is groot onderhoud uitgevoerd op de procesbeschrijvingen van het handboek Financiële Aangelegenheden Centrale Sector (handboek FACS). Daarbij hebben de werkzaamheden zich in eerste instantie geconcentreerd op de benodigde aanpassingen van de reeds beschreven procedures als gevolg van gewijzigde regelgeving en werkinstructies. Specifieke aandacht is daarbij geschonken aan de behandeling van voorschotten. Daarnaast zijn een aantal van de nog ontbrekende processen beschreven en in het handboek verwerkt. De vernieuwde beschrijvingen zijn ter commentaar voorgelegd aan de Accountantsdienst en de afdeling Interne Controle van DBM. Dit commentaar zal zo spoedig mogelijk worden verwerkt waarna het vernieuwde handboek FACS zal worden verspreid onder de (financiële) medewerkers van de Centrale Sector zodat deze de beschikking hebben over de meest recente versie van de AO-beschrijvingen en werkinstructies. Het project was ultimo 2000 overigens nog niet afgerond. Er zijn nog enkele processen die moeten worden beschreven. Daarnaast zal de AO-beheersfunctie nader worden ingevuld.

Materieelbeheer

In 1999 heeft de ICT-beheersdienst NIVRO de processen beschreven in het Handboek Configuratiebeheer. Ook is toen het registratiesysteem ARS (ACTION Request System) voor onder meer het configuratiebeheer verder ingericht. In 2000 is een quick scan uitgevoerd, op grond waarvan verbeterpunten van het ARS-systeem zijn geformuleerd. NIVRO heeft hierop een plan van aanpak opgesteld. De planning is erop gericht deze verbetering begin 2001 te hebben aangebracht.

In 2000 is VROM-breed besloten als volgt met de overige materiële goederen om te gaan. De registratie wordt op doelmatigheidsgronden, naast de ICT-middelen, vooralsnog beperkt tot kunstobjecten. Voor de overige categorieën niet ICT-middelen zijn de financiële en overige risico's van niet registreren door de concerncontroller DFEZ in kaart gebracht. Gelet op doelmatigheid en gezien de beveiliging van het VROM-gebouw zijn de risico's als te gering beschouwd om aparte registraties te rechtvaardigen.

Convenantenregister

Ter bevordering van de juistheid en volledigheid van het convenantenregister is een SG-circulaire opgesteld met daarin (onder andere) opgenomen de procedures met betrekking tot de verwerking van de convenanten in het Centrale Convenantenregister. Diensten zijn verplicht de door hen in voorbereiding zijnde convenanten middels een registratieformulier te melden bij het Centraal Meldpunt voor Convenanten bij de Directie Juridische Zaken (DJZ). Vervolgens dient de definitieve tekst van het convenant voor akkoord aan DJZ te worden voorgelegd.

Ten aanzien van het beoordelen van de wijzigingen van de inregeling van het SBB/Eerst systeem door de beheersorganisatie SBB bij de directie FEZ dienden verbeteringen te worden aangebracht. In 2000 is de verantwoordelijkheid van de directie FEZ expliciet gemaakt ten aanzien van de inregeling van het SBB/Eerst systeem, de beoordeling van de mutaties hiervan, evenals het ervoor zorg dragen dat die beoordeling kan worden vastgesteld en controleerbaar is. In het tweede kwartaal 2000 is e.e.a. uitgewerkt in toetsingscriteria voor de directie FEZ t.a.v. de inregeling van SBB. De werking en toepassing van de toetsingscriteria zijn vervolgens samen met AD en de applicatiebeheerders van de diensten vastgesteld. Hiermee is invulling gegeven aan de door de AD voorgestelde verbeteringen t.a.v. de beoordeling van de inregeling van diensten door de directie FEZ.

2. Hoofdbeleidssterrein Volkshuisvesting

Kwaliteit financieel beheer bij de uitvoering van de huursubsidiewet

De kwaliteit van de uitvoering van de Huursubsidiewet is in de 2e helft van 1999 enigszins teruggeslagen, hoewel in de uitvoering van het controlebeleid met betrekking tot die regeling vooruitgang is geboekt. Ter verbetering is DGVH momenteel bezig met het opzetten van een kwaliteitszorgsysteem. Om hieraan invulling te kunnen geven zijn de werkzaamheden geclusterd naar 4 belangrijke pijlers, te weten:

- kwaliteit in enge zin: hieronder vallen activiteiten die gericht zijn op het ontwikkelen en beheren van (minimale) kwaliteitsindicatoren per (deel) proces en het periodiek controleren daarvan;
- kwaliteit in brede zin: de mogelijkheden voor het implementeren van een management besturingsmodel worden onderzocht. Gedacht wordt aan het INK-managementmodel. Daarnaast vindt er momenteel monitoring plaats van de algehele telefonische dienstverlening (extern call-center en telefoondesk). Na borging van de kwaliteit bij de telefonische afhandeling, ligt het in de bedoeling een klanttevredenheidsonderzoek met betrekking tot de telefonische dienstverlening uit te voeren;
- kwaliteitverbeteracties gericht op de lange termijn: hierbij wordt aansluiting gezocht met het project «modernisering huursubsidie» en moet er voor worden gezorgd dat het in ontwikkeling zijnde kwaliteitszorgsysteem straks ook in de nieuwe situatie bruikbaar is;
- kwaliteitverbeteractie gericht op de korte termijn: hierbij gaat het om het snel uitvoeren van de verbeteracties die veel rendement opleveren en controles op (deel) processen waarvoor nog geen indicatoren zijn ontwikkeld. Onder deze noemer is een vijftal «operational audits» uitgevoerd. Een heeft betrekking op de subsidieregeling sanering loden drinkwaterleidingen. De andere vier hebben betrekking op de telefonische dienstverlening (mogelijke uitbesteding aan een callcenter en opleiding medewerkers bij de telefoondesk), schuldsanering (vereenvoudigen van het proces), terugdringen van het aantal bezwaarschriften en de beoordeling en verdeling van de correspondentie (vereenvoudigen van het proces en «inputsturing»)

Tekortkomingen in het functioneren van de controlfunctie op directieniveau

Ten behoeve van de versterking van de controlfunctie van het DGVH zijn acties geformuleerd die de instemming van de AD hebben. Maatregelen hebben betrekking op de inrichting van de planning- en controlcyclus (opstellen en uitvoeren controlplan), het beschrijven van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden (d.m.v. richtlijnen) en het uitvoeren van toezicht op de IC-functie. Inmiddels is de controlstructuur voor het gehele DGVH beschreven, zijn controlplannen opgesteld en vindt uitvoering plaats. Over de voortgang wordt maandelijks gerapporteerd aan de BS. Hierbij is geconstateerd dat de voldoende maatregelen zijn getroffen en dat de werking tot nu toe bevredigend is.

Actualiseren beschrijvingen van de administratieve organisatie van subsidieregelingen

Na de reorganisatie per 14 februari 2000 is door de werkgroep Administratieve Organisatie, ondersteund door KPMG, de administratieve organisatie van de nieuwe organisatie IBS/Uitvoering op hoofdlijnen beschreven. Deze nieuwe beschrijving had het volgende doel:

- het creëren van inzicht voor het management in de activiteiten, processen en de benodigde functiescheidingen van IBS/uitvoering
- het creëren van richtlijnen voor uniforme werkwijzen
- het voldoen aan de eisen van DFEZ (handboek DGVH)
- het vereenvoudigen van het inwerken van nieuwe medewerkers op werkinstructieniveau

Aangezien voor de nieuwe organisatie IBS/Uitvoering de detailprocessen en de werkinstructies reeds waren be(her)schreven fungeert deze AO-beschrijving op hoofdlijnen als paraplu voor de onderliggende detailprocessen en werkinstructies. In elk beschrijvend hoofdstuk zijn verwijzingen opgenomen naar laatstgenoemde processen en instructies. Er is inmiddels een aanzet gemaakt voor een aantal ondersteunende processen.

Opstellen van een beschrijving van de administratieve organisatie voor de afkoop van woonwagens en voor de afkoop van Hoog Niveau renovatie

Hier kan worden gemeld dat in beide gevallen in een goedgekeurde «Administratieve Organisatie (AO)» is voorzien.

Implementatie van het Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst 1994

Binnen VROM is de verantwoordelijkheid voor de informatiebeveiliging overgedragen aan de lijnorganisatie. Binnen DGVH is het beleid terzake herijkt en een plan van aanpak opgesteld voor de implementatie daarvan. In de jaarplannen 2001 is het thema informatiebeveiliging als volgt ingebed. Alle systemen zijn gekoppeld aan systeemeigenaren, die daarmee verantwoordelijk zijn voor alle aspecten met betrekking tot deze systemen inclusief het budgetbeheer. Informatiebeveiliging is expliciet opgenomen als een van de thema's waar aandacht aan moet worden geschonken. Bovendien is in de raming van de capaciteit rekening gehouden met de informatiebeveiligingsaspecten.

In het eerste kwartaal van dit jaar is weer gestart met de werkgroep M&O. In de werkgroep zijn naast de directies van het DGVH ook DFEZ, de AD en DRZ vertegenwoordigd. De belangrijkste taak van de werkgroep is een kaderstellende en toezichhoudende rol. Aandachtspunt hierbij is het vergroten van het bewustzijn en de betrokkenheid van de directies voor het M&O-beleid. Over het overzicht M&O-gevoelige punten per regeling zijn afspraken gemaakt. Het gaat hierbij zowel om de procedure, opzet en inhoud van het overzicht, taken en verantwoordelijkheden van directies en de vaststelling. Het geactualiseerde overzicht wordt in het 1e kwartaal 2001 opgeleverd. Over de voortgang wordt maandelijks gerapporteerd aan de Bewindsliedenstaf (BS). Hierbij is geconstateerd dat er voldoende maatregelen zijn getroffen.

Aanvullende verbeteringen financieel beheer van de transactie-uitgaven

Nadat hiermee in 1999 reeds is gestart is in 2000 een aantal maatregelen gecontinueerd c.q. geïntensiveerd (o.a. financial controlrapportage aan dienstleiding over opdrachtverlening, intrekking mandaten voor automatiserings- en onderzoeksopdrachten, opdrachtbegeleiding, integrale verificatie en dossiervorming). Hierdoor is aantoonbaar een verbetering opgetreden in de kwaliteit van het financieel beheer. In aanvulling op de bestaande maatregelen is een instructie opgesteld voor het inhuren van flexkrachten en uitzendkrachten, zijn er mantel-overeenkomsten gesloten voor het inhuren van uitzendkrachten, is een adviseur voor Europese aanbesteding aangesteld en zijn extra spelregels afgesproken om tot beheerste en gelijkmatigere uitputting van de begroting te komen. Binnen het DGVH geldt de kwaliteit van het financieel beheer als randvoorwaarde voor de totale planning- en controlcyclus en blijft daarmee een belangrijk aandachtspunt binnen de bedrijfsvoering.

3. Hoofdbeleidsterrein Ruimtelijke Ordening

Financieel beheer

Gezien de beschikbare capaciteit afgezet tegen de uit te voeren AO- en IC-werkzaamheden is besloten de RPD IC-functie op zeer korte termijn met 1fte uit te breiden. De RPD is bezig met het invullen van deze IC-functie. Een medewerker van de afdeling Financieel Economische Aangelegenheden is in het afgelopen jaar gestart met verbijzonderde interne controles.

Procedurebeschrijving financieel beheer langlopende subsidies RPD:

De procedurebeschrijving inzake subsidies WRO is in het kader van verbetering van het financieel beheer op onderdelen aangepast. Hieraan is onder meer toegevoegd de toetsing van de voorschotbetaling in relatie tot de voortgang en liquiditeitsbehoefte. Door middel van instructies aan de behandelende functionarissen is de praktische uitwerking daarvan geregeld. De herziene procedurebeschrijving en standaard documenten zijn aan de AD ter beoordeling voorgelegd.

Toezicht op stromen buiten het Rijk

Door de complexe (internationale) structuur van het IRMA-programma, de hoeveelheid geld en het krappe tijdpad van het programma gekoppeld

aan de (contractuele) eindverantwoordelijkheid van de Minister van VROM is het nodig om een goed control- en monitoringbeleid op te zetten.

De in 1999 ingezette lijn om invulling aan dit beleid te geven, is in 2000 gecontinueerd.

In de eerste plaats is de beschrijving van de administratieve organisatie ter beoordeling aan de betrokkenen voorgelegd. Bovendien is de interne controle uitgevoerd naar de betrouwbaarheid van de informatie opgenomen in het Project Monitoring Systeem.

Met betrekking tot de verplichte 5% controles ter plaatse («visitaties») is in overleg met de deelnemende lidstaten en de EU besloten om deze onder verantwoordelijkheid van de betreffende lidstaten te laten uitvoeren. De visitatie van Nederlandse projecten zal in 2001 worden begonnen.

Los daarvan is in het afgelopen jaar een groot deel van de Nederlandse IRMA-projecten bezocht met als doel deze te monitoren.

Aan de hand van de uitkomsten van technische indicatoren zijn in het afgelopen jaar 3-maandelijkse voortgangsrapportages door de projectnemers opgesteld. Aan het eind van het IRMA-programma zal de werking van de technische indicatoren worden geëvalueerd.

4. Hoofdbeleidsterrein Milieubeheer

Overdrachtsuitgaven bodemsanering en gevelisolatie

De Algemene Rekenkamer heeft in haar rapport naar aanleiding van het rechtmatigheidsonderzoek bij de financiële verantwoording 1999 met betrekking tot DGM opmerkingen gemaakt over de overdrachtsuitgaven. De opmerkingen betroffen de directies Bodem voor wat betreft bodemsanering en Geluid en Verkeer voor wat betreft gevelisolatie. Deze twee beleidsterreinen zijn thans de verantwoordelijkheid van directie Lokaal Milieubeleid en Verkeer. Hieronder zal worden aangegeven welke maatregelen DGM in 2000 heeft getroffen om de door de Rekenkamer gesignaleerde tekortkomingen op te lossen.

De tekortkomingen die de Rekenkamer ten aanzien van bodemsanering heeft opgemerkt, waren de volgende:

1. Het controlebeleid met betrekking tot bodemsanering is vormgegeven in de juridische, technische en financiële toets. De Rekenkamer constateerde dat de ontwikkeling van het controlebeleid in 1999 is stopgezet in afwachting van de wijzigingen die de Wet stedelijke vernieuwing (Wsv) – dat de basis biedt voor bodemsanering in het stedelijke gebied – en de afronding van de beleidsvernieuwing van het bodemsaneringsbeleid – dat de basis biedt voor bodemsanering onder meer in het landelijk gebied – met zich mee zouden brengen.

De Wsv is in 2000 in werking getreden en de rapportage over de beleidsvernieuwing bodemsanering is in 2000 gereedgekomen. De rapportage zal tot wijzigingen van de Wet bodembescherming (Wbb) en de daarop gebaseerde regelgeving leiden. Voor zowel Wsv als de gewijzigde Wbb geldt dat doordat gewerkt wordt met programma-financiering en het afrekenen op prestaties, een heel andere invulling van het controlebeleid (juridisch, technisch en financieel) aan de orde is.

Tot het moment van aanpassing van de Wbb en de daarop gebaseerde regelgeving wordt het controlebeleid in beginsel uitgevoerd op de wijze zoals deze thans in de vigerende regelgeving en in aanvullende afspraken is vastgelegd. Voor de financiële toets betekent dit dat zich ten opzichte van de werkwijze van voorgaande jaren geen wijzigingen

hebben voorgedaan. In 1999 is ten aanzien van de toetsing van de inzet van het juridisch instrumentarium overgestapt van het gevalsgericht toetsen naar een procesmatige toetsing, waarbij gekeken wordt naar de opzet van de toepassing van het juridisch instrumentarium (vastgelegd in de administratieve organisatie) en naar de werking volgens deze opzet. Deze werkwijze is ook in 2000 gevolgd, waarbij vooral gekeken is of de aanbevelingen die zijn gedaan naar aanleiding van de toetsing in 1999 kunnen, zijn opgevolgd. De technische toetsing heeft tot en met medio 2000 gevalsgericht plaatsgevonden en is daarna eveneens procesmatig uitgevoerd.

2. Afhandeling werkvoorraad kostenverhaal. De Rekenkamer adviseerde om het knelpunt van de smalle basis van de uitvoeringsorganisatie (inhuur extern personeel) op te lossen. Daarnaast merkte de Rekenkamer op dat het afhandelingstraject van verhaalszaken duidelijk en transparant diende te worden ingericht en dat de bij de afhandeling te gebruiken criteria helder dienden te zijn.
In 2000 zijn organisatorische maatregelen genomen om de continuïteit in de uitvoering van de werkzaamheden ten aanzien van kostenverhaal te waarborgen. Daarnaast zijn administratief-organisatorische maatregelen getroffen, om de processen die binnen de unit kostenverhaal plaatsvinden, goed te laten verlopen en transparant te maken (beschrijving administratieve organisaties, checklisten, standaard-documenten).
3. Afwikkeling jaarverantwoordingen budgethouders. De Rekenkamer constateerde dat in 1999 niet alle jaarverantwoordingen tijdig waren afgewikkeld, waardoor de te veel ontvangen voorschotten niet in beeld waren.
In 2000 zijn op twee na alle verantwoordingen van budgethouders beoordeeld en vastgesteld. Vanwege onzekerheden in de accountantsverklaringen, op grond waarvan aanvullende informatie is gevraagd maar niet meer in 2000 is verkregen, konden de jaarverantwoordingen van twee budgethouders niet worden vastgesteld.
4. Begrotingsuitvoering. De Rekenkamer constateerde in 1999 incidentele onrechtmatigheden en problemen op het vlak van de begrotingsuitputting.
In 2000 zijn maatregelen getroffen om tijdig eventuele problemen in de begrotingsuitvoering te signaleren en naar oplossingen te zoeken. De maatregelen hadden betrekking op het nauwkeuriger volgen van de kasuitputting van de Wbb-gelden – bijvoorbeeld overleg met de budgethouders – en op het nadrukkelijker toetsen van voorgenomen besluiten aan de grondslag van de vigerende wet- en regelgeving. Voorgenomen besluiten die van de regelgeving afweken, zijn hetzij aan de minister, hetzij aan de Tweede Kamer (najaarsnota) gemeld.

De tekortkoming die de Rekenkamer ten aanzien van gevelisolatie heeft opgemerkt, betrof het controlebeleid. Hoewel in 1999 door DGM een nieuw controlebeleid was opgesteld, constateerde de Rekenkamer dat de uitvoering van het controlebeleid als gevolg van de vigerende regelgeving niet goed gehandhaafd kon worden.

In 2000 is de Uitvoeringsregeling Sanering Verkeerslawaaï (USV) aangepast. De aanpassing betrof met name het actualiseren van de normbedragen en het verlangen van een toelichting van de budgethouder wanneer de normbedragen overschreden worden. De budgethouders zijn per brief op de hoogte gesteld van de wijzigingen en zijn erop gewezen

dat het controle- en sanctiebeleid strikt zal worden toegepast. De uitvoeringsorganisatie die de subsidies voor gevelisolatie verstrekt, Bureau Sanering Verkeerslawaaï, heeft in 2000 haar administratieve organisatie met de wijzigingen in de regelgeving in overeenstemming gebracht.

5. Agentschap Rijksgebouwendienst

Voor de stand van zaken met betrekking tot de opmerkingen van de Algemene Rekenkamer met betrekking tot het financieel beheer van de Rijksgebouwendienst wordt verwezen naar het betreffende hoofdstuk in de agentschapsparagraaf, dat onderdeel vormt van de VROM-verantwoording.

FINANCIEEL OVERZICHT OP HOOFDLIJNEN

Dit overzicht geeft (in NLG mln) de opbouw van de gerealiseerde budgetten weer voor de jaren 1997–2000 voor de begroting van VROM (XI).

VROM naar hoofdbeleidsterrein						
	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen				7 959	6 965	+ 994
Uitgaven (zie onderstaande uitsplitsing)	7 495	7 872	9 283	8 709	8 288	+ 421
01 Algemeen	193	226	302	305	258	+ 47
02 Rijkshuisvesting			691	369	158	+ 211
03 Volkshuisvesting	6 239	6 544	7 201	6 881	6 627	+ 254
04 Ruimtelijke Ordening	74	97	111	123	101	+ 22
05 Milieubeheer	989	1 005	978	1 031	1 144	– 113
Ontvangsten	250	403	587	536	255	+ 281

Toelichting:

Hieronder is voor 2000 per beleidsterrein een korte verklaring verstrekt bij de diverse verschillen; een meer uitvoerige toelichting is opgenomen onder de artikelen zelf in de Artikelsgewijze toelichting.

01 Algemeen (+ 47 mln)

De 47 miljoen extra uitgaven ten opzichte van de begroting zijn het gevolg van de stelselwijziging Rijkshuisvesting, de invoering van de Euro en het oprichten van de Beheerorganisatie VROM.

02 Rijkshuisvesting (+ 211 mln)

De uitgaven in 2000 zijn hoger dan geraamd in de begroting 2000 als gevolg van o.a. de effecten van de boekwaardecorrectie 1999/2000 (f 81,8 mln) en een bijdrage van het ministerie van Financiën in de aankoop van panden (f 149,4 mln).

03 Volkshuisvesting (+ 254 mln)

De hogere uitgaven worden voor een belangrijk deel verklaard door een – ten behoeve van de budgetten voor stedelijke vernieuwing plaatsgevonden – overboeking binnen de VROM-begroting van budgetten voor

bodemsanering. Dit betreft de toevoeging van een meerjarig budget van ruim f 127 mln aan artikel 03.43 «Investeringen stedelijke vernieuwing», waarvan de omvang ten tijde van het opstellen van de begroting nog niet bekend was. Met het op deze wijze – binnen de kaders van de Wet stedelijke vernieuwing – aan de betreffende gemeenten beschikbaar stellen van bodemsaneringsgelden wordt invulling gegeven aan de voorgestane integrale aanpak van de verstedelijkingsopgave. Daarnaast is bij artikel 03.43 «Investeringen stedelijke vernieuwing» sprake van het terugboeken van de in het Regeerakkoord vastgelegde temporisering bij de BLS-subsidies van f 50 mln. Destijds was bij het in de ramingen verwerken van de temporisering verondersteld dat in de periode t/m 1999 minder woningen op Vinex-locaties zouden worden gebouwd dan ten tijde van het afsluiten van de convenanten werd voorzien. De door de budgethouders ingediende tussenrapportages gaven echter geen aanleiding tot het opschorten van de betalingen. Teneinde de stedelijke vernieuwing in Lelystad verder te stimuleren zijn bij artikel 03.44. «Stedelijke vernieuwing» hogere uitgaven ad f 34 mln gerealiseerd. Hiervan heeft een bedrag van f 30 mln betrekking op een in 2000 toegekende en betaalde finale aanvullende bijdrage aan Lelystad ten behoeve van een drietal projecten.

Bij artikel 03.16 «Subjectsubsidies» is de begroting overschreden met het relatief geringe bedrag van f 42 mln. Dit betrof met name hogere uitgaven bij de uitvoering van de Vangnetregeling. Met deze regeling wordt beoogd ook de betaalbaarheid van huurwoningen te waarborgen voor huishoudens, die geconfronteerd worden met een plotselinge daling van het inkomen.

Bij artikel 03.15. «Bijzondere aandachtsgroepen» is sprake van een onderschrijding van de in de begroting beschikbare budgetten voor de woonzorgstimuleringsregeling als gevolg van het later dan voorzien in werking treden van deze regeling.

04 Ruimtelijke Ordening (+ 22 mln)

De hogere realisatie van de uitgaven is o.a. het gevolg van hogere apparaatskosten (f 13 mln): de inhuur van extern personeel (voor complexe projecten zoals de Fundamentele Herziening Wet op de Ruimtelijke Ordening en de Nota «Ruimte maken, ruimte delen» was extra ondersteuning nodig) en de start van een pilot innovatieve huisvesting. Ten behoeve van de aankoop van grond in de bufferzones werd voor ongeveer 14 miljoen meer uitgegeven dan oorspronkelijk was geraamd. De programma uitgaven ten behoeve van de uitvoering van het ruimtelijk beleid bleven f 5 miljoen achter bij de ramingen, hetgeen vooral te wijten is aan vertraagde uitgaven ten behoeve van het internationale programma Interreg IIC.

05 Milieubeheer (- 113 mln)

Op het hoofdbeleidsterrein Milieubeheer is uiteindelijk 113 miljoen minder verantwoord dan oorspronkelijk geraamd. De belangrijkste afwijking doet zich voor op artikel 05.16 «Milieukwaliteit en emissiebeleid». Voor een zeer belangrijk deel is dit echter technisch te verklaren. De onderschrijding van f 94,8 mln op artikel 05.16 ten opzichte van de oorspronkelijke begroting wordt enerzijds veroorzaakt door het saldo van ramingsbijstellingen in de suppletore begrotingen van – f 117,8 mln en anderzijds door een overschrijding van de uitgaven ten opzichte van de bijgestelde begroting van per saldo f 23 mln.

Belangrijke ramingsbijstellingen betreffen: overboekingen van het bodemsaneringsbudget van Milieubeheer naar het ISV-budget bij Volkshuisvesting van in totaal f 127 mln en diverse overboekingen naar de

begrotingen van andere ministeries. Voorts is beleidsmatig van belang dat de bodemsanering een overschrijding t.o.v. de 2e suppletore begroting te zien geeft van f 55,3 mln. Het budget voor het klimaatbeleid – waaronder de organisatie van de CoP-6 conferentie – vertoont een overschrijding van f 17,1 mln. Daartegenover staan onderuitputting bij het verkeer en vervoersbeleid ter grootte van f 25,8 mln en bij de bodemsanering in FES/VINEX-locaties van f 23,3 mln. De onderbestedingen van de FES-middelen zullen in 2001 en verder tot uitbetaling komen.

Ontvangsten (+ 281 mln)

De ontvangsten in 2000 zijn met name hoger dan geraamd op het beleidsterrein Rijkshuisvesting als gevolg van een afdracht van het vermogenssurplus van het agentschap aan het moederdepartement (f 29,6 mln) en de terugstorting (f 209,9 mln) van een deel van de liquiditeitsstorting uit 1999 in verband met de financiering van de openingsbalans.

Artikelsgewijze toelichting

1. Uitgaven en Verplichtingen

01. Hoofdbeleidsterrein Algemeen

01.01 Personeel en materieel

Realisatie beleidsdoelstelling

Op het onderhavige artikel worden de uitgaven en verplichtingen van de Centrale Sector voor ondersteuning aan de departementsleiding en de VROM-diensten verantwoord. Het betreft bij dit artikel uitgaven ten behoeve van de concernstaf, de departementsleiding en de expert-diensten aan de VROM-beleidsonderdelen alsmede de interne ondersteuning van de Centrale Sector zelf.

De stafonderdelen van de Centrale Sector hebben aan de volgende operationele doelstellingen gewerkt:

1. Strategie: het doen van voorstellen aan departementsleiding met betrekking tot het bereiken van de VROM- doelstellingen, de wijze waarop deze worden gerealiseerd en de interne organisatie;
2. Kaderstelling en toetsing: het verschaffen van voldoende zekerheid dat de overeengekomen doelstellingen binnen de gestelde voorwaarden worden gerealiseerd en de beheersing van belangrijke risico's;
3. Leveren gespecialiseerde kennis: het leveren van gespecialiseerde diensten en producten aan de VROM-organisatie op een kwalitatief hoog niveau;
4. Beheer: het verrichten van taken op het gebied van control, advisering en uitvoering.

Verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen:							
01.01 Ambtelijk personeel	52 482	51 924	57 603	61 133	64 223	58 702	+ 5 521
01.02 Overige personele uitgaven	6 302	4 665	8 387	7 610	7 028	2 422	+ 4 606
01.03 Post-actieven	3 088	3 009	2 969	2 994	3 034	2 400	+ 634
01.06 Algemene materiële uitgaven	12 133	12 820	14 864	16 566	17 370	11 770	+ 5 600
01.07 Automatiseringsuitgaven	2 981	3 501	7 558	4 135	5 736	2 738	+ 2 998
totaal	76 986	75 919	91 381	92 438	97 391	78 032	+ 19 359
Uitgaven:							
01.01 Ambtelijk personeel	52 482	51 924	57 603	61 133	64 223	58 702	+ 5 521
01.02 Overige personele uitgaven	7 750	6 197	8 144	6 513	6 599	2 422	+ 4 177
01.03 Post-actieven	3 088	3 009	2 969	2 994	3 034	2 400	+ 634
01.06 Algemeen materiële uitgaven	12 298	12 099	14 790	14 500	17 662	11 770	+ 5 892
01.07 Automatiseringsuitgaven	3 893	3 145	6 552	5 377	5 107	2 738	+ 2 369
totaal	79 511	76 374	90 058	90 517	96 625	78 032	+ 18 593

Toelichting:

Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting is de realisatie op verplichtingenbasis en op kas-basis 24% hoger. Deze verschillen zijn bij

suppletore begrotingen 2000 toegelicht en hebben geleid tot aanvullende budgetmutaties waaronder loon- en prijsbijstelling en kosten voor de Argusprojecten. De taakstellingen Regeerakkoord zijn volledig doorgevoerd op dit artikel. De taken voortkomend uit de operationele doelstellingen van de Centrale Sector vertalen zich in personele- en materiële inzet. De apparaatskosten zijn, gelet op de te bereiken doelstellingen, volledig ingezet.

Daarnaast zijn op projectbasis aanvullende doelstellingen gerealiseerd. Hierbij moet gedacht worden aan activiteiten op het gebied van Intranet/internet en het opzetten van nieuwe organisatie-onderdelen (o.a. Forum, en ICT Advies & Projecten) waarmee de doelstellingen van de Centrale Sector beter gerealiseerd kunnen worden.

Euro

In de hiervoor vermelde uitgavenbudgetten zijn de volgende bedragen verwerkt die zijn verbonden aan de invoering van de Euro. Het betreft hier salariskosten voor juridische ondersteuning en personele uitgaven voor kleine onderhoudswerkzaamheden en te leveren testcapaciteit door medewerkers van CS-specifieke directies.

(bedragen in NLG1000)				
Omschrijving/benaming	1999	realisatie 2000	Begroting 2000	Verschil 2000
Euro	60	ca. 320	329	ca. – 9

Overzicht verwachte gemiddelde bezetting en loonmiddelsom							
Omschrijving/benaming	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Verschil 2000
Gemiddelde bezetting in fte	519,9	504,1	550,3	548,6	555,8	510,0	+ 45,8
Loonmiddelsom (in guldens)	100 947	103 000	104 675	108 600	115 551	105 300	+ 10 251

Toelichting

De loonmiddelsom en het aantal fte's in 2000 zijn gestegen t.o.v. de oorspronkelijke begroting door de volgende oorzaken:

- doorwerking CAO-akkoord 1999–2000 en CAO-akkoord 2000–2001;
- nieuwe organisatie-onderdelen met relatief hoger gekwalificeerd personeel (organisaties Forum en ICT-Advies & Projecten);
- kwalitatieve formatiewijzigingen van functies door organisatie-wijzigingen en een kleinere instroom van fte's in het Startersproject met een relatief lage gemiddelde loonsom.

Verdeling van de uitgaven voor post-actieven over de verschillende categorieën (in NLG1000)							
Omschrijving/benaming	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Wachtgeldgarantieregeling 1987	1 557	2 130	2 033	2 162	2 285	1 414	+ 871
Rijkswachtgeldbesluit 1959	763	441	624	638	512	554	- 42
Overige uitkeringsregelingen	749	411	196	86	211	332	- 121
Overige kosten flankerend beleid	19	27	117	108	26	100	- 74
totaal	3 088	3 009	2 970	2 994	3 034	2 400	+ 634

In de verantwoording naar de diverse regelingen (zie tabel) zijn in de loop van de tijd onbedoeld verschuivingen opgetreden. Op totaalniveau zijn de verstrekte cijfers correct. Op basis van verbeterde informatievoorziening zal met ingang van 2001 een juiste onderverdeling worden gemaakt.

Geraamde in- en uitstroom bij de wachtgeldgarantieregeling 1987 en rijkswachtgeldbesluit 1959							
Omschrijving/benaming	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Begin van het jaar	7	5	9	38	38	35	+ 3
Geraamde instroom	3	4	1	0	3	2	+ 1
Geraamde uitstroom	5	0	3	0	3	4	- 1
totaal	5	9	7	38	38	33	+ 5

Tot en met 1998 betreft de in- en uitstroom alleen de wachtgeldgarantieregeling 1987. Vanaf 1999 is het totaal inclusief wachtgeldbesluit 1959. Bovengenoemde aantallen zijn de post-actieven.

De persoonsgebonden uitgaven per fte ambtelijk personeel in guldens							
Omschrijving/benaming	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Persoonsgebonden uitgaven	10 734	10 857	9 957	11 004	12 657	12 846	- 189

De persoonsgebonden uitgaven hebben betrekken op de volgende kostengroepen.

- Dienstreizen, kosten personenvervoer en verblijfskosten;
- Opleidingskosten, Management Development en personeelsvoorzieningen;
- Representatiekosten.

De realisatie van de uitgaven is in overeenstemming met de begroting 2000.

Misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O)

Besluit tegemoetkoming ziektekosten rijksperoneel (BTZR)

Het BTZR voorziet in een tegemoetkoming in de kosten van de ziektekostenverzekering voor ambtenaren. De vergoedingen worden verstrekt op

basis van gegevens, welke door de ambtenaar zelf zijn verstrekt. Hierbij kan sprake zijn van misbruik of oneigenlijk gebruik.

Gevoerd M&O-beleid

In 1999 is een plan van aanpak opgesteld voor een evenwichtige jaarlijkse controle op de juiste toepassing van het BTZR. Per groep van aanvragers is een risico-inschatting gemaakt op basis waarvan een bepaald percentage per jaar wordt gecontroleerd. De groepen met een hoog risico worden relatief vaker in de controle betrokken, dan de groepen met een laag risico.

Vanaf 1999 wordt de controle structureel uitgevoerd.

In 2000 zijn door middel van een steekproef bij 200 medewerkers de gegevens gecontroleerd op basis waarvan de tegemoetkoming is toegekend.

Voor de Centrale Sector heeft deze controle geleid tot 5 vorderingen met een totaalbedrag van f 7 619,88 en één stopzetting. Naar aanleiding van deze controles vinden nog aanvullende acties plaats.

Omdat de terugvorderingen in alle gevallen uit de categorieën «mede-belanghebbende» en/of «kinderen ouder dan 16 jaar» voortvloeiden, zal in 2001 overleg plaatsvinden over eventuele aanpassing van de steekproef-verdeling.

In 2000 is f 3 365 000 aan BTZR-gelden uitgegeven. Hiervan is een bedrag van f 595 000 als hoog M&O-gevoelig te beschouwen. Dit bedrag bestaat uit f 411 000 inzake ziektekosten van mede-belanghebbenden en f 184 000 inzake ziektekosten voor kinderen van 16 tot 27 jaar. Het overige deel van de uitgaven is als laag M&O-gevoelig aan te merken.

Uitgaven o.g.v. Besluit tegemoetkoming ziektekosten rijkspersoneel(in NLG 1mln).		
Artikel	Naam artikelonderdeel	Realisatie 2000
U 01.01	Personeel en materieel Centrale Directies	2,5
U 01.02	Personeel en materieel gemeenschappelijke diensten en voorzieningen	0,8
U 01.13	VROM-raad	0,1
Totaal		3,4

01.02 Personeel en materieel gemeenschappelijke diensten en voorzieningen

Realisatie beleidsdoelstelling

Op het onderhavige artikel worden de uitgaven van de gemeenschappelijke diensten en voorzieningen van VROM begroot en verantwoord. Deze eenheden leveren gemeenschappelijke diensten (shared services) die voor alle VROM-diensten beschikbaar zijn.

De gemeenschappelijke diensten hebben zich ingezet voor de volgende doelstellingen:

- Zorg dragen voor een adequate huisvesting van de VROM-medewerkers, inclusief technisch beheer van gebouwen en installaties;
- Op peil houden van het voorzieningenniveau van de catering, beveiliging, schoonmaak en post en print;

- In stand houden en verbeteren van de dienstverlening, infrastructuur en de informatie- en communicatietechnologie (ICT) VROM;
- Bijhouden van het milieuzorgsysteem VROM volgens de ISO 14 001 norm;
- Zorg dragen voor een toereikende informatie en kennishuishouding VROM, waaronder een goed geoutilleerde bibliotheek en (elektronisch) toegankelijke archieven;
- Ontwikkelen van opleidings- en leerprogramma's en de advisering daarover;
- Uitvoeren van formatie advieswerk;
- Ondersteunen van het VROM loopbaan, aanname en vacaturebeleid.

Verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Verschil 2000
Verplichtingen:							
02.01 Ambtelijk personeel	11 609	12 534	14 185	18 384	18 361	16 193	+ 2 168
02.02 Overige personele uitgaven	1 683	7 812	34 750	33 974	35 051	9 721	+ 25 330
02.03 Post-actieven		519	364	461	372	279	+ 93
02.06 Algemeen materiële uitgaven	28 419	32 620	33 862	35 357	32 141	27 936	+ 4 205
02.07 Automatiseringsuitgaven	13 897	29 697	66 744	17 957	44 881	27 946	+ 16 935
02.08 Huisvestingskosten aan agentschap RGD				57 051	65 991	59 937	+ 6 054
totaal	55 608	83 182	149 905	163 184	196 797	142 012	+ 54 785
Uitgaven:							
02.01 Ambtelijk personeel	11 609	12 534	14 185	18 384	18 361	16 193	+ 2 168
02.02 Overige personele uitgaven	1 184	3 835	24 215	32 849	31 330	9 721	+ 21 609
02.03 Post-actieven		519	364	461	372	279	+ 93
02.06 Algemeen materiële uitgaven	29 860	30 588	32 834	33 032	31 406	30 796	+ 610
02.07 Automatiseringsuitgaven	20 728	30 977	25 287	32 232	31 527	33 442	- 1 915
02.08 Huisvestingskosten aan agentschap RGD				56 954	59 498	59 937	- 439
totaal	63 381	78 453	96 885	173 912	172 494	150 368	+ 22 126

Toelichting:

Totaal is ca. 14% meer uitgegeven dan in de oorspronkelijke begroting geraamd. Dit is voornamelijk het gevolg van extra inzet van externen, uitzendkrachten en ICT-middelen om het niveau van de dienstverlening voor VROM op peil te houden.

In 2000 is gestart met het project Enterprise Resource Planning (ERP-module). Dit systeem moet medio 2003 onder meer het financiële systeem Begrotingsbeheer (SBB) vervangen. Dit heeft geleid tot een aanzienlijke verhoging van het verplichtingenbudget.

Euro

In de hiervoor vermelde uitgavenbudgetten zijn de volgende bedragen verwerkt die zijn verbonden aan de invoering van de Euro. Het gaat hier onder andere om inzet van externen voor de aanpassing van systemen.

(bedragen in NLG1000)				
Omschrijving/benaming	1999	realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Euro	314	1 678	3 179	– 1 501

Overzicht verwachte gemiddelde bezetting en loonmiddelsom							
Omschrijving/benaming	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Gemiddelde bezetting in fte	162,0	169,1	181,3	213,0	204,1	203,4	+ 0,7
Loonmiddelsom (in gulden)	71 660	74 100	78 240	86 300	89 959	80 300	+ 9 659

De aanzienlijk hogere loonmiddelsom wordt veroorzaakt door het vaststellen van de nieuwe formatie van de ICT-dienst en het opwaarderen van een aantal functies om te kunnen blijven concurreren met de markt. Daarnaast vindt een doorwerking plaats van de CAO-akkoorden 1999–2000 en 2000–2001.

Verdeling van de uitgaven voor post-actieven over de verschillende categorieën (in NLG1000)						
Omschrijving/benaming	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Rijkswachtgeldbesluit 1959	162	18	19	6	76	– 70
Wachtgeldgarantieregeling 1987	289	345	325	259	138	+ 121
Overige uitkeringsregelingen	68	1	7	107	60	+ 47
Overige kosten flankerend beleid	0	0	110	0	5	– 5
totaal	519	364	461	372	279	+ 93

In de verantwoording naar de diverse regelingen (zie tabel) zijn in de loop van de tijd onbedoeld verschuivingen opgetreden. Op totaalniveau zijn de verstrekte cijfers correct. Op basis van verbeterde informatievoorziening zal met ingang van 2001 een juiste onderverdeling worden gemaakt.

Geraamde in- en uitstroom bij de wachtgeldgarantieregeling 1987 en rijkswachtgeldbesluit 1959						
Omschrijving/benaming	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Begin van het jaar	2	4	11	9	9	0
Geraamde instroom	2	0	0	0	0	0
Geraamde uitstroom	0	0	2	2	2	0
totaal	4	4	9	7	7	0

Tot en met 1998 betreft de in- en uitstroom alleen de wachtgeldgarantieregeling 1987. Vanaf 1999 is het totaal inclusief rijkswachtgeldbesluit 1959.

Huisvestingsuitgaven per fte ambtelijk personeel				
Omschrijving/benaming	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Raming in NLG 1 mln	71,1	82,7	77,4	+ 5,3
Aantal fte	3 937	3 815	4 134	- 319
Huisvestingsuitgaven per fte (in NLG 1)	18 356	21 678	18 717	+ 2 961

Deze uitgaven zijn voor het eerst in 1999 opgenomen. De huisvestingsuitgaven zijn te verdelen in huren en technisch beheer van gebouwen en installaties. Het betreft het totaal van artikelonderdeel 02.08 «Huisvestingskosten aan agentschap RGD» en een deel van artikelonderdeel 02.06 «Algemeen materiële uitgaven» te weten overige huisvestingskosten. Hieronder vallen uitgaven aan energie, schoonmaak en kleinonderhoud. Het kengetal geeft weer welke kosten voor het gehele ministerie per fte verbonden zijn aan huisvesting, waarvan de kosten van de decentrale diensten buiten beschouwing zijn gelaten. Het verschil tussen begroting en realisatie in de huisvestingsuitgaven per fte wordt met name veroorzaakt doordat er minder fte's zijn gehuisvest terwijl het aantal in gebruik zijnde m² niet is afgenomen.

De persoonsgebonden uitgaven per fte ambtelijk personeel in guldens							
Omschrijving/benaming	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Persoonsgebonden uitgaven	9 384	3 062	2 734	5 619	6 856	3 200	+ 3 656

De persoonsgebonden uitgaven hebben betrekken op de volgende kostengroepen.

- Dienstreizen, kosten personen en verblijfkosten
- Opleidingskosten, management Development en personeelsvoorzieningen
- Representatiekosten

De hogere uitgaven worden met name veroorzaakt door de formalisatie van de oprichting van het VROM loopbaancentrum (VLC), het VROM Opleidingscentrum (VOC), het VROM Formatie Centrum (VFC) en de oprichting van de ICT-dienst VROM.

Misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O)

Besluit tegemoetkoming ziektekosten rijkspersoneel (BTZR)

Op dit artikel is in 2000 voor een bedrag van f 0,8 mln aan BTZR-gelden uitgegeven. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting onder artikel 01.01 (Personeel en materieel Centrale Directies).

Artikel 01.03 Prijsbijstelling

(bedrag x NLG1 000)			
Verplichtingen		Uitgaven	
Begroting 2000	Realisatie	Begroting 2000	Realisatie
0	0	0	0

Verdeling prijsbijstelling 2000 (x NLG1000)		
Artikel	Omschrijving	Realisatie 2000
01.01	Personeel en materieel centrale directies	1 943
01.02	Personeel en materieel gemeenschappelijke diensten en voorzieningen	1 130
01.14	Stichting advisering bestuursrechtspraak	35
02.01	Inputfinanciering buiten de huurverhuurrelatie	3 438
03.01	Personeel en materieel	
03.43	Investerings stedelijke vernieuwing	28 579
03.79	Afkoop subsidies en overnamebijdragen niet winstbeogende instellingen	4 930
04.01	Personeel en materieel	137
04.03	Onderzoek, planvorming en stimulering ruimtelijk beleid	810
04.05	Uitvoering planologische kernbeslissing wadden gebied	5
04.06	Veiligstelling bufferzones	301
04.09	Stichting Overlegorgaan RAVI	10
05.01	Personeel en materieel	759
05.14	Onderzoek en monitoring	802
05.15	Algemeen milieubeleid	1 716
05.16	Milieukwaliteit en emissiebeleid	14 008
05.17	Ketenbeheer en milieuzorg	1 079
05.19	Structurele bijdrage aan Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) ten behoeve van het RIVM	595
–	Oplossing specifieke R.O. problematiek	5 220
		65 497

Artikel 01.04 Loonbijstelling

(bedrag x NLG1000)			
Verplichtingen		Uitgaven	
Begroting 2000	Realisatie	Begroting 2000	Realisatie
0	0	0	0

Verdeling loonbijstelling 2000 (x NLG1000)		
Artikel	Omschrijving	Realisatie 2000
01.01	Personeel en materieel centrale directies	1 742
01.02	Personeel en materieel gemeenschappelijke diensten en voorzieningen	468
01.13	VROM-raad	101
01.14	Stichting advisering bestuursrechtspraak	308
02.01	Inputfinanciering buiten de huur-verhuurrelatie	393
03.01	Personeel en materieel	3 494
04.01	Personeel en materieel	1 060
05.01	Personeel en materieel	3 541
05.15	Algemeen milieubeleid	138
05.17	Ketenbeheer en milieuzorg	104
05.19	Structurele bijdrage aan het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) ten behoeve van het RIVM	1 600
–	Naar BZK corr.	1 904
		14 853

01.05 Onvoorziene uitgaven

(bedrag x NLG1000)			
Verplichtingen		Uitgaven	
Begroting 2000	Realisatie	Begroting 2000	Realisatie
14 693	0	14 693	0

01.07 Voorlichting

Realisatie beleidsdoelstelling

Op dit artikel worden de uitgaven begroot en verantwoord van het communicatiebeleid van het ministerie van VROM dat is gericht op het adequaat informeren van interne en externe doelgroepen over het VROM-beleid en wijzigingen daarin.

In het voorlichtingsprogramma zijn alle uitgaven ondergebracht die verbonden zijn aan het adviseren over en het ontwikkelen, produceren en distribueren van VROM-communicatie-uitingen. Dit betreft zowel het voorlichtingsprogramma als uitgaven aan communicatieprojecten ten behoeve van beleidsdoelstellingen.

Tevens wordt een deel van de middelen ingezet voor algemene en structurele voorzieningen, corporate communicatie en persvoorlichting.

Verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar beleidsvelden van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
Omschrijving/benaming	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen:							
Volkshuisvesting	3 084	4 104	3 096	1 700	2 166	2 000	+ 166
Ruimtelijke Ordening	648	684	372	323	1 392	1 000	+ 392
Milieubeheer	15 718	15 444	14 612	10 355	10 069	11 850	- 1 781
Huisvesting Rijksdiensten	72	191	347	286	130	400	- 270
Algemeen	1 272	2 050	3 546	6 989	7 594	3 951	+ 3 643
Totaal	20 794	22 383	21 973	19 653	21 351	19 201	+ 2 150
Uitgaven:							
Volkshuisvesting	3 290	3 541	3 481	1 744	1 867	2 000	- 133
Ruimtelijke Ordening	1 022	689	362	285	1 018	1 000	+ 18
Milieubeheer	17 693	16 475	11 948	10 435	10 958	12 600	- 1 642
Huisvesting Rijksdiensten	54	208	314	287	100	400	- 300
Algemeen	1 450	2000	7 145	6 573	6 341	3 951	+ 2 390
Totaal	23 509	22 913	23 250	19 324	20 284	19 951	+ 333

Euro

In de hiervoor vermelde uitgavenbudgetten zijn de volgende bedragen verwerkt die zijn verbonden aan de invoering van de Euro. In 2000 is ca. f 20 000 verplicht voor aanpassing van stand-alone systemen t.b.v. voorlichting.

(uitgaven in NLG1000)			
Omschrijving/benaming	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Euro	2	100	- 98

Artikel 01.11 Nog nader te verdelen

(bedrag x NLG1000)			
Verplichtingen		Uitgaven	
Begroting 2000	Realisatie	Begroting 2000	Realisatie
- 19 900	0	- 19 900	0

Op dit artikel stond voor 2000 en de volgende jaren nog een taakstelling van 18,8 mln. Deze taakstelling is ontstaan uit een verhoging van het artikel 03.16 «Subjectsubsidies», met name voor de hogere uitgaven voor de Regeling bijdrage Huurlasten/Vangnetregling, van structureel circa f 29 mln. Voor 10 mln is daarvoor compensatie gevonden door besparingen bij

het Gemeentefonds op de regeling voor Bijzondere Bijstand. De resterende f 18,8 mln is voor 50% ten laste gekomen van het generale beeld, en is voor de overige 50% gevonden binnen de VROM-middelen.

Artikel 01.13 VROM-raad

Realisatie beleidsdoelstelling

Op dit artikel worden de uitgaven begroot en verantwoord van de VROM-raad.

De Raad heeft gestreefd naar sectoroverstijgende, niet verkokerende adviezen. Hierbij werd de nadruk gelegd op adviezen over strategische keuzen voor de middellange termijn, aan het begin van de beleidscyclus. In dit kader heeft de VROM-raad onder andere adviezen uitgebracht over de volgende onderwerpen:

- Europees Milieubeleid;
- Instrumentarium Ruimtelijke Ordening, inclusief grondbeleid;
- Vijfde nota RO;
- Visie op de Stad II;
- Nota wonen II.

Verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen:							
13.01 Ambtelijk personeel	3 176	2 821	2 416	2 608	2 267	2 534	– 267
13.02 Overige personele uitgaven	195	126	776	740	1 026	748	+ 278
13.06 Algemene materiële uitgaven	1 420	660	644	969	1 095	1 123	– 28
totaal	4 791	3 607	3 836	4 317	4 388	4 405	– 17
Uitgaven:							
13.01 Ambtelijk personeel	3 176	2 821	2 416	2 608	2 267	2 534	– 267
13.02 Overige personele uitgaven	195	126	776	740	1 017	748	+ 269
13.06 Algemene materiële uitgaven	1 420	572	663	1 006	1 116	1 123	– 7
totaal	4 791	3 519	3 855	4 354	4 400	4 405	– 5

Overzicht verwachte gemiddelde bezetting en loonmiddelsom							
Omschrijving/benaming	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Gemiddelde bezetting in fte	30,4	24,9	20,7	21,0	19,1	19,8	– 0,7
Loonmiddelsom (in guldens)	101 447	113 300	116 715	124 200	118 691	121 500	– 2 809

De persoonsgebonden uitgaven per fte ambtelijk personeel in guldens							
Omschrijving/benaming	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Persoonsgebonden uitgaven	5 752	6 063	3 646	6 714	8 375	5 050	+ 3 325

De persoonsgebonden uitgaven hebben betrekken op de volgende kostengroepen:

- Dienstreizen, kosten personenvervoer en verblijfkosten;
- Opleidingskosten, Management Development en personeelsvoorzieningen;
- Representatiekosten.

De geplande uitgaven in 2000 zijn gestegen als gevolg van extra uitgaven voor congressen, rondetafelgesprekken en werkbezoeken.

Misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O)

Besluit tegemoetkoming ziektekosten rijkspersoneel (BTZR)

Op dit artikel is in 2000 voor een bedrag van f 0,1 mln aan BTZR-gelden uitgegeven. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting onder artikel 01.01 (Personeel en materieel Centrale Directies).

01.14 Stichting Advisering Bestuursrechtspraak

Realisatie beleidsdoelstelling

Operationele beleidsdoelstelling is het adviseren van de bestuursrechter in geschillen op het gebied van ruimtelijke ordening en het milieu. Deze advisering gebeurt onpartijdig en onafhankelijk en beoogt een bijdrage te leveren aan een consistente en efficiënte rechtspraak. Hiertoe verricht de Stichting Advisering Bestuursrechtspraak onderzoeken en verwerkt de bevindingen in het advies.

De belangrijkste afnemer van adviezen is de Raad van State.

Instroom zaken en uitgebrachte adviezen 2000							
Omschrijving/benaming	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Begin van het jaar	610	720	522	370	262	260	+ 2
Instroom zaken	1 213	902	725	585	522	630	- 108
Uitgebrachte adviezen	1 103	1 100	877	693	608	660	- 52
Voorraad eind 2000	720	522	370	262	176	230	- 54

Toelichting

In de tweede helft 1999 is stagnatie ontstaan in de instroom van het aantal zaken van de Raad van State als gevolg van de installatie van een nieuw geautomatiseerd systeem. Dit heeft in 2000 nog niet tot de verwachte toename van het aantal adviesverzoeken geleid.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)						
	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen	19 609	10 032	10 926	10 271	9 584	+ 687
Uitgaven	9 939	9 867	10 142	10 471	9 584	+ 887

01.15 Duurzaam Bouwen

Verplichtingen en uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen	3 087	3 302	1 781	3 610	0	1 050	- 1 050
Uitgaven	1 555	2 169	2 061	3 684	0	1 050	- 1 050

Met ingang van 1 januari 2000 worden de verplichtingen en uitgaven van Duurzaam Bouwen (DUBO) begroot en verantwoord op het hoofd-beleidsterrein Volkshuisvesting (artikel 03.40 «Stimulering duurzaam en innovatief bouwen en sanering loden drinkwaterleidingen»).

01.16 Loket bouwen en wonen

Realisatie beleidsdoelstelling

In het kader van het bevorderen van een meer klantvriendelijke en geïntegreerde dienstverlening aan de burger op het gebied van bouwen en wonen is de «één loket-gedachte» ontwikkeld, waardoor versnippering van dienstverlening en het onvoldoende toegesneden zijn op de vraag van de burger moeten worden verminderd. Het is de bedoeling dat er betere samenwerking ontstaat tussen de gemeenten, woningcorporaties, het Kadaster, de commerciële partijen en VROM dat uiteindelijk moet leiden tot betere dienstverlening. De gemeenten en woningcorporaties kunnen hiervoor projectvoorstellen inleveren die na een selectieronde kunnen leiden tot subsidieverstrekking. In 2000 is er voor een bedrag van f 2,985 mln aan projectvoorstellen gehonoreerd. Deze projectvoorstellen hebben geleid tot f 0,97 mln aan uitgaven in 2000. De volgende projecten zijn hier o.a. uit gefinancierd: uitvoeringskosten veldprojecten van diverse gemeenten waaronder Hellevoetsluis, Enschede en Hoorn.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)			
	Realisatie 2000	Begroting 2000	Verschil 2000
Verplichtingen:	2 985	0	+ 2 985
Uitgaven:	970	0	+ 970

Toelichting:

Voor het interdepartementale project Overheidsloket 2000 was een verplichtingenbudget benodigd van f 4,5 mln met een uitfinanciering van 1,5 mln per jaar vanaf 2000 t/m 2002. De bovengenoemde middelen zijn bij 2^e suppletore begroting 2000 toegevoegd op dit artikel.

02. Hoofdbeleidsterrein Rijkshuisvesting

02.01 Inputfinanciering buiten de huur-verhuurrelatie

(bedrag in NLG1000)				
	verplichtingen		Uitgaven	
	begroting 2000	Realisatie	Begroting 2000	Realisatie
Huisvestingskosten	151 138	118 000	158 138	118 000
Bijdrage nationaal Restauratie- fonds		10 000		10 000
Wachtgeldproblematiek		10 000		10 000
Correctie boekwaarde		81 791		81 791
Bijdrage in aankoop panden		149 421		149 421
Totaal	151 138	369 212	158 138	369 212

Onderverdeling van de (huisvestings)uitgaven 2000 (bedrag in NLG1000)		
	begroot	realisatie
Huisvesting Koninklijk Huis, Hoge Colleges van Staat etc.	74 903	64 098
Functionele kosten Kon. Huis	9 870	11 510
Beleidsstaken Rgd	28 435	26 580
Energie Efficiencyprogramma Rijkshuisvesting	15 220	9 882
Toegankelijkheid	1 410	770
Overige bijdragen via moederdepartement	1 362	5 160
Prijsbijstelling		
Nog te verdelen huisvestingsbudget	26 938	0
Bijdrage aan Restauratiefonds t.b.v. renovatie Rijksmuseum		10 000
Bijdrage in wachtgeldproblematiek door moederdepartement		10 000
Effecten boekwaarde correctie 1999/2000		81 791
Bijdrage Financiën in aankoop panden		149 421
totaal	158 138	369 212

Prestaties en effecten 2000

VROM betaalt de Rgd voor afgesproken produkten en/of prestaties. De bevoorschotting 2000 heeft plaatsgevonden op basis van de overeengekomen produkten en/of prestaties op basis van de stand van zaken ultimo december 2000. In 2001 zal verrekening aan de hand van de jaarverantwoording 2000 van het agentschap Rgd plaatsvinden.

Huisvestingskosten onderhanden werk

In 2000 was geen overboeking van budgetten naar de departementen noodzakelijk voor de gebruiksvergoedingen ten behoeve van de nog onderhanden zijnde investeringswerken, die in 2000 zijn opgeleverd.

Overige bijdragen

Bijdrage aan het Nationaal Restauratiefonds (NRF) f 10 mln

T.b.v. het monumentenbeleid zijn voor de renovatie van het Rijksmuseum te Amsterdam in 2000 extra middelen ter beschikking gesteld in de vorm van een storting in het Nationaal Restauratiefonds. Over de uitwerking van de bijdrage worden met het NRF en het Rijksmuseum nog nadere afspraken gemaakt.

Bijdrage t.b.v. de voorziening wachtgeldverplichtingen f 10 mln

De financiering van de voorziening, welke was opgenomen op de balans van het agentschap Rgd, is door het moederdepartement voldaan. Dekking vindt plaats binnen het totaal van de VROM-begroting.

Bijdrage in de correctie boekwaarde f 81,8 mln

In het kader van de vaststelling van de jaarverantwoordingen 1999 en 2000 heeft een correctie van de boekwaarde van (een deel van) de eigendomspanden plaatsgevonden. Op grond van deze correctie dienden de gebruiksvergoedingen over de jaren 1999 en 2000 te worden verhoogd. In 2001 wordt de definitieve correctie van de boekwaarde vastgesteld. De

extra vergoeding behelst vrijwel uitsluitend de componenten rente en aflossing welke geheel via het rente- en aflossingsschema naar Financiën terugvloeien.

Vanaf 2001 zullen de huisvestingsbudgetten van de departementen en de te betalen gebruiksvergoedingen worden aangepast. Op basis van een generale compensatie heeft afdracht vanuit de VROM-begroting aan de Rgd plaatsgevonden.

Bijdrage in de aankoop van panden f 149,4 mln

In 2000 heeft de aankoop van een 6-tal huurpanden plaatsgevonden. Met de aankoop is een totaalvolume van f 435,1 mln gemoeid. De waardering van deze objecten in de balans van de Rgd is gebaseerd op de oorspronkelijke investeringskosten. Vanuit de generale middelen is f 149,4 mln beschikbaar gesteld.

Overige bijdragen via moederdepartement

Coördinatie Bouwbeleid

Gerealiseerde en geraamde leerlingbouwplaatsweken				
	Begroting 1999	Begroting 2000	Realisatie 1999	Realisatie 2000
Aantal leerlingbouwplaatsweken	20 000	22000	pm	pm
subsidie per leerlingbouwplaats-week	f 95	f 75	pm	pm

Het in bovenstaand overzicht opgenomen aantal te realiseren leerlingbouwplaatsweken is aan de Rgd ter uitvoering opgedragen en als voorschot opgenomen. In 2001 wordt de realisatie vastgesteld aan de hand van de verantwoording van de Rgd.

Automatiseringsuitgaven

(bedrag in NLG1000)		
	Begroting 2000	Realisatie 2000
Financieel-administratief systeem IRIS	4 000	3 200
Gebouwsgebonden millennium uitgaven	1 000	92

De in het bovenstaand overzicht opgenomen bedragen zijn als voorschot opgenomen. In 2001 wordt de realisatie vastgesteld a.d.h.v. de realisatie Rgd.

(bedrag in NLG1000)		
	Begroting 2000	Realisatie 2000
Euro uitgaven	698	558

In 2000 was f 0,698 mln beschikbaar met het oog op voorbereiding van de financiële systemen op de introductie van de Euro. VROM heeft de Rgd in 2000 een voorschot verstrekt van f 0,558 mln. Uit de jaarverantwoording 2000 van het agentschap Rgd blijkt hoe hoog de uitgaven van de Rgd in 2000 zijn.

03. Hoofdbeleidsterrein Volkshuisvesting

03.01 Personeel en materieel

Realisatie doelstellingen

In 2000 is veel aandacht geschonken aan de verdere professionalisering van de uitvoeringsorganisatie. Een voorbeeld daarvan is de afronding van de integratie van de centrale uitvoeringsonderdelen in de nieuwe directie Informatie, Beheer en Subsidieregelingen (IBS).

Vooruitstrevend is gewerkt aan het verder stroomlijnen van de uitvoering van de Huursubsidiewet met gebruikmaking van ICT (project EOS).

Hiertoe zijn convenanten afgesloten met de partners (VNG en verhuurdersorganisaties) en is het GBA aangepast. Ook wordt gewerkt aan het komen tot automatische afhandeling van eerste aanvragen en aan het opzetten van klantcontactpunten. In 2000 zijn de eerste 111 800 vervolgaanvragen automatisch gecontinueerd. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar artikel 03.16 «Subjectsubsidies».

De modernisering van de Secretariaten van de Huurcommissies is in volle gang en zal in het voorjaar van 2001 concreet worden door de fysieke verhuizing vanuit de regio's naar één centraal back-office. De front-office medewerkers blijven vanuit de regio, en daarmee dicht bij de klant, functioneren door middel van thuiswerkplekken en een beperkt aantal regionale steunpunten. Naar verwachting zal het nieuwe geautomatiseerde systeem begin 2001 operationeel worden. De hoofdafdeling Huurgeschillen (HHG) is dan omgebouwd tot een effectieve en klant-gerichte organisatie, die op een efficiënte wijze haar taak kan uitvoeren. In het kader van de invoering van de Euro en het Euro-proof maken van het huursubsidiesysteem is gekozen voor een «forking-scenario». Dit houdt in dat voor het huursubsidietijdvak dat ingaat op 1 juli 2001 (coderegeling 33) gewerkt wordt met een schil om het bestaande systeem heen. Deze schil wordt in januari 2001 opgeleverd. Daarmee is het huursubsidiesysteem voor 1 januari 2002 klaar voor de invoering van de Euro. Het oude systeem met schilprogrammatuur is echter niet in staat het huursubsidietijdvak dat ingaat op 1 juli 2002 (coderegeling 34) te ondersteunen. Daarvoor zal het systeem volledig europroof gemaakt worden.

Na 1 januari is nog maximaal zes maanden nodig om deze realisatiefase af te ronden.

Realisatie verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)								
		1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Verschil 2000
Verplichtingen:								
01.01	Ambtelijk personeel	97 348	95 939	101 443	103 364	95 341	108 395	– 13 054
01.02	Overige personele uitgaven	24 040	24 292	54 904	56 568	69 994	13 961	+ 56 033
01.03	Post-actieven	8 845	9 921	9 090	7 941	7 926	7 420	+ 506
01.06	Algemene materiële uitgaven	27 009	25 116	31 649	25 301	21 558	26 074	– 4 516
01.07	Automatiseringsuitgaven	17 607	17 944	55 131	33 610	54 448	36 657	+ 17 791
Totaal		174 849	173 212	252 217	226 784	249 267	192 507	+ 56 760
Uitgaven:								
01.01	Ambtelijk personeel	97 348	95 939	101 443	103 364	95 341	108 395	– 13 054
01.02	Overige personele uitgaven	15 798	25 794	34 138	46 270	60 806	13 961	+ 46 845
01.03	Post-actieven	8 655	10 111	9 090	7 941	7 917	7 420	+ 497
01.06	Algemene materiële uitgaven	26 491	27 177	29 855	25 670	20 674	26 074	– 5 400
01.07	Automatiseringsuitgaven	32 683	32 656	28 995	33 477	42 353	46 257	– 3 904
Totaal		180 975	191 677	203 521	216 722	227 091	202 107	+ 24 984

Zowel bij de verplichtingen als bij de uitgaven is de realisatie aanzienlijk hoger dan geraamd bij de oorspronkelijke begroting. Dit is veroorzaakt door hogere investeringskosten voor de projecten die een verdere professionalisering van de uitvoeringsorganisatie beogen. Voor zowel het project EOS, dat het verder stroomlijnen van de uitvoering van de Huursubsidiewet tot doel heeft, als het project Modernisering HHG, dat een effectievere en meer klantgerichte afhandeling van de Huurgeschillen tot doel heeft, geldt dat in het jaar 2000 een forse inspanning noodzakelijk was op het gebied van investeringen, teneinde toekomstige besparingen mogelijk te kunnen maken.

De forse overuitputting op het artikelonderdeel 03.01.02 «Overige personele uitgaven» kent een duidelijke, tweeledige, oorzaak. Bij de uitvoeringsorganisaties voor de Huursubsidiewet en de afhandeling van Huurgeschillen is, vooruitlopend op de afslankingen, een substitutie-proces op gang gekomen waarbij tijdelijke aanstellingen zijn omgezet in flexcontracten bij een uitzendbureau en waarbij vacatures zijn ingevuld met uitzendkrachten en niet met vaste dan wel tijdelijke aanstellingen. Een gedeelte van deze overuitputting wordt gecompenseerd door de onderuitputting bij artikelonderdeel 03.01.01 «Ambtelijk personeel». Daarnaast zijn de extra investeringen een direct gevolg van de samenloop van een aantal omvangrijke en belangrijke projecten (EOS, Modernisering HHG, invoering EURO, Nota ««Mensen, Wensen, Wonen»», VBTB), terwijl de reguliere processen normaal doorgang hebben gevonden.

Op 03.01.07 «Automatiseringsuitgaven» vindt ten opzichte van de oorspronkelijke begroting een forse overuitputting plaats van f 17,8 mln aan verplichtingen. Het betreft hier grotendeels extra investeringen in geautomatiseerde systemen voor de modernisering van de Hoofdafdeling Huurgeschillen (HHG), EOS (huursubsidie) en BEW (de regeling Bevordering eigen woningbezit). In de 2e suppletore wet (Tweede Kamer, vergaderjaar 2000–2001, 27 526, nr. 2) is van deze extra investeringen melding gemaakt.

Euro (bedragen in NLG1000)				
	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Invoering Euro verplichtingen:	671	7 146	7 947	– 801
Invoering Euro uitgaven:	548	2 615	7 947	– 5 332

In dit overzicht zijn opgenomen de directe verplichtingen en uitgaven voor de invoering van de Euro. Daarnaast zijn er ook indirecte kosten hiervoor gemaakt. In 2000 is binnen DGVH voor f 1,8 mln (indicatief) aan indirecte verplichtingen gerealiseerd. Te denken valt hierbij aan bredere opdrachten, waarvan de Euro een onderdeel uitmaakt en waarbij geen harde uitsplitsing van het totale bedrag mogelijk is naar onderdelen. Dit betreft f 1 mln voor het Eigen Woningen (EW)-systeem en f 0,8 mln voor het huursubsidiesysteem.

Ambtelijk personeel

Overzicht verwachte gemiddelde bezetting «Directoraat-Generaal van de Volkshuisvesting in fte's»							
	1996	1997	1998	1999	2000	Begroting	Vershil
Gemiddelde bezetting in fte's	1 171,9	1 111,7	1 122,2	1 064,1	930,6	1 119,4	– 188,8
Verwachte loonmiddelsom in NLG1000	83,0	86,3	90,4	97,1	102,4	96,8	+ 5,6

De gemiddelde DGVH-bezetting is aanzienlijk lager uitgekomen dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door de verdere professionalisering van de uitvoeringsorganisatie. Vooruitlopend op de gevolgen van het stroomlijnen van de uitvoering van de Huursubsidiewet zijn met een groot aantal tijdelijk medewerkers flexcontracten afgesloten bij een uitzendbureau. Deze medewerkers zijn voor de duur van één of twee jaar weer ingehuurd via het uitzendbureau. Daarnaast is bij de uitvoering van de huursubsidiewet de eerste afname van de vaste formatie zichtbaar als gevolg van het automatisch continueren van de vervolgaanvragen. Ook bij de Secretariaten van de Huurcommissie zijn de eerste effecten van het project Modernisering merkbaar. De natuurlijke uitstroom is vooruitlopend op de nieuwe, afgeslankte organisatie vervangen door uitzendkrachten in plaats van ambtenaren met een vaste of tijdelijke aanstelling. Daarnaast zijn enkele vacatures, vanwege de krappe arbeidsmarkt, tijdelijk vervuld door uitzendkrachten of externe adviseurs. De loonmiddelsom is hoger uitgevallen dan geraamd. Belangrijkste oorzaak is de lagere gemiddelde bezetting bij de uitvoeringsorganisaties. De afname in de bezetting doet zich met name voor bij de lagere salarisschalen, waardoor de loonmiddelsom van DGVH een stijgende lijn vertoont.

Post-actieven

Verdeling van de uitgaven voor post-actieven over de verschillende categorieën (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	2000	Begroting	Vershil
Wachtgeldgarantieregeling 1987	5 449	6 742	6 381	5 798	6 119	5 275	+ 844
Uitkeringsregeling 1966	567	634	1 489	1 405	1 001	1 386	- 385
Overige uitkeringsregelingen	2 185	2 132	716	503	443	459	- 16
Overige kosten flankerend beleid	454	603	504	235	354	300	+ 54
Totaal	8 655	10 111	9 090	7 941	7 917	7 420	+ 497

In de verantwoording naar de diverse regelingen (zie tabel) zijn in de loop van de tijd onbedoeld verschuivingen opgetreden. Op totaalniveau zijn de verstrekte cijfers correct. Op basis van verbeterde informatievoorziening zal met ingang van 2001 een juiste onderverdeling worden gemaakt.

Geraamde in- en uitstroom bij de wachtgeldgarantieregeling 1987							
	1996	1997	1998	1999	2000	Begroting	Vershil
Begin van het jaar	93	132	134	128	122	123	- 1
Geraamde instroom	47	1	24	4	6	2	+ 4
Geraamde uitstroom	22	6	10	10	13	16	- 3
Eind van het jaar	118	127	126	122	115	109	n.v.t.

Algemene materiële uitgaven

De persoonsgebonden uitgaven per fte ambtelijk personeel in guldens							
	1996	1997	1998	1999	2000	Begroting	Vershil
Reis- en verblijfkosten, opleidingen en management development, representatie	6 204	6 165	6 393	6 620	5 625	N.v.t.	N.v.t.

Het verschil in 2000 ten opzichte van voorgaande jaren wordt veroorzaakt doordat tot en met 1999 ook de kosten voor informatie-overdracht onderdeel uitmaakte van de persoonsgebonden uitgaven. Met ingang van 2000 is dat niet meer het geval.

M&O beleid

Besluit tegemoetkoming ziektekosten rijkspersoneel (BTZR)

Het BTZR voorziet in een tegemoetkoming in de kosten van de ziektekostenverzekering voor ambtenaren. De vergoedingen worden verstrekt op basis van gegevens, welke door de ambtenaar zelf zijn verstrekt. Hierbij kan sprake zijn van misbruik of oneigenlijk gebruik.

In 1999 is een plan van aanpak opgesteld voor een evenwichtige jaarlijkse controle op de juiste toepassing van het BTZR. Per groep van aanvragers

is een risico-inschatting gemaakt op basis waarvan een bepaald percentage per jaar wordt gecontroleerd. De groepen met een hoog risico worden relatief vaker in de controle betrokken, dan de groepen met een laag risico. Vanaf 1999 wordt de controle structureel uitgevoerd. In 2000 zijn door middel van een steekproef bij 200 medewerkers de gegevens op basis waarvan de tegemoetkoming is toegekend, gecontroleerd. Voor het Directoraat-Generaal van de Volkshuisvesting heeft deze controle geleid tot drie vorderingen met een totaalbedrag van f 10 570,91 en twee stopzettingen. Naar aanleiding van deze controles vinden nog aanvullende acties plaats. Omdat de terugvorderingen in alle gevallen uit de categorieën «medebelanghebbende» en/of «kinderen ouder dan 16 jaar» voortvloeiden, zal in 2001 nog overleg plaatsvinden over eventuele aanpassing van de steekproefverdeling.

In 2000 is f 4 023 000 aan BTZR-gelden uitgegeven. Hiervan is een bedrag van f 784 000 als hoog M&O-gevoelig te beschouwen. Dit bedrag bestaat uit f 507 000 inzake ziektekosten van medebelanghebbende en f 277 000 inzake ziektekosten voor kinderen van 16 tot 27 jaar. Het overige deel van de uitgaven is als laag M&O-gevoelig aan te merken.

03.03 Onderzoek

Realisatie beleidsdoelstelling

Strategisch onderzoek

Dit onderzoek beoogt te voorzien in bouwstenen voor het volkshuisvestingsbeleid op langere termijn. Het stond in 2000 nog voor een groot deel in het teken van de afronding van nota ««Mensen, Wensen, Wonen»». Er zijn reeds enige onderzoeken opgedragen om beleidslijnen uit deze nota verder te verkennen of uit te werken. Zo zijn enkele projecten opgedragen ter voorbereiding van experimenten met woon(zorg)vouchers.

Beleidsonderzoek

Dit onderzoek is gericht op de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het beleid op het gebied van de volkshuisvesting/wonen. Het onderzoek op het gebied van huurbeleid en woonlasten nam, zoals gebruikelijk, een prominente plaats in bij het beleidsonderzoek. Er zijn onder meer projecten opgedragen gericht op de ontwikkeling van de huren en bijkomende woonlasten, de particuliere huursector en het woningwaarderingstelsel. Tenslotte is een bijdrage verleend aan een interdepartementaal onderzoek gericht op de evaluatie van de Koppelingswet.

De ontwikkelingen bij de bouw van nieuwe woningen gaven ook in 2000 aanleiding tot onderzoek. Voor de Monitor nieuwe woningen (MNW) is een samenwerkingsovereenkomst gesloten tussen VROM, NEPROM, AVBB en AEDES. Voor de verdere ontwikkeling en uitvoering van de MNW is, als uitvloeisel van deze samenwerking, een meerjarige overeenkomst gesloten met het Onderzoeksinstituut voor Technische Bestuurskunde (OTB), van de Technische Universiteit Delft. Daarnaast heeft er onderzoek plaatsgevonden naar de relatie tussen grond- en woningprijzen. Dit onderzoek is aangeboden aan de Tweede Kamer (Tweede Kamer, 1999–2000, 26 800 XI, nr.72).

De herijking VINEX bracht het nodige onderzoek met zich mee. Een deel van het opgedragen onderzoek is gericht op de investeringskosten in de VINEX-locaties. Andere onderzoeken betroffen de bebouwingsdichtheden en de sociale nieuwbouw in deze bouwlocaties.

Op het terrein van de stedelijke vernieuwing zijn enkele projecten opgedragen die van belang zijn voor de ontwikkeling van de Monitor ISV. Deze monitor heeft tot doel om de voortgang van het proces en de prestaties van de stedelijke vernieuwing te volgen. De eerste rapportage zal medio 2001 aan de Tweede Kamer worden aangeboden. Verder is een onderzoek opgedragen naar de inhoud en de ervaringen bij het opstellen van ontwikkelingsprogramma's die gemeenten in het kader van het ISV hebben opgesteld.

Het thema Bouwregelgeving en Duurzaam bouwen was in 2000 in totaal goed voor een verscheidenheid aan onderzoekopdrachten. In het kader van de verdere ontwikkeling van het Bouwbesluit zijn onder meer projecten opgedragen voor de vereenvoudiging en deregulering van het Bouwbesluit. Andere projecten betroffen de afstemming tussen de Nederlandse en Europese Bouwregelgeving. De bouwvergunnings-procedure, het welstandstoezicht en handhaving van bouwregelgeving gaven eveneens aanleiding voor onderzoek. Hetzelfde geldt voor onderzoek op het gebied van (normering van) bouwmaterialen en bouwconstructies. Zo is onder meer onderzoek opgedragen op het gebied van brandveiligheid, IFD Bouwen, waterprestatienormering en gevaarlijke stoffen.

De opgedragen projecten op het terrein van duurzaam bouwen geven een grote verscheidenheid te zien. Daarbinnen zijn er enkele, in budgettair opzicht relatief belangrijke onderwerpen. Onderzoek naar de levenscyclus van bouwmaterialen en gebouwen (LCA) en ten behoeve van de ontwikkeling van milieuprofielen van gebouwen (MMG) leidde tot f 1,04 mln aan onderzoekopdrachten. Projecten op het gebied van energiesparing, waaronder de aanscherping van de Energieprestatie-coëfficiënt (EPC), vergden f 0,35 mln van het onderzoekbudget.

Het volgen van ontwikkelingen in het «veld» (monitoring) neemt bij het beleidsonderzoek een relatief belangrijke plaats in. Onderwerpen waarvoor opdrachten zijn verstrekt betreffen onder meer huisvesting van zogenaamde «statushouders», inkomensontwikkeling, woningbehoefte en huishoudensontwikkeling alsmede wonen en zorg.

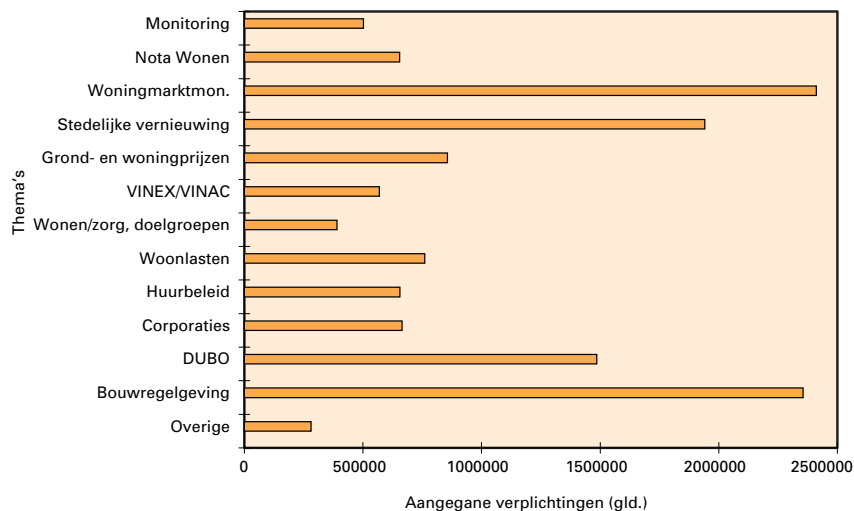
Basisonderzoek

Het Basisonderzoek is vooral gericht op de structurele informatievoorziening van DGVH. Er zijn opdrachten verstrekt voor de actualisering van bestanden van woningvoorraad, woningprijzen, woningverkoop, huren en woonlasten. Er is verder een begin gemaakt met de actualisering van de PRIMOS-huishoudens- en woningbehoefteprognose. Ook is een begin gemaakt met de ontwikkeling van een nieuw woningmarktsimulatie-model. De aangegane verplichtingen in het kader van het basisonderzoek zijn toegerekend aan de thema's waarop deze betrekking hebben.

Prestaties

In onderstaande grafiek zijn de verplichtingen voor onderzoek, die ten laste van de drie artikelonderdelen zijn aangegaan, verdeeld over de thema's waarop onderzoekprojecten betrekking hadden.

**Verdeling verplichtingen 2000 onderzoek
(totaal artikelonderdelen 03.01, 03.02, 03.03)**

Verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen:							
03.01 Onderzoek op het gebied van wonen	10 656	9 482	8 515	5 951	5 662	5 750	– 88
03.02 Onderzoek naar de woningbehoefte en de kwaliteit van de woningvoorraad	2 030	22 493	3 748	10 675	3 622	3 920	– 298
03.03 Onderzoek op het gebied van bouwregelgeving en duurzaam bouwen				3 957	4 243	4 000	+ 243
Totaal	12 686	31 975	12 263	20 583	13 527	13 670	– 143
Uitgaven:							
03.01 Onderzoek op het gebied van wonen	11 995	10 493	7 831	7 894	6 020	6 272	– 252
03.02 Onderzoek naar de woningbehoefte en de kwaliteit van de woningvoorraad	3 998	5 317	7 148	9 023	10 357	9 420	+ 937
03.03 Onderzoek op het gebied van bouwregelgeving en duurzaam bouwen				944	3 169	3 000	+ 169
Totaal	15 993	15 810	14 979	17 861	19 546	18 692	+ 854

03.05 Volkshuisvestingsinstellingen, experimenten en kennisoverdracht

Realisatie beleidsdoelstelling

Bijdragen aan instellingen actief op het gebied van kwaliteitsbevordering:
In 2000 hebben de nodige activiteiten plaatsgevonden die tot doel hebben de kwaliteitszorg voor de (woning)bouw te bevorderen. Dit gebeurt onder andere door normalisatie en certificering van bouwproducten. Een en ander gebeurt onder meer in verband met de aansluiting op het Bouwbesluit en de Europese regelgeving (CE-markeringen). Voor genoemde

activiteiten is in 1999 een bijdrage verstrekt aan de uitvoering van het jaarprogramma 2000 van de Stichting Bouwkwiteit (SBK). In dit programma is door SBK aandacht besteed aan onder meer de juiste aansluiting van de kwaliteitsverklaringen voor bouwproducten op het Bouwbesluit en het beheer van de Nationale Beoordelingsrichtlijnen. In 2000 is aan SBK een bijdrage verstrekt voor de uitvoering van het jaarprogramma 2001.

De bijdrage aan het Nederlands Normalisatie instituut (NEN) voor de uitvoering van het Jaarprogramma 2000 betreft onder meer de volgende activiteiten;

- Het reguliere onderhoud van de verwijzingsstructuur voor de Bouwbesluitnormen.
- De advisering aan VROM inzake de aansluiting tussen nieuw ontwikkelde of herziene normen en de (rijks-)regelgeving.

In 2000 is een bijdrage verleend voor de uitvoering van het Jaarprogramma 2001.

De jaarbijdrage 2000 aan PRC Bouwcentrum (PRC) is voor een groot deel besteed aan advisering en ondersteuning op het gebied van de nationale bouwregelgeving. Daarbij is een ruime bijdrage geleverd in het traject rond de conversie van het Bouwbesluit en de handhavingsproblematiek. In 2000 is een jaarbijdrage verleend voor 2001 voor soortgelijke activiteiten.

Bijdragen aan post doctoraal onderwijs en onderzoek en kennisontwikkeling op het gebied van de volkshuisvesting/wonen:

Ter bevordering van het postdoctoraal onderzoek en onderwijs is de samenwerkingsovereenkomst met Nethur na evaluatie in 2000 voor drie jaar verlengd. Bij deze samenwerkingsovereenkomst worden jaarlijks door Nethur en DGVH onderzoeksthema's vastgesteld. De thema's hadden deze keer betrekking op de kwaliteit en identiteit van woning en woonomgeving waaronder groene woonmilieus en daarnaast betaalbaarheid. In 2000 zijn er drie onderzoeken en twee essays toegekend. De essays hebben betrekking op «Subjectsubsiëring en vraagontwikkeling» en «De strategische dimensie van stedelijke identiteit». De onderzoeken hebben betrekking op «Rurale woonmilieus in stad en land», «Het verbeteren van de woontechnische kwaliteit van sociale huurwoningen» en «De functie van openbare ruimten als identiteitsbepaling».

Bijdragen aan experimenten en kennisoverdracht

Kennisoverdracht vindt plaats op veel onderwerpen en op verschillende wijzen. In 2000 was duurzaam bouwen het onderwerp waar de meeste opdrachten/bijdragen werden verstrekt. Een relatief belangrijk onderwerp binnen dit thema betreft de GWW sector (Grond, Weg en Waterbouw). Hierbij gaat het met name om actualisering en uitbreiding van het Nationaal Pakket GWW en om communicatie en voorlichting over dat pakket. Een ander belangrijk onderwerp betreft de activiteiten van de NOVEM in 2001 voor de monitoring en de herijking van het Beleidsprogramma DUBO 2000–2004. Tenslotte moeten nog worden genoemd de bijdragen ten behoeve van de DUBO-convenanten sociale en particuliere sector.

Het ministerie van VROM en de SEV hebben eind 1999 het initiatief genomen tot een verkenning van de haalbaarheid van een «Digitale proeftuin»: de bouw van een intelligente, duurzame wijk. Hierbij gaat het erom duurzame technologie te gebruiken die de dagelijkse leefomgeving op een hoger plan trekt. De meerwaarde van de proeftuin zit in de koppeling van overheidsdoelen: ruimtelijke kwaliteit (functiemenging),

stedelijke vernieuwing, duurzaam bouwen, bevordering kennis- en diensteneconomie, zorgdienstverlening, efficiënter benutten van bestaande infrastructuur, flexibel werken en filespreiding. Aan het eind van 2000 is een bijdrage van f 1 mln verstrekt aan de SEV voor het stimuleren van experimenten in intelligente en duurzame wijken.

In het kader van de meerjarenovereenkomst met de SEV heeft de SEV in 2000 een groot aantal experimenten gestart en begeleid. De kennis opgedaan met de verschillende experimenten wordt op verschillende manieren verder verspreid. Onderwerpen betroffen onder meer wijk-gebonden vastgoedfondsen, consumentgericht bouwen en woonarrangementen.

Tenslotte zijn in 2000 bijdragen verstrekt voor de voorbereiding van het programma «100 jaar Woningwet» dat in 2001 van start zal gaan.

Bijdragen aan internationale volkshuisvestingsinstellingen en projecten

In 2000 is aan de Stichting Habitat Platform (SHP) een bijdrage van f 3,3 mln gulden verleend voor de periode 2001–2003. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken verstrekte eenzelfde bijdrage. De SHP vervult een unieke rol als behartiger van de Habitat Agenda in Nederland en als liaison tussen Nederlandse partners en internationale organisaties. Een kernactiviteit van de SHP is het (helpen) ontwikkelen, propageren en verspreiden van praktische integrerende en interactieve instrumenten die op lokaal niveau in gemeenten, wijken en buurten kunnen worden toegepast ter verbetering van de leefbaarheid.

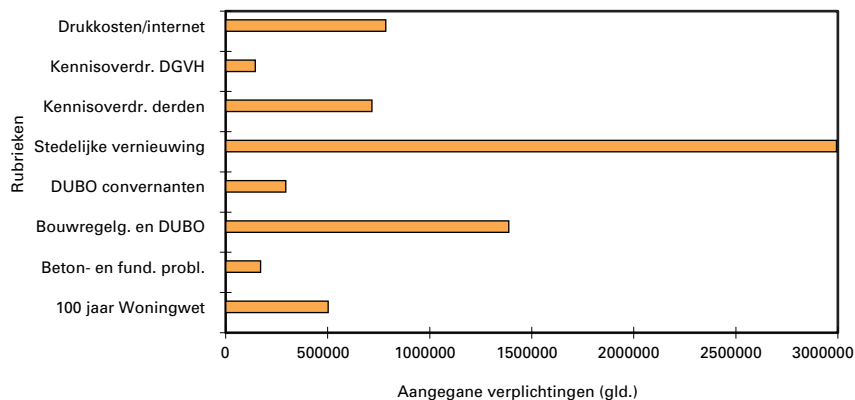
Eveneens is de SHP belast met de uitvoering van het secretariaat van het Habitat Platform Zuid-Afrika (HPZA), dat mede op initiatief van VROM is opgericht. Het HPZA streeft naar het bevorderen van uitwisseling van kennis en informatie ten einde te komen tot een betere coördinatie en samenwerking tussen Nederlandse organisaties die actief zijn op het gebied van habitat in Zuid-Afrika.

Aan AEDS vereniging van woningcorporaties is in 2000 een bijdrage toegekend in verband met het uitzenden van deskundigen die adviseren bij het oprichten en ontwikkelen van woningcorporaties in Zuid-Afrika. Tenslotte is een studiebeurs verleend voor een Zuid-Afrikaanse medewerker van de Zuid-Afrikaanse koepel voor woningcorporaties.

Prestaties en effecten 2000

In de hierna volgende grafiek zijn de verplichtingen die in 2000 zijn aangegaan ten laste van het artikelonderdeel 03.05.02, Experimenten en kennisoverdracht verdeeld over enkele rubrieken. De uitschieter bij «Stedelijke vernieuwing» wordt voor een belangrijk deel verklaard door de bijdragen aan de Stichting KEI en aan het project «Digitale stad», die bij Bouwregelgeving en DUBO doordat verplichtingen voor kennisoverdrachtsactiviteiten op dat terrein ten laste van artikelonderdeel 03.05.02 zijn gebracht.

Verdeling verplichtingen 2000 kennisoverdracht (art. 03.05.02)

Verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen:							
05.01 Volkshuisvestingsinstellingen	1 255	1 143	1 341	1 469	1 637	1 323	+ 314
05.02 Experimenten en kennisoverdracht	2 412	23 123	2 578	2 663	7 943	3 650	+ 4 293
05.03 Internationale volkshuisvestingsinstellingen	960	2 049	3 731	1 851	4 462	1 937	+ 2 525
Totaal	4 627	26 315	7 650	5 983	14 042	6 910	+ 7 132
Uitgaven:							
05.01 Volkshuisvestingsinstellingen	1 403	1 392	1 240	1 033	1 385	1 376	+ 9
05.02 Experimenten en kennisoverdracht	8 118	6 905	6 597	5 886	9 022	9 420	- 398
05.03 Internationale volkshuisvestingsinstellingen	1 141	2 079	1 432	2 079	2 252	2 985	- 733
Totaal	10 662	10 376	9 269	8 998	12 659	13 781	- 1 122

03.06 Woonconsumenten

Realisatie beleidsdoelstelling

Om de positie van woonconsumenten te versterken wordt een bijdrage gegeven in de kosten van een aantal woonconsumenten organisaties. Dit betreft bijdragen in exploitatiekosten, projecten en scholingsactiviteiten. Om een meer effectieve en efficiëntere bedrijfsvoering te bevorderen vindt binnen de basisbijdrage (het geheel van exploitatie en projectbijdragen) een verschuiving plaats van exploitatie-bijdragen naar projectgebonden bijdragen.

Prestaties

In 2000 zijn bijdragen in scholingsactiviteiten toegekend aan Vereniging Eigen Huis (VEH) en de Stichting Landelijk contact van de Vrouwenadviescommissies (Landelijk Contact VAC's) voor hun activiteiten in 2001. De scholingsactiviteiten van VEH hebben betrekking op het kopen van nieuwbouwwoningen, bestaande woningen, huurwoningen en appartementen. Tevens zijn cursussen gegeven voor verenigingen van eigenaren

en voor het ouder worden in eigen huis. De bijdrage voor de scholingsactiviteiten van het Landelijk Contact VAC's is bedoeld voor de interne scholing van medewerkers van de op lokaal niveau opererende Vrouwenadviescommissies.

Bijdragen in de exploitatiekosten en projectgebonden bijdragen zijn in 2000 toegekend aan de Woonbond en de VAC's. Het aandeel van projectgebonden bijdragen bij de Woonbond was in 1999 20%, in 2000 25% en voor 2001 zal dat zijn opgelopen tot ca. 40% van de basisbijdrage. In 2000 zijn door de Woonbond de volgende projecten in uitvoering genomen: «versterking overlegpositie van huurdersorganisaties», «fusies en schaalvergroting» en «herstructurering en wijkvernieuwing».

De exploitatiebijdrage aan het Landelijk contact VAC's wordt met ingang van 2000 jaarlijks met f 100 000 verminderd, onder gelijktijdige jaarlijkse verhoging met van de projectbijdragen met f 100 000. In 2000 is als meerjarig overkoepelend project «Versterking positie individuele woonconsument» gestart.

M&O-beleid

Met de Staatssecretaris wordt periodiek overleg gevoerd, waarin de gemaakte afspraken met consumentenorganisaties worden geëvalueerd. Op deze manier vindt er een tussentijdse controle plaats op de besteding van de geldelijke steun. Daarnaast rapporteren de organisaties jaarlijks via een jaarverslag en een (goedkeurende) accountantsverklaring. In het periodiek overleg en/of uit de jaarlijkse verslaglegging van de betreffende organisatie kan blijken dat de gemaakte afspraken niet of niet geheel gerealiseerd konden worden. Het is aan de Staatssecretaris ter beoordeling of zo'n constatering gevolgen dient te hebben, bijvoorbeeld door terugvordering van de bijdrage of verlaging van de eerstvolgende bijdrage. Daarnaast kan de Staatssecretaris alsnog het doel van de subsidie veranderen zodat de gelden wel als besteed kunnen worden aangemerkt. Niet bestede gelden worden altijd teruggevorderd. In 2000 zijn er geen vorderingen ingesteld of andere maatregelen getroffen. Daarvoor was geen aanleiding.

Verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)								
		1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Verschil 2000
Verplichtingen:								
06.02	Scholing van woonconsumenten	93	93	621	88	714	621	+ 93
06.03	Subsidies aan woonconsumentenorganisaties	435	0	2 590	413	2 628	2 690	- 62
Totaal		528	93	3 211	501	3 342	3 311	+ 31
Uitgaven:								
06.02	Scholing van woonconsume nten	621	621	621	621	621	621	0
06.03	Subsidies aan woonconsumentenorganisaties	5 957	818	2 695	2 590	2 608	2 690	- 82
Totaal		6 578	1 439	3 316	3 211	3 229	3 311	- 82

03.12 Garanties

Verplichtingen en uitgaven

De verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Verschil 2000
Verplichtingen:	194	24	0	0	0	0	0
Uitgaven:	344	24	0	0	0	0	0

Op grond van de Beschikking deelneming van het rijk in garanties voor de aankoop (bestaande) eigen woningen (MG 80–21/MG 82–43) zijn geen verplichtingen aangegaan dan wel betalingen gedaan. Hoewel in principe geen verplichtingen meer verwacht worden, is het altijd mogelijk dat er nog «oude» verplichtingen vanuit de gemeenten kunnen binnenkomen. Aangezien de kans hierop erg klein is, wordt hiermee bij de raming geen rekening gehouden.

Gelet op de liquiditeitspositie heeft de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen in 2000 geen aanspraak gemaakt op zijn rechten in de garantieconstructie (obligo).

Ultimo 2000 zijn de garantieverplichtingen opnieuw benaderd aan de hand van de subsidiegegevens van de Beschikking geldelijke steun huurwoningen 1975 (BGSH'75), een en ander conform afspraken met het Ministerie van Financiën.

Hierbij is aangenomen dat het geïnvesteerd vermogen per 31 december 2000, zoals dit vanuit de regeling is berekend (voor complexen welke zijn gefinancierd met gegarandeerde kapitaalmarktleningen), een reële benadering is van de schuldrestanten per 31 december 2000. Op de realisatie van de in de begroting opgenomen daling van de reeds verstrekte garantieverplichtingen wordt in de toelichting op de saldbalans (garantiestaat) nader ingegaan.

03.15 Bijzondere aandachtsgroepen

Realisatie beleidsdoelstellingen

In 1998, 1999 en 2000 zijn in het kader van de afkoop van woonwagens en standplaatsen verplichtingen aangegaan en afgewikkeld op artikel 03.80 «Afkoop subsidies woonwagens en standplaatsen». In totaal krijgen 43 gemeenten nog een reguliere bijdrage voor woonwagens en standplaatsen omdat zij te kennen hebben gegeven niet aan de afkoop mee te willen doen. Op 1 oktober 2000 is de tijdelijke woonzorgstimuleringsregeling in werking getreden (Stcrt. nr. 175, 11 september 2000). De regeling stimuleert innovatieve woon-, zorg- en dienstverleningsprojecten die ervoor zorgen dat ouderen en andere kwetsbare groepen zolang mogelijk zelfstandig kunnen wonen en functioneren in de maatschappij.

Aantallen en gemiddelde bijdragen van de openstaande stand van de verplichtingen t/m ultimo 2000 voorzieningen gehandicapten en algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL)					
	1996	1997	Realisatie ultimo 1998	1999	2000
Jaarlijkse bijdrage					
Aantallen	21 500	19 016	17 926	16 483	14 738
Gemiddelde bijdrage in NLG1	35 000	34 716	31 935	29 911	27 820
ADL-clusters					
Aantallen	43	43	43	40	38
Gemiddelde bijdrage in NLG1	858 700	856 300	791 153	861 024	781 687

Het aantal openstaande verplichtingen ten aanzien van de jaarlijkse bijdragen voorzieningen gehandicapten en de ADL-clusters is afgenomen als gevolg van de betaling van de 20e en daarmee laatste termijn van de twintigjarige bijdrage.

Doelmatigheidskengetallen gehandicaptenregeling (bedragen in NLG1000)					
	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Verschil 2000
Personele kosten	224	224	178	230	- 52
Automatiseringskosten	200	200	200	206	- 6
Totale uitvoeringskosten	424	424	378	436	- 58
Aantal beschikkingen	717	408	966	550	+ 416
Uitvoeringskosten per bijdrage (in NLG1)	591	1 039	391	793	- 402

De aantallen beschikkingen betreffen de afkopen ex artikel 21/22 waarbij de band met het Rijk wordt verbroken. In 2000 was sprake van een capaciteitsinzet van ongeveer 1,5 fte, omdat er een sterk vereenvoudigde procedure is doorgevoerd. Hierdoor wordt aanzienlijk bespaard op de kosten. Tevens is het aantal afkopen sterk gestegen ten opzichte van voorgaande jaren. Het gevolg hiervan is dat de uitvoeringskosten per bijdrage aanzienlijk lager zijn. De verwachting is dat deze stijgende lijn in afkopen zich ook in de komende jaren zal voortzetten.

Overzicht ingediende, in behandeling zijnde en behandelde aanvragen in het kader van de tijdelijke woonzorgstimuleringsregeling.		
Prestatie-indicatoren	2000	2001
categorie a. stimuleren voorbereiding van projecten		
– ontvangen aanvragen 1e tender	143	–
– aanvragen in behandeling	–	143
categorie b. stimuleren investeringen in woningen en woon-gebouwen		
categorie c. stimuleren investeringen anders dan in woningen en woongebouwen		
– aanvragen in behandeling	229	–
– ontvangen aanvragen 1e tender	–	229
categorie d. stimuleren kennisverzameling en -overdracht terzake		
– ontvangen aanvragen	46	
– aanvragen gehonoreerd	6	
– aanvragen afgewezen	1	
– aanvragen in behandeling	–	39

de informatie is gebaseerd op de inhoud van de aanvraagformulieren op 8 februari 2001 (stand per 31 december 2000).

De regeling is in werking getreden met ingang van 1 oktober 2000 (Stcrt. nr. 175, d.d. 11 september 2000). De regeling kent vier categorieën waarvoor subsidie kan worden verleend ten behoeve van projecten op het samenhangend terrein van wonen, zorg en dienstverlening. Met de beoordeling van de aanvragen is eind 2000 begonnen. De eerste verplichtingen in relatie tot de categorieën a. t/m c. worden in 2001 worden aangegaan. Eind 2000 zijn ook 46 subsidie-aanvragen voor de categorie d. ontvangen en in behandeling genomen. Zeven aanvragen daarvan zijn nog in 2000 afgehandeld. Aan zes projecten is voor totaal f 674 000 toegezegd, waarvan 80% (f 539 000) al als voorschot is uitbetaald. Eén project is na afweging afgewezen. De overige aanvragen worden zo spoedig mogelijk in 2001 afgewikkeld.

M&O-beleid

03.15.01 Huisvesting gehandicapten:

Vanaf 1 oktober 1996 kunnen in het kader van deze regeling geen aanvragen om financiële bijdragen worden ingediend. Om te voorkomen dat door de gemeenten in het kader van de afkoop te hoge bedragen worden geclaimd vindt door VROM in alle gevallen een integrale toetsing plaats van de berekening van het gevorderde bedrag. Daarbij wordt voor eventueel te vergoeden extra rente bewijsmateriaal gevraagd. Bij de vraag om extra rentevergoeding is in alle gevallen gevraagd om aan de hand van bankbewijzen aan te tonen wat het restant van de schuld is. Aangegeven wordt daarbij wat de reguliere rente is en welk deel boeterente is.

03.15.02 Woonwagengebouwen:

Het is de verantwoordelijkheid van de gemeenten om toe te zien op de naleving van de voorwaarden van de onder de regeling verstrekte geldelijke steun. In 1999 is een groot deel van de subsidieverplichtingen afgekocht. Met betrekking tot de «standplaatsen» worden bij het resterend deel jaarlijks «verhuurverklaringen» per standplaats aan gemeenten toegestuurd, met het verzoek deze na controle en met eventuele

wijzigingen/verbeteringen ondertekend te retourneren. Aan de hand van de retour ontvangen «verhuurverklaringen» worden na goedkeuring de bijdragen vervolgens betaalbaar gesteld. Eventuele onvolledige verklaringen worden geretourneerd. In 2000 zijn geen fouten geconstateerd. Ten aanzien van de woonwagens vindt per jaar een automatische betaalbaarstelling van de bijdrage plaats. Tot en met 2000 werden geen aanvullende fysieke controles uitgevoerd. Voor de afhandeling van het beperkt aantal woonwagens, wordt in 2001 gezien of er mogelijk ook «verhuurverklaringen» kunnen worden opgevraagd, al dan niet in combinatie met het uitvoeren van zichtcontroles. Daarbij wordt rekening gehouden met de resultaten van een in het kader van de afkoopoperatie uitgevoerde steekproefcontrole op de feitelijke (beschikbaarheid voor) verhuur. Bij de eigen woonwagens is de betaalbaarstelling van de bijdrage afhankelijk gesteld van het moment van de ontvangst van de door de eigenaar ondertekende bewonersverklaring.

03.15.06 Knelpunten ouderenbeleid

Liftenregeling:

De uitvoering van toezicht op de opzet en werking van de administratieve organisatie/interne controle en de rechtmatige uitvoering van de regelgeving door de budgethouders wordt door accountantsverklaringen gewaarborgd. De accountant controleert de beschikkingen alsmede de declaraties of deze voldoen aan de eisen en voorwaarden zoals vastgelegd in de subsidieregeling. De departementale Accountantsdienst van VROM kan indien nodig reviews uitvoeren op de accountantswerkzaamheden bij de budgethouders. In 2001 vindt besluitvorming plaats omtrent de vraag of er zichtcontroles worden uitgevoerd op de reeds geplaatste liften. Omtrent de realisatie van de liftplaatsing wordt aan de budgethouders aanvullende informatie opgevraagd alvorens definitief te beschikken.

Woonzorgstimuleringsregeling:

Op 1 oktober 2000 is de tijdelijke woonzorgstimuleringsregeling in werking getreden. In 2001 wordt de eerste tender afgerond. Dan worden de subsidietoekenningen verricht. De voortgang van de projecten, daar kan een bezoek aan de projecten bij horen, wordt gevolgd door de Inspectie voor de Volkshuisvesting (IVH).

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)								
		1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Verschil 2000
Verplichtingen:								
15.01	Huisvesting gehandicapten	13 800	2 924	2 152	826	48	0	+ 48
15.02	Woonwagenbewoners	0	229	0	0	0	0	0
15.06	Knelpunten ouderenbeleid	0	25 500	17 946	0	3 074	48 250	- 45 176
15.07	Stimulering sregeling wisselwoningen voor asielzoekers en statushouders	0						
	Totaal	13 800	28 653	20 098	826	3 122	48 250	- 45 128
Uitgaven:								
15.01	Huisvesting gehandicapten	132 395	88 413	86 285	78 747	74 416	66 700	+ 7 716
15.02	Woonwagenbewoners	38 775	34 554	30 337	2 386	1 114	0	+1 114
15.06	Knelpunten ouderenbeleid	2 826	21 910	11 974	11 588	11 740	59 750	- 48 010
15.07	Stimuleringsregeling wisselwoningen voor asielzoekers en statushouders	269						
	Totaal	174 265	144 877	128 596	92 721	87 270	126 450	- 39 180

03.15.06 Knelpunten ouderenbeleid:

Woonzorgstimulering:

Voor categorie d. (zie hiervoor bij «prestaties en effecten» was in 2000 f 1 mln als verplichtingen en uitgavenbudget beschikbaar. Daarnaast is aan de SEV door de staatssecretaris van VROM een toezegging gedaan van f 2,4 mln ten behoeve van het Innovatieprogramma Wonen en Zorg. Conform de toezegging is in 2000 hiervan reeds f 0,64 mln betaald. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) draagt hierin 50% bij.

Als gevolg van het later dan voorzien in werking treden van de Woonzorgstimuleringsregeling heeft er een aanzienlijke onderuitputting van de oorspronkelijke begroting plaatsgevonden. Zowel bij 1e suppletore wet als 2e suppletore wet is als gevolg van deze temporisering het beschikbare budget neerwaarts bijgesteld, namelijk voor in totaal f 44,28 mln aan verplichtingen en f 46,040 mln aan uitgaven.

03.16 Subject subsidies

Algemene beleidsdoelstelling

Huursubsidie is voor het Ministerie van VROM een kerninstrument om voor een groot deel van de huishoudens in de lagere inkomensklasse de betaalbaarheid van huurwoningen met voldoende kwaliteit te waarborgen. Met de Huursubsidiewet (HSW) wordt beoogd de woonlasten op een aanvaardbaar niveau te houden. Het ministerie wil daarnaast de keuzevrijheid tussen huren en kopen stimuleren.

Realisatie beleidsdoelstelling

Niet gebruik Huursubsidie

De diverse genomen maatregelen ten behoeve van het terugdringen niet gebruik hebben effect gesorteerd. Tevens is in 1998 in drie gemeenten

(Den Haag, Groningen en Alphen aan de Rijn) een pilot gestart, waarbij door het koppelen van bestanden werd bekeken of het niet gebruik verder kan worden teruggedrongen. De proef bleek echter niet te leiden tot een betekenisvolle toename van het aantal aanvragen. Vanwege juridische belemmeringen bij grootschalige koppelingen van bestanden is het vooralsnog onmogelijk een meer exacte bepaling van de hoeveelheid niet gebruikers te leveren. De Tweede Kamer is met een brief van 25 april 2000 (Tweede Kamer, vergaderjaar 1999–2000, 25 831, nr. 6) op de hoogte gebracht van de verschillende acties die zijn genomen, ten aanzien van het terugdringen van het niet gebruik. Hieruit blijkt ook dat het nog resterende niet gebruik naar alle waarschijnlijkheid niet verder terug te dringen valt met een op een breed publiek gerichte campagne.

Maximale huurgrens

Per 1 juli 1999 is de maximale huurgrens ontdooid en verhoogd met het inflatiepercentage. Na overleg met organisaties van verhuurders is hiertoe op 7 oktober 1998 een convenant afgesloten, waarbij onder andere over de maximale huurprijs de volgende afspraken zijn gemaakt. De korting op de huursubsidie is met terugwerkende kracht tot 1 juli 1998 ongedaan gemaakt in het geval dat de maximale huurgrens zou worden overschreden bij de zittende huurder. Verhuurders zullen bij ontvangers van huursubsidie met een huur in het segment rond de maximale huurgrens de huur in het huurjaar 1999–2000 met niet meer dan het inflatiepercentage verhogen. Het convenant is afgesloten voor een periode van 2 jaar en loopt tot 1 juli 2001.

Bevordering Eigen Woningbezit (BEW)

In het Regeerakkoord en in de begroting 1999 van VROM is aangekondigd dat het eigen woningbezit onder mensen met lage inkomens zal worden bevorderd. Met de introductie van de BEW zal de keuzevrijheid tussen huren of kopen voor lage inkomens verder worden vergroot. Met het in werking treden van de BEW zal de Gewenningsbijdrage Eigen Woningbezit (GEW) worden ingetrokken met ingang van 1 januari 2001. Tot juli 2001 is een overgangsregeling voor de GEW van toepassing.

Evaluatie van de huursubsidiewet (HSW) en regeling bijdrage huurlasten (RBH)/ Vangnet regeling huursubsidie (VRH)

De wet is volgens afspraak geëvalueerd over tijdvakken 1997–1998 en 1998–1999. In de evaluatie is aandacht besteed aan de aanpassing van de normhuren HSW, de ingangsdatum subsidietijdvak, de vermogenstoets, de uitvoering van de prestatienormering huursubsidie en in het bijzonder de uitvoeringskosten van de Vangnet regeling huursubsidie. Uit de conclusie op hoofdlijnen blijkt dat de huursubsidiewet (HSW) goed functioneert.

Huurquote

De stijging van de bijdragen aan huursubsidie heeft effect op de inkomenspositie van de ontvangers hiervan. Deze effecten worden weergegeven door de netto huurquote en de «netto inkomen na kale huurlasten index (ninki)». Beide geven een indicatie van de ontwikkeling van het netto-inkomen na aftrek van de netto-huurlasten. De netto-huurlasten zijn het bedrag dat resteert aan huurlasten na aftrek van huursubsidie. De ninki is een betere indicator voor «betaalbaarheid voor het wonen» dan de netto huurquote, daar deze laatste gevoeliger is voor aanpassingen in de fiscale sfeer (zie verder bij tabel inzake ninki).

Tegemoetkoming slachtoffers vuurwerkramp Enschede

Er zijn twee compensatieregelingen voor bewoners uit het getroffen gebied in werking getreden. Te weten de regeling huurcompensatie en de regeling compensatie eigenaar-bewoners. Voor de regeling huurcompensatie is een bedrag van f 3,0 mln beschikbaar. Deze regeling leidt er toe dat huurders die opnieuw zijn gehuisvest in een woning met een huurprijs niet hoger dan de maximale huurgrens huursubsidie, de eerste drie jaar geen hogere woonlasten hebben dan voorafgaande aan de ramp. Tevens is het uitgangspunt dat de nieuwe huurovereenkomsten met ingang van 1 juli 2000 ingaan en de nieuwe huurders de eerste zeven weken na de ramp geen huur hoeven te betalen. In 2000 is een bedrag van f 0,5 mln als voorschot betaald. De regeling loopt tot 2004. Voor de regeling compensatie eigenaar-bewoners is een bedrag van f 2,0 mln beschikbaar. De regeling verstrekt eenmalig een koopvoucher aan eigenaar-bewoners, waarvan de woning op 12 mei 2000 als gevolg van de vuurwerkramp onbewoonbaar is geworden of vernietigd is. Het betreft een koopvoucher van f 10 000 die eenmalig door de eigenaar-bewoners kan worden verzilverd, indien wederom een woning wordt gekocht ongeacht waar deze woning is gelegen. De voucher is beperkt overdraagbaar en heeft een geldigheidsduur overeenkomstig de looptijd van het convenant wederopbouw (tot 2007). Met betrekking tot de financiële afwikkeling met de gemeenten loopt de regeling tot en met 2008.

Prestaties en effecten 2000

Tabel A (Bedragen x NLG 1)								
Tijdvakken	Realisatie				Begroting 2000		Verschil 2000	
	1995–1996	1996–1997	1997–1998	1998–1999	1999–2000	1999–2000	2000–2001	1999–2000
Huursubsidie 16.01								
Aantallen	922 000	979 000	1 039 416	1 050 665	1 038 152	1 025 000	1 029 000	+ 13 152
Gemiddelde Subsidie	2 271	2 492	2 913	2 958	3 039	3 031	3 101	+ 8
Vergoeding verhuurders 16.03								
Aantallen	870 000	926 724	983 166	999 113	991 071	979 000	983 000	+ 12 071
Gemiddelde Subsidie	70	60	58	57	44	44	44	0
Bijdrage huurlasten 16.04								
Aantallen	n.v.t.	n.v.t.	16 325	30 336	33 221	21 100	21 100	+ 12 121
Gemiddelde Subsidie	n.v.t.	n.v.t.	2 858	1 762	1 891	2 753	2 833	– 862
Gewen. Sub. Eigen woningbezit 16.05								
Aantallen	n.v.t.	n.v.t.	344	265	169	500	500	– 359
Gemiddelde Subsidie	n.v.t.	n.v.t.	9 822	9 739	10 769	10 000	10 000	– 769
kalenderjaar			1998	1999	2000	2000	2001	Verschil

De artikelonderdelen 16.01 t/m 04 zijn weergegeven op basis van het subsidietijdvak 1999–2000. Het artikelonderdeel 16.05 daarentegen is weergegeven op basis van het dienstjaar 2000.

De aantallen bijdrage huurlasten zijn verkregen uit de voorschot formulieren. Om systeemtechnische redenen zijn aantallen positieve toekenningen gerelateerd aan de eindafrekeningen (waaronder de in de 2e suppletore wet extra gekregen f 17,6 mln voor de eindafrekeningen van de gemeenten voor het tijdvak 1-7-1999 tot en met 30-6-2000) niet te krijgen. Het gegeven aantal is indicatief.

tabel B Aantallen en gemiddelde subsidie naar huishoudtype per tijdvak					
16.01 (Huursubsidie)			Realisatie	Begroting 2000	Vershil 2000
Subsidiетijdvak	1997–1998	1998–1999	1999–2000	1999–2000	1999–2000
Alleenstaanden					
Aantallen	554 443	561 296	554 382	548 000	+ 6 382
Gemiddelde subsidie	2 659	2 696	2 802	2 756	+ 46
Meerpersoons					
Aantallen	484 973	485 892	476 434	477 000	– 566
Gemiddelde subsidie	3 203	3 261	3 340	3 348	– 8
> 65					
Aantallen	388 964	389 104	388 608	384 000	+ 4 608
Gemiddelde subsidie	2 931	2 977	3 079	3 047	+ 32
< 65					
Aantallen	650 452	658 084	642 206	642 000	+ 206
Gemiddelde subsidie	2 902	2 947	3 034	3 023	+ 11

De cijfers van tabel A en B sluiten niet geheel op elkaar aan. De verschillen worden veroorzaakt door het feit dat de cijfers uit verschillende systemen afkomstig zijn, die verschillende gebruiksdoelen dienen. Tabel B geeft in tegenstelling tot tabel A, de gerealiseerde aantallen weer waarin de later nihil gestelde toekenningen zijn gesaldeerd. Die saldering is in tabel A technisch niet mogelijk. Voor tabel B is in de begroting een grafiek opgenomen. De gemiddelde subsidie heeft betrekking op toekenningen voor aanvragers die de subsidie op eigen rekening of via de huurmatiging ontvangen.

Aantal huishoudens dat huursubsidie ontvangt boven de aftoppingsgrens in honderdtallen, uitgesplitst naar huishoudtype. Tabel C						
	aantal huishoudens boven de aftoppingsgrens			Totaal aantal huishoudens		
	1997/1998	1998/1999	1999/2000	1997/1998	1998/1999	1999/2000
Eenpersoonshuishoudens	14 982 (5,0%)	14 148 (4,7%)	13 565 (4,6%)	298 236	303 488	295 691
Meerpersoonshuishoudens	33 455 (8,8%)	30 219 (8,0%)	28 033 (7,6%)	379 531	378 246	369 464
Eenpersoonshuishoudens voor ouderen	29 585 (11,5%)	27 914 (10,8%)	26 426 (10,2%)	256 451	257 808	258 689
Meerpersoonshuishoudens voor ouderen	15 936 (14,8%)	14 885 (13,8%)	14 186 (13,3%)	107 242	107 646	106 970
Totaal	93 958 (9,0%)	87 166 (8,3%)	82 210 (8,0%)	1 041 460	1 047 188	1 030 814

De bedragen in tabel C hebben betrekking op bedragen uit tabel B. In tabel C is het aantal huishoudens boven de aftoppingsgrens vermeld. Uit bovenstaande tabel valt de ontwikkeling af te lezen tussen tijdvakken. Deze cijfers zijn gebaseerd op de indeling naar tabellen. Het kan voorkomen dat huishoudens die ouder dan 65 jaar zijn, niet in de oudertabellen vallen. Dat komt doordat de ijkdatum in de oudertabellen 1 januari is. Personen worden niet in de oudertabellen opgenomen als ze in de loop van het jaar 65 worden, terwijl ze wel voorkomen in andere administratieve systemen. De cijfers wijken af van de cijfers zoals deze zijn gepresenteerd in tabel A. De verschillen worden veroorzaakt door het feit dat de cijfers uit verschillende systemen afkomstig zijn, die verschillende gebruiksdoelen dienen. Daarnaast wordt in deze tabel de stand per ultimo oktober 2000 gegeven en in tabel A betreft het de daadwerkelijk gerealiseerde aantallen in 2000.

Het toewijzingsbeleid dat wordt gevoerd is er op gericht om nieuwe aanvragers minder snel in aanmerking te laten komen voor een huis boven de aftoppingsgrenzen. Bij alle te onderscheiden categorieën is een verdere afname te zien van het aantal huishoudens dat in woningen boven de aftoppingsgrens woont. Uit de gegevens komt ook naar voren dat veel ouderen zijn gehuisvest in woningen boven de aftoppingsgrens.

Tabel D Aantallen en kosten beschikte aanvragen

	1998	1999	realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Kosten (in NLG1000)					
Apparaatskosten VROM	59,1	68,1			
primaire activiteiten	n.v.t.	n.v.t.	55,1	54,0	+ 1,1
ondersteunende activiteiten	n.v.t.	n.v.t.	8,2	22,0	- 13,8
automatisering	n.v.t.	n.v.t.	19,5	16,0	+ 3,5
Kosten vergoeding verhuurders	65,9	48,6	38,1	32,9	+ 5,1
Declaratiekosten Gemeenten Vangnetregeling	5,9	37,0	38,1	22,3	+ 15,8
Totaal kosten	130,8	153,7	158,9	147,2	+ 11,7
Aantal beschikbare aanvragen					
aantal beschikkingen huursubsidie	1 231 284	1 097 000	1 054 577	1 027 000	+ 27 577
aantal beschikkingen vangnet	n.v.t.	n.v.t.	42 834	21 100	+ 21 734
aantal beschikkingen GEW	n.v.t.	n.v.t.	472	500	- 28
Totaal aantal aanvragen	1 231 284	1 097 000	1 097 883	1 048 600	+ 49 283
Kosten per aanvraag (in NLG1)	106	140	145	141	+ 4

In de aantallen (realisatie 2000) zitten ook «nihiltoekenningen», te weten 45 918 bij huursubsidie, 9 052 bij vangnet en 303 bij GEW.

De overschrijding bij de primaire activiteiten is het gevolg van de toename van de kosten van externen en uitzendkrachten door het project EOS, alsmede de hoge voorraden bij de uitvoering. Ten aanzien van het verschil bij de ondersteunende activiteiten waren als gevolg van de reorganisatie (waarbij een uitvoerende directie en de Hoofdafdeling Individuele Subsidieëring werden samengevoegd) minder ondersteunende afdelingen noodzakelijk. De ondersteunende werkzaamheden zijn in de nieuwe organisatie nog niet geheel uitgekristalliseerd waardoor niet geheel duidelijk is welke gegevens gebruikt dienen te worden. In 2001 zal nader worden uitgewerkt hoe in de nieuwe organisatie de ondersteunende activiteiten benoemd moeten worden. De overschrijding bij automatisering komt doordat de automatiseringskosten Vermogenstoets in de raming als één post Vermogenstoets was ingedeeld bij de primaire activiteiten.

Tabel E Ontwikkeling gemiddelde netto huurquote van HS-ontvangers (tussen haakjes staat de mutatie ten opzichte van het vorige tijdvak in %-punten)

Netto huurquote	1995/1996	1996/1997	1997/1998	1998/1999	1999/2000
Meerpersoons huishoudens	20,0	19,9 (- 0,1)	18,4 (- 1,5)	18,5 (+ 0,1)	18,6 (+ 0,1)
Eénpersoons huishoudens	26,5	27,1 (+ 0,6)	24,6 (- 2,5)	24,7 (+ 0,1)	24,6 (- 0,1)
Minima	22,8	23,0 (+ 0,2)	20,6 (- 2,4)	20,7 (+ 0,1)	20,8 (+ 0,1)
Niet-minima	24,2	24,9 (+ 0,7)	23,7 (- 1,2)	23,8 (+ 0,1)	23,5 (- 0,3)
65-minners	22,2	22,8 (+ 0,6)	21,3 (- 1,5)	21,5 (+ 0,2)	21,6 (+ 0,1)
65-plussers	25,2	25,2 (+ 0,0)	22,3 (- 2,9)	22,4 (+ 0,1)	22,1 (- 0,3)
Totaal	23,4	23,7 (+ 0,4)	21,7 (- 2,0)	21,8 (+ 0,1)	21,8 (- 0,0)

De netto-huurquote is ten aanzien van het vorig jaar voor de totale groep nauwelijks gewijzigd. Als men kijkt naar de verschillende groepen apart ziet men dat hier ook nauwelijks grote wijzigingen in zijn opgetreden.

Ontwikkeling index netto inkomen na kale huurlasten van huursubsidie-ontvangers			
ninki Gegevens	1997/1998	1998/1999	1999/2000
Meerpersoons hh	122,7	123,3 (+ 0,6)	128,6 (+ 5,3)
Eenpersoons hh	82,8	86,1 (+ 3,3)	87,7 (+ 1,6)
Minima	94,5	96,7 (+ 2,2)	99,9 (+ 3,2)
Niet-Minima	112,3	111,9 (– 0,4)	117,9 (+ 6,0)
65-minners	100,8	100,8 (0,0)	104,6 (+ 3,8)
65-plussers	101,8	104,2 (+ 2,4)	109,6 (+ 5,4)
Totaal	100,0	102,1 (+ 2,1)	106,6 (+ 4,5)

Tijdens de evaluatie van de HSW en RBH/VRH is het begrip netto inkomen na kale huurlasten index (ninki) geïntroduceerd. Met de overstap naar de nieuwe «Van Beleidsbegroting Tot Beleidsverantwoording» (VBTB) begroting zal de ninki ook worden geïntroduceerd als begrip voor de betaalbaarheid. Het voordeel van de ninki is dat deze aanzienlijk minder gevoelig is voor aanpassingen in de fiscale sfeer. Daarnaast is de ninki een betere indicator voor betaalbaarheid voor het wonen dan de netto huurquote. Immers betaalbaarheid van het wonen gaat over de hoeveelheid guldens in de portemonnee en daar geeft de Netto Huurquote slechts een indirecte indicatie over. In bovenstaande tabel is de ninki over de afgelopen drie tijdvakken weergegeven. Hieruit blijkt dat deze het afgelopen jaar met 4,5% is gestegen. Alle groepen kennen deze stijgende lijn, hoewel deze bij de alleenstaanden minder groot is dan bij de meerpersoonshuishoudens. Deze stijging valt te verklaren vanuit het feit dat de huurstijging het afgelopen jaar relatief beperkt is gebleven en de inkomensstijging voor de gehele groep hoog. Daarnaast neemt met name bij de meerpersoonshuishoudens het aandeel minima af.

Subsidieaanvragen in relatie tot personeelsontwikkeling				
	realisatie 1999	realisatie 2000	raming 2000	verschil 2000
Inzet personeel (fte's)	370	322	320	+ 2
aantal afgehandelde aanvragen per medewerker	2 965	3 275	3 210	+ 65

M&O-beleid

03.16.01 huursubsidie

Algemeen.

Ter preventie van oneigenlijk gebruik en misbruik zijn gemeenten en verhuurders geïnstrueerd controles uit te voeren en beleid te maken en uit te voeren om passendheid van woonruimten te bevorderen. Instructies geschieden door middel van de «Handleiding voor de uitvoering van de HSW door gemeenten en verhuurders», een jaarlijkse voorlichtingsbijeenkomst en zo nodig accounts.

Tijdens de jaarlijkse voorlichtingsronde in verband met een nieuw subsidietijdvak in maart en april is aan gemeenten verzocht zelf relaties te

leggen tussen gesignaleerde uitkeringsfraude en mogelijke huursubsidiefraude. Door verbeterde controlesystemen is namelijk geconstateerd dat «witte» fraude steeds minder voorkomt. In maart 2000 is de accountfunctie geëvalueerd. Op basis van de uitkomsten van deze evaluatie alsmede voortschrijdende inzichten is voor het tijdvak 2000–2001 afgesproken om in principe 75 accounts uit te voeren naar gemeenten en verhuurders en circa 20 accounts naar gemeenten specifiek voor de Vangnetregeling Huursubsidie. Daaraan is nog geen praktische invulling gegeven. In 2000 hebben 2 bezoeken aan gemeenten en 4 bezoeken aan verhuurders plaatsgevonden. Deze totale actie zal begin mei 2001 moeten resulteren in een kwaliteitsnota met aanbevelingen en aandachtspunten voor een follow-up in 2001.

Specifieke controles en maatregelen

1. Bewoningscontrole

In het kader van de jaarlijkse bewoningscontrole wordt bij de gemeente de verblijfplaats van de huurder en de eventuele verhuisdatum onderzocht voor correcte afwikkeling van de uitbetaling. Voor het tijdvak 1999–2000 zijn 40 093 verklaringen verzonden, waarvan 1700 stuks niet retour zijn gekomen. Begin september 2000 zijn hiervoor verzoeken aan de desbetreffende gemeenten verzonden voor informatie. In verband met genoemd onderzoek is de betaling van ca. f 1,3 mln geblokkeerd.

2. Gegevens Belastingdienst

Met betrekking tot de «sofi-nummers» is afgesproken dat bij alle personen van wie bij een eerdere aanvraag het sofi-nummer niet te verifiëren was op de aanvraag een vraagteken wordt geplaatst. De gemeenten zijn geïnstrueerd om in die gevallen in de bevolkingsregisters de oorzaak van de mismatch op te sporen en de gegevens daarop aan te passen. Thans ligt het aantal geverifieerde sofi-nummers voor het tijdvak 1999–2000 op 1,7 mln (95,4%). Ten aanzien van de «Inkomenstoets» geven onderstaande tabellen een overzicht van de stand van de controles op de inkomens vanaf het tijdvak 1 juli 1996–1 juli 1997, bijgewerkt tot ultimo december 2000.

aantal in 2000 gecontroleerde aanvragen			
tijdvak	vooraf controle	tijdens controle	achteraf controle
1996–1997	0	0	69 000
1997–1998	0	0	–
1998–1999	1 000	0	–
1999–2000	459 000	30 000	–
2000–2001	446 000	8 200	–

aantal in 2000 herziene aanvragen			
tijdvak	vooraf controle	tijdens controle	achteraf controle
1996–1997	0	0	48 000
1997–1998	0	0	–
1998–1999	0	0	–
1999–2000	27 000	2 450	–
2000–2001	8 999	263	–

Op basis van de tijdens controle voor het tijdvak 1999–2000 is f 3,1 mln teruggevorderd en f 0,3 mln voor het tijdvak 2000–2001. Op basis van de achteraf controle voor het tijdvak 1996–1997 is f 73,1 mln teruggevorderd.

In 2000 heeft in het kader van de «vermogenstoets» een systematische controle plaatsgevonden voor de subsidiejaren 1997–1998, 1999–2000 en 2000–2001. Het betreft het vermogen op de peildatum 1 januari 1998, 1 januari 1999 en 1 januari 2000. Incidenteel heeft nog een vermogenscontrole voor het subsidiejaar 1998–1999 plaatsgevonden (eveneens peildatum 1 januari 1998).

aantal terugvorderingen in 2000	
tijdvak	aantal
1997–1998	805
1998–1999	1 251
1999–2000	839

Op basis van de vermogenscontrole voor het tijdvak 1997–1998 is f 2,2 mln teruggevorderd, voor het tijdvak 1998–1999 f 3,4 mln en voor het tijdvak 1999–2000 f 2,5 mln.

3. Gegevens Huurcommissies

Brengplichtverklaring:

In 2000 zijn 18 510 verklaringen behandeld, waarvan 304 verklaringen (ca 1, 6%) hebben geleid tot het aanpassen van de aanvraag om huursubsidie.

Onderzoek huurprijs:

In 2000 hebben 366 verklaringen geleid tot een aanpassing van de huursubsidie.

Dicta (bindende uitspraken):

In 2000 hebben 2 205 dicta geleid tot een aanpassing van de huursubsidie. De financiële gevolgen zijn niet bekend.

4. Passendheidsadvies en prestatieafspraken

Voor het eerst zijn gemeenten en verhuurders in 2000 met overschrijding van de normen geconfronteerd en zijn beschikkingen verstuurd voor een totaal bedrag van f 20,12 mln. Van het versoepelen van de normen is de Tweede Kamer op 10 oktober 2000 (Tweede Kamer, 2000–2001, 27 445, nr.1) op de hoogte gesteld.

03.16.03 Vergoeding verhuurders

Misbruik en oneigenlijk gebruik is uitgesloten, doordat uitsluitend vergoedingen worden gegeven in gevallen waarin ook aanvragen om huursubsidie zijn toegekend,

03.16.04 Vangnet regeling huursubsidie (VRH)

De accountantsdienst van VROM voert bij de accountants van de gemeenten steekproefsgewijs reviews uit, die tot doel hebben een oordeel te krijgen over de daadwerkelijke wijze van uitvoering van de accountantscontrole. Door de accountantsdienst van VROM zijn bij 12 accountants en 6 gemeenten reviews uitgevoerd voor het tijdvak 1998–1999. De eind-

rapportages worden begin 2001 verwacht. Verder zijn in 2000 in 10 gevallen tekortkomingen geconstateerd in de uitvoering van de regeling. In 9 gevallen is het bedrag van de declaratie gedeeltelijk gehonoreerd, omdat ten onrechte betalingen op aanvragen voor een volgend tijdvak waren meegenomen in de einddeclaratie. In het totaal is f 351 515 niet vergoed aan gemeenten. In 1 geval is het bedrag van de declaratie in het geheel afgewezen. Het gaat in dit geval om een bedrag van f 104 433.

03.16.05 Gewenningssubsidie eigen woningbezit (GEW)

In 2000 zijn met betrekking tot het eigendom van de woning bij het Kadaster ca. 10 controles uitgevoerd. De financiële gevolgen zijn niet bekend. De vermogens van aanvragers worden steekproefsgewijs getoetst bij de Belastingdienst. Op basis van de resultaten van deze controle is besloten geen aanvullende maatregelen te nemen, omdat het resterende financiële risico laag wordt ingeschat.

Verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Verschil 2000
Verplichtingen:							
16.01 Huursubsidie	2 349 582	2 707 254	3 052 831	3 165 157	3 230 439	3 198 358	+ 32 081
16.02 Huurgewenningsbijdragen	16	5	0	0	0	50	- 50
16.03 Vergoeding verhuurders	54 009	40 268	65 877	48 584	38 045	32 900	+ 5 145
16.04 Bijdrage huurlasten	n.v.t.	24 288	37 282	96 243	126 040	79 500	+ 46 540
16.05 Gewenningssubsidie eigen woning bezit	n.v.t.	17	3 379	2 581	1 820	5 000	- 3 180
16.07 Compensatie bewoners Enschede	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	5 000	0	+ 5 000
Totaal	2 403 607	2 771 832	3 159 369	3 312 565	3 401 344	3 315 808	+ 85 536
Uitgaven:							
16.01 Huursubsidie	2 341 854	2 694 756	3 047 487	3 196 856	3 192 634	3 198 358	- 5 724
16.02 Huurgewenningsbijdragen	16	5	0	0	0	50	- 50
16.03 Vergoeding verhuurders	54 009	40 268	65 877	48 584	38 045	32 900	+ 5 145
16.04 Bijdrage huurlasten	n.v.t.	9 836	50 769	96 243	126 040	79 500	+ 46 540
16.05 Gewenningssubsidie eigen woning bezit	n.v.t.	n.v.t.	1 205	1 800	1 557	5 945	- 4 388
16.07 Compensatie bewoners Enschede	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	500	0	+ 500
Totaal	2 395 879	2 744 865	3 165 338	3 343 483	3 358 776	3 316 753	+ 42 023

In bovenstaande tabel wordt de realisatie per kalenderjaar afgezet tegen de begroting 2000. Dit betekent dat in bovenstaande cijfers minstens twee subsidietijdvakken zijn verwerkt. Dit in tegenstelling tot de ramingskengetallen die wel over één subsidietijdvak gaan. Voor een toelichting tussen de gerealiseerde aantallen en begrote aantallen wordt verwezen naar de toelichting onder tabel A.

03.16.01 Huursubsidie

De oorspronkelijk beschikbare verplichtingen- en uitgavenbudgetten 2000 zijn bij 1e suppletore wet aangepast. De verhoging van de budgetten bedroeg f 36,5 mln, waarvan f 30,0 mln als gevolg van overschrijding van de prestatienormering. Bij 2e suppletore wet zijn de budgetten uiteindelijk vastgesteld op f 3 235 mln. Uiteindelijk is er dus sprake van een lichte onderuitputting. Dit is het gevolg van het verloop van aanvragen van het lopend tijdvak 2000–2001, alsmede de «millenniumschuif» (in december 1999 hebben betalingen plaatsgevonden, die voor de eerste week van januari 2000 geraamd en gepland waren). Het aantal toekenningen is voor

het eerst in het tijdvak 1999–2000 afgenomen. Tevens zijn middelen ad f 2,250 mln door het ministerie van Justitie teruggestort door het uitblijven van werklasteffecten voor de rechterlijke macht ten aanzien van de invoering van de nieuwe huursubsidiewet.

03.16.04 Vangnet regeling huursubsidie

Door een hoger aantal toekenningen en bijbehorende uitvoeringskosten, alsmede hogere nabetalings in het kader van de eindafrekening voor het tijdvak 1999–2000 zijn de oorspronkelijke budgetten bij 1e en 2e suppletore wetten verhoogd en vastgesteld op f 119,6 mln. De stand van de verplichtingen en de uitgaven is hoger dan geraamd door een grotere instroom van aanvragers en de daarbij behorende uitvoeringskosten. Bij het opstellen van de raming is er vanuit gegaan dat gemeenten op regelmatige basis hun declaraties zouden indienen. Niet is voorzien dat gemeenten pas in 2000 bij de eindafrekening voor het tijdvak 1998–1999 nog een groot aantal nieuwe aanvragen zouden declareren. Omdat genoemd tijdvak het eerste tijdvak van de vangnetregeling huursubsidie was, kon geen gebruik worden gemaakt van ervaringsgegevens.

03.16.05 Gewenningsbijdrage eigen woningbezit

Het aantal positieve toekenningen (ca 33,8%) blijft sterk achter bij het geraamde aantal toekenningen. Dit is het gevolg van een hoog niet-gebruik van deze regeling. Daarnaast is er sprake van een hoog percentage (68,2%) afwijzingen op ingediende aanvragen. De reden van het hoge percentage afwijzingen moet gezocht worden in het feit dat veel aanvragers niet binnen de gestelde termijn reageren op een verzoek om aanvullende informatie. Een tweede belangrijke grond van afwijzing is, dat niet wordt voldaan aan de gestelde normen van de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen. Veel aanvragers hebben namelijk een te dure woning gekocht in vergelijking tot het inkomen waarmee conform de regeling moet worden gerekend.

Per 1 januari 2001 is de regeling beëindigd en vervangen door de wet BEW. Door een overgangsregeling zullen verplichtingen nog in 2001 kunnen doorlopen.

03.16.07 Compensatie bewoners Enschede

Per 2e suppletore wet is in eerste instantie een bedrag van f 1,0 mln respectievelijk voor verplichtingen en uitgaven beschikbaar gesteld voor de slachtoffers van de vuurwerkramp in Enschede. Daarvan is in december reeds f 500 000 betaald. In december zijn met terugwerkende kracht 2 compensatie regelingen voor bewoners uit het getroffen gebied in werking getreden, te weten de regeling huurcompensatie en de regeling compensatie eigenaar-bewoners. Voor de regeling huurcompensatie is een bedrag van f 3,0 mln beschikbaar gesteld en voor de regeling compensatie eigenaar-bewoners een bedrag van f 2,0 mln.

03.18 Infrastructuur en locatiesubsidie

Realisatie beleidsdoelstelling

De regelingen Hoofdinfrastructuursubsidie, Locatiesubsidie en Subsidie Grote Bouwlocaties zijn per 1-1-1995 ingetrokken. Op de onderscheiden artikelonderdelen worden derhalve geen nieuwe verplichtingen meer aangegaan.

03.18.02 Locatiesubsidie

Met de onderstaande gemeenten zijn vaste financiële afspraken gemaakt. Daarbij is per gemeente de te betalen restantbijdrage per 1998, 1999 en 2000 vermeld.

Restantbijdrage per gemeente (in NLG1000)				
Gemeente	locatie	ultimo 1998	ultimo 1999	ultimo 2000
Vlaardingen	Holy-Noord	0	0	0
Dordrecht	Stadspolders	1 150	1 150	0
Lelystad	diverse locaties	500	500	0
Hoorn	Kersenboogerd	2 161	500	0
Arnhem	Rijkerswoerd	500	500	0
Oegstgeest	Broek- en Simontjespolder	3 162	500	500
Totaal		7 473	3 150	500

In 2000 jaar zijn, met uitzondering van Oegstgeest, de financiële toezeggingen op basis van de convenanten en andere afspraken volgens plan afgewikkeld. De rapportage over de afronding van de Locatiesubsidie Oegstgeest is eind 2000 in concept-vorm ingediend. Met de eind-rapportages over de afronding van de Locatiesubsidies van Lelystad, Hoorn en Arnhem is ingestemd. De betalingen van de resterende subsidiebedragen voor genoemde locaties ad f 2,650 mln zijn verricht. Al in 1998 is aan de gemeente Vlaardingen voor de afwikkeling van het locatiesubsidieplan Holy-Noord een betaling (f 5,239 mln) gedaan. In 2004 zal de gemeente de prestatieverklaring indienen.

03.18.03 Subsidie grote bouwlocaties

In de periode tot en met 2011 zullen de verplichte voortgangsverslagen respectievelijk eindrapportages door betrokken gemeenten worden ingediend. Het betreft de volgende gemeenten en locaties:

Gemeente	Locatie	Eindrapportagemomenten
Rotterdam	Kop van Zuid	2001/2011
Maastricht	Sphinx-terrein	1-10-1999
Rijswijk	De Strijp	1-6-1999
Venlo	Centrum-zuid	2005
Amersfoort	Eemkwartier	31-12-2003

In het kader van de Subsidies Grote Bouwlocaties is het verslag over de locatie «Sphinx-terrein» in Maastricht pas in 2000 ingediend. Maastricht heeft zowel het aantal woningen als de einddatum van prestaties niet gehaald. De gemeente heeft, als kwaliteitsverbetering, een aanpassing van het programma voorgesteld, te weten een verschuiving van huur naar koop en vergroting van het woningoppervlakte per woning. Hierdoor kent het plan een langere looptijd tot 2002. Deze voorgestelde kwaliteits-

verbetering, de vergroting van de woning, ter tegemoetkoming aan de wens van de consument betekent tevens dat er 75 woningen (van de 1600) minder zullen worden gerealiseerd. Het voorstel van de gemeente is in behandeling bij VROM en naar verwachting zal in het eerste kwartaal 2001 de definitieve reactie van VROM worden gegeven.

Van Amersfoort is een tussenrapportage ontvangen. Er is sprake van kwaliteitsverbetering als gevolg van een door bezwaren van omwonenden en bewoners bijgestelde stedenbouwkundige visie. Hierdoor is in de uitvoering enige vertraging ontstaan. De gemeente heeft voorgesteld de eis te laten vervallen om in 2000 minimaal 1000 woningen te hebben gerealiseerd. Volgens de gemeente zal het in het convenant genoemde aantal van 1063 woningen in 2003 wel worden gerealiseerd. Het voorstel van de gemeente is bij VROM in behandeling en in het eerste kwartaal van 2001 wordt de definitieve reactie van VROM verwacht.

De voorschotten betreffende de locatie De Strijp in Rijswijk zijn conform de planning afgehandeld.

M&O-beleid

Bij deze subsidies resteert nog het uitbetalen van in het verleden aangegane verplichtingen. De controle op de gemaakte afspraken geschiedt via tussenrapportages en rapportages die, na voltooiing van het project, worden ingediend op vooraf vastgestelde momenten. Indien nodig kan besloten worden om gelden terug te vorderen. De toetsing in 2000 gaf geen aanleiding tot in het instellen van vorderingen.

Verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen:							
18.01 Hoofdinfrastructuursubsidie	24 961	19 010	2 134	24 997	0	0	0
18.02 Locatiesubsidie	18 648	126	5 260	0	0	0	0
18.03 Subsidie Grote Bouwlocaties	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	43 609	19 136	7 394	24 997	0	0	0
Uitgaven:							
18.01 Hoofdinfrastructuursubsidie	25 181	2 828	6 153	10 846	7 190	7 070	+ 120
18.02 Locatiesubsidie	49 153	16 896	18 118	4 323	2 651	2 000	+ 651
18.03 Subsidie Grote Bouwlocaties	0	6 700	0	0	0	0	0
Totaal	74 334	26 424	24 271	15 169	9 841	9 070	+ 771

03.19 Stadsvernieuwing

Realisatie beleidsdoelstelling

In het kader van de stadsvernieuwing zal, zoals is vastgelegd in de MG-circulaire nr. 99-20 van 15 oktober 1999, in 2001 nog een restant-bijdrage van f 200 mln aan de budgethouders worden uitbetaald. Daarmee hebben de gemeenten de mogelijkheid om in de omslag naar stedelijke vernieuwing de stadsvernieuwing af te ronden. Met de komst van het Investeringsbudget Stedelijke vernieuwing worden de activiteiten

op het gebied van de stadsvernieuwing verder geïntegreerd in de beleidsdoelen van stedelijke vernieuwing. Met de gemeenten zijn convenanten afgesloten waarin de stedelijke vernieuwingsopgave en de daarmee verband houdende budgetten zijn opgenomen. Beleidsresultaten op het gebied van de stadsvernieuwing zullen in de toekomst integraal onderdeel uitmaken van stedelijke vernieuwing. Het verantwoordings-traject is geregeld in de Invoeringswet stedelijke vernieuwing.

Prestaties en effecten 2000

Doelmatigheidskengetal stadsvernieuwingsfonds (bedragen in NLG1mln)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingenbudget	1 042	775	832	1 007	44	20	+ 24
Aantal budgethouders	60	60	60	60	60	60	0
Aantal fte's	1	1	1	1	1	1	0
Apparaatskosten	0,12	0,12	0,12	0,12	0,12	0,12	0
Gemiddelde kosten per beschikking (in NLG1)	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	0

M&O-beleid

Als gevolg van een wijziging in het Besluit op de stads- en dorpsvernieuwing (BSDV) van 6 oktober 1997 (Stb.1997, 470) vindt er geen M&O-toetsing meer plaats door het Rijk en bepaalt de budgethouder zelf de stadsvernieuwingsdoelen. Het toezicht- en controlebeleid van VROM is gebaseerd op de in de Wet op de stads- en dorpsvernieuwing (WSDV) opgenomen verplichting aan budgethouders om een verslag over de betreffende besteding voorzien van een accountantsverklaring volgens het in de BSDV, artikel 13, derde lid, voorgeschreven protocol in te dienen. De afhandeling van de WDSV-verslagen, ingediend door de budgethouders in het 3e kwartaal van 2000, is begin 2001 opgepakt en uiterlijk in het 1e kwartaal van 2001 afgerond. Momenteel zijn daarover nog geen resultaten te melden.

Verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen:	1 042 011	775 480	832 783	1 007 656	44 304	20 000	+ 24 304
Uitgaven:	1 096 311	1 069 561	748 003	867 392	772 282	747 999	+ 24 283

Met het stadsvernieuwingsfonds wordt beoogd de nog aanwezige achterstanden in bestaand stedelijk gebied in te lopen. Over de realisering daarvan wordt jaarlijks verslag gedaan in de Stadsvernieuwingsrapportage. Over de besteding van het stadsvernieuwingsfonds (bestedingsjaar 1998) is in 2000 door alle budgethouders tijdig en volledig gerapporteerd.

Voor de recente gegevens wordt verwezen naar deze rapportage die als bijlage «Stadsvernieuwingsrapportage 2000» is opgenomen in de begroting voor 2001 (pagina 62, bijlage 9).

Daarnaast zijn de budgethouders bij circulaire MG 2000–20 van 6 december 2000 geïnformeerd over een nog in 2000 te verdelen extra bijdrage die voortvloeit uit een algemeen aan de VROM-begroting toegekende prijsbijstelling (2e suppletore wet, Tweede Kamer, vergaderjaar 2000–2001, 27 526 XI, nr.2). In december zijn de betreffende toezeggingen van afgerond f 24 mln aan de budgethouders gedaan, onder gelijktijdige uitbetaling.

03.35 Budget Besluit locatiegebonden subsidies

Realisatie beleidsdoelstelling

In de loop van 2000 zijn de Tussenrapportages over de voortgang van de VINEX-woningbouw gedurende de periode 1995 tot en met 1999 beoordeeld. De algemene indruk uit de beoordeling van de Tussenrapportages is dat de partners, wanneer wordt uitgegaan van de afspraken die in de convenanten zijn gemaakt, de afspraken over de aantallen gebouwde woningen in voldoende mate zijn nagekomen. Bij verschillende partners is wel sprake van enige achterstand, maar regiospecifiek gelden evenwel voldoende overwegingen om geen nadere afspraken te maken.

Resultaten evaluatie-onderzoek

Op basis van de tussenrapportages is op te merken dat de grotere Kaderwet-gebieden hun afspraken voor de periode 1995 tot en met 1999 voor een belangrijk deel waarmaken door de bouwrijpe grond clausule. Gelet op de afspraken tot 2005 baart de voortgang in de daadwerkelijke woningbouwproductie in de regio's Haaglanden en BRU de nodige zorg.

M&O-beleid

Jaarlijks wordt door de budgethouders gerapporteerd over de voortgang van de overeengekomen woningproductie. Voor de prestatie-eisen zijn twee ijkmomenten opgenomen, namelijk bij de tussenrapportage na 5 jaar en bij de eindrapportage na 10 jaar. De tussen- en eindrapportage gaan vergezeld van accountantsverklaringen conform het protocol dat daarvoor is opgenomen in de regeling. In 2000 hebben alle budgethouders de tussenrapportages ingediend. Naar aanleiding van deze rapportages is geconcludeerd dat uit de prestatiemeting van de woningbouw tot 2000 blijkt dat de afspraken uit de convenanten voldoende zijn nagekomen. Bij een aantal budgethouders is wel sprake van enige achterstand in de woningproductie. Maar er zijn regionaal gezien voldoende overwegingen aanwezig om niet tot opschorting van de BLS-betalingen als gevolg van de opgetreden achterstand te adviseren.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen:	69 928	25 854	22 795	1 663	0	20 000	– 20 000
Uitgaven:	249 724	255 967	263 113	269 691	0	20 000	– 20 000

De budgetten zijn, met de komst van het Investeringsbudget stedelijke vernieuwing, overgeboekt naar artikel 03.43 «Investerings stedelijke vernieuwing» (zie ook de toelichting bij dat artikel). De in de oorspronkelijke begroting voor 2000 opgenomen 5 maal f 20 mln voor de periode 2000 t/m 2004 heeft betrekking op een naar het Ministerie van Verkeer en Waterstaat over te boeken bijdrage ten behoeve van de verlenging van Zoetermeer-stadslijn naar de VINEX-wijk Oosterheem (in aanbouw). Bij 1e suppletore wet is deze bijdrage overgeboekt.

03.37 Budget Besluit woninggebonden subsidies 1995

Realisatie beleidsdoelstelling en Prestaties en effecten 2000

In het kader van de in 2000 uitgevoerde «herijking VINEX» is nagegaan hoe in de periode 1995 tot 2000 de ontwikkeling van de sociale nieuwbouw op VINEX-locaties is geweest. Dit tegen de achtergrond van wat daarover in de uitvoeringsconvenanten is opgenomen en daarbij rekening houdend met ontwikkelingen in het VROM-beleid (steeds méér nadruk op de kwalitatieve woningbehoefte). Daarnaast kwam deze exercitie voort uit een toezegging die de Staatssecretaris hieromtrent medio 1999 aan de Tweede Kamer heeft gedaan in een debat over de in het Regeerakkoord doorgevoerde bezuiniging op het Besluit woninggebonden subsidies 1995 (BWS). De resultaten van de productie van sociale nieuwbouwwoningen op VINEX-locaties, in de periode tot 2000, heeft de Staatssecretaris neergelegd in een brief aan de Tweede Kamer van 14 december 2000 (Tweede Kamer, 2000–2001, 27 562, nr. 1)

Resultaten evaluatie-onderzoek

Het betreffende onderzoek, dat is uitgevoerd in de 2e helft van 2000, is een actualisering van eerder (eind 1998) uitgevoerd evaluatie-onderzoek naar de mate waarin de bezuiniging uit het Regeerakkoord mogelijk zou hebben geleid tot problemen bij de realisering van sociale nieuwbouw in «VINEX – uitleglocaties».

Evenals uit het eerdere onderzoek heeft de Staatssecretaris uit het recente onderzoek de conclusie getrokken dat er bij de bouw van sociale sector-woningen in «VINEX – uitleglocaties» geen problemen blijken op te treden die rechtstreeks voortkomen uit die bezuiniging. Deze conclusie heeft de Staatssecretaris eveneens verwoord in zijn hierboven reeds aangehaalde brief van 14 december 2000. Zowel de VNG als AEDES hebben in ambtelijke overleggen laten weten dat zij instemmen met de conclusie die de Staatssecretaris aan de uitkomsten heeft verbonden.

M&O beleid

Het afdekken van de specifieke M&O-aspecten onder het BWS is de verantwoordelijkheid van de budgetbeherende instanties (gemeente of samenwerkingsverbanden van gemeenten). Daarnaast houdt VROM op afstand toezicht door middel van de jaarlijks in te dienen «verantwoording» die voorzien moet zijn van een accountantsverklaring. Een rapport van bevindingen wordt door de accountant opgesteld indien hij tekortkomingen constateert, bijvoorbeeld ten aanzien van het gemeentelijke beleid inzake M&O. In augustus 1997 is een door de budgethouders te gebruiken handreiking M&O verstrekt. Voorts kan de Accountantsdienst van VROM op basis van het BWS bij de controlerend accountant van de budgethouders reviews uitvoeren. Bij de keuze welke accountants worden gereviewd, worden de bevindingen uit de afhandeling van de «verantwoordingen» betrokken. De «verantwoordingen» over 1999 zijn in 2000 in behandeling genomen en afgewikkeld en geven geen aanleiding tot twijfel over het gebruik van de subsidiegelden.

Verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen:	235 009	192 360	93 611	0	0	0	0
Uitgaven:	0	234 614	427 739	311 586	213 700	213 704	- 4

03.39 Sanering woningbeheerders

Verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen:	31 637	14 646	17 486	0	75	0	+ 75
Uitgaven:	31 637	14 646	17 486	0	75	0	+ 75

In 1998 is ingestemd met het verzoek tot liquidatie van de Stichting De Grens. In dat jaar is ten laste van onderhavig artikel een voorschot verstrekt van f 2,3 mln. De stichting is geliquideerd en de restantbijdrage ad f 75 000 is in 2000 verplicht en betaald.

03.40 Stimulering duurzaam en innovatief bouwen en sanering loden drinkwaterleidingen

Realisatie beleidsdoelstelling

Sanering loden drinkwaterleidingen

In het Plan van aanpak «lood in drinkwater» is als doelstelling geformuleerd dat in 2005 de loden drinkwaterleidingen in alle sociale huur-

woningen en in 80% van alle overige woningen (huur en koop) zijn vervangen. Daartoe is per 1 juli 1999 de subsidieregeling voor het saneren van loden drinkwaterleidingen in werking getreden. Voor een schatting van het aantal woningen met geheel of gedeeltelijk loden drinkwaterleidingen is gebruik gemaakt van cijfermateriaal uit de Kwalitatieve Woning Registratie (KWR 94/96) met als peildatum 1995. Aan de KWR zijn de volgende aantallen ontleend:

	< 1945	1945–1967	> 1967	totaal	totaal afgerond
sociale huur	18 848	21 892	812	41 552	42 000
particuliere huur	115 715	4 787	300	120 802	121 000
koop	97 057	11 287	3 701	112 045	112 000
TOTAAL				274 399	275 000

Op grond van afspraken in het kader van het DUBO-convenant met de sociale huursector, is aangenomen dat het aantal woningen met loden leidingen in de sociale huursector in de periode tot 2005 nagenoeg tot nul reduceert en dat derhalve de in het plan van aanpak genoemde doelstelling van 100% in 2005 voor die categorie zal worden gehaald. Voor de overige sectoren, particuliere huur en koop, resteert een aantal van 233 000 woningen (275 000 minus 42 000). Uitgaande van de in het plan van aanpak vastgelegde doelstelling van 80% betekent dit dat het aantal particuliere huur- en koopwoningen met loden drinkwaterleidingen in de periode 1995 tot 2005 met een aantal van 185 000 (80% van 233 000) moet worden teruggebracht. Uit de cijferreeksen van CBS en KODAL is af te leiden dat dit in genoemde periode voor ruim 145 000 woningen autonoom gebeurt als gevolg van ingrijpende woningverbetering en sloop. Om de genoemde doelstelling van 80% voor 2005 te halen, moet in nog ca. 40 000 woningen de loden drinkwaterleiding worden gesaneerd.

Uitvoeringsprogramma Duurzaam Bouwen 2000–2004 (DUBO).

Bij brief van 1 december 2000 heeft de staatssecretaris van VROM de Tweede Kamer (Tweede Kamer, vergaderjaar 2000–2001, 24 280 XI, nr. 21) geïnformeerd over de voortgang van de DUBO-projecten uit het beleidsprogramma DUBO. De algemene conclusie is dat de projecten uit het Beleidsprogramma redelijk op gang zijn gekomen. Van tweederde van de 30 projecten is de koers uitgezet in een projectplan, waarin de betrokken (markt)partijen zich kunnen vinden. Wel is geconstateerd dat veel projecten sterk afhankelijk blijken te zijn van initiatief en/of financiering door de rijksoverheid. Ook is geconstateerd dat er veel relaties zijn tussen de verschillende projecten en dat deze projecten elkaar inhoudelijk beïnvloeden.

Energiebesparing huishoudens met lage inkomens

In 2000 is een (tijdelijke) Subsidieregeling energiebesparing huishoudens met lage inkomens (Teli-regeling) ontwikkeld en voorbereid. Naar verwachting zal deze regeling in 2001 in werking treden, nadat de regeling aan de hand van de Handhaafbaarheids- en uitvoeringstoets is doorge-licht, eventueel als gevolg daarvan op onderdelen is aangepast en de Europese commissie haar goedkeuring aan de inhoud van de regeling heeft gegeven.

Resultaten evaluatie-onderzoek

Aangaande IFD-bouwen is in 2000 een evaluatie voorbereid respectievelijk in gang gezet waarbij onder andere zal worden gezien of er effecten meetbaar zijn en of de regeling een marktwerking heeft en zo ja in welke mate. Daarnaast zal de uitkomst van de evaluatie – te verwachten in de loop van 2001 – kunnen worden gebruikt om de voorwaarden ten aanzien van de 3e en tevens (vooralsnog) laatste tender aan te passen ofwel aan te scherpen.

Prestaties en effecten 2000

Industrieel, Flexibel en Demontabel bouwen

aantal aanvragen voorbeeldprogramma (2e tender)						
	Demonstratie- project	Ingediende plannen Haalbaarheids- onderzoek	totaal	Demonstratie- project	Gehonoreerde plannen Haalbaarheids- onderzoek	Totaal
woningbouw	36	12	48	13	3	16
utiliteitsbouw	29	2	31	7	–	7
gemengd	4	2	6	–	–	–
totaal	69	16	85	20	3	23

In 2000 zijn in relatie tot de 2e tender Industrieel, Flexibel en Demontabel Bouwen (IFD) 85 projecten ingediend met het verzoek om subsidie. Het betreft 48 woningbouw-, 31 utiliteitsbouw- en 6 gemengd woning- en utiliteitsbouwprojecten. Hiervan hebben 22 projecten betrekking op bestaande bouw of een mix van bestaand/nieuw, 63 projecten op nieuwbouw en 16 inzendingen zijn haalbaarheidsonderzoeken, gelijkelijk verdeeld over nieuw en bestaande bouw.

Van de 85 ingediende projecten zijn 23 projecten gehonoreerd voor subsidie en het verkrijgen van de voorbeeldstatus. Het betreft 16 woningbouwprojecten waarvan 3 haalbaarheidsstudies en 7 utiliteitsbouwprojecten.

Tijdelijke stimuleringsregeling Duurzaam bouwen (TSR)

	Totaal bedrag (x f 1 000,-)	aantal woningen	gemiddeld subsidiebedrag (f 1,-)
beschikkingen t/m 1998	111 900	57 183	1 957
waarvan lood	3 200	3 156	1 014
beschikking 1999	13 000	pm	
waarvan lood *	2 300	2 601	
Totaal lood	(5 500)	(5 757)	

* deze cijfers zijn aannames (indicatief) en berusten op cijfermateriaal in het kader van de herverdeling, waardoor het aandeel «sanering loden drinkwaterleidingen» binnen de TSR nog niet definitief is.

In de begroting 2001 van VROM (Tweede Kamer, 2000–2001, 27 400 XI, nr. 2) is aangegeven dat er eind 2000 inzicht zou zijn verkregen over de definitieve realisatie van de TSR en het aandeel lood daarin. Dit inzicht zou worden verkregen naar aanleiding van de door de budgethouders voor medio september 2000 in te dienen verslagen. In de aanschrijving aan de budgethouders inzake de in te dienen verslagen zou het aspect «aandeel lood» expliciet worden gemeld. Dit is echter per abuis vergeten en dus niet gebeurd, waardoor de beoogde informatie niet door de budgethouders is aangeleverd. Er wordt gezien of er in 2001 nog mogelijkheden zijn deze ommissie recht te zetten en daarvan in de begroting 2002 verslag te doen.

Sanering loden drinkwaterleidingen.

In de brief van 28 april 1997 aan de Tweede Kamer (Tweede Kamer, 1996–1997, 25 000, XI,nr.65) zijn de volgende doelstellingen opgenomen inzake de sanering van loden drinkwaterleidingen. De ter stimulering hiervan beschikbaar gestelde f 15 mln aan subsidie is één van de instrumenten om deze doelstellingen te realiseren. Bij de bepaling van de omvang van deze f 15 mln is de categorie sociale huur buiten beschouwing gelaten.

Omschrijving	doelstelling 2005
Particuliere huur en koopwoningen	80% (= 185 000 woningen)
Sociale huurwoningen	100% (= 42 000 woningen)

Zoals reeds in de paragraaf *Realisatie doelstelling* is aangegeven bedraagt, rekening houdend met de autonome afname als gevolg van ingrijpende woningverbetering en sloop, de omvang van het aantal te sanering particuliere huur- en koopwoningen 40 000 woningen. Ter vaststelling van het budget van de loodregeling, is aangenomen dat bij de helft van de nog voor 2005 te saneren woningen, de eigenaar gebruik zal maken van de subsidiemogelijkheden van de loodregeling. Met een gemiddeld subsidiebedrag van f 750 per woning, betekent dit een totaal budget van $20\,000 \times f\,750 = f\,15\text{ mln}$. Het gemiddelde subsidiebedrag van f 750 per woning is berekend aan de hand van het aantal strekkende meters drinkwaterleiding in een gemiddelde eengezinswoning.

M&O beleid

03.40.01 Duurzaam bouwen

Deze subsidie werd in de vorm van bijdragen ineens verstrekt. Basis voor de subsidiëring is de «Tijdelijk stimuleringsregeling duurzaam bouwen» en een limitatieve lijst van DUBO-voorzieningen. De regeling is tijdelijk van aard en op basis van de regeling zijn in 2000 de laatste voorschotten betaald voor de in de jaren 1995 tot en met 1999 reeds aangegane verplichtingen. In 2000 zijn er 68 eindrapportages ingediend, waarbij van 58 de beoordeling eind 2000 is afgerond. De hieruit voortvloeiende terugvordering van bijdragen bedraagt bijna f 14 mln en wordt in 2001 ingesteld.

03.40.02 Voorbeeldplannen

Om te volgen of de subsidie juist wordt besteed, rapporteert de Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting (SEV) over de voortgang en de uitvoering van de plannen. De laatste betaling wordt verricht nadat de eindafrekening met accountantsverklaring is ontvangen en VROM daarmee heeft ingestemd. In 2000 heeft de beoordeling van de eindafrekening niet plaatsgevonden. Deze wordt in 2001 afgewikkeld.

03.40.03 Innovatief bouwen

De voorwaarden waaraan de subsidie-ontvanger dient te voldoen, onder andere de verplichting om omstandigheden die van invloed (kunnen) zijn op de subsidieverstreking terstond te melden, zijn omschreven in het Besluit Milieusubsidies en Subsidieregeling milieugerichte Technologie. Aanvragen die niet voldoen worden afgewezen. Hierdoor wordt misbruik en oneigenlijk gebruik vooraf voorkomen. De subsidie wordt als voorschot uitbetaald. Nadat de ontvanger een aanvraag tot vaststelling van de subsidie heeft ingediend en als blijkt dat aan de voorwaarden is voldaan, wordt de laatste 20% van de subsidie uitbetaald. De in 2000 in te dienen prestatieverklaringen zijn niet (tijdig) ontvangen. De laatste 20% is dus niet uitbetaald. Met de SEV wordt bezien hoe hiermee moet worden omgegaan. In de loop van 2001 zal duidelijk worden of en zo ja er maatregelen worden genomen in het licht van uitstel, intrekken en terugvorderen.

03.40.04 Sanering loden drinkwaterleidingen

Bij de aanvraag voor verlening van subsidie dient een door de installateur ondertekende offerte te zijn gevoegd, waarbij de kosten en de in het geding zijnde aantal meters loden leidingen, zijn vermeld. Voor het vaststellen van de uiteindelijke bijdrage is een factuur verplicht van de installateur/leverancier en dient een betaalbewijs van het betreffende factuurbedrag te worden overhandigd. Als extra controle wordt door een onafhankelijk extern bureau 1 op de 10 gevallen door zichtcontroles op misbruik en oneigenlijk gebruik beoordeeld.

De door het externe bureau uitgevoerde zichtcontroles in 2000 heeft bij één geval geleid tot het niet subsidiëren van een loodsanering omdat bij die sanering niet alle loden leidingen waren gesaneerd. De overige controles zijn door het externe bureau en daarna door VROM goed bevonden.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen:							
40.01 Duurzaam bouwen	12 500	0	0	13 056	0	0	0
40.02 Voorbeeldplannen	0	6 250	2000	0	0	0	0
40.03 Innovatief bouwen	0	0	500	12 613	4 880	7 500	- 2 620
40.04 Sanering loden drinkwaterleidingen	0	0	0	197	5 063	2 500	+ 2 563
Totaal	12 500	6 250	2 500	25 866	9 943	10 000	- 57
Uitgaven:							
40.01 Duurzaam bouwen	0	10 000	20 001	49 546	43 422	45 455	- 2 033
40.02 Voorbeeldplannen	0	8 250	6 005	5 395	0	1 000	- 1 000
40.03 Innovatief bouwen	0	0	500	1 714	6 699	6 250	+ 449
40.04 Sanering loden drinkwaterleidingen	0	0	0	109	1 787	2 500	- 713
Totaal	0	18 250	26 506	56 764	51 908	55 205	- 3 297

03.41 Planologische- en woningbouwknelpunten VINEX

Prestaties en effecten 2000

Bij de realisatie van VINEX-woningbouwlocaties kunnen knelpunten ontstaan. De oplossingen van die knelpunten worden door geen enkele bestaande regeling gedekt. Teneinde daarin wel te kunnen voorzien is dit begrotingsartikel in werking getreden. Budgettaire aanpassing op dit artikel kan plaatsvinden als zich een knelpunt voordoet en financiële dekking is gevonden. In het jaar 2000 hebben dergelijke VINEX-knelpunten zich niet voorgedaan. Vanuit de in het verleden gedane toezeggingen staan, conform de afspraak met betreffende en resterende budgethouders te weten Apeldoorn, Houten en Deventer in het jaar 2000 geen rapportage-momenten gepland.

M&O beleid

Contractueel is vastgelegd hoe en wanneer de eindverslagen inclusief accountantsverklaringen dienen te worden ingediend. De uitvoering van toezicht op de opzet en werking van de administratieve organisatie/interne controle en de rechtmatige uitvoering van de regelgeving wordt door middel van de accountantsverklaring gedekt. Bij het niet voldoen van de in het contract vermelde voorwaarden of prestatie-eisen kunnen bedragen geheel of gedeeltelijk worden teruggevorderd. De beoordeling in 2000 van de eindverslagen heeft niet geresulteerd in het instellen van vorderingen.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen:	0	109	61 700	0	0	0	0
Uitgaven:	2 500	109	36 700	10 500	7 500	7 500	0

03.42 Stimulering herstructurering van de woningvoorraad

Realisatie beleidsdoelstelling

Met een tijdelijke regeling (1997 t/m 1999) zijn rijksbijdragen beschikbaar gesteld ter stimulering van plannen die herstructurering van de woningvoorraad beogen. In totaal zijn er 300 plannen ingediend waarvan voor 119 plannen (31 in de vier grote steden en 88 in de overige gemeenten) een bijdrage beschikbaar is gesteld. Alle plannen zijn gericht op het vergroten van de woningdifferentiatie.

Prestaties en effecten 2000

Voor een groot deel (75%) zijn de plannen in uitvoering; in enkele delen van Nederland nagenoeg alle. De geselecteerde plannen zijn gebaseerd op instemming van bewoners. Inbreng van marktpartijen is er wel, maar beperkt. Dat komt vooral omdat het in veel wijken voornamelijk om corporatiebezit gaat; de corporaties blijken dan ook de belangrijkste partner te zijn bij de uitvoering van deze herstructureringsplannen. De intensiteit waarmee de herstructurering wordt aangepakt neemt toe naarmate de plannen van recenter datum zijn; de regeling heeft hierop ongetwijfeld effect gehad. Vrijwel alle (geplande) nieuwbouw bestaat uit koopwoningen. In 2000 zijn nog geen gegevens inzake de realisatie van de beleidsdoelstelling, alsmede prestaties en effecten, bekend en beschikbaar. De plannen van 1997, 1998 en 1999 zullen in respectievelijk 2001, 2002 en 2003 worden beoordeeld (schouw) op besteding van de rijksbijdrage.

M&O beleid

In 2000 zijn geen nieuwe verplichtingen aangegaan op dit artikel. Om M&O te voorkomen hanteert VROM een aantal maatregelen. Door monitoring gedurende de planperiode van vier jaar wordt inzicht verkregen in de voortgang van de uitvoering van het plan, de problematiek van het proces en de resultaten van de herstructurering. Omdat het in de genoemde periode van vier jaar kan voorkomen dat tijdens de uitvoering van het plan blijkt dat wijziging daarvan wenselijk is, mag een plan, na goedkeuring door de minister worden gewijzigd. Valt deze planwijziging binnen het toegekende budget dan volgt geen aanpassing van de toekenningsbeschikking tenzij de planwijziging wordt afgewezen. Dan volgt een intrekking van de toegekende rijksbijdrage. Tot en met 2000 hebben planwijzigingen geen afwijzing tot gevolg gehad. Op basis van monitoringsgegevens, medio 2000 verzameld, is naar voren gekomen dat van alle 119 plannen er in ongeveer 25 gevallen sprake is of kan zijn van enige vorm van planwijziging (hier niet bedoeld wijzigingen

in bijvoorbeeld materiaalkeuzes e.d.) Van deze 25 gevallen is er in 8 gevallen sprake van ingrijpende planwijziging. Hiervan is een deel al goedgekeurd. Voor de overige gevallen loopt de beoordelingsprocedure nog. In ongeveer 5 gevallen is sprake van geringe wijzigingen en deze zijn reeds goedgekeurd. Voor 12 gevallen is er nog beraad of deze vallen onder het begrip planwijziging en of derhalve goedkeuring wel noodzakelijk is.

Verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen:	0	65 000	65 000	71 000	0	0	0
Uitgaven:	0	8 000	7 800	32 570	57 200	57 200	0

03.43 Investerings stedelijke vernieuwing

Realisatie beleidsdoelstelling

De beleidsdoelen voor 2000 waren vooral gericht op de implementatie van de Wet stedelijke vernieuwing en het bewerkstelligen dat het ISV (investerings stedelijke vernieuwing) en het sturingsconcept van ISV tot het gedachtengoed van provincies en gemeenten behoort en het rijksbeleid doorwerkt in het beleid van gemeenten. Voor een meer uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de «beleidsparagraaf» van deze jaarverantwoording.

Prestaties en effecten 2000

De 30 grootste gemeenten hebben in 1999 een MOP (Meerjarig OntwikkelingsProgramma) opgesteld dat recht doet aan het beleidskader ISV. In de MOP's zijn tal van inhoudelijke programma's benoemd en specifieke doelstellingen en bijbehorende prestaties beschreven, soms tot op het niveau van actieprogramma's. Momenteel wordt vanuit het Rijk een analyse verricht van de dertig ontwikkelingsprogramma's van de rechtstreekse ISV-gemeenten en wordt aanvullend een overzicht gemaakt van de in deze programma's opgenomen beleidsprestaties. Naar verwachting is dit materiaal in het tweede kwartaal 2001 beschikbaar. In 2000 hebben 29 gemeenten de voor 1 mei 2000 gevraagde aanvullende gegevens en prestaties verstrekt. Deze aanvullende voorwaarden zijn goedgekeurd en in de convenanten verwerkt, waardoor voor deze gemeenten definitieve en onvoorwaardelijke convenanten tot stand zijn gekomen. Hiermee zijn de MOP's definitief geworden. Naar verwachting wordt het convenant met Utrecht begin 2001 definitief vastgesteld. De ruim honderd MOP's van de niet rechtstreekse programmameenten zijn in 2000 door de provincies, naar analogie van de Rijkstoets, getoetst. Met hen zijn door de provincies in 2000 convenanten afgesloten.

In de VBTB voorbeeldbegroting voor 2000 is aangegeven dat in de jaarverantwoording over 2000 de administratieve gevolgen bij het rijk in beeld zullen worden gebracht die door de invoering van de Wet Stedelijke Vernieuwing worden veroorzaakt, en dat over de gevolgen bij de

gemeenten in het jaarverslag 2001 zal worden gerapporteerd. De bij het rijk beschikbare gegevens zijn thans onvoldoende toetsbaar om in deze jaarverantwoording op te nemen. In het jaar 2001 zal hieraan extra aandacht worden besteed, zodat de gevraagde gegevens alsnog in het jaarverslag 2001 kunnen worden vermeld.

In overleg met de VNG en het IPO is een onderzoek gaande naar de administratieve lasten bij de andere overheden. De resultaten daarvan zullen naar verwachting rond 1 mei 2001 beschikbaar zijn en na bestuurlijk overleg rond 1 juli 2001 worden aangeboden aan de Tweede Kamer. Hierbij zal tevens worden ingegaan op de mogelijke noodzaak tot overheveling van gelden naar de beheerders van het gemeente- en provinciefonds.

M&O beleid

Met de budgetontvangers zijn in 2000 verplichtingen voor 5 jaar aangegaan. Daaraan voorafgaand is uitvoerig nagedacht en overlegd over de ontwikkelingsrichting die met behulp van de subsidie gestimuleerd moet worden. Vooraf is zo bewerkstelligd dat de subsidies aan de juiste doelen worden besteed. De budgethouders hebben verifieerbare prestaties in het ontwikkelingsprogramma opgenomen. VROM volgt de besteding van de gelden en de uitvoering van de afgesloten convenanten met behulp van een aantal instrumenten. Zo wordt door VROM een monitoringssysteem ingericht. Samen met het kwaliteitszorgsysteem van de budgethouders zelf wordt de voortgang van de stedelijke vernieuwing gevolgd. Aan het eind van de eerste ISV-periode vindt daarnaast een afrekening plaats op basis van de behaalde resultaten. De budgethouders dienen hiertoe een verslag over de besteding van de verleende voorschotten en een accountantsverklaring in. De rechtstreekse gemeenten verantwoorden zich aan VROM. De niet-rechtstreekse gemeenten verantwoorden zich aan het college van Gedeputeerde Staten. Op basis van de wet kan vervolgens worden besloten voorschotten terug te vorderen.

Verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen:	0	0	0	2 434 854	1 176 421	1 188 517	- 12 096
Uitgaven:	0	0	0	0	382 905	220 381	+ 162 524

Op 30 november 2000 is de Wet stedelijke vernieuwing in werking getreden. Aan 41 partijen is een integraal budget toegezegd van f 3,92 mld. voor stedelijke vernieuwing. Zowel gelden voor bodemsanering, geluidshinder als gelden van de ministeries van Economische Zaken (EZ) en Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV) maken onderdeel uit van dit budget. De gelden van EZ en LNV ad f 0,31 mld. zijn buiten begrotingsverband aangegaan. De budgetten zijn toegekend aan 29 gemeenten en 12 provincies. De gemeente Utrecht had nog niet voldaan aan haar verplichtingen om in aanmerking te komen voor subsidie, zodat zowel de toezegging voor de gehele ISV periode als de betaling van de tranche 2000 zijn verschoven naar 2001.

Het overschot op de verplichtingen wordt voor een groot deel veroorzaakt door de mutaties zoals genoemd in de 1^e en 2^e suppletore wet 2000. De belangrijkste is de meerjarige overboeking van de bodemsaneringsbudgetten van het Directoraat-Generaal Milieubeheer ter grootte van ruim f 381 mln. Van dit bedrag is bij het merendeel van de provincies vooralsnog 30% van de door hen opgegeven raming voor niet-rechtstreekse gemeenten ingehouden omdat ten tijde van het voorbereiden van de beschikking nog geen programma ontvangen was dat als steekproef kon worden bestudeerd. Daarom zijn de door de provincies gevraagde bodemsaneringsmiddelen vooralsnog als indicatief te beschouwen. Daarnaast is een bedrag van f 200 mln verschoven naar 2001 omdat dit in 2000 nog niet tot het aangaan van verplichtingen heeft geleid. Voorts is er een toezegging van f 2 mln gedaan voor het project «IJsselkade» in de gemeente Doesburg. Voor dit project is een betaling in 2001 en 2002 voorzien.

Het verschil bij de uitgaven wordt, naast zoals hiervoor genoemd ten aanzien van de gemeente Utrecht, nagenoeg geheel veroorzaakt door het totaal van de in de 1^e en 2^e suppletore wet 2000 opgenomen mutaties. De belangrijkste kasmutaties betreffen het terugboeken van de in het Regeerakkoord vastgelegde temporisering bij de BLS-subsidies ter grootte van f 150 mln, waarvan f 50 mln voor 2000 (bij de temporisering was verondersteld dat in ieder geval tot 2000 het aantal op VINEX-locaties te bouwen woningen lager zou uitkomen dan ten tijde van het afsluiten van de convenanten werd voorzien), alsmede de meerjarige overboeking van de bodemsaneringsbudgetten van het Directoraat-Generaal Milieubeheer naar het ISV ter grootte van ruim f 128 mln. In 2000 is aan genoemde partijen voor f 267 mln betaald. Deze f 267 mln is inclusief de bijdrage van EZ en LNV, die buiten begrotingsverband zijn verantwoord. Voor de reeds in 1999 in dit kader toegezegde bedragen betreffende woonwagens is ruim f 6 mln betaald.

Op dit artikel wordt tevens het Besluit Locatiegebonden Subsidies (BLS) verantwoord. De budgethouders hebben in 2000 allen een tussenrapport over de periode 1995–1999 uitgebracht. Op basis van de tussenrapportage kan geconcludeerd worden dat de afspraken uit de convenanten zijn nagekomen.

Op grond van de beleidsmatige beoordeling van de rapportages is gekozen voor het uitbetalen van de bijdrage van het jaar 2000. Wel is op te merken dat de «grotere Kaderwet gebieden» hun afspraken voor de periode tot 2000 voor een belangrijk deel waarmaken door de bouwrijpe grond clause. In de provincie blijft een aantal stadsgewesten achter. De achterstand is echter niet problematisch. Voor de periode tot 2005 wordt verwacht dat de afgesproken woningbouw productie wordt gehaald. Gelet op de afspraken tot 2005 baart de voortgang in de daadwerkelijke woningbouw productie in de regio's Haaglanden en BRU de nodige zorg. De openstaande verplichting en de betaling van 2000 is naar aanleiding van een rentevergelijking met f 31,603 mln respectievelijk f 6,321 mln neerwaarts bijgesteld. Bij de toezegging van de BLS-bijdrage is vooraf uitgegaan van een gemiddelde renteontwikkeling. Uitgegaan werd van een rente van 7,9%. De werkelijke gemiddelde rente bedroeg 4,69%. De bijdragen vanaf 2000 zijn zodoende herberekend en lager vastgesteld. Voor het BLS is in totaal f 128,7 mln betaald. De jaarlijkse BLS-prijsbijstelling voor de resterende jaren van f 21,2 mln is ook op dit artikel verantwoord.

03.44 Stedelijke vernieuwing Lelystad

Realisatie beleidsdoelstelling

Met het beschikbaar stellen van aanvullende middelen in 2000 is in voldoende mate tegemoet gekomen aan het voornemen van het Kabinet speciale aandacht te schenken aan de bijzondere positie van Lelystad.

M&O beleid

In voorgaande jaren zijn ten behoeve van de gemeente Lelystad verplichtingen aangegaan. De ontwikkeling van de stedelijke opgaven waarvoor de subsidie is aangegaan wordt door VROM (de Inspectie Volkshuisvesting) gemonitord. De verantwoordelijkheid voor financiële controle van de besteding is bij de gemeentelijke accountant neergelegd. Uit monitoring door de Inspectie Volkshuisvesting blijkt dat de voortgang en de uitvoering van de formele afspraken daarover in 2000 adequaat is. Om de stedelijke vernieuwing in Lelystad te stimuleren is in 2000 een aanvullend bedrag van f 30 mln voor Lelystad gereserveerd. De Ministerraad heeft op 14 juli 2000 besloten tot het aangaan van een verplichting van deze f 30 mln ten behoeve van drie projecten:

- Groene Carré/herinrichting stationsareaal (f 22,8 mln);
- Verplaatsing BTS/Fernhout (f 1,5 mln);
- Herstructurering Noordersluis (f 5,7 mln).

Aan deze toezegging en betaling zijn nadere voorwaarden gesteld. Over de keuze van de projecten, de hoogte van het bedrag en de voorwaarden waaraan voldaan moet worden is vooraf overleg geweest tussen de Inspectie Volkshuisvesting en de gemeente Lelystad. Een van de voorwaarden is dat de provincie Flevoland een financiële bijdrage levert ten laste van Europese middelen. Dit wordt vastgelegd in een convenant. Mocht dit convenant in 2001 niet tot stand komen, dan vindt nader beraad plaats over de consequenties daarvan. Daarnaast is afgesproken dat de prestatieverklaringen van de projecten «de Groene Carré», «herstructurering Noordersluis» en «verplaatsing BTS/Fernhout» worden ingediend voor 1 december 2009 respectievelijk 1 december 2003 en 1 december 2005. De verklaringen worden vergezeld van een accountantsverklaring verzonden naar de Inspecteur van de Volkshuisvesting. Gedurende de realisatiefase van de projecten wordt jaarlijks voor 1 december een voortgangsrapportage ingediend.

Verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Verschil 2000
Verplichtingen:	0	0	72 950	3 900	30 000	0	+ 30 000
Uitgaven:	0	0	4 400	4 000	40 900	7 000	+ 33 900

Het oorspronkelijk beschikbare verplichtingen- en uitgavenbudget is bij 1e suppletore wet aangepast. De verplichtingenraming 2000 is opgehoogd met de reeds eerder genoemde f 30 mln. Het uitgavenbudget is verhoogd met f 33,9 mln naar f 40,9 mln. In 2000 heeft een volledige realisatie van de verplichtingen en uitgaven plaatsgevonden.

In 2000 is de uitbetaling ad f 7 mln van de in het verleden toegezegde f 70 mln inzake de specifieke problematiek onder meer verwoord in het rapport «Ooit ging de zee er tekeer» geschied. Tevens is de f 3,9 mln betaald, voortvloeiende uit de in het verleden door de gezamenlijke departementen VROM, BZK, V&W en EZ toegezegde bijdragen, voor het realiseren van twee projecten, te weten een haven met afmeer-voorzieningen en een structuurversterking van het plan «Stadsparkwijk». Door overheveling van budgetten worden de bijdragen van deze departementen, behoudens het EZ-aandeel ad f 5,7 mln in de totale toezegging die de door haar toegezegde bijdrage zelf afwikkelt, op dit artikel verantwoord.

03.73 Afkoop jaarlijkse bijdragen op grond van de Wet «Balans-verkorting geldelijke steun volkshuisvesting»

Realisatie beleidsdoelstelling

In 2000 zijn de laatste betalingen voor de Wet balansverkorting en een betaling voor bestuurscompensatie in verband met flankerend beleid afgerond. Hiermee is dit artikel volledig afgerond.

Verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen:							
73.01 Netto contante waarde jaarlijkse bijdragen	12 590	152 836	53 284	66 635	0	0	0
73.02 Flankerend beleid balansverkort ing	3 305	46 142	30 942	96 752	0	0	0
73.03 Herfinancieringsverliezen rijksleningen	124 444	122 066	3 774	0	0	0	0
Totaal	140 339	321 044	88 000	163 387	0	0	0
Uitgaven:							
73.01 Netto contante waarde jaarlijkse bijdragen	7 426	155 154	45 984	77 615	225	0	+ 225
73.02 Flankerend beleid balansverkort ing	1 395	44 521	27 577	103 493	1 519	0	+ 1 519
73.03 Herfinancieringsverliezen rijksleningen	0	246 510	3 774	0	0	0	0
Totaal	8 821	446 185	77 335	181 108	1 744	0	+ 1 744

03.78 Afkoop jaarlijkse bijdragen huurwoningen DKP-systeem op grond van het basisconvenant met de sector Beleggers en Particulieren

M&O beleid

Op dit artikelonderdeel bestaat geen beleid meer ten aanzien van misbruik en oneigenlijk gebruik, aangezien er uitsluitend afrondende acties worden ondernomen. Op artikelonderdeel 03.78.01 «Afkoop jaarlijkse bijdragen DKP-systeem» is de derde termijn van de afkoop betaald. Deze betaling volgt uit de convenanten die in 1998 en 1999 zijn getekend. Voordat tot de betaling is overgegaan, zijn alle betaalrichtingen gecontroleerd. Daarnaast kunnen nog vergoedingen worden verstrekt voor belastingnadeel

(artikelonderdeel 03.78.03). Dit betreft nog elf gevallen, die pas afgewikkeld kunnen worden nadat de definitieve belastingaanslag vennootschapsbelasting 1998 is opgelegd.

Verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen:							
78.01 Afkoop jaarlijkse bijdragen DKP-systeem	0	0 1 432 061	24 000		0	0	0
78.02 Bijdrage overdracht ABP-planwoningen	0	0 37 500	0		0	0	0
78.03 Vergoedingen belastingschade en belastingnadeel	0	0 106 659	0		0	0	0
Totaal	0	0 1 576 220	24 000		0	0	0
Uitgaven:							
78.01 Afkoop jaarlijkse bijdragen DKP-systeem	0	0 466 017	490 250		499 724	495 323	+ 4 401
78.02 Bijdrage overdracht ABP-planwoningen	0	0 37 500	0		0	0	0
78.03 Vergoedingen belastingschade en belastingnadeel	0	0 0	78 016		53	0	+ 53
Totaal	0	0 503 517	568 266		499 777	495 323	+ 4 454

03.79 Afkoop subsidies en overnamebijdragen niet-winstbeogende instellingen

Realisatie beleidsdoelstelling

De beleidsdoelstelling is het verbreken van de financiële relatie van het Rijk met de niet-winstbeogende instelling (NWI). Dit wordt bereikt door het afkopen van de (jaarlijkse) DKP-subsidies en het verstrekken van sanerings- of overnamesubsidies in de situatie dat er sprake is van financiële tekorten bij de niet-winstbeogende instelling. Subsidies op grond van de regeling van de particuliere huurwoningen 1968 (ph'68) worden jaarlijks verminderd. De relaties met deze complexen is nihil geworden.

Prestaties en effecten 2000

Aantallen en uitvoeringskosten afkoop niet- winstbeogende instellingen (bedragen in NLG1000)							
Jaar	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
aantal instellingen	–	–	–	92	85	64	+ 21
Afkoopbedrag	–	–	–	286 999	357 872	440 000	– 82 128
Uitvoeringskosten	–	–	–	1 674	1 546	2 267	– 721
uitvoeringskosten per afkoop	–	–	–	18	18	35	– 17

Bij de aanvang van het jaar waren er nog financiële relaties met 196 instellingen. Per 31 december 2000 zijn er nog financiële banden met 111 instellingen. Hoewel het aantal afgehandelde instellingen hoger is dan

geraamd in de begroting (85 in plaats van 64) is er toch sprake van een onderuitputting van het beschikbare budget. Dit komt doordat de afhandeling van instellingen met hoge afkoopsubsidies en overname-/saneringsubsidies vertraagd wordt. De vertraging vindt zijn oorzaak in het feit dat instellingen meer tijd nodig hebben om een bedrijfsanalyse te (laten) maken en er lang over doen om besluiten te nemen over de oplossingsrichting. Dat wil zeggen wel/geen overdracht van bezit aan een toegelaten instelling.

De afhandeling met géén of weinig afkoop-, overname- of sanerings-subsidies kan versneld worden. In 2000 zijn er bijvoorbeeld 8 instellingen afgekocht zonder een subsidie. Het aantal in 2000 afgehandelde instellingen met alleen ph'68-bezit bedraagt negen. Er zijn nu nog 16 instellingen met alleen ph'68 bezit. Opgemerkt kan worden dat het aantal instellingen met alleen dkp-complexen in 2000 met vier is verminderd door fusies van instellingen, die ieder voor zich eigenaar zijn van één of meer dkp-complexen.

M&O beleid

Van belang voor de rechtmatigheid van de aangegane verplichtingen is het eigendom, het bestaan en de beschikbaarheid voor verhuur als woning/woonobject. Dit alles uiteraard gerelateerd aan hetzelfde object als waarvoor destijds een subsidiebeschikking is afgegeven.

VROM controleert ten aanzien van het «eigendom» steekproefsgewijs één keer per tien jaar de eigendomssituatie via een kadastrale recherche. Ten aanzien van het «bestaan» en de «beschikbaarheid» voor verhuur als woning/woonobject controleert VROM steekproefsgewijs door inspectie ter plaatse. Daarnaast is aan elke NWI met een afkoopbedrag hoger dan f 50 000 gevraagd een accountantsverklaring te verstrekken bij de opgave van het aantal objecten. Voor de accountantscontrole zijn een protocol en standaardteksten voor de mogelijke mededelingen opgesteld. De departementale Accountantsdienst heeft reviews uitgevoerd op de accountantscontrole. Alhoewel een aantal onvolkomenheden werden aangetroffen was de eindconclusie dat de accountantscontrole voldoende waarborgen biedt voor de behandeling van de subsidie-aanvragen.

Verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)								
		1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen:								
79.01	Afkoop jaarlijkse bijdragen en overname-bijdragen	–	–	34 716	285 911	1 040 962	522 642	+ 518 320
79.02	Jaarlijkse bijdragen oude regelingen	–	–	0	0	1 460	0	+ 1 460
	Totaal			34 716	285 911	1 042 422	522 642	+ 519 780
Uitgaven:								
79.01	Afkoop jaarlijkse bijdragen en overname-bijdragen	–	–	104 856	346 395	390 962	516 066	– 125 104
79.02	Jaarlijkse bijdragen oude regelingen	–	–	2 284	1 269	760	806	– 46
	Totaal			107 140	347 664	391 722	516 872	– 125 150

De openstaande verplichtingenstand op dit artikel bevat het nominale bedrag van alle jaarlijkse bijdragen tot het eind van de exploitatie periode. Deze openstaande stand aan verplichtingen is in 2000 gestegen als gevolg van de verlaging van het huuraafbraakpercentage van 5,5 naar 3,8. Door de verlaging van dit percentage worden de toekomstige jaarlijkse bijdragen aan de instellingen hoger. Vandaar dat in 2000 voor een bedrag ad f 692 mln aan aangegane verplichtingen zijn geboekt. Naar verwachting komen deze «verplichtingen» *niet* voor dezelfde bedragen en dezelfde vorm tot betaling. Het is immers de bedoeling dat de jaarlijkse bijdragen via een afkoopsubsidie op grond van de Regeling eenmalige subsidies niet-winstbeogende instellingen tot betaling komen. Hiertegenover staat een onderuitputting bij de verplichtingen en uitgaven van f 172 mln respectievelijk f 125 mln als gevolg van vertraging bij de afhandeling van instellingen met hoge afkoopsubsidies en overname-/saneringssubsidies (zie hiervoor bij *Prestaties en effecten*).

03.80 Afkoop subsidies woonwagens en standplaatsen

Verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen:	0	0	190 100	0	319	0	+ 319
Uitgaven:	0	0	0	183 178	311	0	+ 311

03.81 Afkoop subsidies hoog niveau renovatie

Realisatie beleidsdoelstelling

Op 20 december 1999 is in de Staatscourant nummer 245 gepubliceerd de Regeling eenmalige subsidies hoogniveau renovatie (HNR). Op basis van de Regeling is aan 131 gemeenten met 1365 complexen een afkoopvoorstel gezonden. Uiteindelijk hebben 20 gemeenten met 328 complexen niet meegedaan aan de afkoop van de HNR.

M&O beleid

Er zijn geen gevoeligheden voor misbruik en oneigenlijk gebruik. De Regeling eenmalige subsidies hoogniveau renovatie is een uitvloeisel van de verplichtingen die zijn aangegaan in de Regeling geldelijke steun voorzieningen aan huurwoningen 1987. Daar zijn toen bijdragen ineens verstrekt die als gevolg van budgettaire problemen uitgefincierd werden over een periode van maximaal 30 jaar. Bij de gereedmelding van de renovatie zijn de benodigde contolewerkzaamheden uitgevoerd (beschreven bij de M&O passage van artikel 03.74) en daarna werd de subsidie toegekend. Bij de uitbetaling van de jaarlijkse bijdragen worden geen aanvullende controles meer uitgevoerd omdat de subsidie reeds vaststaat en niet meer aan wijzigingen onderhevig is als gevolg van wijzigingen in de samenstelling of eigendom van de woningen. De looptijd van de subsidie kan alleen nog wijzigen als gevolg van een renteherziening na 10 jaar. Die renteherziening wordt door het Rijk uitgevoerd en is niet door de subsidieontvanger te beïnvloeden.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen:	0	0	0	262 845	0	0	0
Uitgaven:	0	0	0	0	152 158	0	+ 152 158

Voorzien was in nagenoeg 100% vrijwillige deelname aan de afkoop-regeling van de Hoog Niveau Renovatie (HNR). Een 20-tal gemeenten heeft niet aan de afkoop meegedaan. Bij 2e suppletore wet zijn dan ook de geplande uitgaven met f 114,087 mln neerwaarts bijgesteld nadat bij 1e suppletore wet de uitgaven eerst nog met f 3,4 mln waren verhoogd in verband met een verwachte verhoging voor rentevergoeding over de afkoopsommen.

Overige niet-actieve begrotingsartikelen

Realisatie beleidsdoelstelling

Onderstaande gegevens hebben betrekking op de overige niet-actieve begrotingsartikelen van de volkshuisvestingsbegroting. Dit betreffen de volgende artikelen:

03.68 «Leningen woningwet»

03.74 «Bijdragen nieuwbouw en verbetering huurwoningen»

03.75 «Bijdragen woningen marktsector en premiekoopwoningen»

03.76 «Budgetten Besluit woninggebonden subsidies 1992–1994»

03.77 «Overige niet-actieve uitgaven»

Deze artikelen betreffen (grotendeels) de uitfinanciering van vóór 1995 aangegane verplichtingen, waarbij het te voeren beleid op het terrein van de volkshuisvesting (afgezien van de hoogte van het subsidieafbraak-percentage bij de jaarlijkse bijdragen) geen invloed meer heeft op de omvang van de voorgestelde ramingen. Sinds de begroting 1995 worden deze ramingen als één geheel gepresenteerd.

Als gevolg van de in de afgelopen jaren gerealiseerde afkoopoperaties (sociale sector, woningen van beleggers en particulieren, en NWI's) is het totaal van de ramingen van deze artikelen sedert de begroting 1995 aanzienlijk gedaald.

03.74 Bijdragen nieuwbouw en verbetering huurwoningen:

Aantallen woningen waarvoor mogelijk nog bijdragen worden verstrekt								
Artikel- onder- deel	Regeling					Realisatie	Begroting	Verschil
		1996	1997	1998	1999	2000	2000	2000
03.74.01	Nieuwbouwregeling 1968	–	11 000	2 492	606	200	200	0
	Verbeteringsregelingen	–	8 000	7 553	7 385	6 800	7 000	– 200
03.74.02	DKP-regeling	–	82 000	1 368	599	593	*1 600	– 1 007

* in de begroting voor 2000 (Tweede Kamer, 1999–2000, 26 800 XI, nr. 2, pag. 138) is als gevolg een drukfout een storende fout geslopen, want het aantal woningen moet 600 zijn in plaats van 1 600.

03.75.01 Subsidies marktgerichte huur- en koopwoningen en jaarlijkse bijdragen huurwoningen beleggers

Regeling	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Verschil 2000
Marktgerichte huur- en koopwoningen:							
Aantallen woningen	–	0	0	0	0	0	0
Totale bijdrage (NLGmln)	–	0	0	0	0	0	0
Huurwoningen Beleggers:							
Aantallen woningen	–	8 403	5 448	2 839	432	740	– 308
Totale bijdrage (NLGmln)	–	16,8	10,4	5,7	0,864	1,480	– 0,616

03.75.02 Bijdragen eigen woningen

Aantallen woningen en uitgavenbudgetten eigen woningen-regelingen							
Omschrijving/benaming	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Verschil 2000
Aantal woningen	–	–	94 531	74 539	53 723	60 600	– 6 877
Uitgavenbudgetten (NLGmln)	–	–	316	242	183	172	+ 11
Bijdrage per woning(NLG1,-)	–	–	3 343	3 247	3 407	2 838	+ 569

Jaarlijkse bijdragen eigen woningen-regelingen (in NLG1mln)							
Omschrijving/benaming	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Verschil 2000
regeling 1979	–	–	37	25	17	16	+ 1
regeling 1984	–	–	279	217	166	156	+ 10
Totaal	–	–	316	242	183	172	+ 11

Aantallen woningen waarvoor mogelijk nog bijdragen worden verstrekt							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Verschil 2000
regeling 1979	–	–	24 479	18 954	11 585	12 800	– 1 215
regeling 1984	–	–	70 025	55 585	42 138	47 800	– 5 662
Totaal	–	–	94 531	74 539	53 723	60 600	– 6 877

Aantallen beschikkingen en uitvoeringskosten eigen woningen-regelingen							
Omschrijving/benaming	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Verschil 2000
Personele kosten (NLG1000,-)	–	–	3 100	2 200	1 100	1 500	– 400
Automatiseringskosten (NLG1000,-)	–	–	3 000	2 600	1 400	1 250	+ 150
Aantal beschikkingen	–	–	94 531	74 539	53 723	60 600	– 6 877
Uitvoeringskosten per bijdrage (NLG1,-)	–	–	64,53	65,91	46,53	45,38	+ 1,15

03.76 Budgetten Besluit woninggebonden subsidies 1992–1994

Budgetten Besluit woninggebonden subsidies 1992–1994						
	Betaald in 1999	Betaald in 2000	Te betalen in 2000	Verschil 2000	Looptijd tot	
Sociale sector	334,6	334	336	– 2	2 024	
Huurverlagings toeslagen	21,2	17	17	0	2004	
Marktsector	20,4	11	11	0	2001	
Totaal in NLG1 mln	376,2	362	364	– 2		

M&O

03.74 Bijdragen nieuwbouw en verbetering huurwoningen:

Deze regelingen zijn niet meer vigerend. De subsidies worden uitbetaald aan gemeenten en beleggers. VROM betaalt op basis van aangegane verplichtingen jaarlijks bijdragen uit. Voordat tot betaling wordt overgegaan, wordt aan de gemeenten en beleggers verzocht om een zgn. verhuurverklaring in te dienen, zodat duidelijk wordt dat de subsidie nog steeds terecht wordt uitgekeerd. Om de juistheid van de gegevens te controleren wordt bij de uitvoering van twee regelingen eveneens gebruik gemaakt van Kadaster-informatie. Bij de «bejaardenbijdrage» is de aanvrager verplicht om verklaring van de betreffende instelling mee te zenden.

Evenals in voorgaande jaren zijn in 2000 onvolledige verhuurverklaringen niet in behandeling genomen maar geretourneerd. Bij de beoordeling van de volledige verhuurverklaringen zijn geen fouten geconstateerd.

03.75.01 Subsidies marktgerichte huur- en koopwoningen en jaarlijkse bijdragen huurwoningen beleggers:

Deze regelingen zijn niet meer vigerend. De uitvoering van de regeling ligt bij beleggers. VROM betaalt op basis van aangegane verplichtingen jaarlijks bijdragen uit. Voordat tot betaling wordt overgegaan, wordt aan de beleggers verzocht om een zgn. verhuurverklaring in te dienen, zodat duidelijk wordt dat de subsidie nog steeds terecht wordt uitgekeerd. Om de juistheid van de gegevens te controleren wordt eveneens gebruik gemaakt van het Kadaster. Evenals in voorgaande jaren zijn in 2000 onvolledige verhuurverklaringen niet in behandeling genomen maar geretourneerd. Bij de beoordeling van de volledige verhuurverklaringen zijn geen fouten geconstateerd.

03.75.02 Bijdragen eigen woningen:

De meest gevoelige punten van de Eigen-woningregelingen blijven onveranderd de bewoningssituatie en het inkomen. Het eerste punt, bewoning, is eigenlijk ook alleen van belang in verband met het inkomen. De belangrijkste vraag is namelijk welke van de bewoners inkomen hebben dat meetelt voor het bepalen van het recht op subsidie. Gebleken is dat daarbij mensen die in het EW/BWS systeem als alleenstaanden staan geregistreerd, het grootste financiële risico vormen. Immers bij de reguliere inkomenstoets dienen alle relevante inkomens te worden betrokken van de op de peildatum in de desbetreffende woning ingeschreven personen. Indien dit niet wordt gemeld, kan het resultaat zijn dat te hoge subsidies worden toegekend. Om deze reden worden elk jaar alle adressen van de desbetreffende woningen waarvoor een reguliere inkomenstoets dient plaats te vinden onderworpen aan een bewoningscontrole. Daartoe wordt met gebruikmaking van het GBA-netwerk per adres de volledige bewoningssituatie opgevraagd.

03.76 Budgetten Besluit Woninggebonden subsidies:

Op basis van deze regeling worden uitsluitend nog reeds aangegane verplichtingen uitbetaald. In de verantwoordingsverslagen en accountantverklaringen – zoals genoemd bij artikel 3.37 – wordt ook verantwoording afgelegd over deze verplichtingen.

Verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen:							
03.68 Leningen woningwet							
68.03 Overige leningen	692	0	0	0	0	0	0
03.74 Bijdragen nieuwbouw en verbetering huurwoningen							
74.01 Bijdragen huurwoningen oude regelingen	0	0	49 158	0	39 639	0	+ 39 639
74.02 Jaarlijkse bijdragen huurwoningen DKP- systeem	0	0	0	0	18 605	0	+ 18 605
74.03 Bijdragen ineens verbetering huurwoningen en verhuis- en herinrichtingskosten	21 616	3 379	908	7 520	26	0	+ 26
Totaal artikel 03.74	21 616	3 379	50 066	7 520	58 270	0	+ 58 270
03.75 Bijdragen woningen marktsector en premie- koop woningen							
75.01 Subsidies marktgerichte huur- en koopwoning- en en jaarlijkse bijdragen huurwoningen beleggers	2 214	393	465	68	0	0	0
75.02 Bijdragen eigen woningen	0	0	0	0	0	0	0
Totaal artikel 03.75	2 214	393	465	68	0	0	0
03.76 Budgetten Besluit woninggebon den subsidies	432	1 592	116	0	0	0	0
03.77 Overige niet-actieve uitgaven	93	827	437	3	0	2 066	- 2 066
Totaal	25 047	6 191	51 084	7 591	58 270	2 066	+ 56 204
Uitgaven:							
03.68 Leningen woningwet							
68.03 Overige leningen	692	0	0	0	0	0	0
03.74 Bijdragen nieuwbouw en verbetering huurwoningen							
74.01 Jaarlijkse bijdragen huurwoningen oude regelingen	60 406	47 990	43 158	35 266	19 327	33 332	- 14 005
74.02 Jaarlijkse bijdragen huurwoningen DKP- systeem	184 150	185 160	8 705	2 881	25 605	23 017	+ 2 588
74.03 Bijdragen ineens verbetering huurwoningen en verhuis- en herinrichtingskosten	21 642	4 700	1 515	7 611	25	0	+ 25
Totaal artikel 03.74	266 198	237 850	53 378	45 758	44 957	56 349	- 11 392
03.75 Bijdragen woningen marktsector en premie- koop woningen							
75.01 Subsidies marktgerich te huur- en koopwoning- en en jaarlijkse bijdragen huurwoningen beleggers	19 475	16 872	10 901	5 683	864	1 480	- 616
75.02 Bijdragen eigen woningen	490 788	398 973	315 858	241 650	182 936	171 600	+ 11 336
Totaal artikel 03.75	510 263	415 845	326 759	247 333	183 800	173 080	+ 10 720
03.76 Budgetten Besluit woninggebonden subsidies	482 337	401 301	394 470	376 233	361 232	363 686	- 2 454
03.77 Overige niet-actieve uitgaven	93	827	137	783	0	2 066	- 2 066
Totaal	1 259 583	1 055 823	774 744	670 107	589 989	595 181	- 5 192

03.74.01: Jaarlijkse bijdragen huurwoningen oude regelingen

Op basis van een aantal oude regelingen zijn er in het verleden subsidies verstrekt om (complexen van) woningen te bouwen. De uitbetalingen hebben conform de regelgeving plaatsgevonden. Een oude regeling die onder dit artikel valt is de Hoog Niveau Renovatie (HNR). De afkoop van deze regeling wordt verantwoord op art. 03.81. Er was van 100% deelname aan de afkoop uitgegaan echter een 20-tal gemeenten heeft te kennen gegeven niet mee te willen doen. De toename van de verplichtingen met f 39,6 mln wordt veroorzaakt door herrekening van de afkoopwaarde naar nominale waarde.

03.74.02: Jaarlijkse bijdragen huurwoningen DKP-systeem

De openstaande stand aan verplichtingen (zijnde het nominale bedrag) van alle jaarlijkse bijdragen tot het eind van de exploitatie-periode) is gestegen als gevolg van de verlaging van het huuraafbraakpercentage van 5,5 naar 3,8. Door verlaging van dit percentage worden de toekomstige jaarlijkse bijdragen aan huurwoningen DKP-systeem hoger. Vandaar dat in 2000 voor een bedrag ad f 18,6 mln aan aangegane verplichtingen is geboekt.

04. Hoofdbeleidssterrein Ruimtelijke Ordening

Realisatie verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen:							
01.01 Ambtelijk personeel	28 062	28 705	29 802	33 604	35 397	33 803	+ 1 594
01.02 Overige personele uitgaven	1 862	2 746	4 855	6 429	11 253	1 755	+ 9 498
01.03 Post-actieven	1 606	1 380	1 221	1 186	1 132	1 078	+ 54
01.06 Algemene materiële uitgaven	3 945	5 950	5 567	7 223	10 347	3 924	+ 6 423
01.07 Automatiseringsuitgaven	2 151	1 529	3 131	1 945	3 245	1 351	+ 1 894
Totaal	37 626	40 310	44 576	50 387	61 374	41 911	+ 19 463
Uitgaven:							
04.01.01 Ambtelijk personeel	28 062	28 705	29 802	33 604	35 397	33 803	+ 1 594
04.01.02 Overige personele uitgaven	1 604	1 903	3 839	4 454	8 465	1 755	+ 6 710
04.01.03 Post-actieven	1 606	1 370	1 231	1 186	1 131	1 078	+ 53
04.01.06 Materiële uitgaven	3 794	5 403	5 245	6 305	8 163	3 924	+ 4 239
04.01.07 Automatiseringsuitgaven	2 078	1 766	3 055	2 451	2 357	1 351	+ 1 006
Totaal	37 144	39 147	43 172	48 000	55 513	41 911	+ 13 602

Toelichting:

Afgezien van de loonbijstelling heeft een drietal oorzaken geleid tot een veel hogere realisatie van zowel de verplichtingen als uitgaven van het ambtelijk personeel. Daarnaast heeft vanwege het belang dat het Kabinet hecht aan goed toezicht en goede handhaving de RPD haar handhavingstaken versterkt door 7,5 fte toe te voegen aan haar huidige personeelsbestand. Ook de uitbreiding van het takenpakket in het algemeen heeft geleid tot ophoging van het ambtelijk personeel budget.

Vanwege het tijdelijke karakter van een aantal grote projecten (o.a. Stimulering Intensief Ruimtegebruik, Interreg-IIC, en de Nota «Ruimte maken, ruimte delen») zijn externen voor de ondersteuning aangetrokken waardoor de verplichtingen/uitgaven voor Overige personele uitgaven aanzienlijk zijn gestegen.

In 2000 is bij de RPD het project Innovatieve huisvesting van start gegaan. Ten tijde van het opstellen van de begroting 2000 was er nog geen sprake van dit project. De uitgaven van dit project – dat in 2001 zal worden afgerond – hebben daarom een hogere realisatie van zowel de verplichtingen als de uitgaven dan de begroting tot gevolg.

Vanaf 2000 wordt door de RPD de hardware gehuurd van de ICT diensten. Deze huurutgaven bedragen circa een half miljoen gulden meer dan de uitgaven voor aanschaf ter vervanging van bestaande hardware waarmee in de begroting was rekening gehouden.

Ambtelijk personeel

Overzicht verwachte gemiddelde bezetting Rijksplanologische Dienst in fte's							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Gemiddelde bezetting	278,3	276,0	272,8	289,2	299,6	291,3	+ 8,3
Gemiddelde loonmiddelsom in NLG1000	100,8	104,0	109,2	116,2	118,1	116,0	+ 2,1

Post-actieven

Verdeling van de uitgaven voor post-actieven over de verschillende categorieën (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Wachtgeldgarantieregeling 1987	1 192	1 023	996	871	790	854	– 64
Rijkswachtgeldbesluit 1959	258	243	149	230	240	130	+ 110
Overige uitkeringsregelingen	149	21	76	84	100	54	+ 46
Overige kosten flankerend beleid	8	79	10	1	0	40	– 40
totaal	1 607	1 366	1 231	1 186	1 130	1 078	+ 52

In de verantwoording naar de diverse regelingen (zie tabel) zijn in de loop van de tijd onbedoeld verschuivingen opgetreden. Op totaalniveau zijn de verstrekte cijfers correct. Op basis van verbeterde informatievoorziening zal met ingang van 2001 een juiste onderverdeling worden gemaakt.

Geraamde in- en uitstroom bij de wachtgeldgarantieregeling 1987							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Begin van het jaar	19	18	18	17	14	15	– 1
Geraamde instroom	0	0	0	0	0	1	– 1
Geraamde uitstroom	1	0	2	0	3	3	0
Eind van het jaar	18	18	16	17	11	13	– 2

Toelichting:

In voorgaande jaren en de begroting 2000 zijn de aantallen inen uitstroom Rijkswachtgeldbesluit 1959 in de tabel inbegrepen. In dit overzicht zijn de aantallen voor deze categorie in de realisatiecijfers van 2000 gecorrigeerd.

Algemene materiële uitgaven

De persoonsgebonden uitgaven per fte ambtelijk personeel (in NLG)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
	5 462	3 572	7 805	7 518	8 566	6 410	+ 2 156

Toelichting:

In het afgelopen jaar is de betrokkenheid van de RPD in internationale programma's toegenomen. Als gevolg daarvan zijn de uitgaven voor reis- en verblijfkosten gestegen. Tot de persoonsgebonden uitgaven worden gerekend de reis- en verblijfkosten, de kosten van opleidingen en management development en de representatiekosten.

Automatisering

Euro (bedragen per NLG1000)				
	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Euro	0	0	100	- 100

Toelichting:

De RPD vitale systemen betreffen VROM-brede systemen. Dit betekent dat de aanpassingen in deze systemen centraal gecoördineerd en uitgevoerd worden. Dat brengt o.a. met zich mee dat de RPD voor het europroof maken van vooral de vitale systemen sterk afhankelijk is van de activiteiten van andere diensten.

M&O beleid

Het Besluit tegemoetkoming ziektekosten rijksperoneel (BTZR) voorziet in een tegemoetkoming in de kosten van de ziektekostenverzekering voor ambtenaren. De vergoedingen worden verstrekt op basis van gegevens, welke door de ambtenaar zelf zijn verstrekt. Hierbij kan sprake zijn van misbruik of oneigenlijk gebruik.

In 1999 is een plan van aanpak opgesteld voor een evenwichtige jaarlijkse controle op de juiste toepassing van het BTZR. Per groep van aanvragers is een risico-inschatting gemaakt op basis waarvan een bepaald percentage per jaar wordt gecontroleerd. De groepen met een hoog risico worden relatief vaker in de controle betrokken, dan de groepen met een laag risico.

Vanaf 1999 wordt de controle structureel uitgevoerd. In 2000 zijn door middel van een steekproef bij 200 medewerkers de gegevens op basis waarvan de tegemoetkoming is toegekend, gecontroleerd. Naar aanleiding van deze controles vinden nog aanvullende acties plaats. Voor de Rijksplanologische Dienst heeft deze controle geleid tot 1 vordering.

Omdat terugvordering uit de categorieën «medebelanghebbende» en/of «kinderen ouder dan 16 jaar» voortvloeiden, zal in 2001 nog overleg plaatsvinden over eventuele aanpassing van de steekproefverdeling.

In 2000 is f 1 412 000 aan BTZR-gelden uitgegeven. Hiervan is een bedrag van f 268 000 als hoog M&O-gevoelig te beschouwen. Dit bedrag bestaat uit f 160 000 inzake ziektekosten van medebelanghebbende en f 108 000 inzake ziektekosten voor kinderen van 16 tot 27 jaar. Het overige deel van de uitgaven is als laag M&O-gevoelig aan te merken.

Uitgaven o.g.v. Besluit tegemoetkoming ziektekosten rijkspersoneel (in NLG 1mln)		
Artikel	Naam artikelonderdeel	Realisatie 2000
U 04.01	Ambtelijk personeel	1,4

04.03 Onderzoek, planvorming en stimulering ruimtelijk beleid

Realisatie beleidsdoelstelling

Naast de inhoudelijke beleidsvernieuwing van de ruimtelijke ordening op nationaal niveau, die tot uitdrukking komt in de Nota «Ruimte maken, ruimte delen» zijn er twee ontwikkelingen geweest die gevolgen hebben gehad voor de inhoud en de functie van het onderzoek van de RPD. De eerste is de versteviging van de positie van de RPD als beleidsdienst en het herkenbaar invulling geven aan de planbureau functie van de RPD. De tweede is het streven naar meer integratie van het onderzoek binnen VROM en – in dat kader – de afstemming tussen Milieubeheer en Ruimtelijke Ordening.

Verplichtingenbedragen onderzoek 2000 (bedragen in NLG1000)			
Segment	Onderwerp	Raming 2000	Realisatie 2000
Speerpunten	Stad en verstedelijking	150	593
	Vijfde Nota RO	400	165
	Mobiliteit en infrastructuur	300	390
	Ruimtelijk-economische structuur	500	0
	Landelijke gebieden en water	230	190
	Lange termijn verkenning	400	358
	Bestuur en instrumentarium	270	314
	Internationaal	200	0
Basisprogramma's	Korte termijn onderzoek	1 474	158
	Monitoring vigerend beleid	990	1 377
	Evaluatie ruimtelijk beleid	200	162
	Ruimtelijke basisprognoses	200	304
Doelsubsidies en programmafinanciering	Ontwerp en beeldontwikkeling	80	0
	Bijdragen aan organisaties voor kennisuitwisseling RO	1 000	2 155
	Onderzoekprogramma's en leerstoelen RO	300	496
totaal		6 694	6 662

Toelichting:

De raming voor de speerpunten is herzien. Er is prioriteit gelegd bij de kennisvragen voor beleidsonderwerpen die in de Nota «Ruimte maken, ruimte delen» een belangrijke rol spelen, met name de speerpunten Stad en Verstedelijking en Mobiliteit en Infrastructuur. Dit alles ten laste van Korte Termijn Onderzoek. De extra uitgaven van het basisprogramma Monitoring vigerend beleid is een gevolg van het aangaan van een meerjarige verplichting voor het monitoringprogramma bedrijven-terreinen (IBIS). Op basis van de resultaten over 1999 bleek dit programma voldoende ontwikkeld om tot een Europese aanbesteding voor de periode 2001–2004 over te gaan.

Begin 2000 heeft de stichting «Nieuwe Kaart van Nederland», waarin meerdere RO-organisaties samenwerken, het initiatief genomen een nieuwe versie van deze kaart uit te brengen. Met het oog op het maatschappelijk debat rond de Nota «Ruimte maken, ruimte delen» en het belang van de productie van aansprekend kaart- en beeldmateriaal, is aan de totstandkoming hiervan een aanmerkelijke financiële bijdrage geleverd, hetgeen de overschrijding bij het onderdeel Bijdragen aan organisaties voor kennisuitwisseling RO verklaart.

Ten laste van het onderdeel Onderzoekprogramma's en leerstoelen RO is aan het NIROV een extra projectsubsidie verleend voor de verdere ontwikkeling van het Informatie- en Kenniscentrum RO, dat een belangrijke bijdrage levert aan de ontsluiting van RO-kennis voor een brede doelgroep.

Naast het in de begroting genoemde onderzoek (zie tabel) bleek in 2000 behoefte aan aanvullend onderzoek met een totaalbedrag van f 2,5 miljoen. Dit onderzoek was bijvoorbeeld benodigd voor Uitvoering Verstedelijking/Vinex f 0,7 miljoen en het Stimuleringsprogramma Intensief ruimtegebruik f 0,5 miljoen.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)								
		1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Verschil 2000
Verplichtingen:								
03.01	Onderzoek	6 833	7 870	10 356	6 364	9 159	6 694	+ 2 465
03.02	Planvorming en stimulering ruimtelijk beleid	10 236	11 742	73 322	32 416	23 763	25 223	– 1 460
Totaal		17 069	19 612	83 678	38 780	32 922	31 917	+ 1 005
Uitgaven:								
03.01	Onderzoek	7 612	7 611	7 444	7 514	6 982	6 694	+ 288
03.02	Planvorming en stimulering ruimtelijk beleid	5 672	9 818	29 507	33 848	33 882	39 264	– 5 382
Totaal		13 284	17 429	36 951	41 362	40 864	45 958	– 5 094

Toelichting:

De onderschrijdingen op zowel verplichtingen- en kasbasis bij Planvorming en stimulering ruimtelijke beleid zijn het saldo van diverse onder- en overschrijdingen op programmaniveau, waarvan de belangrijkste zijn: Zowel het verplichtingen- als het kasbudget voor het Stimuleringsprogramma Intensief Ruimtegebruik kennen een overschrijding, hetgeen te wijten is aan de onvoorziene uitbreiding van uitvoeringswerkzaamheden van het uitvoeringsorgaan SEV en de wijziging van het BTW-percentage waar ten tijde van het opstellen van de begroting door deze organisatie geen rekening mee was gehouden.

Daar tegenover staat dat de geplande bevoorschotting van een aantal Interreg-projecten niet heeft plaatsgevonden omdat subsidie-ontvangers de subsidie pas na de uiteindelijke afrekening in zijn geheel in 2001 zullen opvragen en de vertraging in kasuitgaven a.g.v. uitstel van invoering van de Wet kenbaarheid publieke beperkingen (PUBER). Hierdoor is het kasbudget 2000 niet geheel uitgeput. Vooralsnog heeft deze kasonderuitputting geen beleidsmatige consequenties.

M&O beleid

De RPD verleent jaarlijks voor circa f 5 miljoen aan subsidies. De Wet en het Besluit op de Ruimtelijke Ordening en de Algemene Wet Bestuursrecht bevatten voorschriften over onder andere de indiening, de beoordeling en de verdere afwikkeling van de subsidieverzoeken. Daarnaast worden bij de beoordeling van subsidie aanvragen criteria (beleidsregels) gehanteerd.

De belangrijkste te onderkennen risico's zijn:

- de voortgang van het project en daarmee samenhangend het aanpassen van de betalingsritmes op basis van de liquiditeitsbehoefte;
- het hanteren van de juiste termijnen conform de Algemene Wet Bestuursrecht;
- de mogelijkheid van het ontbreken van een totale dekking bij projecten die afhankelijk zijn van meerdere subsidieverstrekkers;
- het niet passen van verleende subsidies in het RO beleid.

In 2000 is de procedure voor het verstrekken van voorschotten aan subsidies- ontvangers aangescherpt.

04.05 Uitvoering Planologische Kernbeslissing Waddengebied

Realisatie beleidsdoelstelling

De Waddenadviesraad heeft de missie om als onafhankelijk adviesorgaan op strategisch niveau gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen aan de regering en het parlement, de waddenzeeprovincies en -gemeenten over zaken die van algemeen belang zijn voor het beleid met betrekking tot het waddengebied.

De Waddenadviesraad heeft in 2000 4 gevraagde en 2 ongevraagde adviezen vastgesteld. Daarnaast heeft de Raad een aantal adviesbrieven over uiteenlopende onderwerpen doen uitgaan. De onderwerpen waarover geadviseerd is, zijn:

- het concept-bestemmingsplan Zeegebied 1999 van de gemeente Den Helder;
- het Maatregelenprogramma Waddenzee 2000–2005;
- het Beheersplan Schelpdiervisserij Kustwateren 1999–2003;
- de implementatie van het afwegingskader van de Habitatrichtlijn op de Waddeneilanden;
- de 9e Trilaterale Regeringsconferentie over de Waddenzee;
- het concept voor een Algemene Maatregel van Bestuur flexibilisering loodsplicht.

Op 18 oktober 2000 heeft een door de Waddenadviesraad georganiseerd symposium plaatsgevonden over «duurzaam gebruik van het waddengebied», welke dient als voorbereiding op de adviezen die de Raad moet uitbrengen over:

- het onderwerp «ecologie-economie» ten behoeve van de Trilaterale Ministersconferentie in 2001;
- concept-deel 1 van de Derde Nota Waddenzee;
- integraal kustbeleid.

Realisatie verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen	123	256	247	235	280	228	+ 52
Uitgaven	121	255	244	236	252	228	+ 24

04.06 Veiligstelling van bufferzones

Prestaties en effecten

Grondverwerving bufferzones (VROM-deel in hectaren)							
	Te verwerven vanaf 1996	Realisatie t/m 1997	Realisatie 1998	Realisatie 1999	Realisatie 2000	Nog te verwerven vanaf 2001	Verwer- vingsjaren
Amsterdam-Haarlem	556	4	80	14	167	291	7
Midden-Delfland	722	142	26	51	150	353	1
Amstelland-Vechtstreek	1 030	67	40	8	53	862	7
Utrecht-Hilversum	636	82	85	13	70	386	11
Den Haag-Leiden- Zoetermeer	828	31		42	1	754	7
IJsselmonde-Oost	283		24	29	39	191	3
	4 055	326	255	157	480	2 837	

Realisatie verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Verschil 2000
Verplichtingen	19 509	14 309	14 665	20 964	26 005	12 023	+ 13 982
Uitgaven	19 509	14 309	14 665	20 964	26 005	12 023	+ 13 982

Toelichting:

Dit jaar is het bedrag dat ontvangen is voor de verkopen, hoger dan verwacht. De ontvangen middelen zijn aangewend voor de aankoop van nieuwe bufferzones en hebben er daarom meer aankopen kunnen plaatsvinden.

04.09 Stichting Overlegorgaan RAVI

Verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Verschil 2000
Verplichtingen:	1 500	0	0	0	1 000	500	+ 500
Uitgaven:	500	500	500	500	500	500	0

Toelichting:

De Raad van advies voor de vastgoedinformatievoorzieningen (RAVI) is gevraagd de voorgestelde actielijn uit het onderzoeksrapport van B&A te

verwerken in een meerjarenplan en bezint zich op haar rol en positie. VROM formuleert een nadere visie op doelen en eigen verantwoordelijkheden. Deze fundamentele aanpak leidt tot een nieuw beleidskader waarover de staatssecretaris in februari 2001 een besluit zal nemen (was gepland voor 2000). Door deze vertraging is de verschuiving in de verplichting niet tot realisatie gekomen. De RAVI heeft een voorlopige beschikking gekregen om niet in liquiditeitsproblemen te komen.

04.10 Bijdrage Meerpaal Dronten

Verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)			
	Realisatie 2000	Begroting 2000	Verschil 2000
Verplichtingen:	4 300	0	+ 4 300
Uitgaven:	0	0	0

Toelichting:

Dit jaar is besloten een eenmalige bijdrage te verstrekken aan het herstel van het gebouw de «Meerpaal» in Dronten als onderdeel van een breder revitaliseringsplan voor het centrum van de gemeente. Overwegingen om deze bijdrage te verstrekken zijn het karakter van de Meerpaal als een van de weinig «gave» monumenten uit de jaren '60, en in die zin van nationale betekenis. Verder is het plan van de vernieuwde Meerpaal een goed voorbeeld van de aanpak van «nieuw en oud».

05. Hoofdbeleidsterrein Milieubeheer

05.01 Personeel en materieel

Realisatie verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen:							
01.01 Ambtelijk personeel	106 975	105 033	104 976	109 328	111 415	114 017	- 2 602
01.02 Overige personele uitgaven	7 518	9 303	12 517	9 891	13 941	2 188	+ 11 753
01.03 Post-actieven	3 097	4 751	5 094	3 468	2 801	3 947	- 1 146
01.06 Algemene materiële uitgaven	29 600	36 906	31 965	31 342	36 814	28 654	+ 8 160
01.07 Automatiseringsuitgaven	4 448	8 765	5 640	5 232	6 612	8 179	- 1 567
Totaal	151 638	164 758	160 192	159 261	171 583	15 6 985	+ 14 598
Uitgaven:							
01.01 Ambtelijk personeel	106 975	105 033	104 976	109 327	111 416	114 017	- 2 601
01.02 Overige personele uitgaven	7 409	9 139	10 755	9 804	11 092	2 281	+ 8 811
01.03 Post-actieven	3 097	4 751	4 890	3 468	2 801	3 947	- 1 146
01.06 Algemene materiële uitgaven	33 492	32 889	32 959	31 603	33 371	27 702	+ 5 669
01.07 Automatiseringsuitgaven	6 472	6 715	7 533	6 530	4 133	8 156	- 4 023
Totaal	157 445	158 527	161 113	160 732	162 813	15 6 103	+ 6 710

Toelichting:

Euro (bedragen in NLG1000)				
	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Invoering Euro	P.M.	135	0	+ 135

Ambtelijk personeel

Overzicht verwachte gemiddelde bezetting «Directoraat-Generaal Milieubeheer» in fte's							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Gemiddelde bezetting in fte's	1 051	976,5	944,3	927,9	918,1	973,6	- 55,5
Verwachte loonmiddelsom in NLG 1000	102,0	105,7	111,2	117,8	121,4	116,1	+ 5,3

Toelichting:

Bij de ontwerp-begroting 2000 betreft het aantal fte's de verwachte gemiddelde *formatieve* bezetting. In het overgangsdossier KFD d.d. 4 december 1998 is in verband met de overdracht van de Kernfysische Dienst vanuit het ministerie van Sociale Zaken dit aantal met 25,2 fte's

verhoogd. Bij de 2e suppletore wet is de verhoging nader bepaald op 24,7 fte's en in verband met de invulling van de doelmatigheidstaakstellingen regeerakkoord is dit aantal met 6 fte's verminderd. Per saldo bedroeg de toename 18,7 fte's, waardoor het aantal van de verwachte gemiddelde formatieve bezetting uitkwam op 992,3 fte's.

In de kolom realisatie is het aantal fte's (918,1 fte's) gebaseerd op de gemiddelde werkelijke bezetting. Het verschil met de verwachte formatieve bezetting wordt verklaard door de onderbezetting bij het ambtelijk personeel (vacatureruimte) van gemiddeld 74,2 fte's. De budgettaire ruimte, die door deze onderbezetting ontstaat, is benut voor het inhuren van uitzendkrachten en externen. De stijging van de loonmiddelsom wordt veroorzaakt door de stijging van de loonkosten 2000, waarvoor in het kader van de loonbijstelling extra middelen zijn gekregen.

Post-actieven

Verdeling van de uitgaven voor post-actieven over de verschillende categorieën (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Wachtgeld garantier egeling 1987	1 232	2 347	1 713	1 822	1 891	1 177	+ 714
Rijkswachtgeldbesluit 1959	727	565	597	583	565	1 950	- 1 385
Overige uitkeringsregelingen	1 003	224	511	446	257	204	+ 53
Overige kosten flankerend beleid	135	1 616	2 069	617	88	616	- 528
Totaal	3 097	4 752	4 890	3 468	2 801	3 947	- 1 146

In de verantwoording naar de diverse regelingen (zie tabel) zijn in de loop van de tijd onbedoeld verschuivingen opgetreden. Op totaalniveau zijn de verstrekte cijfers correct. Op basis van verbeterde informatievoorziening zal met ingang van 2001 een juiste onderverdeling worden gemaakt.

Geraamde in- en uitstroom bij de wachtgeldgarantieregeling 1987							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Begin van het jaar	21	20	18	23	24	18	+ 6
Geraamde instroom	2	2	5	pm	pm		pm
Geraamde uitstroom	3	4		pm	pm	2	pm
Eind van het jaar	20	18	23	24*	25*	16	+ 9

* PM: Saldo in- en uitstroom is 1.

Algemene materiële uitgaven

De persoonsgebonden materiële uitgaven per fte ambtelijk personeel in guldens							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Persoonsgebonden uitgaven	8 036	9 208	9 527	9 235	9 589	8 457	+ 1 132

Toelichting:

De gerealiseerde persoonsgebonden uitgaven ad f 9 589,- per persoon zijn bepaald door de totale persoonsgebonden kosten ad f 8 677 mln te delen door de gemiddelde bezetting exclusief de Raden en Commissies (904,9 fte). Bij de realisatie 2000 van de persoonsgebonden uitgaven was naast een toename van de vormings- en opleidingsactiviteiten sprake van incidenteel hogere uitgaven voor representatiekosten.

Inspectie Milieuhygiëne

Overzicht kerntaken IMH met de benodigde personele inzet en financiële middelen (verplichtingen in NLG1000)								
Kerntaken IMH:	Budget, menskracht:	1996	1997	1998	1999	realisatie 2000	begroting 2000	verschil 2000
A. Handhaving:	Budget	14 992	15 971	15 130	22 326	27 553	22 558	+ 4 995
	Menskracht	105 fte	103 fte	110 fte	122 fte	129 fte	130 fte	- 1fte
B. Toezicht uitvoering:	Budget	7 613	9 447	11 997	11 597	16 221	7 462	+ 8 759
	Menskracht	44 fte	43 fte	67 fte	39 fte	55 fte	43 fte	+ 12 fte
C. Verbindende schakel:	Budget	10 593	13 777	13 401	4 748	1 561	8 502	- 6 941
	Menskracht	57 fte	56 fte	69 fte	39 fte	12 fte	49 fte	- 37 fte
D. Organisatie:	Budget	18 778	18 597	12 031	22 114	21 301	15 617	+ 5 684
	Menskracht	77 fte	73 fte	42 fte	94 fte	110 fte	90 fte	+20 fte
E. Totaal:	Budget	51 976	57 792	52 559	60 785	66 636	54 139	+ 12 497
	Menskracht	283 fte	275 fte	288 fte	294 fte	306 fte	312 fte	- 6 fte

Toelichting:

In de loop van het jaar 2000 is er een koersverandering opgetreden. Het aantal activiteiten ter versterking van de handhaving en het toezicht op de uitvoering door de Inspectie is toegenomen, waarbij het inspecteren bij bedrijven en bij uitvoerende overheden centraal staat. Deze koerswijziging heeft geleid tot een inzetverschuiving van adviserend, verbindend werk naar meer inspecteren en toezichthouden. De formatieve bezetting van de Inspectie is per 31-12-2000 312 fte + 25,2 fte (Kernfysische Dienst) = 337,2 formatieplaatsen.

Toezicht op de uitvoering

De Inspectie houdt ook toezicht op de uitvoering van het milieubeleid en de milieuregelgeving door de andere overheden. Recente gebeurtenissen in het verleden (dioxine-affaire, legionella en vuurwerkkramp Enschede) met grote gevolgen voor het milieu en de gezondheid zijn voor de Inspectie aanleiding geweest om het tweedelijns toezicht in 2000 verder te intensiveren.

De Inspectie legt hiertoe in overleg met andere partijen de basis voor een toereikend monitoringssysteem.

Verbindende schakel

De Inspectie fungeert als schakel tussen het beleid en de andere actoren in het milieuveld. De Inspectie zet haar potentieel vooral daar in, waar normen en regels in het geding zijn en milieuwinst te boeken is. Terugkop-

peling van ervaringen en afstemming van beleidsontwikkeling tussen Inspectie en beleidsdirecties vallen ook onder deze kerntaak.

Organisatie

Tot deze taak behoort het reguliere werk van de bedrijfsvoering, de afdeling Strategie, Planning & Control, de bedrijfsbureau's van de IMH, Internationale Milieuzaken, Medische Milieuzaken en Arbo-zaken. In vorige jaren werden de afdelingen SP&C en bedrijfsbureau aan de post overheidsondersteuning toegerekend.

Procesmatige kengetallen IMH (aantallen controles, monsternemingen, overtredingen):					
Omschrijving	realisatie 1998	realisatie 1999	realisatie 2000	begroting 2000	verschil 2000
Bedrijfs- en transportcontroles	2 500	3 583	3 129	2 800	+ 329
Monsternemingen daarbij	1 055	1 112	1 098	1 100	- 2
Overtredingen daarbij, afgedaan met: (activiteiten)	(37%) 925	(20%) 724	(32%) 1047*	(32%) 910	+ 137
- waarschuwingen	620	257	437	645	- 208
- processen-verbaal	305	323	460	265	+ 195
- bestuursrechtelijke maatregelen		144	216	0	+ 216

* Het aantal overtredingen hoeft niet gelijk te zijn aan het totaal aantal activiteiten. Meerdere activiteiten per overtreding zijn mogelijk.

De stijging van het aantal overtredingen t.o.v. het aantal wat begroot is, is veroorzaakt door een intensivering van het aantal controles bij bedrijven en transporten gedurende het jaar 2000.

M&O beleid

Besluit tegemoetkoming ziektekosten rijksperoneel (BTZR)

Het BTZR voorziet in een tegemoetkoming in de kosten van de ziektekostenverzekering voor ambtenaren. De vergoedingen worden verstrekt op basis van gegevens, welke door de ambtenaar zelf zijn verstrekt. Hierbij kan sprake zijn van misbruik of oneigenlijk gebruik.

In 1999 is een plan van aanpak opgesteld voor een evenwichtige jaarlijkse controle op de juiste toepassing van het BTZR. Per groep van aanvragers is een risico-inschatting gemaakt op basis waarvan een bepaald percentage per jaar wordt gecontroleerd. De groepen met een hoog risico worden relatief vaker in de controle betrokken, dan de groepen met een laag risico. Vanaf 1999 wordt de controle structureel uitgevoerd.

In 2000 zijn door middel van een steekproef bij 200 medewerkers de gegevens op basis waarvan de tegemoetkoming is toegekend, gecontroleerd. Voor het Directoraat-Generaal Milieubeheer heeft deze controle geleid tot 3 vorderingen met een totaalbedrag van f 8 303,06 en 1 stopzetting per 1 oktober 1999. Naar aanleiding van deze controles vinden nog aanvullende acties plaats. Omdat de terugvorderingen in alle gevallen uit de categorieën «medebelanghebbende» en/of «kinderen ouder dan 16 jaar» voortvloeiden, zal in 2001 nog overleg plaatsvinden over eventuele aanpassing van de steekproefverdeling.

In 2000 is f 4 505 000 aan BTZR-gelden uitgegeven. Hiervan is een bedrag van f 1 008 000 als hoog M&O-gevoelig te beschouwen.

Uitgaven o.g.v. Besluit tegemoetkoming ziektekosten rijkspersoneel (in NLG 1mln)		
Artikel	Naam artikelonderdeel	Realisatie 2000
U 05.01	Personeel en materieel	4,5

05.13 Garanties en deelnemingen

Verplichtingen en uitgaven

De verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
Omschrijving/benaming	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Verschil 2000
Verplichtingen:	903	257	413	3 025	3	233 600	– 233 597
Uitgaven:	0	0	0	0	0	515	– 515

Toelichting:

1. Regeling Bijzondere Financiering (bedragen in NLG1000)				
	1999	Begroting 2000	Realisatie 2000	Verschil 2000
Kredieten	0	112000	0	– 112000
Garantieplafond	0	89 600	0	– 89 600
Uitstaand risico per 1 januari	0	86 720	0	– 86 720
Vervallen of te vervallen garanties	0	8 747	0	– 8 747
Verleende of te verlenen garanties	0	89 600	0	– 89 600
Uitstaand risico per 31 december	0	167 573	0	– 167 573
Waarvan naar verwachting tot betaling komt	0	0	0	0

In 2000 is net als in voorafgaande jaren geen beroep gedaan op deze regeling.

2. Besluit Borgstelling Midden- en Kleinbedrijf (bedragen in NLG1000)				
	1999	Begroting 2000	Realisatie 2000	Vershil 2000
Kredieten	0	160 000	0	– 160 000
Garantieplafond	0	144 000	0	– 144 000
Uitstaand risico per 1 januari	1 895	141 481	1 993	– 139 488
Vervallen of te vervallen garanties	127	12 082	1 134	– 10 948
Verleende of te verlenen garanties	225	144 000	0	– 144 000
Uitstaand risico per 31 december	1 993	273 399	859	– 272 540
Waarvan naar verwachting tot betaling komt	435	515	188	– 327

In 2000 is net als in voorafgaande jaren niet of nauwelijks een beroep gedaan op deze regeling.

Garantstelling jegens HABOG-participanten

De kosten voor het opzetten van opslagfacaliteiten van hoog radioactief zullen door de HABOG participanten zelf worden gefinancierd. Er heeft vanuit VROM in 2000 geen uitbetaling plaatsgevonden. Naar verwachting zal de garantie jegens de HABOG-participanten ook in 2001 niet tot betaling leiden.

Overzicht deelnemingen

Deelname in de Centrale Organisatie voor Radioactief Afval N.V. (COVRA)	
Maatschappelijk kapitaal	f 40,000 mln
Geplaatst 20%	f 8,000 mln
Deelneming VROM 10% van het geplaatste kapitaal	f 0,800 mln
Gestort door VROM	f 0,800 mln

Toelichting:

Het voornemen bestaat om de deelneming van de overheid in het aandelenkapitaal van COVRA in 2001 uit te breiden naar 100%. Daartoe hebben de aandeelhouders in COVRA op 8 december 2000 een intentieverklaring getekend, waarin is afgesproken om de aandelenoverdracht alsmede de daaraan gekoppelde financiële verplichtingen voor 1 juli 2001 te effectueren. Vooruitlopend daarop hebben de meest betrokken departementen (VROM en EZ) de kosten die samenhangen met mogelijke toekomstige verliezen van COVRA nog in het jaar 2000 ten gunste van de algemene middelen gebracht. Voor elk departement was dit een bedrag van f 23,9 mln. In dit bedrag is eveneens begrepen de prijs van overname van de aandelen tegen de nominale waarde ad f 7,2 mln van de overige drie aandeelhouders in COVRA (EPZ, GKN en ECN). Op 12 december 2000 is van dit voornemen mededeling gedaan aan de voorzitters van de Eerste en de Tweede Kamer. In de financiering van de bouw en het beheer van het opslaggebouw voor hoog radioactief afval (HABOG) is geen wijziging gekomen. Deze kosten blijven voor rekening van de producenten van het hoog radioactief afval.

Deelname in AVR Chemie B.V. (Afvalverwerking Rijnmond)*

Maatschappelijk kapitaal	f 1,000 mln
Geplaatst	f 0,330 mln
Deelneming VROM 30% van het geplaatste kapitaal	f 0,099 mln
Gestort door VROM	f 0,099 mln

* AVR Chemie B.V. is beherend vennoot van AVR Chemie C.V.

Toelichting:

Hierin zijn geen wijzigingen ontstaan ten opzichte van 1999.

05.14 Onderzoek en monitoring*Realisatie beleidsdoelstelling*

Voor het artikel Onderzoek worden geen eigen inhoudelijke beleidsdoelstellingen geformuleerd. Onderzoek staat ten dienste van het beleid door verkenning, onderbouwing, onderzoek t.b.v. de uitvoering of ter evaluatie van het gevoerde beleid. Over de inhoud van een specifiek onderzoek wordt om die reden niet separaat gerapporteerd, maar de resultaten uit onderzoek zijn meegenomen in de rapportages over beleidsonderwerpen.

Prestaties en effecten 2000

In 2000 is de Raad voor het milieu en natuuronderzoek (RMNO) samengevoegd met het Netwerk onderzoek en ontwikkeling ruimtelijk beleid (NRO) tot de Raad voor ruimtelijk, milieu en natuur onderzoek.

Gelet op het terugkerend karakter van de activiteiten in de onderzoeks-programmering en -aansturing is een jaaragenda opgezet die jaarlijks geactualiseerd wordt.

Met het Verenigd Koninkrijk is een bilaterale samenwerking verder vormgegeven en is samenwerking van de grond gekomen op een aantal onderzoeksterreinen, zoals klimaat-, water-, en stoffenonderzoek. Deze samenwerking heeft tot doel het bevorderen van kennisuitwisseling, het voorkomen van dubbel werk en het afstemmen van standpunten in EU-verband. Verder is een bijdrage geleverd aan de uitvoering van het Vijfde EU-kaderprogramma voor onderzoek en technologie-ontwikkeling. De uitvoering is in handen van de Europese Commissie. Controle en sturing daarop vindt plaats door een aantal programmacommittee's; VROM is vertegenwoordigd in het EU-Programmacommittee voor het onderdeel «Milieu en duurzame ontwikkeling» en laat zich daartoe ondersteunen door het Bureau EG-liaison.

Resultaten evaluatie-onderzoek

Ook in 2000 zijn ca. 20 (beleids)evaluatie onderzoeken uitgevoerd. Wettelijk is immers vastgesteld dat beleid na 5 jaar geëvalueerd dient te worden. Er is onder andere onderzoek uitgevoerd naar de handhaving van GGO's, er heeft een evaluatieonderzoek van de CFK regelgeving plaatsgevonden en er is een evaluatie opgesteld over de regelgeving Drinkwater.

De verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen:	30 434	30 750	38 812	36 311	30 848	40 137	– 9 289
Uitgaven:	49 607	34 640	30 853	29 051	30 623	40 146	– 9 523

De onderuitputting van ca. f 9 mln is voornamelijk veroorzaakt doordat vanwege de reorganisatie van DGM directies uiteen zijn getrokken en vervolgens weer anders zijn samengevoegd. Door deze tijdelijke teruggang in overzicht was minder tijd beschikbaar voor het uitzetten en begeleiden van onderzoek. Dit heeft beleidsmatig geen consequenties, aangezien hierbij de prioritering nadrukkelijk rekening mee gehouden is.

05.15 Algemeen milieubeleid

05.15.01 Milieutechnologie en infrastructuur

Algemene beleidsdoelstelling:

In 2000 hebben de operationele beleidsdoelstellingen bijgedragen aan de consistentie en integratie van het milieubeleid. Vooral het Nationaal Initiatief voor Duurzame Ontwikkeling (NIDO) heeft bijgedragen dat de kennisinfrastructuur is versterkt op een zodanige wijze dat kennis en technologie optimaal worden ingezet voor een duurzame economie.

Operationele beleidsdoelstellingen:

Vierde Nationaal Milieubeleidsplan (NMP4):

In 2000 is het concept NMP4 tot stand gekomen. In 2001 wordt het concept NMP4 geactualiseerd, waarna behandeling door Rijks Milieuhygiënische Commissie (RMC) en de Raad voor Ruimtelijke Ordening en Milieu (RROM) zal plaatsvinden. Het NMP4 gaat in op de integratie en verbreding van het milieubeleid. Het document zal vermoedelijk pas in het 3e kwartaal 2001 worden uitgebracht.

De servicepunten milieuwethandhaving

Deze subsidieregeling beoogt de versterking van de milieuwethandhaving door provincies. Het rijk draagt ter ondersteuning van de daadwerkelijke handhaving gedurende de periode 1999/2003 een maximaal bedrag bij van f 33 mln. Alle provincies hebben voor of in 2000 van de regeling gebruik gemaakt, waarbij vermeld bedrag aan de provincies is toegezegd. De oorspronkelijke meerjarige uitfinanciering van de verplichting is hiermee komen te vervallen. De verplichtingen-overschrijding 2000 betrof ca f 5 mln ten opzichte van de beschikbare middelen. In de komende jaren zal de uitvoering van deze regeling door provincies centraal staan. VROM zal twee maal per jaar over de voortgang aan de Kamer rapporteren.

Programma Milieu en Technologie (ProMT)

Het programma Milieu en Technologie stimuleert de ontwikkeling en toepassing van innovatieve technologie die leiden tot schonere en duurzamere productie-processen. Het oorspronkelijk budget Milieu en Technologie ad f 11,6 mln is mede door de enorme belangstelling vanuit

het bedrijfsleven in 2000 bijgesteld tot f 14,7 mln. Daarnaast is in het kader van beroep en bezwaar f 0,6 mln uitgekeerd. Het betreft hier zowel subsidies als de uitvoeringskosten aan de Nederlands Onderneming voor Energie en Milieu (NOVEM). Deze intensivering is grotendeels ten laste gegaan van de gelden aan de Interdepartementale Coördinatiecommissie voor de Economische Structuurversterking (ICES) die gereserveerd zijn t/m 2002. De beoordeling van de projecten is ondergebracht bij NOVEM. Voorop staat dat de projecten een bijdrage moeten leveren aan het realiseren van de integrale milieudoelstelling.

Verduurzaming (NIDO)

In 2000 zijn diverse programma's ontwikkeld die in de behoefte van kennis en technologie voorzien ten behoeve van een duurzame economie. Deze programma's zijn:

- Van financieel naar duurzaam rendement,
- Van volume naar waarde,
- Duurzaam dienstenmodel,
- Wonen, Leren, Werken,
- Energie,
- Duurzame producten,
- Duurzame ontwikkeling van de groene ruimte.

De subsidieovereenkomst is in 2000 door de minister ondertekend, waarbij aan de stichting f 28 mln is toegezegd. Hiermee is volledige invulling gegeven aan de begrotingsmiddelen die t/m 2002 op basis van verplichtingen waren gereserveerd en ten laste komen van het Fonds Economische Structuurversterking (FES).

Vergroening belastingstelsel

Voor de toelichting op dit onderwerp wordt verwezen naar de beleidsparagraaf.

Milieuschadelijke subsidies

In 2000 is het onderzoek naar «Milieuschadelijke subsidies in Nederland» afgerond en is de rapportage aan de Tweede Kamer (brief mbb 2000013228 van 22 juni 2000) aangeboden. De milieuschadelijke fiscale subsidies zullen worden onderzocht door de genoemde Werkgroep Vergroening.

Regeling vrije afschrijving milieu-investeringen (VAMIL)

In 2000 heeft de VAMIL regeling conform de opzet over de drie sectoren invulling gegeven aan het milieubeleid. De verwachting is dat energiebesparing en duurzame energie zijn toegenomen. In december 2000 was de voorlopige stand van zaken dat ca. f 1 miljard investeringsniveau was bereikt.

Op grond van de VAMIL-regeling aangemelde investeringsbedragen; (bedragen in NLG1 mln)						
					realisatie	Begroting
Investerings	1996	1997	1998	1999	2000	2000
Land en tuinbouw	363	754	525	500	*	500
Industrie	373	375	375	375	*	375
Dienstverlening	153	325	325	325	*	325
Totaal investeringen	889	1 454	1 225	1 200	*	1 200
Aantal investeringen	8 272	13 177	11 500	14 138	*	11 500
Gemiddeld investeringsbedrag	0,107	0,110	0,107	0,102	*	0,104

* De definitieve gegevens worden door het ministerie van Financiën in april/mei 2001 verstrekt.

Overzicht voornaamste beleidsprestaties en (verplichtingen)budget per operationeel resultaatgebied:			
Resultaatgebied:	Beleidsprestatie 2000:	Begroting 2000 (NLG1000)	Realisatie 2000 (NLG1000)
Actuele brede milieustrategie	NMP4	2000	1 738
Invzet kennis voor milieubeleid	Opstellen bijdrage aan Stichting NIDO (Nationaal Initiatief voor Duurzame Ontwikkeling)	7 000	24 037
Operationele SGB-regeling	SGB 2000	45 000	31 569
Operationele regeling	Ondersteuning servicepunten handhaving	5 000	10 063
Restrictief beleid schadevergoeding	Schadevergoedingen Wet milieubeheer	0	3 489
Fiscale milieuprikkels/Belastingstelsel 21e eeuw	Uitvoering VAMIL en Groen beleggen/MIA	1 611	4 763
Ontwikkeling milieutechnologie/ Investeringsimpuls (ICES)	Reguliere uitvoering ProMT/Taskforces en strategische conferenties ProMT	10 500	14 818
Overige resultaten	Diverse beleidsprestaties, waaronder ondersteuning milieu-organisaties	28 393	36 908
Totaal		99 504	127 385

05.15.03 Internationale milieuzaken

Realisatie beleidsdoelstelling

De verantwoordelijkheid van Nederland voor zowel de bescherming van het mondiale milieu als voor het eigen belang bij een goed internationaal milieubeleid is verder vormgegeven. Op het terrein van de belangrijke beleidsdoelen, te weten: Milieu en Economie in internationaal verband, Agenda 2000 en het toekomstige Europees milieubeleid is voor een deel vooruitgang geboekt.

Milieu en Economie in internationaal verband

Het bereiken van duurzame ontwikkelingsdoelstellingen wordt in belangrijke mate beïnvloed door de economische processen van consumptie en productie. De trend van globalisering werkt hierop in. De visie op globalisering heeft vorm gekregen in de agendavorming voor de top van World Trade Organisation (WTO) in Seattle, met als hoofd-elementen:

- wederzijdse versterking van de Multilateral Environmental Agreements (MEA's) en WTO (vanuit gelijkwaardigheid),

- respecteren van het voorzorgsbeginsel,
- vergroten van de mogelijkheden voor productie en aan het proces gerelateerde maatregelen in land van oorsprong (bijvoorbeeld via labelling), Projectgroep Positionering Milieu-inspectie (PPM),
- vergrote aandacht voor het vervuiler-betaalt-principe (milieu in de prijzen) en,
- betrokkenheid van maatschappelijke organisaties en internationale instellingen (met name milieu).

Gelijkwaardigheid van MEA's en WTO-regels is in 2000 gerealiseerd in het Biosafety protocol en de discussie wordt onder andere, in EU kader breder voortgezet. Hetzelfde geldt voor het voorzorgsbeginsel. De discussie van de Projectgroep Positionering Milieu-inspectie (PPM) speelt vooral rond het initiatief-wetsvoorstel Vos over het certificeren van hout. De discussie over invulling van PPM is niet concreet verder gekomen, maar Nederland heeft in de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) initiatief genomen tot een project dat gericht is op inventarisatie van ervaringen en verkenning mogelijkheden.

De hoofdelementen uit de inzet voor Seattle zijn ook gebruikt in andere internationale kaders op het raakvlak tussen een economie en milieu. Het stimuleren van samenwerking tussen organisaties heeft inmiddels vorm gekregen in samenwerkingsovereenkomsten (o.a. VN Environments Programme en World Trade Organisations) en doordat de Non-governments Organisations (NGO's), bijvoorbeeld in de consultatieronde voor een internationaal geschil, hun mening kunnen inbrengen. In 2000 is het contact met de NGO's op dit vlak geïntensiveerd. Het belang van de aandacht voor het raakvlak economie en milieu blijkt ook uit de OESO-discussie over te stellen milieu-criteria bij het verlenen van export-kredieten.

Agenda 2000 en het toekomstig Europees milieubeleid

Naast het politieke belang was, en is, het doel van deze prioriteit om de uitbreiding te benutten als mogelijkheid ter realisatie van doelstellingen met betrekking tot grensoverschrijdende- en mondiale milieuthema's. Een voortvarende en hulpvaardige instelling kan een belangrijke bijdrage leveren aan versnelde milieuwinst. Dit standpunt is actief uitgedragen. Mede daardoor is het accepteren van overgangsregimes zowel bij de voorbereiding van het Nederlandse standpunt als bij de positiebepaling in de EU gemakkelijker geworden.

In het jaar 2000 is een sterke inbreng geleverd in de Nederlandse standpuntbepaling over de uitbreiding in het algemeen en over het hoofdstuk Milieu van de tweede golf toetreders (de Helsinki-6) in het bijzonder. Verder is de milieudimensie in het Matra-programma en in het kader van het Programma Samenwerking Oost-Europa (PSO) via de bilaterale samenwerking met Midden-Europese landen goed op peil gehouden, waarbij enkele succesvolle overeenkomsten op het punt van Joint Implementation (JI) bijzondere vermelding verdienen. Bij de EU-programma's doen zich nog aanloopproblemen voor: op het gebied van Phare Twinnings is de VROM-bijdrage nog gering (ondanks samenwerking met andere landen en geschikte kandidaten) en ISPA (Instrument for Structural Policies for Pre-accession) moet de echte golf projecten nog krijgen (ondanks een goed interdepartementaal en internationaal afgestemde directe inbreng in het beheerscomité).

Internationale Milieuovereenkomsten(indicatieve aantallen)				
Categorie	Verwach- ting 1999	Realisatie 1999	Verwach- ting 2000	Realisatie 2000
Ministeriële besluiten die direct bindende rechtsgevolgen hebben, zoals verdragen, EU-richtlijnen, protocol, bilaterale samenwerkingsovereenkomsten	32	30	29	30
Ministeriële besluiten met indirecte gevolgen, zoals EU-raadsresoluties en -conclusies, internationale strategieën en verklaringen en het overeenkomen van werkprogramma's binnen de bilaterale samenwerkingsovereenkomsten	94	100	98	*
Conclusies en aanbevelingen van workshops, seminars en conferenties, zowel in multilateraal verband als in het kader van bilaterale samenwerking	119	110	120	*

* De ervaring leert dat aan elk formeel besluit met rechtsgevolgen een veelvoud aan deelbesluiten en resoluties voorafgaat. Deze zullen niet meer numeriek worden vermeld.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Verschil 2000
Verplichtingen:							
15.01 Milieutechnologie en infrastructuur	139 877	103 324	60 591	115 940	127 385	99 504	+ 27 881
15.02 Apparaatskosten gemeenten	744	265	11	34	3	0	+ 3
15.03 Internationaal milieubeleid	8 645	18 795	9 897	9 680	12 125	12 070	+ 55
15.04 Ondersteuning uitvoering milieubeleid	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	149 266	122 384	70 499	125 654	139 513	111 574	+ 27 939
Uitgaven:							
15.01 Milieutechnologie en infrastructuur	62 107	61 907	84 340	71 590	95 912	102 517	- 6 605
15.02 Apparaatskosten gemeenten	89 295	98 005	732	335	111	0	+ 111
15.03 Internationaal milieubeleid	12 157	14 004	12 155	13 451	13 978	14 190	- 212
15.04 Ondersteuning uitvoering milieubeleid	586	458	0	0	0	0	0
Totaal	164 145	174 374	97 227	85 376	110 001	116 707	- 6 706

05.16 Milieukwaliteit en emissiebeleid

05.16.01 Bodem

Prestaties 2000

Overzicht voornaamste beleidsprestaties en verplichtingenbudget per operationeel resultaatgebied (in NLG1000)			
Resultaatgebied:	Beleidsprestatie 2000:	Begroting 2000	Realisatie 2000
Adequate bodembeschermende voorschriften in Wm-vergunningen en Wm-AMvB's	Inwerkingtreding Nederlandse Richtlijnen Bodembeschermende maatregelen (NRB) (publicatie, kennisoverdracht, onderhoud)	2000	*
Bouwstoffenbesluit beter handhaafbaar. Normen voor de toepassing van bouwstoffen aangepast aan gedane toezeggingen	Aanpassing Bouwstoffenbesluit	1 000	*
Nederlandse wetgeving aangepast aan EG-richtlijn Implementatie van functiegericht saneren, financiële en juridische instrumenten ter bevordering van de marktdynamiek en de decentralisatie, mede in relatie tot ISV	Implementatie EG-richtlijn storten Afronden BEVER	200	*
Uitvoering bodemsanering	Beheersen actuele risico's, meer terreinen geschikt maken voor maatschappelijk gebruik	3 000	445
Uitvoeren van het businessplan van de SKB	Opstart en ondersteuning Stichting Kennisontwikkeling en kennisoverdracht Bodem (SKB)	286 757	255 139
Intensivering onderzoek en sanering verontreinigde waterbodems (regionale en gemeentelijke wateren)	Programmatische aanpak water-bodemsanering	10 000	*
Inzet juridisch instrumentarium m.b.v. de landsadvocaat	Afhandelen werkvoorraad in 5 jaar	6 000	14 470
Overige resultaten	Diverse beleidsprestaties	4 500	7 138
		3 570	1 028
Totaal voor beleidsterrein Bodem		317 027	318 515

* Het totaal van de gerealiseerde beleidsprestaties bedraagt f 40,3 mln. Vanwege de structuurwijziging per 1 september 2000 geldt voor de bovengenoemde beleidsprestaties dat een uitsplitsing van programma's met bijbehorende activiteiten niet mogelijk is (maken onderdeel uit van één verzamelprogramma).

Beleidsvernieuwing bodemsanering (BSV) en Investeringsfonds Stedelijke Vernieuwing (ISV)

In totaal is in 2000 mede door een intensivering via het ISV ca. f 113 mln verplichtingenbudget en f 56 mln kasbudget meer uitgegeven. In de overschrijding van het kasbudget is reeds rekening gehouden met extra ontvangsten (f 13 mln) voortvloeiend uit de financiële vaststelling van eindafrekeningen van enkele provincies.

Overzicht van omvangrijke projecten waarvan de financiering met rijksbijdrage voor de eerste saneringfase vóór 2000 is toegezegd, met doorloop naar 2000 en later:				
Provincie	Project	Start sanering	Sanering afgerond (planning)	Realisatie 2000 (bij een leeg veld is uitvoering conform planning; nog niet fin.adm. afgerond betekent dat uitvoering technisch gereed is)
Groningen	Groningen – Aagrunol	1988	2000	nog niet financieel-administratief
Friesland	Franekeradeel – Enna Aerosols	1996	2000	nog niet financieel-administratief
	Kollumerland – Kollum Chemie	1996	2000	nog niet financieel-administratief
Drenthe	Assen – Moezelstraat	1997	2000	nog niet financieel-administratief
Gelderland	Dieren – Zandgat	1992	2000	nog niet financieel-administratief
	Arnhem – Ijsseloord	1996	2000	nog niet financieel-administratief
	Maurik – Rijnbanddijk	1998	2000	wordt 2003
	Geldermalsen – Ascot/Meteren	1999	2000	wordt 2002
	Barneveld – Denka Chemie	2000	2002	
Utrecht	Amersfoort – Vathorst	1985	2000	wordt 2003
	Woerden – gasfabriek	1990	2000	nog niet financieel-administratief
	Baarn – gasfabriek	1991	2000	nog niet financieel-administratief
	Veenendaal – VSW	1991	2000	nog niet financieel-administratief
	Zeist – Moubal	1991	2000	nog niet financieel-administratief
NoordHolland	Haarlem – Joh. Enschedeterrein	1999	2000	wordt 2003
	Medemblik – Gasf. Oude Haven	1999	2000	
Zuid-Holland	Gouda – Bolwerk	1993	2000	wordt 2003
	Maassluis – Steendijkpolder	1996	2000	nog niet financieel-administratief
NoordBrabant	Vlijmen – Gerjo	1987	2000	nog niet financieel-administratief
	Rijsbergen – Brabant Chemie	1990	2000	nog niet financieel-administratief
Amsterdam	Westergasfabriek	1999	2000	wordt 2003
Rotterdam	Gasfabriek Kralingen	1994	2000	nog niet financieel-administratief
Utrecht (gemeente)	Griftpark	1986	2000	nog niet financieel-administratief

NB: bij de start en afronding van de sanering van diverse projecten is geen rekening gehouden met langlopende grondwatersaneringen.

Monitoring bodemsaneringsoperatie

Bij het aanpakken van bodemverontreiniging wordt in het algemeen een stapsgewijze aanpak gevolgd. Deze aanpak wordt gekozen om zowel een goed eindresultaat tot stand te brengen als om de kosten te beheersen. Bij een locatie die er van verdacht wordt verontreinigd te zijn vindt in eerste instantie een oriënterend onderzoek plaats waarbij de aard van de verontreiniging wordt vastgesteld. Indien daar aanleiding toe is vindt er een nader onderzoek plaats. Dit om te bepalen wat de ernst van de verontreiniging is en wat de mate van de urgentie is om te gaan saneren. Als er een bodemsanering moet plaatsvinden (wat lang niet altijd het geval blijkt te zijn), wordt er eerst onderzocht wat de beste saneringsaanpak is, waarna er een saneringsplan opgesteld kan worden. Het jaar 2000 was het eerste jaar van het nieuw monitoringsstelsel bodemsanering. In het Jaarverslag Bodemsanering 2000 zijn de uitgebreide resultaten van die monitoring opgenomen.

Op deze plaats een nadere toelichting bij drie kerngegevens uit 2000, namelijk:

- het aantal oriënterende en nadere onderzoeken;
- het aantal locaties waarvan bepaald is dat ze ernstig verontreinigd en urgent te saneren zijn;
- het aantal afgeronde saneringen.

Bij alle drie de kerngegevens wordt er een onderscheid gemaakt tussen initiatiefnemers voor een onderzoek, een sanering, enzovoort. Aan de ene

kant zijn er de diverse overheden die vanuit de bijdrageregeling Wet bodembescherming (Wbb) en vanuit het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) tot actie overgaan. Aan de andere kant zijn er bedrijven, burgers, of andere partijen, die «in eigen beheer» bodemverontreiniging aanpakken.

Eén van de nieuwe elementen van het nieuwe monitoringsstelsel is dat er nu ook een overzicht van de voortgang van de Saneringen in Eigen Beheer (SEB) ontstaat. De cijfers maken duidelijk dat in ieder geval in aantallen, de meeste onderzoeken en saneringen door burgers en bedrijven worden uitgevoerd. Daarbij is overigens aan te tekenen dat de omvangrijke saneringen over het algemeen door de overheden plaatsvinden.

In 2000 hebben de overheden 1333 oriënterende onderzoeken uitgevoerd¹. Daarmee wordt de trend op middellange termijn bevestigd die in het Jaarverslag Bodemsanering 1999 is geconstateerd, namelijk een gestage toename van het aantal van dit soort onderzoeken. In 1996 waren het er ± 500 en in 1998 ± 1100 . De belangrijkste verklaring voor deze toename, is gelegen in de NMP-3 doelstelling om in 2005 over een landsdekkend beeld van de bodemverontreiniging te beschikken. Het aantal nadere onderzoeken (naar de ernst van de verontreiniging en de urgentie van de sanering) bedroeg 1588. Bij het overgrote deel, 1403, lag het initiatief voor dat onderzoek bij derden. In 185 gevallen bij de overheid. Voor de overheid is ook hier sprake van het doortrekken van een middellange termijntrend, maar dan wel in neerwaartse richting. In 1996 waren het er ± 400 , in 1998 ± 250 . Er wordt er van uitgegaan dat er twee belangrijke redenen voor deze trend zijn. In de eerste plaats wordt, door de voortgang van de saneringsoperatie, het aantal evident verontreinigde locaties minder. Dit type locaties is als eerste aangepakt. We komen nu meer toe aan de locaties waar minder zekerheid is over van de mate van bodemverontreiniging. De tweede reden is dat het vervolg op het oriënterend onderzoek steeds vaker in «eigen beheer» plaats vindt.

De bevoegde gezagen bodemsanering hebben naar aanleiding van de nadere onderzoeken 767 maal door een beschikking vastgelegd dat een locatie ernstig vervuild en urgent te saneren is. Daarvan waren er 699 zogenaamde SEB-gevallen. Bij urgentie wordt er een onderscheid gemaakt tussen de milieuhygiënische en de maatschappelijke urgentie. Een locatie is maatschappelijk urgent te saneren als bijvoorbeeld door functiewijzigingen van dat terrein een bodemsanering noodzakelijk is. Het kan zijn dat daarbij óók sprake is van milieuhygiënische urgentie om te saneren, maar dat is niet strikt noodzakelijk. Bij het gros van de in 2000 opgestelde beschikkingen, namelijk 425, is louter sprake van een milieuhygiënische urgentie.

In 2000 zijn 1085 bodemsaneringen in eigen beheer afgesloten en 71 in het kader van de bijdrageregeling Wbb. Als nuancerende opmerking hoort daar bij dat de overheidssaneringen over het algemeen veel omvangrijker zijn en daardoor ook veel langer in uitvoering zijn. In 2005 zal de omvang van de bodemverontreiniging landsdekkend in kaart zijn gebracht. Op dat moment krijgen de getallen voor wat betreft afgeronde saneringen meer betekenis in relatie tot de NMP3 doelstelling om te komen tot beheersing van de bodemverontreinigingsproblematiek in circa 25 jaar.

Het jaar 2000 was het eerste jaar waarin er ISV-budgetten beschikbaar waren. Bodemsaneringstrajecten zijn altijd meerjarige trajecten. Daarom zijn er nog geen ISV-saneringen afgerond. Het aantal beschikkingen op

¹ Nb De oriënterende onderzoeken in SEB-kader zijn niet gemonitord.

ernst/urgentie zijn ook nog erg beperkt (3). Het aantal nadere onderzoeken (13) en oriënterende onderzoeken (27) begint van de grond te komen.

M&O beleid

Als gevolg van beleidsontwikkelingen met betrekking tot de bodemsanering zal het controlebeleid doorlopend moeten worden aangepast. Het feitelijke controlebeleid wordt vormgegeven door een stuurgroep binnen VROM. Bij het uitvoeren van bodemsaneringen is er sprake van inherente financiële risico's. Met de uitvoering van saneringen en de verwerking van bij sanering vrijkomende verontreinigde grond zijn grote bedragen gemoeid. Om de controle, met name ook in de vorm van fysiek toezicht ten tijde van de uitvoering van de werkzaamheden, zo goed mogelijk te laten aangrijpen wordt gewerkt aan een aanzienlijke vereenvoudiging van de regelgeving.

Door voor de meer eenvoudige gevallen een standaardaanpak voor te schrijven met duidelijke criteria voor de kwaliteit van de uit te voeren sanering behoeft voor 80% van de gevallen maar 20% van de handhavingsspanning geleverd te worden. Deze handhaving geschiedt in eerste instantie door het bevoegd gezag WBB, in de meeste gevallen de provincies, door op onverwachte momenten de werken te bezoeken. De 20% overblijvende gevallen vergen maatwerk. Bij de uitvoering van deze veelal omvangrijke gevallen is een actieve betrokkenheid van een uitvoerende dienst vereist. Gebleken is dat een beleidsdirectie slechts ten dele invulling kan geven aan een adviserende en een toezichthoudende rol. Mede met het oog hierop wordt de handhavende functie van de Inspectie Milieuhygiëne versterkt.

In het kader van het reviewbeleid DGM zijn namens de beleidsdirectie een aantal accountants bezocht voor een beoordeling van de controlewerkzaamheden inzake de Wbb-verantwoordingen van de budgethouders. De beleidsdirectie heeft in aanvulling daarop de administratieve organisatie van de budgethouders op het punt van de toepassing van het juridisch instrumentarium WBB en de technische beoordeling van en de opdrachtverlening bij bodemsaneringsprojecten beoordeeld.

De Inspectie Milieuhygiëne is betrokken bij het toezicht op de uitvoering van saneringen (veelal n.a.v. incidenten) en het toezicht op de verwerking van bij sanering vrijkomende vervuilde grond. Bij een vermoeden van fraude wordt de Dienst Recherche Zaken en/of het Openbaar Ministerie ingeschakeld.

05.16.02 Drinkwater, Water, Landbouw

Mest en ammoniak

Voor een toelichting op dit onderwerp wordt verwezen naar de beleidspargraaf.

Mest en mineralen

Het tweede actieprogramma ter implementatie van de Nitraatrichtlijn werd nog in december 1999 aan de Europese Commissie gezonden. In april 2000 werd de formele mededeling gedaan aan de Europese Commissie van de Nederlandse derogatie van de Nitraatrichtlijn, voorzien van een uitgebreide wetenschappelijke onderbouwing. De Europese

Commissie heeft nog geen formele reactie gegeven op de Nederlandse derogatie. Momenteel vindt een intensieve gedachtenwisseling plaats met de Commissie en experts over de wetenschappelijke onderbouwing. Over de nieuwe beleidsvoorstellen is herhaaldelijk met de Tweede Kamer van gedachten gewisseld.

Ammoniak

Over de beleidsvoorstellen met betrekking tot het nieuwe ammoniak-beleid, dat na het vervallen van de huidige Interimwet ammoniak en veehouderij uiterlijk 1 januari 2002 van kracht moet worden, is de Tweede Kamer bij brief van 18 mei 2000 (Tweede Kamer, 1999–2000, 22 356, nr. 7) geïnformeerd. In meerderheid was de Tweede Kamer van mening dat in de beleidsvoorstellen nog onvoldoende recht werd gedaan aan de afspraken in het regeerakkoord inzake het ammoniakbeleid. Als reactie daarop hebben de ministers van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij toegezegd bij het opstellen van de nieuwe ammoniakwet rekening te houden met de bevindingen van de Tweede Kamer. Bij brief van 7 september 2000 is de Tweede Kamer (Tweede Kamer, 2000–2001, 26 356 nr. 8) nader geïnformeerd over de inhoud van het nieuwe ammoniakbeleid. De Ministerraad heeft op 8 december 2000 ingestemd met het wetsvoorstel «Wet ammoniak en veehouderij». Het wetsvoorstel is voor advies aan de Raad van State voorgelegd. In het wetsvoorstel is ook een regeling getroffen die ongewenst anticiperen op het nieuwe ammoniakbeleid en de reconstructie van de concentratiegebieden moet voorkomen. Na ontvangst van advies van de Raad van State zullen de ministers zo spoedig mogelijk een wetsvoorstel aan de Kamer aanbieden voor de parlementaire behandeling.

De nieuwe AMvB «Ammoniakemissie huisvesting veehouderij» zal op hetzelfde moment in werking treden als de opvolger van de Interimwet Ammoniak en veehouderij (uiterlijk 1 januari 2002). Mede vanwege deze koppeling aan de nieuwe wet ammoniak en veehouderij is besloten om de AMvB huisvesting niet in 2000 maar in 2001 in de Staatscourant te publiceren.

Gebiedsgericht beleid landelijk gebied

Realisatie beleidsdoelstelling

Door het afsluiten van uitvoeringscontracten met provincies zal een nieuwe uitvoeringsstrategie gebiedsgericht milieubeleid, zowel binnen als buiten reconstructiegebieden, worden geïmplementeerd. Deze strategie is gericht op het realiseren van operationele milieudoelstellingen die van tevoren in het uitvoeringscontract zijn vastgelegd.

Prestaties en effecten 2000.

Samen met het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij is gewerkt aan het sturingsmodel voor het landelijk gebied. Het betreft hier, voor een groot aantal gebiedsgerichte rijksregelingen, de samenwerking tussen Rijk en provincies. Op 21-12-2000 is tussen het Rijk (VROM, LNV, V&W) en provincies een eerste bestuursovereenkomst gesloten. Op basis van de bestuursovereenkomst zal in 2001 het eerste uitvoeringscontract gesloten worden tussen Rijk en provincie. Voor het gebiedsgerichte beleid zal subsidie worden verstrekt via een nieuwe subsidieregeling, de zogeheten SGB (Subsidieregeling Gebiedsgericht Beleid). Deze regeling,

die onderdeel uitmaakt van de bestuursovereenkomst, is inmiddels aangemeld bij de Europese Commissie en zal met terugwerkende kracht ingaan op 01-01-2001.

Bestrijdingsmiddelenbeleid

Realisatie beleidsdoelstelling

Binnen dit deelbeleidsterrein zijn in de Rijksbegroting 2000 een drietal doelstellingen geformuleerd, zoals:

- het vormgeven van het toelatingsbeleid voor gewasbeschermingsmiddelen:
- het vormgeven van het gedifferentieerd risicobeleid:
- het implementeren van de EU-biocidenrichtlijn.

Prestaties en effecten 2000

Op verzoek van de Tweede Kamer is de regelgeving voor de toelating van landbouwkundig onmisbare gewasbeschermingsmiddelen geformuleerd. Daarnaast is in 2000 de zogenaamde 2e fase milieu-criteria van toepassing verklaard op de bestaande stoffen. Met betrekking tot het gedifferentieerd risicobeleid is de RIVM-rapportage in 2000 afgerond waarna nadere besluitvorming wordt voorbereid.

Tenslotte is een wetsvoorstel van het ministerie van VWS ter implementatie van de EU-biocidenrichtlijn bij de Tweede Kamer ingediend. De afhandeling hiervan is vertraagd als gevolg van capaciteitsproblemen bij het Ministerie van VWS.

Wereld Water Forum

Realisatie beleidsdoelstelling

Voor een toelichting op dit onderwerp wordt verwezen naar de beleidsparaagraaf.

Prestaties en effecten 2000

Geconstateerd kan worden dat wereldwijd zeer veel aandacht is besteed aan de mondiale waterproblematiek en dat de bijeenkomsten boven verwachting veel deelnemers hebben getrokken: het Forum ca. 5800 en de Ministeriële Conferentie ca. 850, afkomstig uit 149 landen en 31 internationale organisaties. De actiebereidheid was opvallend. Hoewel de Verklaring van Den Haag die door de Conferentie werd aangenomen geen harde deadlines en concrete nationale verplichtingen bevat, kan worden gesteld dat op politiek niveau het belang van nationale acties is onderstreept, de bereidheid daartoe is uitgesproken en nieuw elan in het aanpakken van grensoverschrijdende problemen valt te bespeuren. De toezeggingen van een aantal landen (w.o. Nederland) om hun inspanningen op watergebied te intensiveren dienen zorg te dragen voor een spoedige start van de noodzakelijke acties. Per brief d.d. 24 mei 2000 is de Tweede Kamer door de minister van Ontwikkelingssamenwerking, mede namens minister Pronk, geïnformeerd over de uitkomsten van deze bijeenkomsten. In september 2000 is het eindverslag gepubliceerd.

De Nederlandse regering geeft uitvoering aan de toegezegde intensivering op watergebied door middel van extra inzet van financiële middelen. Een interdepartementale stuurgroep, ingesteld onder het Programma Buitenlandse Waterinzet coördineert de inzet van deze middelen.

Overzicht voornaamste beleidsprestaties en (verplichtingen)budget per operationeel resultaatgebied:			
Resultaatgebied:	Beleidsprestatie 2000:	Begroting 2000 (in NLG1000)	Realisatie 2000 (in NLG1000)
Aanvullend stikstofbeleid	Kennisontwikkeling en -verspreiding	12 500	0
Diversen	Diverse uitvoeringsprojecten	2 149	921
Totaal		14 649	921

Voor een gezamenlijk project met het Min. v. LNV is in het kader van het aanvullend stikstofbeleid van de f 12.5 mln f 12.2 mln naar LNV overgeheveld. Voor de uitvoering van een 6-tal gezamenlijke projecten is f 0.6 mln naar LNV, V&W en VROM(DGVH) overgeheveld.

05.16.03 Lucht en Energie

Realisatie beleidsdoelstellingen

Overzicht voornaamste beleidsprestaties en (verplichtingen)budget per operationeel resultaatgebied:			
Resultaatgebied:	Beleidsprestatie 2000:	Begroting 2000 (in NLG1000)	Realisatie 2000
Klimaat	Reductieplan overige broeikasgassen	12 250	18 438
	Algemene uitvoeringskosten klimaatbeleid	2 249	2 283
	Uitvoeringskosten organisatie COP-6	43 110	
Energie	Steun ecoteams en apparaatskosten andere overheden i.v.m. vergunningverlening	10 000	15 000
	Plan van Aanpak Biomassa	500	0
Verzuring	Realisatie van 2 à 3 Eurobat-documenten	250	355
	Onderzoek reductie-opties voor 2010 voor VOS	800	100
	Implementatie Europees VOS-beleid	515	45
	Reductie Nox	15 000	7 157
Lichtkwaliteit	Verspreidingsmodel	120	–
	Stedelijke luchtkwaliteit	200	–
Overige resultaten	Diverse beleidsprestaties	4 803	8 678
Totaal		46 687	95 166

Belangrijkste afwijkingen:

- De uitputting op het Reductieplan Overige Broeikasgassen viel hoger uit dan geraamd, ten dele als gevolg van een dubbele boeking in 2000. Zowel de toezegging van 2000, als de toezegging voor 2001 (f 4 mln) werden in 2000 geboekt.
- De kosten inzake de organisatie van de COP6-conferentie waren niet geraamd. Dekking vond plaats uit klimaatgelden (Reductieplan Overige Broeikasgassen).
- Ter ondersteuning van andere overheden in verband met de energie-vergunningverlening werd f 13 mln aan de afzonderlijke provincies toegezegd. Daarnaast werd f 2 mln aan het Inter Provinciaal Overleg ter beschikking gesteld. Een gedeelte van deze toezeggingen was voor latere jaren geraamd, besloten werd het bedrag ineens in 2000 toe te zeggen.

De prestaties en effecten kunnen naar de volgende operationele doelstellingen worden verdeeld.

Klimaatbeleid

De eerste verantwoording over het klimaatbeleid werd in het najaar van 2000 naar de Tweede Kamer verzonden. Voornaamste conclusie was dat de CO₂-emissie in 1999 onder het berekende toetsingsniveau voor 2010 lag in de sectoren industrie, handel, diensten en overheid en landbouw. In de overige sectoren (energie, consumenten en verkeer) was de CO₂-emissie in 1999 nog hoger dan het voor 2010 berekende niveau. Ook de emissies van de overige broeikasgassen waren in 1999 hoger dan het voor 2010 berekende niveau. De totale emissie van alle broeikasgassen te samen was in 1999 hoger dan het voor 2010 berekende niveau van de Uitvoeringsnota Klimaatbeleid Deel 1.

De uitvoering van het Programma Reductie Overige Broeikasgassen (ROB) verkeert volgens planning nog in de opbouwfase: momenteel zijn er dertien projecten gedefinieerd. Voor vrijwel ieder project is een werkgroep actief, waarin doelgroepen, overheid, bevoegd gezag en andere sleutelfiguren werken aan drie taken:

1. het verbeteren van de emissiecijfers, zodat ze voldoen aan de internationaal gestelde (en te stellen) eisen;
2. het (doen) genereren van (technologische) oplossingen;
3. het ontwikkelen van voorstellen voor beleid.

In 2000 is in veel werkgroepen voortgang geboekt in de eerste taak (nulmetingen, meetcampagnes, afspraken over boekhouding en rapportage, totaal in 2000 besteed verplichtingenbedrag f 3 mln). Van de Subsidieregeling ROB is het gehele budget ad f 7 mln besteed aan toekenning van negenentwintig subsidieprojecten die gespreid zijn over alle categorieën (fundamenteel onderzoek, haalbaarheidsstudies, ontwikkeling, demonstratie- & toepassingsprojecten en kennisoverdracht). Om de beleidsprestaties van het ROB te monitoren worden voorlopig twee kengetallen gehanteerd: uitvoeringsgericht onderzoek en monitoring (opdrachtenbudget) enerzijds en subsidies voor onderzoek, ontwikkelen en demonstratie anderzijds. Het kengetal «steun bij invoering van maatregelen» is voorlopig; zodra er besluiten genomen zijn over de implementatiefase zal dit kengetal verder ontwikkeld worden. De volgende tabel beoogt inzicht te geven in de financiële voortgang van het programma en wordt jaarlijks geactualiseerd.

Overzicht financiële voortgang van het ROB

Jaar	Onderzoek en monitoring	Subsidie-budget RD&D	Aantal subsidies verwacht	Werkelijk aantal ingediend	Aantal subsidies toegekend	Totaal toegekend bedrag	Gem. subsidie-perc.	Werkelijk gereaal. Subsidie-perc.	Steun bij invoering van maatreg.	Reeds gerealiseerde reductie (Mton CO ₂ -eq)
1999	2 886 325	500 000	1	10	10	2 047 076	50	50	n.v.t.	2,5
2000	5 582 023	7 000 000	50	43	29	7 000 000	60	47	n.v.t.	1,5
2001	4 000 000	7 000 000	65		50		60			
2002	3 000 000	11 000 000	65		50		55			
2003	2 000 000	10 000 000	50		35		50			
2004	1 000 000	7 000 000	40		25		40			
2005	1 000 000	7 000 000	40		25		40			

De post onderzoek en monitoring (opdrachten) is opgenomen om de volgende reden. Het ROB is een relatief jong werkterrein. Deelprojecten starten in de initiatieffase, waarin de overheid feitelijk de enige probleem-eigenaar is. Er is dan nog geen sprake van subsidies. De overheid verstrekt opdrachten tot uitvoering van activiteiten. In de ontwikkelingsfase van projecten wordt het probleem-eigenaarschap gedeeld met de betreffende doelgroepen, die dan wel subsidies gaan aanvragen. Als het ROB zich ontwikkelt volgens de verwachtingen, wordt in de komende jaren de behoefte aan opdrachten kleiner en die aan subsidiebudget groter. De verhouding tussen deze twee posten geeft dus aan of het programma zich in de gewenste richting ontwikkelt. In het jaar 2000 is het aantal aangevraagde subsidies (43) lager uitgevallen dan verwacht. Op 29 aanvragen is positief beschikt. Een aantal aanvragen is negatief beschikt op grond van budgetuitputting. Het gerealiseerde gemiddelde subsidiepercentage is lager uitgevallen dan verwacht. Dit is deels te verklaren uit het bereiken van het subsidieplafond, en deels uit kortingen op het toe te kennen subsidiepercentage (in gevallen waarin het project niet geheel aan alle criteria voldeed).

In de laatste kolom staat de gerealiseerde reductie. De cijfers in die kolom zijn cumulatief. Er is dus sprake van een daling in de gerealiseerde reductie. Deze is veroorzaakt doordat een reeds geïnstalleerde naverbrander (ter reductie van hfk-emissies bij de hcfk-productie) minder goed blijkt te werken dan eerder aangenomen (reductie op jaarbasis ongeveer 1 Mton minder). Het totale verschil is ten laste gebracht van het ROB. Inmiddels onderneemt het betreffende bedrijf stappen om situatie te verbeteren.

De 6e bijeenkomst van de Conference of Parties to the UN Climate Change Convention (CoP6) werd van 13 tot en met 25 november in Den Haag gehouden onder voorzitterschap van de minister van VROM. Doel van de bijeenkomst was de spelregels van het Kyoto-protocol overeen te komen, waardoor het protocol in werking zou kunnen treden door ratificatie door de partijen. Op de conferentie bleken de standpunten van met name de VS, Canada, Japan en Australië enerzijds en de Europese Unie anderzijds over onderwerpen die raken aan de milieu-integriteit van het Protocol dusdanig uiteen te lopen, dat niet tot overeenstemming kon worden gekomen. De zesde zitting van de Conferentie der Partijen is daarop geschorst. Thans wordt de mogelijkheid onderzocht de zitting in mei/juni 2001 te hervatten om het voorgenomen werk te kunnen afronden. De totale organisatiekosten van COP6 bedroegen ca. f 43,1 mln. De kosten betroffen o.a. het organiseren van huisvesting van ca. 10 000 personen,

transport, technische voorzieningen, perscentra alsmede diverse flankerende activiteiten. Voor het uitvoeren van de eerste (tussen) evaluatie van de effectiviteit van het in deel 1 van de Uitvoeringsnota Klimaatbeleid aangekondigde beleid, die in 2002 zal plaatsvinden, is een projectplan opgesteld.

In 2000 is een nieuwe communicatiestrategie ontwikkeld, die tot doel heeft om de betrokkenheid van het publiek bij Klimaatverandering te vergroten. Deze communicatiestrategie is vervolgens geïmplementeerd in de nieuwe publiekscampagne «Klimaatverandering, wat doen we er aan», die tijdens CoP 6 van start is gegaan. De kosten van de campagne voor DGM bedroegen f 1,5 mln.

In het kader van de Regeling Niet-Industriële Restwarmte Infrastructuur (NIRIS) werd gewerkt aan de uitvoering van de 1e tranche projecten. De tabel hierna geeft inzicht in de (financiële) voortgang van de projecten.

Uitvoering subsidieregeling Niet-Industriële Restwarmte Infrastructuur per 31 december 2000 (uitgaven in NLG1000)						
A Kost en -effectiviteit in gulden per ton vermeden CO ₂ uitstoot	B Aantal toegekende en daadwerkelijk gestarte projecten	C Raming totale hoeveelheid vermeden CO ₂ -uitstoot in tonnen per jaar	D Prognose uitgavenbeloop 2000 t/m december 2000	E Cumulatief werkelijk uitgaven-beloop t/m december 2000	F Voortgang project- uitvoering NIRIS per 31 december 2000	G Bijgestelde prognose cum. Uitgavenbeloop t/m juni 2001
0-10	1	48 825	1 500	0	0%	1 200
10-20	1	1 812	0	0	0%	0
20-30	5	280 148	1 200	970	81%	2 070
30-40	4	17 044	1 050	512	102%	712
40-50	3	37 556	1 750	0	0%	2 500
> 50	0	0	0	0	0%	0
Totaal	14	385 385	5 500	1 482	44%	6 482

De voortgang bleef achter op de prognose als gevolg van het feit dat een tweetal declaraties onvolledig werd ingediend, waardoor afhandeling in 2000 niet meer tot de mogelijkheden behoorde. Daarnaast diende één aanvrager uiteindelijk geen definitief subsidieverzoek in. In het Milieuprogramma 2001- 2004 (Tweede Kamer, 2000-2001, 27 404, nrs 1-2) is op bladzijden 181 en 182 nog een prestatietabel opgenomen met betrekking tot de NIRIS-regeling, waarin een overzicht wordt gegeven van aantallen woningen, oppervlaktes in de utiliteitsbouw en tuinbouw. Aangezien de gegevens in die tabel ongewijzigd zijn, wordt hier volstaan met een verwijzing naar het Milieuprogramma 2001-2004.

Er zijn afspraken gemaakt met IPO en VNG die er toe moeten leiden dat provincies en gemeenten het opnemen van energievoorschriften in de milieuvergunning gaan intensiveren. Hiervoor is in 2000 f 15 mln toegezegd aan de provincies en het Interprovinciaal Overleg voor de periode 2000-2004. Door gemeenten en provincies is voorts begonnen met het uitvoeren van werkplannen die op basis van de afspraken zijn gemaakt.

In het kader van het stimuleringsprogramma ter introductie van biomassa als duurzame energiedrager zijn geen subsidies toegekend. Reden hiervoor is dat de sector terughoudend is met betrekking tot nieuwe initiatieven in afwachting van het nieuwe emissiebeleid.

Verzuringsbeleid

De afgelopen jaar zijn forse reducties gerealiseerd in de emissies van zwaveldioxide (SO₂), een halvering t.o.v. 1990. Voor Ammoniak is de reductie berekend op slechts 28%, en ook de reductie bij NO_x blijft duidelijk achter bij de doelstellingen. In het NMP-4 wordt NO_x als een van de hardnekkige milieuproblemen aangemerkt. Vandaar dat sedert 1997 de beleidsinspanningen zijn gericht om bij de industrie te komen tot een systeem van NO_x emissiehandel (kostenverevening). In december 2000 is met de NO_x-industrie overeenstemming bereikt over de invoering van NO_x emissiehandel in 2003, de daarbij behorende taakstelling voor 2010 en de prestatienormen behorend bij het realiseren van die taakstelling.

In 2000 is het project herijking nationale verzuringsdoelstelling ten behoeve van het NMP-4 geformuleerd. Het project moet een consistente set van milieukwaliteits- en emissie-doelstellingen voor de periode tot en met 2020/2030 opleveren. Tevens wordt beoogd om voor de periode tot 2010 taakstellingen voor de doelgroepen te formuleren en voor de lange termijn milieukwaliteitsniveaus. De doelgroepen zijn door middel van twee workshops (Baarn en Amsterdam) geïnformeerd over de voortgang als aanloop tot het formuleren van taakstellingen per doelgroep.

Na publicatie van het NMP-4 wordt de ratificatieprocedure van multi-effect/multi-pollutant protocol (UN/ECE-kader) gestart (doorlooptijd 1 à 1,5 jaar). Over de EU-richtlijn Emissieplafonds waarin voor 2010 de nationale plafonds worden vastgelegd, die naar verwachting begin 2001 wordt vastgesteld, ligt sinds eind 2000 het gemeenschappelijk standpunt van de Milieuraad bij het Europees Parlement.

Evenals in voorgaande jaren is in het kader van stimulering van milieu-gerichte technologie een programma Reductie Luchtemissie bedrijven gepubliceerd (Staatscourant nr. 50, d.d. 10 maart 2000). Van het gepubliceerde budget ad f 8 mln werd uiteindelijk voor f 5,3 mln aan subsidies verstrekt. De belangstelling voor NO_x-nageschakelde technieken bleef achter bij de verwachting.

Over de concept AMvB inzake de EU-richtlijn m.b.t. vluchtige organische oplosmiddelen (VOS) heeft de Raad van State advies uitgebracht; Het uitvoeren van een analyse naar reductie-opties voor 2010 is afgerond en in het verlengde daarvan is een onderzoek naar nieuwe beleids-instrumenten voor VOS vrijwel afgerond.

Er zijn in 2000 drie Nederlandse best available techniques (BAT)-documenten tot stand gekomen: een BAT-document inzake de productie van salpeterzuur; een BAT-document voor de bulk organische chemische industrie; en een BAT-document m.b.t. afgasbehandeling.

Luchtkwaliteitsbeleid

In 2000 is de AMvB ter implementatie van de eerste EU-dochterrichtlijn luchtkwaliteit aan de Raad van State voor advies gestuurd. In de Nota Luchtkwaliteit, die naar verwachting medio 2001 aan de Kamer wordt aangeboden, zullen de strategische hoofdlijnen geschetst moeten worden.

Het onderzoeksprogramma aangaande fijn stof, dat de kennisbasis moet leveren voor de Nederlandse opstelling in de EU-evaluatie in 2002/2003, is in 2000 van start gegaan en zal naar verwachting belangrijke aangrijpings-

punten kunnen opleveren voor meer gericht en effectief bestrijdingsbeleid. De evaluatie en een bestrijdingsprogramma zijn belangrijk omdat de geldende grenswaarden voor fijn stof voor Nederland voornamelijk onhaalbaar zijn. Wat betreft het secundair aerosol (dit betreft zowel organische als niet-organische componenten) zal het gaan draaien om een goed samenspel met het verzuringsbeleid t.a.v. NO_x, SO₂, NH₃ en VOS.

Resultaten evaluatie-onderzoek

In 2000 heeft een evaluatie plaatsgevonden van het in de jaren 1995–1999 uitgevoerde project Perspectief. In het kader daarvan is een nameting uitgevoerd en hebben een consultatieronde, alsmede 2 workshops en een symposium plaatsgevonden. Daarin hebben deskundigen vanuit onderzoek en praktijk zich uitgesproken over de mogelijkheden van opschaling van de resultaten van het project Perspectief.

Verdeling klimaatgelden

De verdeling van de middelen bij VROM (uitgavenbudgetten, in NLG 1 mln)				
VROM	totaal beschikbaar	verwachte betalingen in 2000	realisatie betalingen in 2000	programma eindigt in het jaar
NIRIS 1	120,7	15,0	1,5	2011
Innov. Techn. Rijkshuisvesting	12,5	0,0	0,2	2004
NIRIS 2 (Aanv. Post)	75,0	0,0	0,0	2011
Waterstof/CO ₂ -opslag	30,0	5,0	0,0	2003
Schone energiedragers (verkennende fase) (Aanv. Post)	4,0	1,5	2,3	2001
Schone energiedragers (vervolgfase) (Aanv. Post)	31,0	1,0	0,0	2008
Commissie Verhandelbare Emissierechten	5,0	0,0	0,0	2008
Energie-etikettering	5,0	2,0	0,0	2001
Reductieplan Overige Broeikasgassen (realisatie exclusief kosten COP6)	285,0	6,0	4,1	2009
Clean Development Mechanism	500,0	0,0	0,0	2003
Ondersteuning Vergunningverleners (Wm)	20,0	4,0	0,0	2004
Communicatie Klimaatbeleid (Ecoteams)	15,0	2,0	2,0	2005
NOP I + II (via min. VWS/RIVM)		45,1	n.v.t.	2003
Totaal	1 148,3	36,5	10,1	

- De kasbetalingen op de NIRIS-1 regeling bleven sterk achter bij de verwachting. De inschatting van de te betalen voorschotten bleek hoger te liggen dan de daadwerkelijke verzoeken tot voorschot van gesubsidieerden.
- De voortgang van het waterstof/CO₂-project loopt achter bij de verwachting. Aanvankelijk was geraamd het project in 2000 openbaar aan te besteden via een tender. Dit is niet gelukt. Wel is een plan van aanpak opgesteld dat de basis vormt voor een tender in 2001, en dan vermoedelijk via een regeling van Economische Zaken.
- De vertraging in het opstarten van de energie-etikettering werkte door in het kasverloop. Van de geraamde f 2 mln in 2000 werd niets betaald en wordt dit doorgeschoven naar 2001.
Voor de ondersteuning vergunningverleners was een voorschotbetaling van f 4 mln geraamd. Dit voorschot kon op de valreep niet meer worden betaald in 2000. Ook deze betaling werd doorgeschoven naar 2001.

Overzicht voornaamste beleidsprestaties en (verplichtingen)budget per operationeel resultaatgebied:			
Resultaatgebied :	Beleidsprestatie 2000:	Begroting 2000 (in NLG1000)	Realisatie 2000 (in NLG1000)
Uitvoeren nota Voertuigtechniek:	6 000 vrachtauto's met EURO-III norm	47 066	0
	150 schone stads- en streekbussen	563	0
	Demonstratieprojecten	10 000	8 000
	Uitvoeringskosten	1 000	1 250
Handhaving en monitoring van emissie- en geluidnormen	Steekproefcontroleprogramma's voor vracht- en personenauto's	4 000	0
Sanering verkeerslawaaï	Verkeersmaatregelen	2 258	152 141
Sanering industrielawaai	Oplossen knelpunten industrielawaai	18 500	0
Realiseren MIG uitgangspunten	Voortzetting MIG	500	833
Overige resultaten	Diverse beleidsprestaties	266	8 413
Totaal		84 153	170 637

Toelichting:

In het kader van de gemaakte afspraken tussen het ministerie van VROM en het ministerie van Financiën is de stimulering van schone vrachtwagens geregeld door vrachtwagens als bedrijfsmiddelen op de VAMIL-lijst te plaatsen. Om de hierdoor lagere fiscale opbrengst voor de schatkist te compenseren zijn er budgetten van ca. f 47,5 mln afgeboekt (subsidie-middelen Euro III Vamil).

Modernisering Instrumentarium Geluidbeleid (MIG)

In 2000 is aan de hand van de uitgangspunten van de nota MIG en de wensen van de Tweede Kamer een nieuw stelsel opgebouwd en zijn er vele details van het stelsel uitgewerkt. Fundamentele verschillen van inzicht van de betrokken partijen over de uitwerking van het stelsel, en discussies over de invulling van de twee moties van de Tweede Kamer, hebben tot een aanzienlijke vertraging geleid. Eind 2000 is het wetsvoorstel MIG in eerste concept gereed gekomen. Naar verwachting zal het wetsvoorstel (gegeven een spoedige afhandeling van het wetsvoorstel in het kabinet) voor de zomer van 2001 voor advies aan de Raad van State worden aangeboden. Aanbieding aan de Tweede Kamer zal dan waarschijnlijk in het voorjaar van 2002 kunnen plaatsvinden.

EU-richtlijn omgevingslawaaï

In de tweede helft van 2000 heeft binnen de Milieuraad van de EU eerste besluitvorming plaatsgevonden over een richtlijn omgevingslawaaï, die naar verwachting voor eind 2003 zal moeten worden geïmplementeerd in onze nationale wetgeving.

Saneringsoperaties Industrielawaai en verkeerslawaaï

De aangekondigde oplossing van de saneringskosten voor de zeer complexe industrieterreinen (knelpunten) heeft niet plaatsgevonden in 2000 omdat de ingediende (gebundelde en voorlopige) claim nader moet worden bestudeerd. Afhankelijk van de hoogte van de definitieve claim

kan, mede in relatie tot de uitgaven voor de minder complexe terreinen, de saneringsoperatie verder worden afgerond.

De aangekondigde afbouw van de bijdragen als gevolg van de voorgenomen bezuiniging voor afscherpende maatregelen en verkeersmaatregelen is niet doorgegaan. De oorspronkelijke budgetten zijn geheel hersteld en er is daar bovenop in 2000 een zware inspanning gedaan om een versnelling te bewerkstelligen. Los van de in het ISV opgenomen subsidie op jaarbasis van f 60 mln voor gevelisolatie is er in 2000 voor in totaal f 150 mln toegezegd voor subsidies bij afscherpende maatregelen en verkeersmaatregelen en is er voor f 74,7 mln op kasbasis betaald. Hierdoor is een kasoverschrijding van f 8,3 mln gerealiseerd. De met ingang van 2000 verkregen extra middelen voor compensatie economische groei en milieudruk zijn voor een deel ingezet voor de geluidsanering.

De uitvoeringskosten van Bureau Sanering Verkeerslawaaï (Meurs) en projectbureau Sanering Industrielawaaï (Sight) bedroegen in 2000 respectievelijk f 4 020 000 en f 400 000.

Prestatiegegevens sanering verkeerslawaaï

Het overzicht «prestatiegegevens sanering verkeerslawaaï» is in een meer beknopte vorm gegoten dan eerst in de begroting 2000 is weergegeven.

Prestatiegegevens sanering verkeerslawaaï 2000								
	Verkeersmaatregelen		Afscherming weg		Afscherming rail		Totaal	
	uitvoering subsidie	aantal woningen	uitvoering subsidie	aantal woningen	uitvoering subsidie	aantal woningen	uitvoering subsidie	aantal woningen
In voorbereiding genomen:								
– in 2000	5 329 000	975	18 471 450	2 333	15 279 050	701	39 079 500	4 000
– tot 2000	–	–	19 909 320	1 636	18 612 000	1 634	38 521 320	3 270
Totaal in voorbereiding 2000	5 329 000	975	38 380 770	3 969	33 891 050	2 335	77 600 820	7 270
In uitvoering:								
– in 2000	7 615 000	1 124	87 629 888	6 867	19 895 388	1 585	115 140 276	9 576
– tot 2000	26 471 417	7 212	102 503 207	6 491	15 835 268	1 132	144 809 892	14 835
Totaal in uitvoering 2000	34 086 417	8 336	190 133 095	13 358	35 730 656	2 717	259 950 168	24 411
Afgehandeld	3 745 015	1 024	20 567 039	1 447	3 025 108	100	27 337 162	2 572
Totaal in voorbereiding en uitvoering	39 415 417	9 311	228 513 865	17 327	69 621 706	5 052	337 550 988	31 681

Realisatie beleidsdoelstellingen

Bronbeleid in samenhang met mobiliteitsbeleid:

Onder dit kopje werden in de begroting twee kwantitatieve doelstellingen voor 2010 vermeld, respectievelijk voor CO₂ wegverkeer en NO_x verkeer incl. binnenvaart. Beide doelstellingen bestaan feitelijk niet meer. In het Nationaal Verkeer en Vervoer Plan (NVVP) is geen nieuwe doelstelling voor CO₂ geformuleerd. Het CO₂-beleid voor het wegverkeer is op dit

moment gericht op uitvoering van de maatregelen uit deel 1 van de Uitvoeringsnota Klimaatbeleid. In het NVVP is wel een nieuwe doelstelling vastgelegd voor NO_x. Voor 2010 is dat 150 kiloton voor het verkeer in totaal, d.w.z. wegverkeer, spoorverkeer, binnenvaart en overige mobiele bronnen.

Bronbeleid in samenhang met klimaat, verzuring en mobiliteit

Voortzetting bronbeleid wegverkeer via de EU: de emissie-richtlijnen voor personenauto's, bestelauto's en vrachtauto's en de richtlijn brandstofkwaliteit zijn in 2000 geïmplementeerd.

Het voor 2000 nagestreefde aantal (6000) vrachtwagens met een Euro-III motor, waarvoor een beroep op de VAMIL-regeling wordt gedaan is niet gehaald; per eind oktober waren er volgens opgave van het RDW slechts rond de 500 Euro III-vrachtwagens gekentekend. Er zal onderzocht worden wat de oorzaken zijn van deze tegenvallende prestaties.

Het voor 2000 nagestreefde aantal (150) aangeschafte stads- en streekbussen met een LPG- of aardgasmotor is niet gehaald. De animo bij de vervoerbedrijven om op gas te rijden is sterk afgenomen. Getracht wordt om via het spoor van het stellen van milieu-eisen bij de aanbesteding van het openbaar vervoer de komende jaren alsnog de toepassing van gasvormige brandstoffen of andere minder vervuilende aandrijftechnieken te bevorderen.

Na een verlenging van de termijn voor het indienen van voorstellen is het verwachte aantal zinvolle aanvragen (15 stuks) onder het programma Grootschalige demonstratieprojecten mobiele bronnen in ruime mate gerealiseerd. Er zijn 25 aanvragen om een bijdrage ontvangen. Uiteindelijk is een 17-tal toegekend. Het totaal van de bijdragen bedroeg f 8 mln aan verplichtingen.

In de steekproefcontroleprogramma's zijn de nagestreefde aantallen (130) personenauto's en vrachtwagens (30) getest. Voor de vrachtwagens is in het jaar 2000 geen meerjarige vervolgoopdracht verstrekt, omdat de wijziging van de meetmethode van de typekeuring betekent dat het steekproefcontroleprogramma vanaf ongeveer eind 2001 niet meer op dezelfde wijze kan worden uitgevoerd. Voor het vinden van een alternatieve aanpak is meer tijd nodig, zodat eerst in 2001 een meerjarige vervolgoopdracht kan worden overwogen. In plaats van een meerjarige nieuwe opdracht is daarom de lopende opdracht aangevuld, opdat de voortgang van het programma niet in gevaar komt.

Het Besluit etikettering energieverbruik personenauto's is begin november in het Staatsblad jaargang 2000, nr. 475 gepubliceerd. De differentiatie van de Belasting voor Personenauto's en Motorrijwielen (BPM) naar CO₂-uitstoot, zoals aangekondigd in de Uitvoeringsnota Klimaatbeleid, is in verband met een studie naar de effectiviteit van deze maatregel en enkele alternatieve maatregelen uitgesteld.

05.16.05 Bodemsanering Vinex

De onderschijding van ca. f 20 mln op de uitgaven heeft een tweetal oorzaken. Eén oorzaak ligt bij de vertraging van de uitvoering van sanering in VINEX-gebieden. De andere oorzaak betreft de voor-

financiering van FES/VINEX-kosten door diverse budgethouders, al dan niet ten laste van het Wbb-budget, waardoor de declaratie hiervan is uitgesteld.

Mede naar aanleiding van een verzoek tot bevoorschotting van FES-middelen van de provincie Noord-Holland in het jaar 2000, t.b.v. via de Wbb tot en met 1999 voorgefinancierde kosten ad f 13 mln op VINEX locaties, is door VROM op 21 november 2000 een brief naar alle provincies en de 4 grote steden gezonden. De brief had als doel het in beeld brengen van de landelijke omvang aan voorfinancieringen via de Wbb van kosten op VINEX-locaties t/m 1999. Uitkomst is dat bij 4 van de 12 provincies voorfinanciering is vastgesteld; in totaal bleek de omvang uit te komen op ca f 17 mln. Daarmee werd duidelijk dat de financiële omvang van de voorfinanciering t/m 1999 zich met name concentreert op de provincie Noord-Holland.

In overleg met de accountantsdienst is besloten om bij de vaststelling van de jaarverantwoording 1998 van de provincie NH (die in 2000 heeft plaatsgevonden) een correctie ad f 6 mln door te voeren i.v.m. de voorfinancieringen van FES/VINEX-uitgaven (de vaststelling van de jaarverantwoording 1999 vindt plaats in 2001). Bovendien wordt aan alle provincies en 4 grote steden opnieuw schriftelijk kenbaar gemaakt dat in 2001 alle voorfinancieringen t/m 2000 van kosten op VINEX-locaties bij het FES moeten worden gedeclareerd, opdat in de jaarverantwoording 2000 geen sprake meer zal zijn van voorfinancieringen via het Wbb-budget. Daarmee ontstaat ook een zuiverder beeld van de budgettaire situatie van de budgethouder, welke voor de in 2001 geplande overgang naar een meerjarenfinanciering ook nodig is.

Verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)								
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Verschil 2000	
Verplichtingen:								
16.01 Bodem	457 356	481 775	663 816	210 692	318 515	317 027	+ 1 488	
16.02 Drinkwater, Water, Landbouw	971	716	1 040	677	921	14 649	- 13 728	
16.03 Lucht en Energie	18 410	12 542	156 014	17 240	95 166	46 687	+ 48 479	
16.04 Geluid en Verkeer	129 948	118 653	139 004	136 740	170 637	84 153	+ 86 484	
16.05 Bodemsanering VINEX	0	0	0	0	0	0	0	
Totaal	606 685	613 686	959 874	365 349	585 239	46 2 516	+ 122 723	
Uitgaven:								
16.01 Bodem	356 934	379 830	438 315	364 520	366 901	436 341	- 69 440	
16.02 Drinkwater, Water, Landbouw	9 215	694	260	1 013	708	14 045	- 13 337	
16.03 Lucht en Energie	14 461	13 825	7 989	11 064	46 064	36 273	+ 9 791	
16.04 Geluid en Verkeer	125 864	110 612	117 641	130 773	157 250	159 303	- 2 053	
16.05 Bodemsanering VINEX	7 602	6 894	32 747	79 027	28 237	48 000	- 19 763	
Totaal	514 076	511 855	596 952	586 397	599 160	69 3 962	- 94 802	

Zie voor een toelichting op de tabel de hiervoor bij de prestaties opgenomen informatie.

05.17 Kettenbeheer en milieuzorg

05.17.01 Afvalstoffen

Realisatie beleidsdoelstelling

Het afvalstoffenbeleid is gericht op minder afval en lekvrij verwijderen, door te:

- voorkomen dat afvalstoffen ontstaan;
- bevorderen dat onvermijdbare afvalstoffen zoveel mogelijk worden hergebruikt;
- bevorderen dat de verwijdering van niet te hergebruiken afvalstoffen plaatsvindt met een aanvaardbaar risico voor het milieu, met prioriteit voor verbranding met energierugwinning.

Hieronder worden de verschillende resultaten weergegeven en toegelicht.

Voor afvalstoffen* gelden de volgende doelstellingen (NMP3):				
Afval	Realisatie 1996	1999	Doel 2000	Doel 2010
Maximaal aanbod in Mton	51	55	51	56
Hergebruik in Mton	38	43	41	45
Verbranden in Mton	5	7	6	9
Storten in Mton	8	5	4	2

* exclusief verontreinigde grond, lozen van fosforzuurgips, baggerspecie, radioactief afval en mest

Toelichting:

Samenhangend met de economische groei neemt ook het afvalaanbod toe. Intensivering van preventie en hergebruik wordt vanaf 2001 voortgezet met extra financiële middelen voor stimulering van preventie en gescheiden inzameling. Het effect van de verhoging van de stortbelasting vanaf 1 januari 2000 is nog niet zichtbaar. De realisatiecijfers voor het jaar 2000 komen medio 2001 beschikbaar bij het verschijnen van de milieubalans van het RIVM.

Resultaten evaluatie-onderzoek

Evaluatie heeft plaatsgevonden van het Programma Gescheiden Inzameling Huishoudelijk Afval (1995–1997). Conclusies waren onder meer dat de doelstellingen niet worden gehaald en dat een zogenaamde meest geëigende methode niet bestaat, maatwerk is vereist. De resultaten hebben onder meer geleid tot het toekennen van extra financiële middelen van structureel f 15 mln. In overleg met de betrokken partners is het Convenant Verpakkingen geëvalueerd. De evaluatie en het advies van de Commissie Verpakkingen zijn op 26 april 2000 aan de Tweede Kamer aangeboden.

Houding en gedrag van bedrijven t.a.v. preventie:			
Omschrijving	Realisatie 1995	Realisatie 1999	Doel 2000
Non-interesse fase	20%	17%	5%
Interesse fase	32%	5%	35%
Initiatie- en implementa- tiefase	40%	63%	40%
Routinizing fase	8%	15%	20%

Toelichting:

In het kader van het programma Schoner Producteren is in 1999 houding en gedrag van bedrijven ten aanzien van preventie opnieuw in beeld gebracht. De gemeten resultaten laten zien dat het aandeel bedrijven dat serieus werk van preventie maakt, flink is gestegen. De cijfers voor het jaar 2000 zijn nog niet beschikbaar omdat het onderzoek rondom de houding en gedrag ten aanzien van preventie pas in april 2001 wordt afgerond.

Beoogde inzameling bij huishoudens (programma gescheiden inzameling bij huishoudens):			
Soort afval	Doel 2000	Realisatie 1998	Realisatie 1999
Oud papier en karton	85%	52%	51%
Glas	90%	74%	73%
Textiel	50%	30%	26%
Groente-, fruit- en tuinafval	60%	55%	54%

Toelichting:

De doelstellingen blijven iets achter. Dit is voor het AOO (Afval Overleg Orgaan) reden geweest een programma voor de intensivering van de gescheiden inzameling van afvalstoffen bij huishoudens op te zetten. De uitvoering van dit programma zal financieel worden ondersteund met een deel van het geld dat met ingang van 2001 beschikbaar is om de extra milieudruk die optreedt als gevolg van de grote economische groei, te niet te doen. De cijfers voor 2000 zijn nog niet beschikbaar omdat het onderzoek naar de intensivering van de gescheiden inzameling van afvalstoffen pas medio 2001 wordt afgerond.

Beoogde resultaten bij het beheer van verpakkingen (convenant verpakkingen):			
Soort afval	Doel 2000	Realisatie 1998	Realisatie 1999
Oud papier en karton	70%	70%	70%
Glas	100%	85%	91%
Kunststof	50-60%	14%	17%
Metaal	100%	79%	77%

Toelichting:

Zoals de Commissie Verpakkingen in haar jaarverslag over 1999 aangeeft, lijken de doelstellingen van het Convenant Verpakkingen binnen bereik. De cijfers voor het jaar 2000 zijn bij het verschijnen van het jaarverslag van de Commissie Verpakkingen, in oktober 2001, pas beschikbaar.

Kengetallen in-, uit- en doorvoer van afvalstoffen (EVOA-regeling) (bedragen in NLG1):					
Omschrijving/benaming	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Aantal afgehandelde EVOA-kennisgevingen	1 417	1 544	1 767	1 600	+ 167
	ca.				
Aantal transport meldingen	100 000	120 000	175 748	140 000	+ 35 748
Totale kosten per jaar *	2 660 910	3 023 799	3 465 497	3 000 000	+ 465 497
Kostprijs afgehandel de EVOA-kenni sgevingen	1 878	1 958	1 961	1 875	+ 86

* inclusief BTW en exclusief personeelskosten bij Milieubeheer

Toelichting:

De stijging van het aantal kennisgevingen en het aantal transport-meldingen hangt samen met de verschuiving van de afvalverwerking van nationaal niveau naar vooral Europees niveau.

Niet-gevaarlijke afvalstoffen:		
Afvalstroom	Doelstellingen kwantitatief	Mate waarin doelstellingen al gerealiseerd zijn/ worden
Verpakkingen	• Hoeveelheid te storten en te verbranden verpakkingen: max: 940 kton/jr in 2001 • Hergebruik > 65% in 2001 • Preventie: stijging afvalaanbod – 10% t.o.v. stijging BBP in de periode 1986–2001	In 1999 is een percentage hergebruik van 63% gerealiseerd. De cijfers voor 2000 komen in november 2001 beschikbaar. De hoeveelheid gestort en verbrand convenant vastgestelde ondergrens van 10%
Autobanden	> 60% producthergebruik > 20% materiaalhergebruik	De voor deze stroom beschikbare globale informatie van Autorecycling Nederland en de Stichting Band en Milieu laat zien dat met name het percentage hergebruik niet gehaald zal worden. Dit is mede een reden om de regelgeving ten aanzien van banden te wijzigen
Autowrakken	• % hergebruik in 2000; • op termijn 95% recovery: waarvan 85% hergebruik	Blijkens het jaarverslag van Auto Recycling Nederland
Bouwensloopafval	• % hergebruik • voldoen aan kwaliteitseisen voor bouwstoffen • restconcentratienorm asbest	De beschikbare monitoringcijfers over de afgelopen hergebruikspercentage van 90% is gehaald. aan de kwaliteitseisen van het bouwstoffenbesluit en de re concentratienorm voor asbest, het hergebruik substantieel zal teruglopen.
Wit- en bruingoed	Afhankelijk van categorie: 45–75% hergebruik	Gerealiseerd is een hergebruikspercentage van 45–90%.
GFT-afval	60% van het in huishoudelijk afval aanwezige GFT-afval	In 1998 is circa 55% van het GFT afval ingezameld. Voorlopige cijfers over 1999 laten zien dat de hoeveelheid ingezameld GFT afval stabiel blijft/licht daalt; dit betekent dat het inzamelpercentage licht daalt
AVI-reststoffen	100% hergebruik bodemas kwaliteitsverbetering tot N2-kwaliteit >30% hergebruik AVI-vliegas	Bodemas wordt volledig afgezet als bouwstof; Het percentage hergebruik van vliegas wordt gemiddeld gezien gerealiseerd. De kwaliteitsverbetering van bodemas tot N2 kwaliteit is nog niet gerealiseerd.
Land & tuinbouwfo- lies	70% hergebruik	Tussen 1996 en 1998 bedroeg het hergebruik ongeveer 55%. Op basis van informatie van de Stichting Folined en andere bronnen wordt geraamd dat dit percentage vanaf 1999 80% of meer is.

Toelichting:

Zoals uit het overzicht blijkt is niet voor alle afvalstromen gedetailleerde recente informatie beschikbaar. Enerzijds duurt het voor de meeste afvalstromen 1 tot 2 jaar voordat de monitoringscijfers beschikbaar zijn. Daarnaast wordt niet alle afvalstoffen systematisch jaarlijks gemonitord. Om die reden is in een aantal gevallen gebruik gemaakt van bij derden beschikbare informatie en meer kwalitatieve gegevens. De gegevens ten aanzien van papier zijn weergegeven in de tabel inzake Convenant Verpakkingen.

Overzicht voornaamste beleidsprestaties en (verplichtingen)budget per operationeel resultaatgebied:			
Resultaatgebied:	Beleidsprestatie 2000:	Vpl.budget 2000 (in NLG1000)	Realisatie 2000 (in NLG1000)
Algemeen afvalstoffen beleid	Coördinatie door Afval Overleg Orgaan	3 560	3 994
	Internationale coördinatie	190	152
Preventie, inzameling, verwerking en afzet van afvalstoffen	Voorbereiden en uitvoeren regelingen, instrumenten en lange termijn strategie Technologie-subsidies (T2000)	1 820	2 100
		4 000	2 435
Gevaarlijke afvalstoffen	Uitvoering Europese verordening overbrenging van afvalstoffen en uitvoering Wet Milieubeheer: 60 verklaringen van geen bedenkingen/inzamelingvergunningen afgewerkte olie en 1 767 afgehandelde EVOA-kennisgevingen	4 200	27 694
Niet-gevaarlijke afvalstoffen	Uitvoering Convenant Verpakkingen Afhandeling van 150 mededelingen i.v.m. het Besluit wit- en bruingoed, land- en tuinbouwfolies en verpakkingen en verzoeken om algemeen verbindend-verklaring Ramelerveld	100	97
		1 000	0
		0	3 057
Overige resultaten	Diverse beleidsprestaties	1 090	229
Totaal		15 960	39 758

Toelichting:

Er is hier sprake van een aanzienlijke overschrijding ten opzichte van het aanvankelijk toegekende budget. Redenen voor deze overschrijding zijn gelegen in:

- Extra taken die moeten worden uitgevoerd door het Afval Overleg Orgaan in verband met het opstellen van het Landelijk Afvalbeheersplan (LAP).
- Door de afbouw van het technologieprogramma T2000 zijn er minder gelden toegewezen dan geraamd.
- De aanbesteding van de EG-verordening Overbrenging Afvalstoffen (EVOA) werkzaamheden is hoger uitgevallen. In de eerste plaats moet men er rekening mee houden dat de opdracht niet voor 1 jaar maar voor 3 jaren wordt verstrekt, in 2000 voor de periode 2001–2003. Verder zijn de werkzaamheden uitgebreid met het uitvoeren van analyses (veelal voor handhavingsacties), die vroeger niet in deze taken waren opgenomen. Zoals reeds eerder aangegeven wordt meer afval op Europees niveau verwerkt. Dit brengt meer uit te voeren werkzaamheden met zich mee.
- Veel zaken die verband houden met de uitvoering van de EVOA-werkzaamheden hebben eveneens een sterke stijging ondergaan. Hierbij valt te denken aan kostbare terughaalverzoeken, meer inzet van de Landsadvocaat, meer publicaties. Verder is onder meer de problematiek van de beoogde, maar later geschrapte stortplaats Ramelerveld opgelost.

05.17.02 Industrie en Consumentenbeleid

Realisatie beleidsdoelstellingen

Dit beleidsterrein is gericht op het bevorderen van duurzame productie- en consumptiepatronen, gebaseerd op de principes van integraal ketenbeheer. Ontwikkeling en uitvoering van dit beleid geschiedt door

zoveel mogelijk gebruik te maken van het probleemoplossend en zelfregulerend vermogen van producenten en consumenten.

Prestaties en effecten 2000

Industriebeleid

Circa 190 inrichtingen zijn inmiddels toegetreden tot het convenant Benchmarking energie-efficiency. Doel van het convenant is de energie-intensieve industrie tot de wereldtop voor wat betreft energie-efficiency te laten behoren. Uitvoering van het convenant ligt op schema. De voor het flankerend beleid in het kader van het NMP-3 voor de provincies gereserveerde gelden zijn in 2000 toegezegd.

In gezamenlijk overleg tussen bedrijven en overheden is nu een systeem ontwikkeld waarmee invulling kan worden gegeven aan het verhandelen van NO_x emissies, en daarmee zijn de voorwaarden gecreëerd om kosteneffectieve emissiereducties bij de verschillende bedrijfstakken te realiseren. In een rapport van november 2000, ten behoeve van de stuurgroep NO_x, zijn de hoofdlijnen van het systeem van emissiehandel beschreven. Eind 2000 is ook duidelijkheid verkregen over de hoogte van de reductie-taakstelling voor 2010, en is met de industrie overeenstemming bereikt over de prestatienormen die in het systeem van emissiehandel gehanteerd gaan worden om de taakstelling in 2010 te realiseren. Voorts is het afgelopen jaar goede vooruitgang geboekt over de systematiek waarlangs de bedrijven in het kader van emissiehandel de emissies dienen te monitoren en te rapporteren. Tenslotte hebben met verschillende partijen gesprekken plaatsgevonden om een handelsplatform op te zetten. Hierbij wordt als algemeen uitgangspunt gehanteerd dat het in eerste instantie de verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven is om voor een goede organisatie van de handel in emissies zorg te dragen. Vanuit de overheid zal de nodige ondersteuning worden gegeven om invulling aan die eigen verantwoordelijkheid te geven.

Over het algemeen kan worden gesteld dat voor de meeste milieuthema's de doelen met betrekking tot 2000 zijn gehaald. Er is een belangrijke uitzondering op dit positieve beeld en dat is de emissie van NO_x. De emissiereductie van NO_x blijft voor de industrie als totaal achter bij de Integrale Milieutaakstelling zoals vastgelegd in de verschillende convenanten. Om de bestrijding van NO_x-emissies van stationaire bronnen vorm te geven wordt momenteel gewerkt aan het instrument kostenverevening-NO_x, waarmee op een kosteneffectieve wijze reducties behaald kunnen worden.

Binnen het doelgroepenbeleid industrie zijn in 2000 de laatste twee convenanten met de bedrijfstakken vleesindustrie en de rubber- en kunststofindustrie afgerond. De nadruk die dit jaar is gelegd op het tijdig en volledig indienen en valideren van milieujaarverslagen heeft tot een aanzienlijke verbetering van de rapportages geleid.

In 2000 is met bedrijfsleven en milieubeweging verder overlegd over duurzaam ondernemen. Dit zal resulteren in een paragraaf over duurzaam ondernemen in het NMP-4. Het draagvlak voor duurzaam ondernemen is daarmee verder toegenomen. Ten behoeve van het ontwikkelen van indicatoren is onderzoek verricht maar is nog geen overeenstemming bereikt over de toepasbaarheid daarvan.

Met het beleidsonderdeel Schoner Producereen wordt via integrale subsidieregelingen het midden- en kleinbedrijf gestimuleerd milieumaatregelen te nemen. Het betreft:

- voorlichting en doorlichting via intermediairs
- energie en milieuadviezen Schoner ProducereenHet budget voor beide regelingen werd geheel uitgeput.

Producten- en Consumentenbeleid

In 2000 is voor Productgerichte Milieuzorg met 50 subsidie-aanvragen en de ondersteuning van 24 goedgekeurde projecten de operationele doelstelling van 50 aanvragen en 20–25 te ondersteunen projecten nagenoeg gehaald. Het gepubliceerde subsidiebudget van f 2,5 mln werd volledig benut. Ten opzichte van de voorafgaande jaren is het aanvragersveld verbreed. Het aantal subsidieaanvragen is gestabiliseerd. De stimuleringsregeling voor productgerichte milieuzorg is in 2000 vooral gericht geweest op branchegerichte projecten, die de basis zullen vormen voor vervolgstappen op individueel bedrijfsniveau. Belangrijk is de voortgang die is geboekt bij het, in samenspel met het georganiseerde bedrijfsleven, opzetten van een implementatietraject van productgerichte milieuzorg.

In 2000 bereikte resultaten:

- strategische notitie «Toelichting bij doelen en inspanningen netwerk»;
- een tekst voor het Milieuprogramma, waarin de provincies als aanvulling op de nationale aanpak gevraagd wordt PMZ aan te sluiten bij het eigen preventiebeleid en om een regionale invulling te geven aan de stimulering van PMZ onder bedrijven;
- een nieuwe subsidieregeling PMZ.

In 2000 zijn betreffende duurzaam inkopen door overheden 12 praktische informatiepakketten over milieuaspecten bij aanschaffingen beschikbaar gekomen op Internet. De informatie is vrij toegankelijk zowel voor overheidsinkopers, als voor andere geïnteresseerden. Hiermee is de beleidsdoelstelling van 12 milieuspecificaties gehaald.

Het aantal bezoekers op de website was in de zomer 700. Naar verwachting zal de doelstelling van 1000 bezoekers per maand in de loop van 2001 gehaald worden. Het voorgenomen communicatieplan is ten uitvoer gebracht. Alle overheidsinstellingen in Nederland zijn in 2000 benaderd en uitgenodigd op een van de 13 regionale bijeenkomsten van Duurzaam Inkopen. Circa 350 personen van verschillende overheidsinstellingen hebben deelgenomen aan deze voorlichtingsbijeenkomsten. In december is een inkoopersbijeenkomst georganiseerd. Inmiddels hebben ruim 63 rijks- en andere overheidsinstellingen zich aangesloten bij het programma Duurzaam inkopen, dat tot doel heeft het milieu nadrukkelijk mee te laten wegen bij aankoopbeslissingen. De kern van dit programma is in de loop van 2000 gewijzigd van het opkrikken van het aantal deelnemers in het betrekken van overheden met het grootste inkoopvolume. Duurzaam inkopen blijft zeker niet beperkt tot een activiteit van de overheid. In 2000 is een vooronderzoek uitgevoerd naar duurzaam inkopen in de business tot business-sfeer. Daarnaast zijn in 2000 de eerste stappen gezet in de richting van verduurzaming van het inkoopbeleid van de detailhandel die met haar assortiment mede richting kan geven aan de verduurzaming van het consumeren.

In 2000 zijn in het midden- en kleinbedrijf voor 12 projecten (beleidsdoelstelling 13 projecten) kredieten verschaft. In totaal ging het om een totaal van f 2,5 mln aan kredieten. De kredietregeling MPO (penvoerder ministerie EZ) houdt met ingang van 1-1-2001 op te bestaan. Wel zal nog de eventuele overloop van in 2000 ontvangen aanvragen in het voorjaar van 2001 behandeld worden. Het ministerie van EZ zal eind 2000 een evaluatie uitvoeren naar de regeling zoals die door Senter is uitgevoerd. In 2000 werd ongeveer de helft van de ontvangen kredietaanvragen gehonoreerd.

De belangstelling van het publiek voor de bij Stichting Milieu Centraal beschikbare informatie heeft in 2000 een groei vertoond van ca 25% t.o.v. 1999. Dit is overeenkomstig de prognoses die Milieu Centraal eertijds in zijn jaarplan 2000 heeft geuit. Ook de belangstelling vanuit de markt voor het Milieukeur is in 2000 sterk gestegen. Doordat een aantal bestaande certificatieschema's van nauw verwante producten is samengevoegd, is – ondanks de publicatie van een aantal nieuwe schema's – het aantal beschikbare certificatieschema's afgenomen van 49 ultimo 1999 tot 45 ultimo 2000. Milieu Centraal is in 2000 voortgegaan om – naast zijn passieve voorlichtingstaken naar het publiek – actieve taken op markt-conforme wijze uit te voeren.

Resultaten evaluatie-onderzoek

In de afgelopen vier jaar heeft de nadruk van het beleid gelegen op de ontwikkeling van productgerichte milieuzorg (PMZ) als instrument voor het bedrijfsleven om het proces van continue milieuverbetering van producten en diensten in gang te zetten. De komende jaren zullen in het teken staan van de vrijwillige invoering van PMZ in het bedrijfsleven. In het voorjaar van 2000 zijn 57 proefprojecten in het bedrijfsleven uitgebreid geëvalueerd door de TU-Delft. Op basis van deze evaluatie zullen de ministeries van VROM en EZ en de brancheverenigingen VNO-NCW en MKB-Nederland gezamenlijk een programma ontwikkelen om de invoering van PMZ in het bedrijfsleven verder te stimuleren.

Blijkens een tussentijdse evaluatie wordt de Stichting Milieukeur gezien als een betrouwbare, deskundige en onafhankelijke organisatie die certificatieschema's levert van hoge kwaliteit. De bekendheid van het Milieukeur is wederom duidelijk toegenomen. Voor het Nederlandse milieukeursysteem zal begin 2004 weer een evaluatie worden gehouden.

Overzicht voornaamste beleidsprestaties en (verplichtingen)budget per operationeel resultaatgebied:			
Resultaatgebied:	Beleidsprestatie 2000:	Begroting 2000 (in NLG1000)	Realisatie 2000 (in NLG1000)
Uitvoering convenanten	• Ondersteuning FO-industrie	2 500	614
Stimuleren Duurzaam Ondernemen	• Monitoring en evaluatie	550	827
Stimuleren Schoner Producteren	Workshops, indicatoren en pilots	1 180	417
Stimuleren Productgerichte Milieuzorg	Subsidiëren 260 projecten	3 250	*
	Subsidiëren 40 projecten	3 500	2 995
Stimuleren Duurzaam Inkopen	• Ondersteuning projectbureau	1 500	2 014
Milieugerichte Productontwikkeling	• Uitvoering communicatieplan etc.	900	489
Stimuleren milieuvriendelijk gedrag consumenten	Ondersteuning 13 projecten	4 410	*
Overige resultaten	• Ondersteuning sticht. Milieu Centraal		
	• Ondersteuning stich. Milieukeur	1 060	1 262
	Diverse beleidsprestaties	3 102	3 840
Totaal voor beleidsterrein Industrie- en Consumentenbeleid		23 902	14 408

* Het budget is overgeheveld naar het Min. v. EZ i.v.m. uitvoering van de betreffende regeling door EZ, mede namens VROM.

Belangrijkste afwijkingen:

- De uitgaven voor Duurzaam Ondernemen vielen lager uit vanwege het feit dat de onderzoekspilots, welke waren geraamd op het beleidsartikel, werden verantwoord op het onderzoeksartikel.
- De kredietregeling Milieugerichte Produktontwikkeling, uitgevoerd door Senter, bleef qua belangstelling achter bij de verwachting. De regeling houdt dan ook op te bestaan per 1/1/2001.
- Bij diverse beleidsprestaties viel de grootste afwijking waar te nemen bij de toezegging aan de VNG inzake de ondersteuning bij het doelgroepbeleid Industrie. In plaats van de geraamde jaarlijkse toezegging werd aan de VNG een meerjarige toezegging gedaan.

Productgerichte Milieuzorg Verplichtingenbedragen (in NLG1000)								
	Realisatie 1999		Realisatie 2000		Begroting 2000		Verschil 2000	
Branches	aantal projecten	totaal bedrag	aantal projecten	totaal bedrag	aantal projecten	totaal bedrag	aantal projecten	totaal bedrag
Industriële producten	3	567	3	247	6	465	- 3	- 218
Bouwmaterialen	3	404	4	498	6	465	- 2	+ 33
Werktuigen en gereedschap- pen			1	100	4	315	- 3	- 215
Woninginrichting	1	138	3	340	4	315	- 1	+ 25
Bureau-artikelen en papier	1	224	1	100	4	315	- 3	- 215
Communicatie en elektro- nica			2	200	2	165		+ 35
Kleding en persoonlijke verzorging	2	304	5	572	4	315	+ 1	+ 257
Was- en schoonmaak artikelen					2	165	- 2	- 165
Huishoudelijke artikelen	1 100	4	315	- 3	- 215			
Voeding	3	313	4	343	4	315	+ 28	
Uitvoeringskosten		200	301			350		- 49
Algemene kosten				14				+ 14
Totaal branches	13	2 150	24	2 815	40	3 500	- 16	- 685

05.17.03 Stoffen, Veiligheid, Straling

Realisatie beleidsdoelstelling

Op het beleidsterrein van stoffen, veiligheid en straling is de beleidsdoelstelling het beheersen van de milieurisico's van de toepassing van stoffen, genetisch gemodificeerde organismen (ggo's), aantasting van de biodiversiteit, straling en grootschalige risico's van industriële activiteiten. Hieronder worden verschillende aspecten aangegeven en toegelicht.

Stoffen

Aantal kennisgevingen nieuwe stoffen				
	Realisatie 1998	Realisatie 1999	Realisatie 2000	Prognose 2000
Afgehandelde kennisgevingen	53	54	62	57

Toelichting:

De 62 afgehandelde kennisgevingen omvatten 28 handelskennisgevingen, 32 aanvullende kennisgevingen en 2 productiekennisgevingen. Daarnaast zijn er 13 meldingen in het kader van research and development behandeld.

Vergunningverlening genetisch gemodificeerde organismen*				
	Realisatie 1998	realisatie 1999	realisatie 2000	prognose 2000
Kennisgevingen ingeperkt gebruik (laboratoria, kassen, diervverblijven en procesinstallaties)	299	488	453	420
Vergunningen introductie milieu proef (veldproeven)	32	31	37 in behandeling waarvan 13 afgehandeld **	30–35 in behandeling
Vergunningen introductie milieu markt NL (commerciële teelt)	7	1	10 in behandeling waarvan 0 afgehandeld **	6–8 in behandeling
Vergunningen introductie milieu markt rest EU (beperkte review)	4	1	12 in behandeling waarvan 0 afgehandeld **	6–8 in behandeling

* Tenzij anders is aangegeven is uitsluitend het aantal afgehandelde kennisgevingen/vergunningaanvragen vermeld.

** Vooruitlopend op de herziening van de Richtlijn 90/220/EEG inzake de introductie van genetisch gemodificeerde organismen, is bij de beoordeling van aanvragen sprake van een intensivering van de risico-analyse en een nog zorgvuldigere beoordeling. Daarnaast resulteert de toenemende betrokkenheid van verschillende maatschappelijke actoren tot meer reacties naar aanleiding van ontwerp-beschikkingen en meer beroepen en verzoeken om voorlopige voorzieningen bij de voorzitter van de Raad van State. Dit heeft de voortgang van de afhandeling van aanvragen, zowel de nationale als de internationale vertraagd. Hierdoor is de werklust per dossier toegenomen. De verwachting is dat deze trend in 2001 zal doorzetten.

Toelichting:

Op grond van het Besluit genetisch gemodificeerde organismen, onderdeel van de Wet milieugevaarlijke stoffen (Wms), moeten bedrijven in geval van ingeperkt gebruik (laboratoria, kassen, diervverblijven en procesinstallaties) en bij de introductie in het milieu (onder meer veldproeven en markttoelatingen) dit ter kennisgeving of goedkeuring aan het bevoegd gezag (de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer) voorleggen.

Over de herziening van de Richtlijn 90/220/EEG inzake de introductie in het milieu van genetisch gemodificeerde organismen is door de raad van de Europese Unie eind 2000 overeenstemming bereikt met het Europees Parlement. De herziening gaat gepaard met een intensivering van met name de risico-analyse en beoordeling, de controle en de betrokkenheid van maatschappelijke actoren. Hierdoor zal de werklust per dossier toenemen. Vooruitlopend op deze herziening zijn aanvragen, voorzover dat juridisch mogelijk was, afgehandeld alsof de herziening reeds van kracht was. Dit en de toegenomen maatschappelijke belangstelling heeft geleid tot een vertraging in de afhandeling van de vergunningaanvragen voor de introductie in het milieu en een daling in het aantal afgehandelde dossiers.

Van invloed op de regelgeving zal ook zijn, de uitwerking van het in 2000 tot stand gekomen biosafety-protocol. De internationale ontwikkelingen en ervaringen aangaande de milieu- en voedselveiligheid zullen de komende jaren nadrukkelijk een stempel drukken op het beleid en de regelgeving.

Overzicht voornaamste beleidsprestaties en (verplichtingen)budget per operationeel resultaatgebied:			
Resultaatgebied :	Beleidsprestatie 2000:	Begroting 2000 (in NLG1000)	Realisatie 2000 (in NLG1000)
Advisering door Raden en Commissies	adviesrapporten	2 754	3 512
Milieumeetmethoden	milieunormen	1 550	1 446
Uitvoering beleid voortvloeiend uit de Wet milieugevaarlijke stoffen (Wms) (niet zijnde CSR-activiteiten)	Divers	3 924	721
Geen blootstelling aan asbest in asbesthoudende wegen	Sanering asbesthoudende wegen in Goor en Harderwijk	2000	5 398
Transport splijtstaven naar de Verenigde Staten	Betreft de extra kosten voor transport naar de Verenigde Staten	0	6 044
Goede uitvoering van het Besluit risico's zware ongevallen (BRZO)	Uitbreiding en intensivering van uitvoerings- en handhavingstaken	1 400	1 400
Overige resultaten	Diverse beleidsprestaties	0	5 160
Totaal		11 628	23 681

Toelichting:

De afwijkingen hebben betrekking op:

- Inzake de advisering door raden en commissies is er extra inzet geweest bij de Commissie Genetische Modificatie voor het wegwerken van achterstanden. De redenen hiervan waren dat eerst gewacht werd op het aanvaarden van een wetswijziging en het weer ontvangen van aanvragen.
- Minder verplichtingen in het kader van de uitvoering Wms werden aangegaan omdat er weinig gebruik van werd gemaakt.
- De sanering van de asbestwegen in Goor is aanzienlijk hoger uitgevallen dan aanvankelijk was geraamd. De kosten per aanvraag bleken hoger te zijn, maar ook het aantal aanvragen was hoger. Rekening gehouden was met 60 aanvragen. Uiteindelijk werden 240 aanvragen gehonoreerd.
- Niet voorzien waren de uitgaven voor het transport van splijtstaven naar de Verenigde Staten.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)								
		1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Verschil 2000
Verplichtingen:								
17.01	Afvalstoffen	18 860	23 067	25 248	18 282	39 758	15 960	+ 2 3 798
17.02	Industrie- en consumentenbeleid	5 774	17 060	12 033	17 937	14 408	23 902	– 9 494
17.03	Stoffen, Veiligheid, Straling	57 319	7 313	9 592	4 874	23 681	11 628	+ 12 053
Totaal		81 953	47 443	46 873	41 093	77 847	51 490	+ 26 357
Uitgaven:								
17.01	Afvalstoffen	17 306	18 185	17 998	19 626	21 430	20 498	+ 932
17.02	Industrie- en consumentenbeleid	10 972	10 747	13 452	13 091	14 212	24 238	– 10 026
17.03	Stoffen, Veiligheid, Straling	54 580	8 857	11 499	6 511	8 648	12 041	– 3 393
Totaal		82 858	37 789	42 949	39 228	44 290	56 777	– 12 487

Zie voor een toelichting op de verschillen de bij het artikelonderdeel verstrekte informatie.

05.19 Structurele bijdrage aan het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) ten behoeve van het RIVM

Realisatie beleidsdoelstelling

DGM stuurt jaarlijks rond de zomer de kennisvragen naar het RIVM. Daarover vindt overleg plaats en de uit te voeren werkzaamheden van het RIVM worden in december van het jaar t-1 gedetailleerd beschreven in het Meerjaren Activiteiten Programma Milieu. Het RIVM is zelf verantwoordelijk voor de programmering en de realisatie van de werkzaamheden van het milieuplanbureau. Dit jaar is het RIVM er in geslaagd om, ondanks de extra inzet die nodig was rond «Enschede» en «drinkwater», meer dan 85% van de producten te leveren.

Prestaties en effecten 2000

Het Meerjaren Actie Programma (MAP) 2000 is uitgevoerd met de wijzigingen die in de loop van het jaar daarin zijn aangebracht. De aansturing van het RIVM is verbeterd in onderling overleg. Afspraken daarover zijn op schrift gesteld. Mede daarop gebaseerd is een bijdrage geleverd aan een IBO-rapport over het RIVM, dat in het voorjaar van 2001 tot een kabinetsstandpunt moet leiden. Het RIVM krijgt een baten-lastenstelsel, zal meer output worden gestuurd en een transparantere organisatie krijgen. Of dat gepaard moet gaan met een reorganisatie van het RIVM zelf moet nog worden vastgesteld.

Resultaten evaluatie-onderzoek

Over het RIVM is een IBO-rapport opgesteld. Daarin staan een aantal knelpunten opgesomd waarin de spanningen tussen interne en externe aansturing en de organisatie op het RIVM worden verwoord. De oplossing die in het rapport wordt aangereikt is een meer resultaat gerichte interne en externe sturing in een baten lasten stelsel.

Verplichtingen en uitgaven

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen:							
19.00 Structurele bijdrage t.b.v. RIVM	70 670	75 615	76 749	83 825	83 160	78 317	+ 4 843
Uitgaven:							
19.00 Structurele bijdrage t.b.v. RIVM	67 360	71 404	75 980	77 706	84 331	79 332	+ 4 999

2. Ontvangsten

01. Hoofdbeleidsterrein Algemeen

01.01 «Ontvangsten van algemene aard»

(bedrag x NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
01.01 Ontvangsten personeel en materieel	4 067	5 882	7 821	80 943	40 874	31 937	+ 8 937
01.02 Overige ontvangsten	6	2					
Totaal	4 073	5 884	7 821	80 943	40 874	31 937	+ 8 937

Toelichting

In de ontvangsten zijn de doorberekening van VROM aan de Rijksgebouwendienst in verband met het aandeel van de Rgd in de huisvestingskosten alsmede doorberekeningen van verhuur PC's en vraaggestuurd werken, door onderdelen van de Centrale Sector, opgenomen.

02. Hoofdbeleidsterrein Rijkshuisvesting

02.02 Ontvangsten inputfinanciering buiten de huurverhuurrelatie

(bedrag x NLG1000)				
	realisatie 1999	2000	begroting 2000	verschil 2000
Ontvangsten inputfinanciering buiten de huur-verhuurrelatie	1 700	4 057	0	+ 4 057
Afdracht vermogenssurplus		29 639	0	+ 29 639
Terugstorting financiering openingsbalans Rgd		209 901	0	+ 209 901
Totaal	1 700	243 597	0	+ 243 597

Ontvangsten inputfinanciering

- Vordering VROM op Rgd in verband met jaarrekening 1999 f 1,75 mln
Een in 1999 door de Rgd verkregen vordering als gevolg verrekening kosten met o.m. de HCvS (TK) is ten onrechte niet verrekend met de input-uitgaven 1999. De vordering is alsnog in 2000 aan het moederdepartement afgedragen.
- Verrekeningen met HCvS, AZ en Nationale Ombudsman f 2,3 mln
De in 2000 door de Rgd verrekende uitgaven zijn aan het moederdepartement afgedragen.
- Afdracht vermogenssurplus 1999 Agentschap Rgd f 29,6 mln
Het eigen vermogen van het agentschap Rgd mag in 2000 maximaal 5% van de omzet zijn ofwel f 78,546 mln. Op 31-12-1999 was het eigen vermogen (inclusief onverdeeld resultaat 1999) f 108,185 mln.
Het verschil is door de Rgd op grond van de regeling «Vermogensvoorschriften Agentschappen 2000» aan het moederdepartement VROM afgedragen.
- Niet benodigde middelen financiering openingsbalans Rgd f 209,9 mln
Ter financiering van de openingsbalans is bij Slotwet 1999 een bedrag van f 566 mln beschikbaar gesteld. Op grond van de goedgekeurde balans is de definitieve bijdrage op f 356,1 mln bepaald.
Het verschil wordt met name verklaard door een lager saldo op de kortlopende activa en passiva. Belangrijkste oorzaak is de gewijzigde verwerking van de nazorgbudgetten; aanvankelijk geboekt als kortlopende schuld was er sprake van financiering via de leenfaciliteit. Ook dit verschil is door de Rgd op grond van de regeling «Vermogensvoorschriften Agentschappen 2000» aan VROM afgedragen.

03. Hoofdbeleidsterrein Volkshuisvesting

03.03 Restituties

Realisatie beleidsdoelstelling

Incassobeleid huursubsidie

Met ingang van mei 1998 is een nieuw incassobeleid van kracht geworden. De reden voor het ontwikkelen van het nieuwe beleid is gelegen in het feit dat destijds uitspraken door de rechtbanken en de Raad van State (RvS) duidelijk hebben gemaakt dat tegen beslissingen waarbij onterecht uitgekeerde huursubsidie wordt teruggevorderd bezwaar/beroep kan worden aangetekend. Dit bezwaar/beroep geldt met name tegen incassomethoden die voortvloeien uit ingestelde vorderingen. Een van de voornaamste doelstellingen van het nieuwe beleid is dat de consequenties van de uitspraken van rechtbanken en de RvS goed kunnen worden opvangen. Het nieuwe beleid heeft een aantal uitgangspunten, te weten:

- met incasso van vorderingen moet objectief worden omgegaan. De incassomethode mag voornamelijk worden beïnvloed door de financiële positie van de debiteur en diens inkomen mag niet tot onder het bestaansminimum komen;
- de incassomethoden moeten efficiënt zijn, zodat omslachtige handelingen voor zowel VROM als de debiteur worden voorkomen;
- de incassomethoden moeten goed kunnen worden uitgelegd;
- de incassomethoden moeten voor alle partijen eenvoudig en duidelijk zijn;

- de incassomethoden moeten uniform worden toegepast;
- vorderingen moeten in principe in een keer worden voldaan;
- een vordering moet in principe binnen drie jaar worden voldaan als een incassomethode met de debiteur is overeengekomen;
- er moet onderscheid zijn tussen reguliere vorderingen, vorderingen op matigende c.q. bevoorschottende instanties en vorderingen die voortvloeien uit fraude.

Het nieuwe incassobeleid wordt geëvalueerd in het 2e trimester van 2001.

Prestatienormering

Ter bevordering van de betaalbaarheid voor de huurder en ten behoeve van de beheersbaarheid van de uitgaven zijn sinds 1 juli 1997 in de wet op de huursubsidie twee prestatienormen opgenomen, te weten de verhuis- en de uitgavennorm. In de Nota «Mensen, Wensen, Wonen» (Tweede Kamer, vergaderjaar 2000–2001, 27 559, nr.2) is bepaald dat de prestatienormering de komende jaren zal worden aangescherpt. De stijging van de bijdrage op grond van de uitgavennorm in het tijdvak 1998–1999 mocht niet hoger zijn dan 3,3%. Deze norm is overschreden. In overleg met de sector heeft VROM, om acceptatie van het instrument te vergroten, besloten om éénmalig de criteria voor het heffen van een bijdrage aan de individuele verhuurder ruimer te stellen. In 2000 zijn de beschikkingen met betrekking tot terugvorderen afgewikkeld. De stijging van de gemiddelde bijdrage van het tijdvak 1997–1998 ten opzichte van 1996–1997 bedroeg 6,1% en is daarmee onder de vastgestelde norm van 6,7%. Voor de tijdvakken 1999–2000 en 2000–2001 bedraagt de norm 3,2% respectievelijk 3,5%. In 2000 zijn 317 beschikkingen met betrekking tot terugvorderen verzonden voor een bedrag van f 20,12 mln, waarvan in 2000 daadwerkelijk f 15,5 mln op dit artikel is ontvangen.

Prestaties en effecten 2000

Aantallen ingestelde vorderingen op individuele debiteuren en het gemiddelde invorderingsbedrag (in NLG1)							
Regeling	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Individuele huursubsidie							
Aantallen	88 295	74 404	58 258	48 226	55 604	53 2 00	+ 2 404
Gemiddeld bedrag	1 269	1 301	1 296	1 368	1 501	1 385	+ 116

In de begroting is alleen het aantal ingestelde vorderingen en het gemiddelde vorderingsbedrag van de huursubsidie debiteuren opgenomen, exclusief de vermogenstoets.

De stijging van het aantal vorderingen wordt veroorzaakt doordat er vorderingen op basis van de vermogenstoets in de realisatiecijfers en niet in de ramingen zijn opgenomen. De stijging van het gemiddelde bedrag met f 116 ten opzichte van de raming wordt veroorzaakt door hoger gemiddelde toekenningen ten opzichte van vorige subsidietijdvakken en door de gemiddelde hoogte van de vorderingen op basis van de vermogenstoets. In 2000 zijn 2 895 vorderingen op basis van de vermogenstoets ingesteld met een gemiddeld bedrag van f 2 809.

Ontvangsten

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Ontvangsten							
03.01 Restituties objectsubsi dies	22 221	39 173	23 275	71 269	42 296	3 000	+ 39 296
03.02 Restituties subjectsubs idies	93 427	94 428	94 391	78 396	97 567	127 400	– 29 833
03.03 Overige restituties	11 309	21 309	8 739	4 566	2 949	2 950	– 1
Totaal	126 957	154 910	126 405	154 231	142 812	13 3 350	+ 9 462

De hogere ontvangsten op 03.01 «Restituties objectsubsidies» zijn het gevolg van de terugvorderingen van de DKP-bijdragen in verband met de afkoop van Niet-Winstbeogende Instellingen (NWI's), die met ingang van de 2e suppletore wet 1999 niet meer in mindering van de uitgaven (artikel 03.79 «Afkoop subsidies en overnamebijdragen niet-winstbeogende instellingen» worden gebracht maar op dit ontvangstenartikel worden verantwoord. Bij 1e suppletore wet 2000 (Tweede Kamer, vergaderjaar 1999–2000, 27 161, nr. 2) is ten behoeve van deze terugvorderingen de raming voor 2000 met f 37,6 mln verhoogd.

De lagere ontvangsten op 03.02 «Restituties subjectsubsidies» worden grotendeels veroorzaakt doordat de werkelijke ontvangsten op basis van individuele vorderingen en uit hoofde van aanscherping van de vermogenstoets aanzienlijk lager zijn dan oorspronkelijk geraamd. Bij 1e suppletore wet zijn de ramingen voor 2000 als gevolg hiervan met f 39,2 mln naar beneden bijgesteld.

Daar tegenover staat dat bij 1e suppletore wet de raming met f 10 mln is verhoogd voor de van verhuurders te ontvangen bijdragen als gevolg van de overschrijding van de uitgavennorm (prestatienormering). Zoals reeds hiervoor is aangegeven is zelfs een bedrag van f 15,5 mln binnengekomen.

03.05 Overige ontvangsten volkshuisvesting

Prestaties en effecten 2000

Legesontvangsten							
Omschrijving/benaming	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Aantallen	3 461	3 295	3 688	1 922	2 956	3 500	– 544
Gemiddeld bedrag (in NLG1)	25	25	25	25	25	25	0

Ontvangsten

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Ontvangsten:							
05.01 Ontvangsten personeel en materieel	1 381	1 159	1 964	2 023	2 485	1 744	+ 741
05.02 Overige ontvangsten	174	171	141	101	125	200	- 75
05.03 Rente	8 645	6 923	9 124	635	814	577	+ 237
05.04 Aflossingen	24 722	17 805	26 173	1 900	3 040	586	+ 2 454
Totaal	34 922	26 058	37 402	4 659	6 464	3 107	+ 3 357

03.07 Rente en aflossingen als gevolg van de wet «Balans-verkorting geldelijke steun volkshuisvesting»

Ontvangsten

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Ontvangsten:							
07.02 Rente-ontvangsten balansverkorting geldelijke steun volkshuisvesting	130	0	0	0	0	0	0
07.03 Restituties in samenhang met de uitvoering van de wet Balansverkorting geldelijke steun volkshuisvesting	41 263	31 450	109 050	99 479	0	0	0
Totaal	41 393	31 450	109 050	99 479	0	0	0

03.08 Impuls voor de ruimtelijke-economische structuur

Ontvangsten

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)							
Omschrijving/benaming	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Ontvangsten							
Totaal	n.v.t.	n.v.t.	5 000	8 000	5 000	5 000	0

In het kader van de impuls voor de ruimtelijk-economische structuur worden uit het Fonds Economische Structuurversterking (FES) middelen beschikbaar gesteld ter oplossing van voorkomende knelpunten bij de ontwikkeling van VINEX-locaties. Ten behoeve van de ontsluiting van de VINEX-locatie Deventer-Colmschate-Zuid is in 1998 in totaal f 25 mln uit dit fonds beschikbaar gesteld. De op dit artikel te verantwoorden

stortingen uit het FES zijn afhankelijk van de realisatie op het uitgavenartikel 03.41 «Planologische knelpunten VINEX». In dit kader is dan ook door middel van een verrekenstuk de op uitgavenartikel 03.41 verantwoorde f 5 mln aan uitgaven ten laste van de rekening van het FES (ministerie van Economische Zaken) gebracht.

03.09 Rente en aflossingen leningen woonwagens in samenhang met de afkoop van subsidies voor woonwagens en standplaatsen

Ontvangsten

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (in NLG1000)								
		1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
Verplichtingen:								
09.01	Rente leningen woonwagens	n.v.t.	n.v.t.	0	5 232	0	0	0
09.02	Aflossingen ineens leningen woonwagens	n.v.t.	n.v.t.	0	51 715	0	0	0
	Totaal			0	56 947	0	0	0

04. Hoofdbeleidsterrein Ruimtelijke Ordening

04.01 Diverse ontvangsten

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (in NLG1000)								
		1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Vershil 2000
01.01	Ontvangsten personeel en materieel	996	843	1 278	722	697	398	+ 299
01.02	Overige ontvangsten	6 943	1 846	2 739	9 032	6 653	p.m.	+ 6 653
	Totaal	7 939	2 689	4 017	9 754	7 350	398	+ 6 952

Zie voor toelichting uitgaven artikel 04.06

05. Hoofdbeleidsterrein Milieubeheer

05.03 Overige ontvangsten Milieubeheer

Ontvangsten

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Verschil 2000
Ontvangsten:							
03.01 Ontvangsten personeel en materieel	969	2 457	2 081	1 991	2 744	1 599	+ 1 145
03.02 Overige ontvangsten	25 454	16 768	72 983	80 833	22 189	6 703	+ 15 486
03.03 Retributies						1 500	- 1 500
03.04 Ontvangsten garantieregelingen	22	0	0	0	0	0	0
03.05 Ontvangsten FES (exclusief Bodem)	0	0	0	1 769	7 365	13 000	- 5 635
Totaal	26 445	19 225	75 064	84 593	32 298	22 802	+ 9 496

Toelichting:

05.03.02 Overige ontvangsten

Naar aanleiding van de beoordeling van de jaarverantwoordingen en de gerealiseerde uitputting medio 2000, waar bij een aantal budgethouders (provincies en de vier grote steden) een onderuitputting van de bodem-saneringsgelden is vastgesteld, is conform de circulaire «bijdrage-verlening bodemsanering» (laatstelijk gewijzigd op 6 februari 1998) het correctiemechanisme in werking getreden. Dat houdt in dat een gedeelte van de niet in 1998 en 1999 bestede bodemsaneringsbudgetten op de budgethouders zijn teruggevorderd. Dit leidde tot de ontvangst van een bedrag van f 6,5 mln in 2000. Voor de openstaande vorderingen uit 1999 (op grond van onderbesteding in 1998) is nog f 4 mln in 2000 ontvangen. Naast de bovengenoemde f 10,5 mln is met name naar aanleiding van de afwikkeling van geluid – en bodemsaneringsprojecten nog eens een bedrag van f 10,5 mln ontvangen.

05.06 Ontvangsten bodemsanering

Ontvangsten

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (in NLG1000)							
	1996	1997	1998	1999	Realisatie 2000	Begroting 2000	Verschil 2000
Ontvangsten:							
06.01 Kostenverhaal bodemsanering	1 697	3 263	5 821	7 482	20 107	PM	+ 20 107
06.02 Ontvangsten garantierege lingen	0	0	74	8	0	0	0
06.03 Bodemsanering VINEX	7 602	6 894	32 747	79 027	28 237	48 000	- 19 763
06.04 Kennisontwikkeling en kennisoverdracht Bodem	0	0	0	1 672	9 252	10 000	- 748
Totaal	9 299	10 157	38 642	88 189	57 596	58 000	- 404

05.06.01 Kostenverhaal Bodemsanering

De Wet bodembescherming (Wbb) kent aan de minister van VROM de bevoegdheid toe om de door de gemeenten en provincies gemaakte kosten van onderzoek en sanering te verhalen op de veroorzaker van de bodemverontreiniging. In de afgelopen jaren is gebleken dat een juiste inschatting van de ontvangsten ingevolge kostenverhaal problematisch is. Als gevolg van het niet realiseren van geraamde ontvangsten is destijds in overleg met de minister van Financiën besloten de ontvangsten pro memorie te ramen en het budget voor bodemsanering per jaar te verhogen met de gerealiseerde kostenverhaalsontvangsten in het voorafgaande jaar. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij de begroting 1994 (Tweede Kamer, 1993/1994, 23 400 XI, nr 2, blz. 433).

Prestatiegegevens kostenverhaalsprojecten door de Landsadvocaat (indicatieve gegevens)			
	31-12-1998	31-12-1999	31-12-2000
Aangemeld bij VROM	1 948	1 812	1 629
Zaken in behandeling	314	324	748
Afgeronde zaken	407	225	329

Afgewikkelde kostenverhaalsprojecten betreffen eindvonnissen of -arresten, maar ook schikkingen, erkenningen van aansprakelijkheid, saneringen in eigen beheer, alsmede zaken die afgesloten zijn wegens verdere onmogelijkheid tot kostenverhaal. Inmiddels wordt de aanpak van kostenverhaalsprojecten geïntensiveerd.

05.06.03/04 Bodemsanering VINEX/Kennisontwikkeling en kennisoverdracht bodem

Voorts zijn op dit artikel de ontvangsten uit het Fonds Economische Structuurversterking verantwoord. Het niveau van de gerealiseerde ontvangst ad f 28 237 mln inzake de bodemsanering VINEX komt overeen met de artikel 05.16.05 «Bodemsanering VINEX» gerealiseerde uitgaven in 2000. De ontvangst van f 9 252 mln inzake het onderwerp «kennisontwikkeling en kennisoverdracht Bodem» is onderdeel van de op artikel 05.16.01 «Bodem» gerealiseerde uitgaven terzake in 2000.

DE SALDIBALANS VAN VROM MET TOELICHTING

De saldibalans van het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer per 31 december 2000 (opgemaakt naar de stand van 14 maart 2001)

	HFL 31-12-2000	Euro 31-12-2000	HFL 31-12-1999	HFL 31-12-2000	Euro 31-12-2000	HFL 31-12-1999
1. Uitgaven ten laste van de begroting 1999	0	0	9 283 416 536,18	2. Ontvangsten ten gunste van de begroting 1999	0	586 794 584,10
3. Uitgaven ten laste van de begroting 2000	8 709 372 798,52	3 952 141 070,52	0	4. Ontvangsten ten gunste van de begroting 2000	535 992 082,36	243 222 602,96
5. Liquide middelen	79 160,11	35 921,29	23 081,64	6. Rekening-courant Rijkshoofdboekhouding	8 142 320 901,80	3 694 824 138,29
				7. Te verrekenen met Rijkshoofdboekhouding	25 240,48	11 453,63
				8. Rekening-courant fonds LUVU	5 319 264,33	2 413 776,92
9. Uitgaven buiten begrotingsverband	- 738 593,78	- 335 159,24	2 167 032,45	10. Ontvangsten buiten begrotingsverband	25 055 875,88	11 369 860,77
Sub-totaal	8 708 713 364,85	3 951 841 832,57	9 285 606 650,27	Sub-totaal	8 708 713 364,85	3 951 841 832,57
11. Extra-comptabele vorderingen	248 988 462,75	112 986 038,43	290 895 125,67	11a. extra-comptabele vorderingen	248 988 462,75	112 986 038,43
12. Voorschotten	8 904 289 419,89	4 040 590 377,09	7 389 124 493,00	12a. Tegenrekening voorschotten	8 904 289 419,89	4 040 590 377,09
13. Deelnemingen	5 844 109,33	2 651 941,19	5 844 109,33	13a. Te genrekening deelnemingen	5 844 109,33	2 651 941,19
14a. Tegenrekening extra-comptabele schulden	4 766 968,17	2 163 155,85	3 559 697,18	14. Extra-comptabele schulden	4 766 968,17	2 163 155,85
15a. Tegenrekening openstaande verplichtingen	15 893 977 033,65	7 212 372 332,86	16 617 607 759,92	15. Openstaande verplichtingen	15 893 977 033,65	7 212 372 332,86
16a. Tegenrekening garantieverplichtingen	11 470 963 734,65	5 205 296 402,27	16 805 247 178,75	16. Garantieverplichtingen	11 470 963 734,65	5 205 296 402,27
Totaal-generaal	45 237 543 093,29	20 527 902 080,26	50 397 885 014,12	Totaal-generaal	45 237 543 093,29	20 527 902 080,26
						50 397 885 014,12

Ad 3. Uitgaven ten laste van de begroting 2000

Het bedrag van f 8 709 372 798,52 betreft het totaal van de artikelen van uitgaaf m.b.t. het begrotingsjaar 2000 naar de stand van 7 maart 2001 en is gespecificeerd in de staat van uitgaven en verplichtingen, welke is opgemaakt conform model 4.30, behorende bij de Regeling Rijksbegrotingsvoorschriften 2001. Het verschil tussen het totaal van de begrotingsuitgaven voorkomend in de Rekening en het totaal voorkomend op de saldibalans wordt veroorzaakt door de afrondingsmethodiek zoals is voorgeschreven in vorengenoemde begrotingsvoorschriften.

Ad 4. Ontvangsten ten gunste van de begroting 2000

Het bedrag van f 535 992 082,36 betreft het totaal van de ontvangsten-artikelen m.b.t. het begrotingsjaar 2000 naar de stand van 7 maart 2001 en is gespecificeerd in de staat van ontvangsten, welke is opgemaakt conform model 4.40, behorende bij de Rijksbegrotingsvoorschriften 2001. Het verschil tussen het totaal van de begrotingsontvangsten voorkomend in de rekening en het totaal voorkomend op de saldibalans wordt veroorzaakt door de afrondingsmethodiek zoals is voorgeschreven in vorengenoemde begrotingsvoorschriften.

Ad 5. Liquide middelen

Het bedrag van f 79 160,11 is als volgt te specificeren:

Bankrekeningen	f 25 240,48
Kasgelden	f 53 919,63

Ad 6. Rekening-courant Rijkshoofdboekhouding

Het saldo per 31 december 2000 van de Rijkshoofdboekhouding bedraagt f 8 142 320.901,80 en is als volgt opgebouwd:

Saldo volgens het saldobiljet van de Rijkshoofdboekhouding d.d. 16 februari 2001 met kenmerk RHB 2001-035	f 8 121 130 370,80
Nagekomen verrekening met het agentschap Rijksgebouwendienst	f 21 190 531,00
Totaal	f 8 142 320 901,80

Ad 7. Te verrekenen met Rijkshoofdboekhouding

Het saldo van f 25 240,48 heeft betrekking op saldodragende RABO-rekeningen van het DGVH.

Ad 8. Rekening-courant Fonds Luchtverontreiniging (LUVVO)

Het saldo ultimo december 2000 bedraagt f 5 319 264,33. Onder deze balansrekening is de «schuld» van het Rijk aan het Fonds LUVVO opgenomen. Het jaarverslag en de bijbehorende jaarrekening 2000 van het Fonds moeten nog worden goedgekeurd, waarna de rente bij het Ministerie van Financiën kan worden geclaimd. De rente is bepaald op f 39 894,48.

Ad 9. Uitgaven buiten begrotingsverband

Het bedrag is als volgt opgebouwd:

Te verrekenen met andere departementen	f – 553 999,23
Te verrekenen met lagere overheden/overige derden	<u>f 964 137,56</u>
	f 410 138,33
Vooruitontvangen bedragen lagere overheden/derden	<u>f 1 148 732,11</u>
Totaal	f 738 593,78

Ad 10. Ontvangsten buiten begrotingsverband

Het bedrag is als volgt opgebouwd:

Te verrekenen met andere departementen	f 42 433,30
Te verrekenen met lagere overheden/overige derden	<u>f 25 013 442,58</u>
	f 25 055 875,88

Het bedrag van f 25,1 mln bestaat voornamelijk uit af te dragen loonheffing en pensioenpremies (f 20,9 mln).

Ad 11. Extra-comptabele vorderingen

Ad 11a. Tegenrekening Extra-comptabele vorderingen

Het verloop van de vorderingen in 2000	
	(in NLG1000)
Stand vorderingen per 31-12-1999	f 290 896
Bij: In 2000 ontstane vorderingen	f 241 622
	f 532 518
Af: Ontvangen	f 200 931
Ingetrokken	f 75 521
Definitief buiten invorderingstelling c.q. kwijtschelding	f 7 077
	f 283 529
Stand vorderingen per 31-12-2000	f 248 989

Overzicht van de vorderingen naar hoofdbeleidsterrein en ouderdom per 31 december 2000 (in NLG1000)				
Hoofdbeleidsterrein	vóór 1999	1999	2000	Totaal
Algemeen	155	142	715	1 012
Rijkshuisvesting	0	0	0	0
Volkshuisvesting	62 947	20 500	62 801	146 248
Ruimtelijke Ordening	63	200	0	263
Milieubeheer	73 431	1 100	26 935	101 466
Totaal	136 596	21 942	90 451	248 989

Toelichting:

Ten opzichte van 1999 is het vorderingensaldo ultimo 2000 met ca. 14% gedaald (van f 291 mln naar f 249 mln). Deze daling wordt veroorzaakt door ingetrokken vorderingen met betrekking tot het hoofdbeleidsterrein Rijkshuisvesting als gevolg van een correctie naar aanleiding van de definitieve vaststelling van de openingsbalans van het agentschap Rijksgebouwendienst (f 27 mln), een administratieve correctie bij het hoofdbeleidsterrein Milieubeheer (f 34 mln) en een stijging bij het hoofdbeleidsterrein Volkshuisvesting (f 19 mln).

Omvangrijke vorderingen per hoofdbeleidsterrein:

Volkshuisvesting

Van het totale vorderingensaldo heeft ca. f 117 mln betrekking op vorderingen die zijn ingesteld in het kader van de huursubsidie als gevolg van controles op het inkomen en de bewoning.

Milieubeheer

De omvang van het vorderingensaldo vóór 1999 wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door een in 1996 op artikel U 05.17 Ketenbeheer en milieuzorg verantwoorde achtergestelde lening van f 40 mln aan de COVRA. Deze lening zal in principe niet eerder dan per 2016 worden terugbetaald.

Van het totale vorderingensaldo heeft ca. f 47 mln betrekking op vorderingen die zijn ingesteld in het kader van Kostenverhaal bodemsanering. Deze vorderingen hebben een doorlooptijd die kan oplopen tot enkele jaren, aangezien deze vaak via gerechtelijke weg moeten worden afgedwongen. Invordering vindt plaats via de Landsadvocaat.

Ad 12. Voorschotten

Ad 12a. Tegenrekening voorschotten

Het verloop van de voorschotten binnen en buiten begrotingsverband in 2000	
	(in NLG1000)
Stand voorschotten per 31-12-1999	f 7 396 773
Bij: In 2000 verleende voorschotten	f 5 123 431
	f 12 520 204
Af: Afgerekende voorschotten	f 3 615 914
Stand voorschotten per 31-12-2000	f 8 904 290

Als gevolg van correcties op het hoofdbeleidsterrein Volkshuisvesting wijkt de stand van de voorschotten per 31 december 1999 af van de oorspronkelijke stand.

Overzicht van de voorschotten naar hoofdbeleidsterrein en ouderdom per 31 december 2000				
	(in NLG1000)			
Hoofdbeleidsterrein	vóór 1999	1999	2000	Totaal
Algemeen	794	5 735	41 511	48 040
Rijkshuisvesting	0	3 300	565 890	569 190
Volkshuisvesting	1 503 794	2 252 418	2 286 834	6 043 046
Ruimtelijke Ordening	174 535	46 996	57 295	278 826
Milieubeheer	513 145	606 485	819 241	1 938 871
Totaal binnen begrotings- verband	2 192 268	2 914 934	3 770 771	8 877 973
departementen	17	2 723	20 685	23 425
derden	115	1 604	1 173	2 892
Totaal buiten begrotings- verband	132	4 327	21 858	26 317
Totaal – generaal	2 192 400	2 919 261	3 792 629	8 904 290

Toelichting:

Ten opzichte van 1999 is het totaal uitstaande bedrag ultimo 2000 met ca. 20% gestegen. Eind 1999 was dit f 7,4 mld, terwijl het saldo eind 2000 f 8,9 mld bedroeg. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er minder voorschotten in het kader van individuele huursubsidie (artikel U 03.16) en voorschotten in het kader van investeringen stedelijke vernieuwing (artikel U 03.43) zijn afgerekend. (hoofdbeleidsterrein Volkshuisvesting)

Ad 13. Deelnemingen

Ad 13a. Tegenrekening Deelnemingen

Deelnemingen komen alleen voor bij het Directoraat-Generaal Milieubeheer. De opbouw is als volgt:

Overzicht deelnemingen per 31 december 2000 (in NLG1000)						
Deelname in	Maatschappelijk kapitaal	Geplaatst		Deelneming VROM		Gestort
		in%	bedrag	in%	bedrag	
COVRA NV	f 40 000	20	f 8 000	10	f 800	f 800
AVR Chemie BV	f 1 000	33	f 330	30	f 99	f 99

Toelichting:

Op de balans zijn de deelnemingen tegen de oorspronkelijke aankoopprijs opgenomen. Deze is voor de deelneming in COVRA NV f 811 109,33 en voor de deelneming in AVR Chemie BV f 5 033 000,00.

COVRA NV:

De deelneming in COVRA NV betreft 10% van het geplaatste en volgestorte aandelenkapitaal. Het voornemen bestaat om de deelneming van de overheid in het aandelenkapitaal uit te breiden naar 100%. Daartoe hebben de aandeelhouders in COVRA NV op 8 december 2000 een intentieverklaring getekend, waarin is afgesproken de aandelenoverdracht, alsmede de daaraan gekoppelde financiële verplichtingen voor 1 juli 2001 te effectueren. Op 12 december 2000 is van dit voornemen mededeling gedaan aan de voorzitters van de Eerste- en Tweede Kamer. In 1996 is f 10 mln aan exploitatiesubsidie verstrekt aan COVRA NV. Ultimo 1999 resteerde hiervan een bedrag van f 2,8 mln. Over het jaar 1999 werd een positief resultaat gerealiseerd van f 1,6 mln. Conform de statuten is dit bedrag geheel aan de algemene reserve toegevoegd. Over het jaar 2000 wordt eveneens een positief resultaat verwacht. In verband met de gevolgen van de wijziging van de Wet Vennootschapsbelasting is met brief DGM/SVS/1 999 224 285 aan de COVRA meegedeeld dat de exploitatiesubsidie als a fond perdu moet worden beschouwd. Daarnaast is aan COVRA een achtergestelde lening verstrekt ten bedrage van f 40 mln. Deze lening heeft een looptijd tot en met het jaar 2015 en zal worden gebruikt om een structurele verbetering van de financieringsstructuur van COVRA te realiseren. De lening zal in het jaar 2016 worden terugbetaald.

Op basis van deze maatregelen is een structurele verbetering in de exploitatie tot in ieder geval het jaar 2014 mogelijk.

AVR CHEMIE BV:

AVR Chemie BV. is de beherende vennoot van AVR Chemie CV. De Staat der Nederlanden neemt deel in AVR Chemie BV waarvan het maatschappelijk kapitaal f 1 000 000 bedraagt. Hiervan is 33% geplaatst dus f 330 000. Deelneming VROM is 30% van het geplaatste kapitaal is f 99 000,00. Dit bedrag is ook gestort.

De Staat der Nederlanden neemt als commanditair vennoot ook deel voor 29,7% in AVR Chemie CV met een commanditair kapitaal van f 33 000 000. Dit is dus f 9 801 000. Voor dit bedrag bestaat er een latente stortingsverplichting.

Tot meerdere zekerheid is op 18 april 1991 aan de Staat der Nederlanden een eerste hypotheek op de verbrandings- en stortfaciliteit verleend, zulks ten belope van de onderhandse verkoopwaarde van de hypothecair verbonden goederen, doch tot maximaal het bedrag van de door de Staat der Nederlanden gedragen investeringskosten zijnde circa f 125 mln. De looptijd van deze hypothecaire zekerheid voor de stortfaciliteit (C2-Deponie) is op 1 januari 2000 verstreken zonder dat enig gebruik is gemaakt van de zekerheid.

Over 1999 is een verlies gerealiseerd ter hoogte van f 16,5 mln. Hiervan dient 29,7% (f 4,9 mln) ten laste van het gereserveerde winstaandeel van VROM te worden gebracht. Dit komt ultimo 1999 uit op een bedrag van f 28 mln. Het verliesaandeel over het jaar 2000 voor VROM is op basis van voorlopige financiële gegevens ca. f 4,8 mln. Het belang voor de Staat in de deelneming komt hiermee op f 23,2 mln.

Ad 14. Extra-comptabele schulden

Ad 14a. Tegenrekening Extra-comptabele schulden

Het saldo bestaat uit het totaalbedrag van de onbetaalde facturen waarvoor geen verplichting in de GVKA is geregistreerd (verplichting= kas). Hierbij gaat het om een deel van de materiële en personele uitgaven.

Ad 15. Openstaande verplichtingen

Ad 15a. Tegenrekening openstaande verplichtingen

Het verloop van de verplichtingen binnen en buiten begrotingsverband in 2000 (excl. garanties)				(in NLG1000)
Stand verplichtingen per 31-12-1999				f 16 620 290
Bij: Aangegane verplichtingen/verhogingen				f 8 265 093
				f 24 885 383
Af: Betalingen		f 8 721 067		
Verlagingen/intrekkingen oude jaren		f 270 338		
			f 8 991 405	
Stand verplichtingen per 31-12-2000				f 15 893 978

Overzicht van de verplichtingen naar hoofdbeleidsterrein en ouderdom per 31 december 2000 (bedragen in NLG1000)				
Hoofdbeleidsterrein	vóór 1999	1999	2000	Totaal
Algemeen	21 147	2 121	80 965	104 233
Rijkshuisvesting	0	0	0	0
Volkshuisvesting	9 617 687	2 580 555	1 262 581	13 460 823
Ruimtelijke Ordening	21 036	18 433	30 085	69 554
Milieubeheer	1 153 664	211 243	592 157	1 957 064
Totaal binnen begrotingsverband	10 813 534	2 812 352	1 965 788	15 591 674
departementen	1 327	1 607	291 136	294 070
derden	960	4 355	2 919	8 234
Totaal buiten begrotingsverband	2 287	5 962	294 055	302 304
Totaal – generaal	10 815 821	2 818 314	2 259 843	15 893 978

Toelichting:

Eind 2000 staat f 15,9 mld aan verplichtingen binnen en buiten begrotingsverband open. Hiervan heeft f 2,0 mld betrekking op het hoofdbeleidsterrein Milieubeheer en f 13,8 mld betrekking op het hoofdbeleidsterrein Volkshuisvesting. Van het saldo m.b.t. Volkshuisvesting heeft f 2,5 mld betrekking op doorlopende verplichtingen.

Het kenmerk van deze verplichtingen is, dat op het moment van de juridische grondslag de omvang van de financiële verplichting nog niet vaststaat. De feitelijke betalingsverplichting wordt jaarlijks berekend op basis van ondermeer de vastgestelde huurtrend (in 2000: 3,8%) en de geldende rente (voor 2001: 5,75%; 2002: 6,17% en 2003 en volgende jaren: 6,0%). Bij deze «verplichtingen» staat op het moment van de juridische grondslag de netto contante waarde van de financiële verplichting in beginsel vast. De nominale verplichting kan als gevolg van de rente-conversie wijzigen. Teneinde deze toekomstige (nominale) betalingsverplichtingen van de doorlopende verplichtingen toch op de saldbalans tot uitdrukking te brengen zijn deze openstaande «verplichtingen» geraamd.

Ten opzichte van 1999 is de stand van de openstaande verplichtingen met 4,4% gedaald. Deze daling is voornamelijk terug te vinden op het hoofdbeleidsterrein Volkshuisvesting.

Ad 16. Garantieverplichtingen

Ad 16a. Tegenrekening garantieverplichtingen

De per 31 december 2000 nog lopende garanties			(bedragen in NLG1000)
Artikel	Omschrijving soort regeling	Maximaal garantiebedrag	Stand per 31-12-2000
A. 100% deelname van het Rijk			
1. U 03.74	studentenhuisvesting	leningovereenkomst	f 70 000
2. U 03.74 / U 03.79	huurwoningen	idem	f 10 900 000
3. U 03.74	woningverbetering	idem	f 500 000
4. U 03.77	isolatiemaatregelen	idem	–
5. U 03.15	woonwagenvoorzieningen	idem	–
B. Specifieke garanties			
1. U 03.12	St. Waarborgfonds sociale woningbouw	max. 60,0 miljoen per jaar + achtervang	–
2. U 03.12	St. Waarborgfonds eigen woningen	achtervangfunctie	–
3. U 05.13	St. Bureau Milieu Effect Rapportage	kwartaal huur (eigendom Spoorweg-pensioenfondsen)	f 105
4. U 05.13	Stichting Kennistransfer Bodem (SKB)	P.M.	–
5. U 05.13	Garantieregeling m.b.t. bodemsanerings-kredieten	vlgs borgstellingsovereenkomst	f 859
6. U 05.13	Stichting IRC	P.M.	–
7. U 05.13	College voor de Toelating van Bestrijdings-middelen (CTB)	P.M.	–
8. U 05.13	Garanties HABOG participanten COVRA	Geldelijke aansprakelijkheid voor onvoor-ziene Rijksbesluitvorming na 2014 P.M.	–
Totaal			f 11 470 964

Toelichting:

Met ingang van 1992 zijn de garanties expliciet op de saldibalans vermeld. De voor het hoofdbeleidsterrein Volkshuisvesting verantwoorde garantieverplichtingen betreffen de uitstaande garanties die in overeenstemming met het ministerie van Financiën, gebaseerd zijn op ramingen. Het verschil met de onder Ad. 15 verantwoorde openstaande verplichtingen is, dat de uitstaande garanties geen betalingsverwachting betreffen doch zuiver de verstrekte garantiebedragen.

De daling van f 16,8 naar f 11,5 miljard van de totale uitstaande garanties is hoofdzakelijk toe te schrijven aan het hoofdbeleidsterrein Volkshuisvesting en betreft voornamelijk dalingen van garantieverplichtingen met betrekking tot huurwoningen van woningbouwcorporaties/non-profit instellingen, veroorzaakt door onder meer vrijwaringen, die verleend zijn door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw, en vervroegde aflossingen.

De garantieverplichtingen van het hoofdbeleidsterrein Milieubeheer zijn gedaald van f 5,247 miljoen ultimo 1999 naar f 0,964 miljoen.

1. Algemeen, missie en doelstellingen

1.1 Algemeen

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de missie, hoofddoelstellingen, producten en diensten en resultaten van de Rgd. In hoofdstuk 2 wordt een reactie gegeven op de opmerkingen van de Algemene Rekenkamer bij de financiële verantwoording 1999. Aansluitend wordt in hoofdstuk 3 uitgebreider ingegaan op de bedrijfsvoering, waaronder het financieel beheer. In hoofdstuk 4 en 5 wordt informatie gegeven over maatregelen tegen misbruik en oneigenlijk gebruik en rijkshuisvesting buiten de Rgd. Hoofdstuk 6 bevat de balans en een toelichting op de balans. Hoofdstuk 7 betreft de Rekening. De Rekening bestaat uit de staat van baten en lasten, de ontwikkeling van het agentschapsvermogen, het kasstroomoverzicht en een toelichting op de verschillende staten. Tenslotte worden in hoofdstuk 8 door middel van prestatiegegevens de doelstellingen gekwantificeerd en toegelicht.

1.2 Missie van de Rgd

De missie van de Rgd is als volgt geformuleerd:

De Rijksgebouwendienst staat voor kwaliteit. Kwaliteit van de huisvesting voor de rijksoverheid. Kwaliteit op het terrein van huisvestingsadviezen omdat de Rgd als onderdeel van de rijksoverheid, die overheid kent. Daardoor kan anticiperen op veranderingen binnen die overheid. En zo optimaal probeert aan te sluiten bij de wensen en de mogelijkheden van onze klanten, opdat die overheid zo effectief mogelijk kan functioneren. Maar ook voor onze klanten op het terrein van de architectuur, de stedenbouwkundige inpassing en de beeldende kunst.

De kracht van de Rgd zit in kennis, vakmanschap en het vastgoedbezit in één hand. Van beheren, opdrachtgeven en ontwerpen tot en met facility-management. Kennis op het terrein van kantoorinnovatie, financiering van de bouw en de vastgoedmarkt; opgebouwd door een portefeuille van 6 miljoen m² bruto vloer oppervlak (bvo). Wat duidelijke schaalvoordelen en risicobeheersing oplevert. met zes regionale directies en een hoofdkantoor sturen wij dat aan.

Huisvesting voor ministeries, regiokantoren, rechtbanken, penitentiaire inrichtingen, laboratoria tot musea en paleizen. Verspreid over het gehele land, maar ook op vitale plekken in onze binnensteden. Nieuwe gebouwen, maar ook ruim 1 mln m² bvo aan monumenten. Toegevoegde waarde voor ruim 100 000 gebruikers, klanten en Nederland. Al meer dan 75 jaar. Continuïteit door een duurzame relatie met de klant staat dan ook hoog in het vaandel.

Open, flexibel én betrouwbaar vakmanschap. Met als motto: «de klant centraal». Dat kan ook niet anders als je klant je collega is.

1.3 Hoofddoelstellingen van de Rgd

De Rgd is de vastgoedorganisatie van het Rijk. Zij is hiermee een publieke organisatie die voornamelijk privaatrechtelijk handelt. De stelselwijziging naar een huur-verhuurmodel, waarbij de Rgd tevens is overgegaan op een baten- lastenstelsel, heeft mede tot doel het privaatrechtelijk handelen en met name de bedrijfseconomische kant daarvan aan te scherpen. Daarbij hanteert de Rgd zoveel mogelijk marktanaloge condities. Dit met inachtneming van de publieke rol die de dienst als onderdeel van het Rijk heeft. Beide aspecten komen dan ook tot uitdrukking in de hoofddoelstellingen.

Het leveren van adequate huisvesting

De Rgd levert huisvesting die optimaal aansluit bij het primaire proces bij de klant: nu en in de toekomst. De mate van tevredenheid van de klant geeft mede de geschiktheid van de huisvesting aan. De Rgd levert kwaliteit, met daarbij een onderscheid tussen de functionele kwaliteit, de belevingskwaliteit en de toekomstwaarde en met een scherpe kosten-kwaliteitsverhouding.

Bedrijfsresultaat waarbij de baten en de lasten met elkaar in evenwicht zijn.

De baten en lasten moeten meerjarig met elkaar in evenwicht zijn. Portefeuillemanagement is hierbij een belangrijk instrument, waarbij de toekomstwaarde van de portefeuille in stand wordt gehouden en de voorraad kostendekkend wordt beheerd. De Rgd moet de verrichte investeringen en bestede onderhoudsgelden terugverdienen via de gebruiksvergoeding en/of de restwaarde.

Toegevoegde waarde

Het leveren van toegevoegde waarde als vastgoedorganisatie van het Rijk door:

- het bijdragen aan het rijksbeleid (onder andere stedenbouw, architectuur, beeldende kunst, duurzaam bouwen en duurzaam beheren);
- het instandhouden en in gebruik houden van de monumenten in beheer bij het Rijk;
- het beheersen van risico's;
- het realiseren van schaalvoordelen;
- het beschikken over innoverend vermogen.

De Rgd volgt niet alleen trends, maar wil zich onderscheiden van marktpartijen en opereren vanuit de ambitie de bijzondere positie als rijksdienst waar te maken. Dit geldt met name ten aanzien van voor het rijksbeleid relevante trends. Waar mogelijk levert de Rgd een bijdrage aan de realisatie van beleid van haar klanten.

Goed functionerende Rijksgebouwendienst

Naast bovenstaande hoofddoelstellingen heeft de Rgd een randvoorwaarde geformuleerd waarbinnen deze doelstellingen gerealiseerd moeten worden, te weten een goed functionerende Rgd. Hieronder wordt enerzijds verstaan een Rgd die doel- en rechtmatig handelt. Anderzijds heeft dit betrekking op factoren als tevreden en gemotiveerde medewerkers en een laag ziekteverzuim.

1.4 Producten en diensten van de Rgd

De Rgd realiseert haar missie en hoofddoelstellingen via de producten en diensten die zij levert. Deze zijn onderverdeeld in de volgende vier hoofdgroepen:

- **Beheer**
Beheer omvat die activiteiten die gericht zijn op het instandhouden en garanderen van het gebruik van huisvesting. Deze activiteiten vloeien voort uit de verantwoordelijkheid die de Rgd heeft als eigenaar en beheerder van gebouwen.
- **Huisvestingsprojecten**
Huisvestingsprojecten zijn activiteiten die zich richten op het realiseren van een huisvestingsoplossing voor de klant. Voor de ministeries die sinds 1 januari 1999 een vergoeding voor hun huisvesting betalen, resulteert dit in het afsluiten van een gebruiksovereenkomst met die klant.
- **Services**
Services zijn vormen van dienstverlening waarbij de Rgd op verzoek van de klant werkzaamheden uitvoert, die volgens de Regeling Taakverdeling Beheer (RTB) tot de taak van de klant behoren. Ook een beperkt aantal overige services valt hieronder, zoals het beheer in verzamelgebouwen.
- **Advisering**
Het gaat hier om het adviseren van de klant over het gebruik van de huisvesting, zonder dat er een directe relatie is met het beheer of een concreet huisvestingsproject.

Het beheer en de huisvestingsprojecten vormen de hoofdmoot van de activiteiten van de Rgd als huisbaas van het Rijk; adviezen en services vormen een veel kleiner deel. Echter, als vastgoedorganisatie van het rijk heeft de Rgd de ambitie om haar klanten een totaalpakket te kunnen leveren.

De Rgd heeft als beleidstaak het formuleren en evalueren van het rijkshuisvestingsbeleid.

1.5 Resultaten

De Rgd heeft vanuit haar missie en doelstellingen gelijklopende resultaatgebieden voor de producthoofdgroepen geformuleerd:

- adequate huisvesting;
- baten en lasten met elkaar in evenwicht (over een langere periode);
- toegevoegde waarde als rijksdienst (onder andere adequaat beheer en behoud van monumenten, de realisatie van schaalvoordelen, risicobeheersing, innoverend vermogen en bijdrage aan rijksbeleid);
- goed functionerende Rgd (doelmatigheid, rechtmatigheid, tevredenheid personeel).

Voor de resultaatgebieden zijn prestatiegegevens ontwikkeld. In hoofdstuk 8 wordt hierop nader ingegaan.

2. Reactie op opmerkingen van de Rekenkamer over de FV van de Rgd over 1999

Bezwaaronderzoek

De Algemene Rekenkamer constateerde in het Rapport bij de financiële verantwoording van VROM over het jaar 1999 (Kamerstukken 1999–2000,

27 127 nr. 26) ernstige tekortkomingen in het financieel beheer bij de Rgd. Samengevat zijn tekortkomingen geconstateerd op de volgende punten:

1. *de opzet van de administratieve organisatie*

De Rekenkamer beveelt aan de beschrijvingen op zo kort mogelijke termijn te actualiseren dan wel te completeren. Ook vraagt zij aandacht voor de onderhoudsorganisatie.

2. *het beheer van de automatisering*

Er dienen naar de mening van de Rekenkamer maatregelen te worden getroffen om de betrouwbaarheid van het beheer van de huidige systemen over 2000 te waarborgen. Verder wordt ervan uitgegaan dat het nieuwe systeem niet eerder in gebruik wordt genomen nadat ook daar de nodige verbeteringsmaatregelen in het beheer zijn aangebracht.

3. *de werking van de financiële functie*

In 1999 zijn onvoldoende eerstelijns IC-maatregelen uitgevoerd; de acties die werden ondernomen om geconstateerde tekortkomingen op te heffen, hadden onvoldoende resultaat en het heeft ontbroken aan centrale aansturing van de regionale directies.

Daarnaast vraagt de Rekenkamer aandacht voor het op peil brengen van de kennis over de toepassing van het baten- en lastenstelsel.

In verband met deze tekortkomingen en het feit dat de financiële verantwoording niet tijdig werd opgeleverd, heeft de Algemene Rekenkamer een bezwaaronderzoek ingesteld.

Het verbeterplan

De Rgd is op 10 mei 2000 met het verbetertraject, dat de projectnaam «Feniks» heeft, gestart. Dit project is gericht op het oplossen van de knelpunten die werden geconstateerd bij de opstelling van de openingsbalans per 1 januari 1999 en de financiële verantwoording over 1999, alsmede het aanbrengen van en het adviseren over verdere structurele verbeteringen in het financieel beheer. Begin juli is het plan van aanpak «verbetering financieel beheer Rgd» vastgesteld.

Op 26 september 2000 constateerde de Algemene Rekenkamer dat het plan van aanpak voorziet in maatregelen, die het mogelijk maken om de financiële verantwoording over het jaar 2000 tijdig en met voldoende kwaliteit op te leveren. De Algemene Rekenkamer merkte in haar reactie onder meer op dat meer structurele maatregelen in de tijd zijn verschoven. Ook moest ervoor gewaakt worden dat het project Feniks te veel los komt te staan van de lijnorganisatie Rgd. Verder wees de Rekenkamer erop dat een aantal gesignaleerde knelpunten in het plan van aanpak onderbelicht bleven. Een aantal kritische succesfactoren (kennisniveau van het personeel, inzet van externen, draagvlak voor veranderingen en de ongestoorde voortgang van het reguliere administratie proces) behoeft blijvend de nodige aandacht. De minister heeft deze opmerkingen in algemene zin onderschreven en toegezegd hieraan de nodige aandacht te zullen besteden, voor zover dit het tijdig en met voldoende kwaliteit opleveren van de jaarverantwoording 2000 niet in gevaar brengt. Het plan van aanpak werd aangeboden aan de Tweede Kamer.

Overige opmerkingen Rekenkamer

In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de gerealiseerde verbeteringen in het jaar 2000 inzake de administratieve organisatie, technische uitwerking van het nieuwe stelsel (openingsbalans, gebruiksvergoedingen en leenfaciliteit), informatievoorziening, interne controle en kennisniveau baten- en lastenstelsel.

3. Bedrijfsvoering

De primaire processen bij de Rgd betreffen het beheer (instandhouden en garanderen van het gebruik van de huisvesting), de huisvestingsprojecten (het realiseren van huisvestingsoplossingen), de services (vormen van dienstverlening aan de klant) en de advisering (over huisvestings-behoeften en gebruik van de huisvesting). Aangezien deze processen behoren tot de core-business van de Rgd is het van essentieel belang om vast te stellen dat er voldoende waarborgen zijn voor de betrouwbaarheid van de informatievoorziening over en ten behoeve van de processen, zodat hierop – op verantwoorde wijze – control en tijdige bijsturing door het management van de Rgd kan plaatsvinden.

Als gevolg van de invoering van het baten- en lastenstelsel en het nieuwe geautomatiseerde systeem, hetgeen overigens nog voor delen in ontwikkeling is, dient nog een herijking van de processen plaats te vinden. Voor het jaar 2000 is de aandacht van de Rgd-organisatie evenwel voor een groot deel gericht geweest op de financiële processen waardoor er beperkt gelegenheid is geweest om de primaire processen te beoordelen en te herijken in relatie tot de nieuwe status van het agentschap. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de bedrijfsvoering van de Rgd in 2000. De nadruk ligt daarbij, zoals gezegd, op de financiële processen. De algemene missie, hoofddoelstellingen, producten en diensten en resultaten van de Rgd zijn beschreven in hoofdstuk 1. In hoofdstuk 8 worden de doelstellingen gekwantificeerd en toegelicht door middel van de in 2000 behaalde prestaties.

Voor meer informatie over de realisatie van de doelstellingen wordt verwezen naar het Jaarverslag Rgd 2000.

3.1 De context

De basisgedachte die aan het agentschap ten grondslag ligt, is dat bij het Rijk een groeiende behoefte is ontstaan aan een nieuw besturingsmodel in die situaties waar een doelmatiger beheer wenselijk en mogelijk wordt geacht. De kern van een dergelijk model is dat de sturing sterker wordt gericht op resultaten, of meer concreet op de producten of diensten die worden voortgebracht en de kostendekkendheid van de bedrijfsvoering die wordt nagestreefd. Daarbij past een grotere vrijheid van de inzet van middelen, die gemoeid zijn met de bedrijfsvoering.

Kenmerken van dit besturingsmodel zijn integraal management, centrale sturing op hoofdlijnen, afspraken over te leveren producten en diensten, budgettaire randvoorwaarden, systematische verantwoording achteraf en tenslotte periodieke doorlichting. Dit alles tegen de achtergrond van het doel een doelmatiger bedrijfsvoering te realiseren. Het meest in het oog springende daarbij is dat het (wettelijk verplichte) baten- en lasten stelsel werd geïntroduceerd.

De Rgd is per 1 januari 1999 overgegaan naar een nieuw besturingsmodel, waarbij het baten- en lasten stelsel in de plaats is getreden van het tot dan toe gehanteerde kas- en verplichtingenstelsel. De Rgd kreeg daardoor te maken met begrippen als balans en staat van baten en lasten. Overigens waaierden deze begrippen weer uit in tal van andere begrippen (materiële vaste activa, voorzieningen, transitoria, afschrijvingen etc.). Voor de inhoud van meerdere van deze begrippen werden voorschriften (in de beheersregels dan wel vanuit het Ministerie van Financiën) gegeven. De waarderingsgrondslag «historische kostprijs» vormde daarbij voor de Rgd een uiterst belangrijke. Een extra complicatie was dat meerdere aanwijzingen ná de datum van 1 januari 1999 inhoud kregen.

De bijzondere situatie van de Rgd (de relatief grote omvang van de materiële vaste activa in relatie tot het balanstotaal, de veelheid van externe klanten en de noodzakelijke inrichting van het beslag op de financiering) vroeg veel meer voorbereiding en uitwerking dan door alle betrokkenen was voorzien.

De doelstellingen bij het instellen van het agentschap, meer doelmatigheid en kostendekkendheid, vereisten inzicht in de primaire bedrijfsprocessen en de gevolgen daarvan op het vermogen en de daarmee samenhangende kosten. Dit resulteerde in het opstellen van een zogenaamde openingsbalans. Deze vertaalslag bracht een aanzienlijke hoeveelheid werk met zich mee, met name op het terrein van de waardering van de panden als belangrijkste onderdeel van de materiële vaste activa en de daaraan gekoppelde kosten(door)berekening.

Een (openings-)balans heeft per definitie grote invloed op de resultatenrekening van het daarop volgende jaar. Deze invloed wordt bij de Rgd versterkt doordat de hoogte van de gebruiksvergoedingen op directe wijze gekoppeld is aan de waarde van het betreffende actief.

Als gevolg van deze bijzondere omstandigheden bij de overgang van het kas- en verplichtingenstelsel naar het baten- en lastenstelsel, raakte de basisgedachte – de toepassing van het nieuwe besturingsmodel – gaandeweg op de achtergrond. Uiteraard is de vormgeving van het stelsel een belangrijke factor, maar de doelstelling (doelmatiger financieel beheer) dient centraal te staan. Door de sturing sterker te richten op het resultaat en op de producten en diensten wordt getracht de dienstverlening richting klanten verder te verbeteren.

Een andere niet te onderschatten factor is dat de medewerkers van de Rgd zich in het nieuwe besturingsmodel nog een andere denk- en handelwijze eigen moeten maken. De focus moet veel meer dan voorheen gericht worden op producten en diensten én kostendekkendheid. Vooral dit laatste vraagt een helder bewustzijn van verantwoordelijkheden en inzicht in de mogelijkheden tot sturing; dit brengt ook een verandering van de organisatiecultuur met zich mee. Voorts moeten nadrukkelijk instrumenten worden ontwikkeld, die de leiding van de Rgd in staat stellen gericht centraal sturing te geven.

Kort samengevat zijn er drie randvoorwaarden om de overgang van het kas- en verplichtingenstelsel naar het baten- en lastenstelsel zonder grote problemen te laten verlopen:

1. de technische opzet van het nieuwe stelsel moet solide zijn uitgewerkt;
2. de leiding en medewerkers moeten zich in het nieuwe besturingsmodel een andere wijze van denken eigen maken; bovendien heeft het model gevolgen voor de gewenste organisatiecultuur;
3. de organisatie moet zijn ingericht op het sturen met het nieuwe besturingsmodel, opdat de doelstelling, te weten doelmatiger financieel beheer, kan worden gerealiseerd.

Doordat de opzet van het nieuwe stelsel in het geval van de Rgd niet voldoende was uitgewerkt, kwamen de openingsbalans en de financiële verantwoording over 1999 niet tijdig en op gebrekkige wijze gereed. Er was weinig tijd voor de overige stappen (het eigen maken van het nieuwe besturingsmodel en het toepassen daarvan in de organisatie).

Mede om deze tekortkomingen op te heffen is in mei 2000 het project Feniks in het leven geroepen. De primaire doelstelling van dit project is het tijdig tot stand doen komen van de financiële verantwoording over het jaar 2000 van zodanige kwaliteit dat de interne en externe controle organen geen zwaarwegende kritische opmerkingen behoeven te maken.

Hoewel de hoogste prioriteit is gegeven aan de jaarverantwoording, werden gedurende 2000 eveneens een aantal structurele verbeteringen in het financieel beheer bij de Rgd gerealiseerd. Deze worden hierna genoemd. Aansluitend wordt een doorkijk gegeven in de noodzakelijke acties in 2001.

3.2 Verbeteringen in 2000

3.2.1. De technische opzet van het nieuwe stelsel

3.2.1.1 de opzet van de administratieve organisatie

In 2000 zijn de belangrijkste onderdelen van de administratieve organisatie aan de hand van de ingevoerde onderdelen van het nieuwe (financiële) informatiesysteem van de Rgd (genaamd IRIS) herschreven. De herschrijving van de administratieve organisatie loopt synchroon met de fasegewijze implementatie van het geïntegreerde geautomatiseerde systeem. Gedurende 2000 werden de projecten- en financiële modules bij alle directies van de Rgd geïmplementeerd. In 2001 zullen naar verwachting de overige modules ontwikkeld en ingevoerd worden, bestaande uit de modules vastgoedmanagement en sales- en marketing.

Voor de weergave en het onderhoud van de beschrijvingen van de administratieve organisatie is gekozen voor een database die voor alle gebruikers van het systeem IRIS toegankelijk is. Het voordeel van deze werkwijze is dat er altijd sprake is van uniforme en actuele informatie. Tevens heeft de Rgd een coördinatiepunt regelgeving opgericht, waarin alle vraagstukken op het terrein van (administratieve) regelgeving worden besproken. Het beheer van de (wijzigingen in de) administratieve organisatie zal de komende tijd nog verder verbeterd moeten worden, met name ten aanzien van de volledige verwerking van wijzigingen in beleids- en beheersregels. Daarnaast dienen de voor de totstandkoming van de jaarverantwoording 2000 specifiek aangepaste boekingsgangen en buiten het geautomatiseerde systeem ontwikkelde ad hoc administratieve procedures en vastleggingen, na vervolmaking, geïntegreerd te worden in het IRIS-systeem.

3.2.1.2 de technische uitwerking van het nieuwe stelsel

Als gevolg van de agentschapsstatus per 1 januari 1999 moest de opzet van het nieuwe stelsel verder worden uitgewerkt. Deze uitwerking betreft in ieder geval het sturen op producten en diensten én op kostendekkendheid, het formuleren dan wel aanpassen van beleidsregels, opstellen van de financiële kaders, boekingsgangen en informatievoorziening. In 2000 zijn belangrijke onderwerpen verder uitgewerkt, waarop in deze paragraaf wordt ingegaan.

Als gevolg van de stelselwijziging moest eenmalig de waarde worden bepaald van alle materiële vaste activa, en moesten de projecten in uitvoering worden gewaardeerd. Ten behoeve van de openingsbalans (per 1 januari 1999) en de verantwoording over 1999 is in totaal circa 90% van de opgenomen (boek)waarde onderbouwd en gecontroleerd. De (boek)waarden van de overige, overwegend kleinere, panden zijn ter voorbereiding op de jaarverantwoording 2000 door de Rgd alsnog onderbouwd, gecontroleerd en vastgesteld.

De samenhang tussen de waardering van het onroerend goed en de gebruiksvergoeding die de huurder betaalt, leidt ertoe dat de correcties van de waardering van het onroerend goed eveneens in de gebruiksvergoedingen moeten worden verwerkt. In 2000 zijn deze aanpassingen van de gebruiksvergoedingen, voortvloeiend uit de aanpassingen in de boekwaarde bij start van het nieuwe stelsel, voor de jaren 1999 en 2000

rechtstreeks verrekend met het Ministerie van VROM, zonder tussenkomst van de klanten. Vanaf 2001 worden zowel de gebruiksvergoedingen als de budgetten van de betreffende klanten, waaronder de ministeries, aangepast op basis van de gewijzigde boekwaarde per object.

Op 5 december 2000 is het mantelconvenant tussen de Rijksgebouwendienst, de directie Financiële en Economische Zaken en het Ministerie van Financiën ondertekend. Op basis van dit mantelconvenant worden in het eerste kwartaal van 2001 de definitieve en voorlopige leenconvenanten voor het tijdvak van 1 januari 1999 tot en met 31 december 2000 opgesteld en afgesloten. Het beslag op de leen- en depositofaciliteit wordt met terugwerkende kracht bepaald, inclusief de bijbehorende rentekosten en rentebaten.

3.2.1.3 (het beheer van) de automatisering

Zoals eerder vermeld heeft de Rgd in 2000 een nieuw (financieel) informatiesysteem in gebruik genomen. De belangrijkste voordelen van dit nieuwe systeem zijn uniformiteit van werken en integratie van bedrijfsgegevens. Vanaf maart 2000 zijn bij de diverse directies gefaseerd de financiële module en de projectenmodule beschikbaar gesteld. In september 2000 zijn de laatste twee directies overgegaan op het nieuwe systeem. Voor het beantwoorden van vragen over het nieuwe systeem werd een helpdesk ingesteld. De helpdesk is een belangrijk hulpmiddel in de praktijk om het gebruik van het systeem zo efficiënt mogelijk te maken. Echter, een en ander moet ingebed zijn in een beheerorganisatie die inhoudelijk sturing geeft aan de verdere inregeling van het systeem. Een dergelijk beheer was in 2000 nog onvoldoende geregeld, zodat een snelle beantwoording van vragen over het systeem niet kon worden gerealiseerd. Begin 2001 is het beheer nader geregeld.

Wat betreft het functioneel-, applicatie- en technisch beheer zullen in 2001 conform de gemaakte afspraken voornamelijk ten aanzien van de uitvoering verdere verbeteringen moeten worden aangebracht.

De overgang naar dit nieuwe systeem heeft het uitvoerende werk van medewerkers betrokken bij de financiële administratie tijdelijk complexer gemaakt. Dit hield onder meer verband met het overzetten van de gegevens uit het oude financiële informatiesysteem naar het nieuwe systeem en het opdoen van kennis omtrent de mogelijkheden en begrenzingen van de huidige inregeling van het nieuwe systeem. Het nieuwe systeem is namelijk nog niet zodanig ingeregeld, dat alle administratieve processen in 2000 voldoende werden ondersteund. In een aantal gevallen zijn ad hoc oplossingen doorgevoerd om de ondervonden problemen tijdelijk op te lossen.

3.2.2. Het eigen maken van het nieuwe besturingsmodel

Teneinde de kennis over de toepassing van het baten- en lastenstelsel verder te vergroten, is gedurende 2000 een aantal cursussen georganiseerd. Deze cursussen werden opgezet rond praktijkcases, gericht op de samenwerking tussen de projectverantwoordelijken en de financieel-administratieve medewerkers. Verder heeft met ingang van de tweede helft van 2000 ondersteuning en training-on-the-job van financiële- en interne controlemedewerkers plaatsgevonden. Deze ondersteuning en training werd gegeven door externe medewerkers bekend met uitvoering van controlewerkzaamheden en door externe administrateurs met een ruime ervaring op het gebied van het baten- en lastenstelsel. Ook gedurende 2001 zal aandacht moeten worden besteed aan de verdere uitbreiding van de kennis omtrent de toepassing van het baten- en lastenstelsel.

3.2.3. De inrichting van de organisatie

In 2000 is de organisatiestructuur in die zin aangepast, dat de in 1999 ver doorgevoerde decentralisatie voor wat betreft taken en verantwoordelijkheden voor een deel is teruggenomen. De sturingsfilosofie van de Rgd is omgezet van een primair decentrale resultaatverantwoordelijkheid naar een meer centrale aansturing op onderdelen. Op administratief gebied is nu sprake van een veel strakkere centrale kaderstelling en meer uniformering. Daarnaast zijn dwingender communicatie- en rapportagestructuren opgezet.

Gedurende 2000 is een separate Interne Controle eenheid ingesteld die centraal de uitvoering van de decentrale IC-werkzaamheden met behulp van controle- en werkprogramma's aanstuurt. De door deze eenheid opgestelde controle- en werkprogramma's konden echter niet altijd tijdig aan de directies ter beschikking worden gesteld. Ook voor wat betreft inhoud en reikwijdte zal in 2001 nog verbetering in deze programma's moeten worden aangebracht. De regionale Interne Controle medewerkers zijn na de instelling van deze centrale eenheid daarmee functioneel aangestuurd door het hoofd Interne Controle. In 2001 zal de toetsing van de goede werking van deze decentrale IC-activiteiten door de separate IC-eenheid verder vorm krijgen.

Deze centrale toetsing en monitoring zal naast de IC-werkzaamheden tevens gericht moeten worden op de naleving van centraal opgestelde beheersregels en procedures in algemene zin, teneinde de noodzakelijke uniformering en consistent handelen bij de diverse directies van de Rgd te waarborgen.

Naast de separate Interne Controle eenheid werd in 2000 ten behoeve van een meer centrale aansturing een Audit Commissie Rgd opgericht. Tevens werd de dienstleiding van de Rgd in 2000 versterkt met twee nieuwe plaatsvervangende directeuren-generaal, waarvan één specifiek het financieel beheer in zijn portefeuille heeft.

3.3 Benodigde acties in 2001 en 2002

Het projectteam Feniks heeft lopende het project verdergaand inzicht gekregen in de te ondernemen acties teneinde structurele verbeteringen in het kader van het financieel beheer binnen de Rijksgebouwendienst te vervolmaken en hiermee verder inhoud te geven aan de doelstelling van de agentschapsstatus van de Rgd. Ten behoeve van de inhoud van deze maatregelen en de implementatie wordt door het projectteam in het eindrapport van het project Feniks een aantal aanzetten aangereikt. Onderstaand worden de reeds onderkende, belangrijkste, aandachtspunten geschetst.

1. De technische opzet van het nieuwe stelsel

In 2001 moet de opzet van het nieuwe stelsel verder worden uitgewerkt en in de organisatie (kunnen) worden verankerd. Ook de informatievoorziening moet op deze gewijzigde opzet naadloos aansluiten. Verdere aanpassing van het financiële systeem zal in 2001 noodzakelijk zijn, teneinde de thans bestaande (uitvoerings)problemen op te heffen en de voor 2000 gekozen ad-hoc oplossingen om te vormen tot structurele oplossingen en te verankeren in de organisatie. Tevens moet het nieuwe systeem in 2001 nog verder worden afgestemd op de behoeften van de financiële medewerkers. Dit zal voor de nieuw opgerichte beheerorganisatie IRIS één van de eerste belangrijke doelen zijn. De thans uitgewerkte procedures moeten in de komende tijd worden omgezet in reguliere routinematige processen. Verdere uitwerking en vastlegging van

beleidsuitgangspunten en kaderstelling is daarbij noodzakelijk. Daarnaast zullen bij de verdere ontwikkeling van het geautomatiseerde systeem de beschrijvingen van de daarbij behorende administratieve organisatie moeten worden opgesteld dan wel worden herijkt. Het functioneel-, applicatie- en technisch beheer dient daarbij zodanig verbeterd te worden dat de uitvoering conform de gemaakte afspraken en beschreven opzet plaatsvindt.

2. Het eigen maken van het nieuwe besturingsmodel

In 2001 zal het vergroten van het kennisniveau over de toepassing van het baten- en lastenstelsel worden gecontinueerd, onder andere door middel van opleidingen en training-on-the-job. De opleidingen zullen worden gericht op het financieel sturen op hoofdlijnen door de directeuren en op het aanleveren van de daarvoor benodigde informatie door de hoofden Financiële Zaken. Ook zullen de administrateurs verder worden geschoold in het op de juiste, consistente en uniforme wijze hanteren van de financiële administratie, zodat het proces van totstandkoming van de verantwoording efficiënt gaat verlopen. De training-on-the-job moet er mede voor zorgen dat de Rgd in 2001 groeit naar de situatie waarbij (vrijwel) geen externen meer hoeven te worden ingezet. Daarnaast zal de uitvoering van de IC-activiteiten verder worden gestructureerd en kwalitatief (en eventueel kwantitatief) worden versterkt. Dit geldt tevens voor de uitvoering van een periodieke toetsing op de goede werking van deze IC-activiteiten bij de directies door de centrale IC-eenheid. Indien de interne controle op de administratieve processen op een toereikend niveau plaatsvindt, zal de Interne Controle zich meer kunnen gaan richten op periodieke doorlichting van processen en procedures en daarmee bijdragen aan de verbetering van het doelmatig en ordelijk beheer. Gezien het gewijzigde besturingsmodel zal een nadere uitwerking van de aspecten waarop gestuurd moet worden dienen plaats te vinden, inclusief de uitwerking van de daarbij behorende managementinformatie.

3. De inrichting van de organisatie

De audit commissie Rgd zal in 2001 onderdeel gaan vormen van de aansturing van het reguliere administratieve proces. Daarmee wordt een strakkere aansturing van de financiële functie binnen de Rgd bewerkstelligd. Deze aanpassing past binnen de bestaande voornemens tot een meer functionele aansturing van de directies van de Rgd. Bij dit voorname wordt tevens aandacht besteed aan de verdere inhoud en vormgeving van de controlokolom binnen de Rgd. In 2001 zal de aanzienlijke inzet van externen die benodigd was voor de totstandkoming van de financiële verantwoording 2000, inclusief interne controle, op een beheerste wijze worden teruggedrongen. Het uiteindelijke doel is daarin gelegen dat de Rgd op eigen kracht kan voldoen aan de eisen die aan een agentschap worden gesteld.

4. Misbruik en Oneigenlijk gebruik

In het kader van misbruik en oneigenlijk gebruik is relevant het besluit tegemoetkoming ziektekosten rijkspersoneel (BTZR)

Algemeen

Het BTZR voorziet in een tegemoetkoming in de kosten van de ziektekostenverzekering voor ambtenaren. De vergoedingen worden verstrekt op basis van gegevens, welke door de ambtenaar zelf zijn verstrekt. Hierbij kan sprake zijn van misbruik of oneigenlijk gebruik.

Gevoerd M&O-beleid

In 1999 is een plan van aanpak opgesteld voor een evenwichtige jaarlijkse controle op de juiste toepassing van het BTZR. Per groep van aanvragers is een risico-inschatting gemaakt op basis waarvan een bepaald percentage per jaar wordt gecontroleerd. De groepen met een hoog risico worden relatief vaker in de controle betrokken, dan de groepen met een laag risico.

Vanaf 1999 wordt de controle structureel uitgevoerd.

In 2000 zijn door middel van een steekproef 200 medewerkers geselecteerd. Van deze medewerkers zijn de gegevens op basis waarvan de tegemoetkoming is toegekend, gecontroleerd.

Voor de Rijksgebouwendienst heeft deze controle geleid tot 4 vorderingen met een totaalbedrag van f 8 785,71 en 3 stopzettingen per 1 oktober 1999. Omdat de terugvorderingen in alle gevallen uit de categorieën «mede-belanghebbende» en/of «kinderen ouder dan 16 jaar» voortvloeiden, wordt in 2001 de steekproefverdeling aangepast. Hierover vindt nog overleg met de accountantsdienst plaats.

In 2000 is f 4 338 000 aan BTZR-gelden uitgegeven. Hiervan is een bedrag van f 1 170 000 als hoog M&O-gevoelig te beschouwen. Dit bedrag bestaat uit f 796 000 inzake ziektekosten van mede-belanghebbende en f 374 000 inzake ziektekosten voor kinderen van 16 tot 27 jaar. Het overige deel van de uitgaven is als laag M&O-gevoelig aan te merken.

Uitgaven o.g.v. Besluit tegemoetkoming ziektekosten rijkspersoneel (in NLG 1mln)	
Naam onderdeel	Realisatie 2000
Rijksgebouwendienst	4.3

5. Rijkshuisvesting buiten de Rgd

In het statuut van het Agentschap Rijksgebouwendienst is vastgelegd dat voor de producten inzake rijkshuisvesting van de Rgd voor de rijksdiensten een verplichte winkelnering bij de Rgd geldt. Een uitzondering vormen service- en advieswerkzaamheden die door de ministeries optioneel (en op tariefbasis) van de Rgd kunnen worden afgenomen.

Door de Rgd zijn alle ministeries aangeschreven met het verzoek om, ingeval van de verplichte winkelnering is afgeweken, dit aan de Rgd te melden.

Uit de reacties blijkt dat bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties bij de ITO en het KLPD enkele panden rechtstreeks op de markt werden gehuurd. In overleg met de Rgd worden deze marktcontracten omgezet naar Rgd-contracten.

Daarnaast heeft het Ministerie van Justitie gemeld dat bij het Openbaar Ministerie enkele JIB-kantoren in bestaande politievestingen zijn gehuisvest. In overleg met de Rgd wordt bepaald of en op welke wijze de bestaande overeenkomsten worden omgezet naar een SIVR.

Vervolgens heeft het Ministerie van Financiën aangegeven dat naast een tweetal huurcontracten met de markt die al vorig jaar waren gemeld in de eerste helft van 2001 een tijdelijke opslaglocatie is gehuurd. Overlegd wordt of en wanneer deze objecten worden overgedragen aan de Rgd. Tenslotte heeft het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

laten weten dat thans nog slechts drie objecten van de Rijksdienst van Vee en Vlees van de markt worden gehuurd. Deze overeenkomsten zullen waarschijnlijk in 2001 worden beëindigd.

6. Balans

Balans van het agentschap Rgd per 31 december 2000

	31 december 2000		31 december 1999
	NLG1000	EUR1000	NLG1000
ACTIVA			
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	20 292	9 208	11 572
Materiële vaste activa:			
Grond en gebouwen	8 826 618	4 005 345	8 138 270
Onderhanden investeringsprojecten	323 678	146 879	509 936
Inventaris en overige bedrijfsmiddelen	6 143	2 787	5 962
	9 156 439	4 155 011	8 654 168
Egalisatierekening	515 571	233 956	280 453
Vlottende activa			
Onderhanden werk adviezen, services en overig	89 635	40 675	78 399
Debiteuren en overige vorderingen	188 860	85 701	46 941
Overlopende activa	40 800	18 514	542 851
	319 295	144 890	668 191
Liquide middelen	521 885	236 821	542 607
TOTAAL ACTIVA	10 533 482	4 779 886	10 156 991
PASSIVA			
Agentschapsvermogen			
Exploitatie reserve	78 546	35 643	85 000
Onverdeeld resultaat	113 727	51 607	23 185
	192 273	87 250	108 185
Voorzieningen			
Voorziening Asbestverontreiniging	176 103	79 912	182 818
Voorziening Leegstand	60 458	27 435	40 153
Voorziening Planmatig onderhoud	480 516	218 049	457 260
Overige voorzieningen	49 965	22 673	40 469
	767 042	348 069	720 700
Langlopende schulden			
Leenfaciliteit Financiën	9 039 064	4 101 748	8 155 465
Overige langlopende schulden	33 560	15 229	62 172
	9 072 624	4 116 977	8 217 637
Kortlopende schulden			
Nazorgbudgetten	86 551	39 275	100 901
Crediteuren	74 809	33 947	188 625
Overige schulden en overlopende passiva	340 183	154 368	820 943
	501 543	227 590	1 110 469
TOTAAL PASSIVA	10 533 482	4 779 886	10 156 991

6.1 Toelichting op de balans

6.1.1 Algemene grondslagen voor de waardering

De algemene grondslag voor de waardering van de materiële vaste activa is de verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief BTW, verminderd met afschrijvingen. De Rgd heeft ook klanten die hebben geopteerd voor het leveren van met BTW belaste prestaties. Objecten welke zijn verhuurd aan deze klanten zijn (voor zover van toepassing) gewaardeerd exclusief BTW. Voor zover niet anders is vermeld, worden de activa en passiva gewaardeerd tegen nominale waarde.

6.1.2 Vaste activa

Immateriële vaste activa

Deze post omvat activa die niet stoffelijk van aard zijn, langdurig dienstbaar zijn aan, essentieel zijn voor de bedrijfsvoering van het agentschap en toekomstige economische voordelen in zich hebben. Er wordt lineair afgeschreven met een afschrijvingstermijn van 5 jaar. Onder deze post is opgenomen het nieuwe geïntegreerde informatiesysteem (IRIS). De implementatie van dit systeem vindt in fasen plaats. De eerste fase is in 2000 geïmplementeerd.

Immateriële Vaste Activa		NLG1000
Historische kostprijs	11 572	
Cumulatieve afschrijving	0	
<i>Boekwaarde per 1 januari 2000</i>		11 572
<i>Mutaties in de boekwaarde</i>		
Investeringsen	+/+	11 034
Afschrijvingen	-/-	2 314
<i>Boekwaarde per 31 december 2000</i>		20 292

Materiële vaste activa

Deze post omvat alle onroerende en roerende goederen die langdurig dienstbaar zijn aan, essentieel zijn voor de bedrijfsvoering van het agentschap en toekomstige economische voordelen in zich hebben. Deze post valt uiteen in de grond (inclusief afgekochte erfpachtrechten) en gebouwen die de Rgd in economisch eigendom heeft, inclusief de inbouwpakketten in huurpanden, de onderhanden investeringsprojecten en inventaris en overige bedrijfsmiddelen. De materiële vaste activa zijn verminderd, voor zover noodzakelijk, met voorzienbare waardeverminderingen, indien deze naar verwachting duurzaam zijn. Op de post materiële vaste activa is een voorziening voor boekwaarderisico in mindering gebracht. Het boekwaarderisico wordt in de jaarverantwoording opgenomen voor zover een ingeschat risico zich voor zal doen in een periode van vijf jaar na balansdatum.

De afschrijvingen geschieden lineair overeenkomstig de verwachte economische levensduur en zijn berekend op basis van een vast percentage van de historische kostprijs per activa(sub)categorie.

De afschrijvingstermijnen zijn:

Activacategorie	Afschrijvingstermijn in jaren
Grond	0
Erfpachtrechten	5 – 50
Gebouwen	15 – 60
Inventaris en overige bedrijfsmiddelen	3 – 10

Grond en gebouwen

De bepaling van de historische kostprijs van de materiële vaste activa die een onderdeel zijn van het stelsel van huur en verhuur heeft voor de bestaande voorraad per 1-1-1999 plaats gevonden door toepassing van het Lineamodel. Door middel van dit model zijn de (technische) componenten per gebouw geïnventariseerd en gewaardeerd. De uitkomsten hebben geresulteerd in een benaderde herbouwwaarde voor de bestaande voorraad per 1-1-1999. Vervolgens is de historische kostprijs berekend door indexering óf naar het referentiejaar 1984 óf naar een meer recent jaar, in het geval van majeure investeringen ná 1984 of meer recent bouwjaar. De nieuw opgeleverde projecten vanaf 1999 zijn gewaardeerd op basis van de daadwerkelijke investeringskosten.

Objecten, welke geen onderdeel vormen van het stelsel van huur en verhuur, zijn voor f 1,00 op de balans opgenomen. Hieronder vallen alle objecten die volledig worden verhuurd aan derden, het niet verhuurde deel van de Monumenten met een Erfgoedfunctie en de objecten ten behoeve van de huisvesting van het Koninklijk Huis, de Hoge Colleges van Staat en het Ministerie van Algemene Zaken.

In de markt gehuurde objecten zijn veelal door de Rgd voorzien van een inbouwpakket. De waardering voor de bestaande voorraad inbouwpakketten per 1-1-1999 heeft plaatsgevonden door benadering van de historische kostprijs op basis van de in rekening gebrachte gebruiksvergoeding, rekening houdend met het uitvoeringsniveau van het betreffende pakket. Afschrijving vindt plaats op basis van de vastgestelde levensduur van 15 jaar, dan wel de duur van de huurovereenkomst als deze korter is. De investeringen in inbouwpakketten vanaf 1999 worden gewaardeerd op basis van de werkelijke investeringskosten. In beginsel gelden voor deze investeringen dezelfde afschrijvingstermijnen. Op basis van portefeuille-risico-overwegingen kan versneld worden afgeschreven.

Grond en Gebouwen (incl. afgekochte erfpacht en inbouwpakketten in huurpanden)				NLG1000
Balanspost grond en gebouwen			8 138 270	
Voorziening boekwaarderisico's	+/+		212 892	
Boekwaarde 31 december 1999			8 351 162	
Correctie beginstand 1 januari 2000	+/+		287 162	
<i>Boekwaarde per 1 januari 2000</i>				8 638 324
<i>Mutaties in de boekwaarde</i>				
Opgeleverd onderhanden investeringsprojecten (incl. nazorg)		+ /+		885 965
Afschrijvingen		-/-		435 019
Desinvesteringen (boekwaarde)		-/-		49 051
<i>Boekwaarde per 31 december 2000</i>				9 040 219
Voorziening boekwaarderisico's		-/-		213 601
Balanspost grond en gebouwen				8 826 618

De correctie op de beginstand 2000 heeft naar analogie van de uitgevoerde controle in 1999 betrekking op de controle op de juistheid van waardering van de resterende eigendomspanden en inbouwpakketten huurpanden. Daarnaast heeft de correctie betrekking op de stand onderhanden werk in de beginbalans 2000 (zie toelichting bij onderhanden investeringsprojecten).

De voorziening boekwaarderisico's wordt hierna verder toegelicht.

Op de waarde van de grond, welke de Rgd in economisch eigendom heeft, wordt niet afgeschreven. Grond waarbij sprake is van afgekochte erfpacht, is gewaardeerd tegen het nog niet geamortiseerde deel van de aanschaffingsprijs. Grond waarbij sprake is van erfpacht met een verplichting tot het betalen van een jaarlijkse canon, wordt niet geactiveerd. Dit geldt eveneens voor overig niet in economisch eigendom zijnde gronden.

In onderstaand overzicht wordt nader inzicht verschaft in de afgekochte erfpachtrechten, de (resterende) looptijd en het nog niet geamortiseerde bedrag (boekwaarde) ultimo 2000.

Erfpachtrechten			
	Afkoopsom	Restant looptijd per 31-12-2000	Boekwaarde per 31-12-2000
Oorspronkelijke duur 18 jaar (2 percelen)	8 101	13 jaar	5 758
Oorspronkelijke duur 19 jaar (1 perceel)	25	16 jaar	21
Oorspronkelijke duur 50 jaar (2 percelen)	12 350	45/46 jaar	11 334
Totaal	20 476		17 113

Voorziening voor boekwaarderisico's

Op de boekwaarde van de materiële vaste activa is, voor zover noodzakelijk, een voorziening voor boekwaarderisico in mindering gebracht, indien de directe opbrengstwaarde bij verwachte afstoot lager is dan de resterende boekwaarde op het moment van afstoot, dan wel indien de indirecte opbrengstwaarde (de toekomstige verhuurtermijnen) lager zal zijn dan de resterende boekwaarde.

De directe opbrengstwaarde is minimaal de opbrengst bij sloop van het betreffende object. De voorziening kent een horizon van 5 jaar. Op de risico's ná deze periode wordt nader ingegaan in de risicoparaagraaf (paragraaf 6.3).

Voorziening boekwaarderisico		NLG1000
<i>Saldo per 1 januari 2000</i>		212 892
<i>Mutaties</i>		
Onttrekkingen	–/–	15 489
Dotatie	+/+	53 757
Vrijval	–/–	37 559
<i>Saldo per 31 december 2000</i>		213 601
Verwachte onttrekkingen		
1–2 jaar		15 753
3–4 jaar		133 612
5 jaar		64 236
Totaal		213 601

Onderhanden investeringsprojecten

De onderhanden investeringsprojecten zijn gewaardeerd tegen historische kostprijs met een opslag van 10% over de grond en bouwkosten (dit is gelijk aan circa 6,4% over de totale investeringskosten) ter dekking van de ontwikkelingskosten. Over het gemiddeld geïnvesteerd vermogen per project is een opslag voor rentekosten berekend. Op de stand onderhanden investeringsprojecten zijn, slechts indien noodzakelijk, voorzienbare negatieve projectresultaten in mindering gebracht.

Onderhanden investeringsprojecten		NLG1000
Stand jaarverantwoording 1999	509 936	
Correctie op stand 1 januari 2000	–/–	105 476
<i>Saldo per 1 januari 2000</i>		404 460
<i>Mutaties</i>		
Investeringsprojecten	+/+	805 183
Opgeleverd onderhanden investeringsprojecten	–/–	885 965
<i>Saldo per 31 december 2000</i>		323 678

De correctie op de stand 1-1-2000 heeft betrekking op het gegeven dat op basis van de verscherpte definitiestelling en inventarisatie van opgeleverd onderhanden werk de stand opnieuw is bepaald.

Zowel de investeringen als de opgeleverde onderhanden investeringsprojecten zijn inclusief de nazorgverplichtingen berekend. Hierdoor ontstaat er een aansluiting tussen het investeringsbedrag en het beroep op de leenfaciliteit 2000 en tussen het opgeleverd onderhanden werk in de verloopstaten bij de Materiële Vaste Activa en de opgeleverde onderhanden investeringsprojecten.

De correctie op de stand 1-1-2000 is een gevolg van correcties op de Openingsbalans 1-1-1999 (een interne verschuiving met de Materiële Vaste Activa) en de investeringen 1999.

Inventaris en overige bedrijfsmiddelen

Deze post omvat de overige roerende goederen die langdurig dienstbaar zijn aan de bedrijfsvoering van het agentschap en toekomstige economische voordelen in zich hebben. De inventaris bestaat uit automatiseringsmiddelen, communicatiemiddelen, kantinevoorzieningen, kantoor-meubilair en vervoermiddelen voor zover niet in eigendom van het moederdepartement VROM.

De overige bedrijfsmiddelen bestaan uit de installaties ten behoeve van de eigen Rgd-huisvesting waarvoor de Rgd als gebruiker verantwoordelijk is in het kader van de nieuwe Regeling Taakverdeling Beheer (RTB).

Activering van de inventaris en overige bedrijfsmiddelen vindt plaats op het moment van aanschaf. De inventaris en de overige bedrijfsmiddelen zijn gewaardeerd tegen aanschaffingsprijs minus afschrijvingen. De afschrijving van inventaris en de overige bedrijfsmiddelen vangt aan in het eerste jaar volgend op het jaar van aanschaf en de afschrijvingstermijnen variëren per categorie tussen de 3 – 15 jaar.

Inventaris en overige bedrijfsmiddelen			NLG1000
Historische kostprijs		9 758	
Cumulatieve afschrijving	-/-	3 796	
<i>Boekwaarde per 1 januari 2000</i>			5 962
<i>Mutaties in de boekwaarde</i>			
Investerings		+ /+	1 597
Afschrijvingen	-/-		1 324
Desinvesterings (boekwaarde)	-/-		92
<i>Boekwaarde per 31 december 2000</i>			6 143

Egalisatierekening

Deze post heeft betrekking op het gegeven dat de huurprijsmethode als uitgangspunt heeft een (afgezien van de toegepaste indexering) constante huurprijs over de contractperiode. De jaarlijkse opbrengst uit hoofde van de gebruiksvergoedingen kent derhalve een constante reeks, terwijl de kosten van rente en afschrijving over de jaren heen variëren. Het verschil tussen kosten en opbrengsten wordt jaarlijks op contractniveau geëgaliseerd en in de balans tot uitdrukking gebracht in een langlopende vordering op de gebruikers van de objecten. De vordering wordt over de totale contractperiode geneutraliseerd en is bij afloop van het contract nihil. Bij vroegtijdige contractontbinding wordt de opgebouwde vordering (=egalisatie) door de klant afgekocht.

Egalisatierekening			NLG1000
Egalisatie afschrijvingskosten 1 januari 2000		116 126	
Egalisatie rente 1 januari 2000	+ /+	164 327	
<i>Stand per 1 januari 2000</i>			280 453
<i>Mutaties</i>			
Egalisatie afschrijvingskosten 2000	+ /+	100 508	
Egalisatie rentekosten 2000	+ /+	134 610	
<i>Totaal mutaties 2000</i>			235 118
Egalisatie afschrijvingskosten per 31 december 2000		216 678	
Egalisatie rentekosten 31 december 2000	+ /+	298 893	
<i>Stand per 31 december 2000</i>			515 571

6.1.3 Vlottende activa

Onderhanden werk adviezen, services en overig

Het onderhanden werk adviezen en services is gewaardeerd op basis van doorberekende externe en interne kosten die aan deze adviezen en services kunnen worden toegerekend. Reeds gefactureerde bedragen staan onder de overige schulden en overlopende passiva.

Het onderhanden werk adviezen en services is, indien noodzakelijk, onder aftrek van voorzienbare verliezen opgenomen.

Onderhanden werk services, adviezen en overig		NLG1000
Onderhanden werk services	+ /+	22 226
Onderhanden werk adviezen	+ /+	17 609
Onderhanden werk overig	+ /+	49 800
<i>Totaal per 31 december 2000</i>		89 635

Het onderhanden werk services betreft de werkzaamheden, die volgens de Regeling Taakverdeling Beheer (RTB) tot de taak van de afnemer worden gerekend, maar die op verzoek van de afnemer door de Rgd worden verricht.

Onderhanden werk services		NLG1000
<i>Saldo per 1 januari 2000</i>		7 254
<i>Mutaties</i>		
Geactiveerde kosten services	+ /+	52 114
Voorzienbare verliezen	-/-	0
Kostprijs opgeleverde services	-/-	37 142
<i>Saldo per 31 december 2000</i>		22 226

Het onderhanden werk adviezen betreft de onderhanden zijnde advies-werkzaamheden van zowel project als niet-project gebonden adviezen.

Onderhanden werk adviezen		NLG1000
<i>Saldo per 1 januari 2000</i>		10 309
<i>Mutaties</i>		
Geactiveerde kosten adviezen	+ /+	22 093
Kostprijs opgeleverde adviezen	-/-	14 793
<i>Saldo per 31 december 2000</i>		17 609

Het overig onderhanden werk betreft de door de klant à fonds perdu gefinancierde kleine projecten, hetgeen conform bestaande voorschriften beperkt is toegestaan. Waardering vindt plaats tegen kostprijs inclusief een toerekenbaar deel van de apparaatskosten van de Rgd.

Onderhanden werk overig (kleine, à fonds perdu gefinancierde) projecten- NLG1000		
<i>Saldo per 1 januari 2000</i>		60 837
<i>Mutaties</i>		
Correctie naar inv.proj	-/-	21 626
Investerings	+/+	82 662
Kostprijs opgeleverde kleine projecten	-/-	72 073
<i>Saldo per 31 december 2000</i>		49 800

Debiteuren en overige vorderingen

De vorderingen zijn, voor zover noodzakelijk, opgenomen onder aftrek van een voorziening voor mogelijke oninbaarheid (dubieuze debiteuren). De vorderingen hebben een verwachte looptijd van maximaal een jaar.

Debiteuren en overige vorderingen			NLG1000
Debiteuren per 31 december 2000		49 525	
Voorziening dubieuze debiteuren	-/-	2 820	
<i>Saldo per 31 december 2000</i>			46 705
<i>Overige vorderingen</i>			142 155
<i>Saldo per 31 december 2000</i>			188 860

De voorziening voor dubieuze debiteuren wordt jaarlijks statisch bepaald aan de hand van een inschatting van oninbaarheid per vordering per balansdatum. In 2000 zijn 10 vorderingen als dubieus aangemerkt, waarvoor een dotatie aan de voorziening is opgenomen. Twee gevallen zijn als definitief oninbaar afgeboekt. De volgende specificatie van de voorziening dubieuze debiteuren kan worden gegeven:

Voorziening dubieuze debiteuren			NLG1000
<i>Saldo per 1 januari 2000</i>			880
<i>Mutaties</i>			
Onttrekkingen	-/-	14	
Dotatie	+/+	2 035	
Vrijval	-/-	81	
<i>Saldo per 31 december 2000</i>			2 820

Overlopende activa

De post overlopende activa per 31 december 2000 kan als volgt worden gespecificeerd:

Overlopende activa	NLG1000
Nog te ontvangen	34 164
Vooruitbetaalde posten	6 636
<i>Saldo per 31 december 2000</i>	40 800

Liquide middelen

Onder deze post vallen alle rekening-courant relaties met het Ministerie van Financiën (RHB inclusief depositorekeningen), de bankrekeningen, waaronder de rekening ten behoeve van de parkeergarages en de kas, inclusief eventuele waardepapieren.

Liquide middelen	NLG1000
Rekening-courant RHB	429 963
Depositorerekening RHB nazorgbudgetten	86 551
Rabobank (parkeergarages)	5 359
Kas / bank (klein betalingsverkeer)	12
<i>Saldo per 31 december 2000</i>	521 885

Depositorerekening RHB nazorgbudgetten

Na de eerste oplevering van gebouwen en inbouwpakketten aan gebruikers resteert veelal nog een aantal nog af te ronden werkzaamheden, de nazorg. De opgeleverde activa worden inclusief de nazorgbudgetten op de balans geactiveerd en voor het volledige bedrag wordt een beroep gedaan op de leenfaciliteit. Het bedrag waarmee de resterende activiteiten zullen worden uitgevoerd, wordt voor maximaal 1 jaar op een depositorerekening bij Financiën gezet tegen hetzelfde rentepercentage als waarvoor het leningsconvenant is afgesloten.

6.1.4 Agentschapsvermogen

Exploitatiereserve

De hoogte van het agentschapsvermogen is vastgesteld conform de vigerende regelgeving inzake de vermogensvorming bij agentschappen, de Regeling Vermogensvoorschriften Agentschappen 2000. De exploitatiereserve is bedoeld voor het opvangen van algemene bedrijfsrisico's, welke voortvloeien uit de normale bedrijfsvoering.

Onverdeeld resultaat

Het onverdeelde resultaat maakt onderdeel uit van het agentschapsvermogen. Indien het agentschapsvermogen groter is dan 5% van de gemiddelde gerealiseerde omzet over 1999 en 2000, wordt het overschot afgedragen via het moederdepartement aan Financiën. Met Financiën zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop dit afgedragen vermogen beschikbaar zal worden gehouden voor de rijkshuisvesting (zie paragraaf

6.2 Niet uit de balans blijken de rechten en verplichtingen) en de wijze waarop de (relevante) omzet wordt bepaald. Als definitie voor de omzet voor de normering van het agentschapsvermogen wordt gehanteerd: het totaal aan baten minus de egalisatie, rentebaten en buitengewone baten.

Agentschapsvermogen			NLG1000
Exploitatiereserve per 1 januari 2000			108 185
Afdracht overschot aan moederdepartement	-/-	29 639	
Onverdeeld resultaat 2000	+/+	113 727	
			84 088
<i>Saldo per 31 december 2000</i>			192 273

De gemiddelde omzet (totale omzet exclusief egalisatie, rente en buitengewone baten) over 1999 en 2000 bedraagt f 1 739,9 mln. Bij een normering van het agentschapsvermogen tot 5% bedraagt het agentschapsvermogen maximaal f 87 mln. Derhalve zal de Rgd in 2001 een bedrag van f 105,3 mln via het moederdepartement afdragen.

6.1.5 Voorzieningen

De voorzieningen worden gevormd voor egalisatie van kosten en specifieke risico's en verplichtingen die uitgaan boven het algemene bedrijfsrisico dat aan het bedrijfsproces van de Rgd is verbonden. De voorzieningen zijn opgebouwd door kwantificering van de voorzienbare redelijkerwijs in te schatten risico's. De volgende voorzieningen zijn gevormd:

Voorziening asbestverontreiniging

De voorziening asbestverontreiniging is opgenomen ter bestrijding van de asbestrisico's die aanwezig zijn bij de gebouwenvoorraad. De verwachte uitgaven voor asbest zijn op basis van een deelonderzoek geraamd op basis van het per 1 januari 1999 vigerende asbestbeleid. Het beleid houdt in dat de gehele voorraad eigendomspanden binnen 5 jaar integraal wordt geïnventariseerd op de aanwezigheid van asbest(risico's). In de periode tot en met 2004 wordt een versnelde uitvoering van maatregelen geëffectueerd om gezondheidsrisico's afdoende te beperken. Gedurende de komende 20 jaar zal alle resterende asbest worden verwijderd in alle te renoveren eigendomsobjecten en worden alle overtollige eigendomspanden asbestvrij afgestoten. De voorziening is niet bedoeld voor de bestrijding van asbestverontreiniging in huurpanden. Hiervoor geldt dat de kosten worden verhaald op de verhuurder.

Voorziening Asbestverontreiniging			NLG1000
<i>Saldo per 1 januari 2000</i>			182 818
<i>Mutaties</i>			
Onttrekkingen	-/-	6 715	
<i>Saldo per 31 december 2000</i>			176 103

De onttrekking in 2000 blijft achter bij de raming in het kasstroomoverzicht in de tweede suppletore begroting 2000 van f 15 mln. De verklaring is dat vooraf goede asbest-inventarisaties en de opstelling van de beleidslijn nodig zijn.

Voorziening Leegstand

De kosten van leegstand bestaan uit de gedeerde inkomsten van de leegstaande panden in het stelsel van huur en verhuur en eventueel extra kosten van het beheer van leegstaande panden. Onttrekkingen vinden plaats op basis van de vastgestelde leegstandskosten. Dotatie aan de voorziening vindt dynamisch plaats op basis van de in de huurprijsmethode opgenomen opslag ter dekking van de leegstandskosten. Periodiek wordt de hoogte van deze voorziening statisch getoetst.

Voorziening Leegstand		NLG1000
<i>Saldo per 1 januari 2000</i>		40 153
<i>Mutaties</i>		
Aanpassing onttrekkingen 1999	+/+	7 465
Onttrekkingen	-/-	17 873
Dotatie	+/+	30 713
<i>Saldo per 31 december 2000</i>		60 458

De aanpassing van de onttrekkingen 1999 is een gevolg van het zuiver toepassen van de grondslag van de berekening van de gedeerde inkomsten als gevolg van leegstaande objecten die vallen binnen het huurverhuurmodel.

Voorziening Planmatig onderhoud

Planmatig onderhoud van de eigendomspanden vindt, per te onderscheiden component, periodiek plaats op basis van de vastgestelde onderhoudscyclus per component. Ter egalisatie van de kosten van planmatig onderhoud is een voorziening getroffen. De hoogte van de voorziening is bepaald op grond van de benodigde middelen voor de nog uit te voeren onderhoudsactiviteiten op portefeuilleniveau, rekening houdend met de reeds verstreken periode van de betreffende cyclus. Dotatie aan de voorziening vindt dynamisch plaats op basis van de in de huurprijsmethode opgenomen opslag ter dekking van de planmatig onderhoudskosten.

Voorziening Planmatig onderhoud		NLG1000
<i>Saldo per 1 januari 2000</i>		457 260
<i>Mutaties</i>		
Onttrekkingen	-/-	60 140
Dotatie	+/+	83 396
<i>Saldo per 31 december 2000</i>		480 516

De onttrekking aan de voorziening planmatig onderhoud is in 2000 ten opzichte van 1999 (f 53 mln) toegenomen, maar nog achtergebleven bij de begroting 2000. Planmatig onderhoud wordt vaak gelijktijdig uitgevoerd met investeringsactiviteiten. Een vertraging in de investeringsactiviteiten leidt derhalve tot het later uitvoeren van planmatig onderhoud. Op basis van de behoeften aan planmatig onderhoud bij de individuele objecten wordt een programma planmatig onderhoud opgesteld. Achterstanden in onderhoud kunnen dan worden ingelopen, eventueel gelijktijdig met investeringsactiviteiten.

Overige voorzieningen

Onder de overige voorzieningen worden diverse kleine voorzieningen verantwoord.

In de Jaarverantwoording 1999 zijn onder deze post opgenomen de voorzieningen voor geschillen en rechtsgedingen, verlieslatende contracten, wachtgeld en professionalisering. Vanaf 2000 wordt tevens onder deze post een voorziening voor bodemsanering opgenomen.

Specificatie overige voorzieningen per 31-12-2000	NLG1000
Bodemsanering	10 307
Geschillen en Rechtsgedingen	9 981
Verlieslatende contracten	4 133
Wachtgeld	12 990
Professionalisering	12 554
<i>Totaal overige voorzieningen per 31 december 2000</i>	49 965

De voorziening bodemsanering wordt gevormd voor situaties waar sprake is van grondvervuiling, waarbij de Rgd een saneringsplicht heeft, of sanering zelf zeer wenselijk acht. Voor de vorming van de voorziening komen alleen de bekende en taxeerbare saneringsoperaties, die binnen een tijdshorizon van vijf jaar in redelijkheid tot uitvoering zullen komen, in aanmerking.

De voorziening voor geschillen en rechtsgedingen is opgenomen voor alle lopende geschillen en rechtsgedingen, indien met redelijke mate van zekerheid de uitkomst van deze zaken en de hieraan gerelateerde kosten zijn in te schatten.

De voorziening verlieslatende contracten is opgenomen voor verhuurcontracten, waarbij de werkelijke kosten van de Rgd hoger zijn dan de verhuuropbrengsten, voornamelijk afgesloten via de Dienst der Domeinen vóór 1 januari 1999.

Daarnaast zijn voorzieningen opgenomen voor wachtgeldverplichtingen van voormalig personeel en een voorziening voor professionaliseringskosten van de Rgd organisatie, die verband houden met de verdere vormgeving van het nieuwe rijkshuisvestingsstelsel.

De bovenstaande overige voorzieningen zijn statisch bepaald.

Overige voorzieningen		NLG1000
<i>Bodemsanering per 1 januari 2000</i>		0
Dotatie	+/+	10 307
<i>Saldo per 31 december 2000</i>		10 307
<i>Geschillen en Rechtsgedingen per 1 januari 2000</i>		9 497
Onttrekkingen	-/-	2 744
Dotatie	+/+	4 651
Vrijval	-/-	1 423
<i>Saldo per 31 december 2000</i>		9 981
<i>Verlieslatende contracten per 1 januari 2000</i>		3 986
Onttrekkingen	-/-	463
Dotatie	+/+	610
<i>Saldo per 31 december 2000</i>		4 133

In de begroting 2000 is geen rekening gehouden met het vormen van de voorziening bodemsanering.

De realisatie van de onttrekkingen geschillen en rechtsgedingen en verlieslatende contracten verloopt conform de begroting. De dotatie met betrekking tot de voorziening geschillen en rechtsgedingen betreft 2 gevallen, waar een bedrag mee gemoeid is boven de f 0,5 mln en 18 gevallen, waar een bedrag mee gemoeid is onder de f 0,5 mln.

Vervolg overige voorzieningen		NLG1000
<i>Wachtgelden per 1 januari 2000</i>		13 486
Onttrekkingen	-/-	4 101
Dotatie	+/+	3 605
Vrijval	-/-	0
<i>Saldo per 31 december 2000</i>		12 990
<i>Professionalisering per 1 januari 2000</i>		13 500
Onttrekkingen	-/-	946
Dotatie	+/+	0
Vrijval	-/-	0
<i>Saldo per 31 december 2000</i>		12 554

De dotatie aan de voorziening wachtgelden is gebaseerd op de wachtgeldverplichtingen met een tijdshorizon van vijf jaar. Deze berekeningsmethode is vastgesteld en goedgekeurd in de openingsbalans. De onttrekkingen aan de voorziening wachtgelden liggen hoger dan begroot. De dotatie is hierop aangepast.

De onttrekkingen aan de voorziening professionalisering in 2000 bestaan uit aanloopkosten. Nadat een professionaliserings- en opleidingsplan per functionele lijn is opgesteld, zal een zwaarder beroep op de voorziening worden gedaan.

6.1.6 Langlopende schulden

Onder de langlopende schulden worden schuldverhoudingen opgenomen met een resterende looptijd van langer dan één jaar. Het kortlopende deel samenhangend met de aflossing die binnen een jaar zal plaatsvinden, is opgenomen onder de kortlopende schulden.

Leenfaciliteit Financiën

Het belangrijkste onderdeel van de langlopende schulden betreft de leenfaciliteit bij het Ministerie van Financiën ter financiering van enerzijds de voorraad panden en anderzijds de in onderhanden werk zijnde projecten. In beide gevallen berust het economisch eigendom bij de Rgd.

Leenfaciliteit		NLG1000
Stand verantwoording 1999	8 155 465	
Correctie beginstand	+/+ 515 345	
Stand per 1 januari 2000		8 670 810
Beroep 2000	+/+ 805 183	
Aflossing 2000	-/- 240 787	
Kortlopend deel	-/- 196 142	
		368 254
Saldo per 31 december 2000		9 039 064

De opbouw van de leenfaciliteit is conform de vigerende regelgeving vastgelegd in de Regeling Leen- en Depositofaciliteit Agentschappen. De nadere uitwerking van de leenfaciliteit is neergelegd in het mantelconvenant leenfaciliteit, dat op 5 december 2000 is gesloten tussen Financiën en de Rgd. Dit mantelconvenant regelt alle bepalingen omtrent voorlopige en definitieve leningconvenanten.

Een voorlopig leningconvenant betreft een afroepcontract ter financiering van de in onderhanden werk genomen investeringsprojecten. Het rentepercentage zoals dat is vastgelegd in het voorlopige convenant is tevens de financieringsrente van het project, die niet wordt afgedragen maar meegefinancierd in de leenfaciliteit.

Een definitief leningconvenant betreft een specificatie van projecten die zijn opgeleverd en onderdeel waren van een voorlopig leningconvenant. Per rentetranche wordt een rente- en aflossingsschema opgenomen in het definitief leningconvenant. Het rente- en aflossingsschema is gebaseerd op de nominale rentevariant waarbij, uit de beschikbare som van de rente- en afschrijvingscomponenten, in eerste instantie aan de nominale renteverplichting over de (rest)schuld wordt voldaan.

Overige langlopende schulden

Onder deze post zijn diverse leningen/financieringen opgenomen met een looptijd langer dan 1 jaar, waaronder de terugbetalingen van de voorfinancieringen. Dit laatste betreft schulden aan ministeries in verband met reeds in 1998 van de ministeries ontvangen bedragen voor uit te voeren

projecten, waarvoor geen huisvestingsbudget aan de departementale begrotingen is toegevoegd. De voorfinancieringen worden vanaf 1 januari 1999 in drie (3) jaar uit de leenfaciliteit terugbetaald. Ultimo 2000 is de resterende schuld aan de ministeries uit hoofde van de voorfinancieringen terug te vinden onder de kortlopende schulden.

Overige langlopende schulden			NLG1000
<i>Stand per 1 januari 2000</i>			62 172
Aflossing 2000	-/-	9 847	
Nieuwe schulden	+/+	350	
Vervangingsverplichting gebruikersinstallaties	+/+	14 977	
Kortlopend deel (zie kortlopende schulden)	-/-	34 092	
			-/-
			28 612
<i>Stand 31 december 2000</i>			33 560

Onder de overige langlopende schulden valt ook de vervangingsverplichting van een beperkt aantal gebruikersinstallaties die de Rgd heeft jegens klanten. Een aantal klanten hebben in 1999 geopteerd om gebruikerszaken die vóór de stelselwijziging door de Rgd werden uitgevoerd ook na 1 januari 1999 bij de Rgd onder te brengen. Het planmatig onderhoudsdeel van de servicevergoeding heeft de Rgd onder de langlopende schulden gereserveerd voor vervanging van de gebruikersinstallaties. De vervangingsverplichting ultimo 2000 bedraagt f 18,233 mln + f 14,977 mln = totaal f 33,210 mln.

6.1.7 Kortlopende schulden

De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal een jaar. Een belangrijk deel heeft betrekking op het deel van de leenfaciliteit bij Financiën dat in het komend jaar zal worden afgelost.

Kortlopende schulden		NLG1000
Nazorgverplichtingen		86 551
Kortlopend deel langlopende schulden		230 234
Crediteuren		74 809
Nog te betalen		65 312
Vooruitontvangen bedragen		44 637
<i>Saldo per 31 december 2000</i>		501 543

Onder de kortlopende schulden zijn opgenomen de nazorgverplichtingen die de Rgd heeft na oplevering van een object. De nazorgbudgetten zijn gebaseerd op de resterende betalingen (van zowel interne als externe kosten) tijdens de nazorgfase van investeringsprojecten.

6.2 Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Niet uit de balans blijkende rechten worden onderverdeeld naar:

Post	Omschrijving	Bedrag
Trekkingsrecht op afgedragen agentschapsvermogen	Het totale bedrag waar de Rgd aanspraak op kan maken in het geval er sprake is van interen op het agentschapsvermogen als gevolg van negatieve resultaten. Van interen is sprake indien het agentschapsvermogen 30 mln of minder bedraagt.	29,6 mln

Niet uit de balans blijkende verplichtingen worden onderverdeeld naar:

Post	Omschrijving	Bedrag
Markthuren	De totale nominale betalingsverplichting voor de gehele contractduur, die voortvloeit uit panden welke zijn gehuurd uit de markt. De looptijd van deze huren is maximaal 26 jaar.	circa f 4,2 mld
Projecten	De definitie voor niet uit de balans blijkende verplichtingen voor projecten stoelt op de voorlopige leningconvenanten betreffende 1999 en 2000. De verplichting is gelijk gesteld aan de geraamde betalingen in 2001 evj ten behoeve van de projecten in de voorlopige convenanten. Deze projecten zijn op 31-12-2000 ofwel reeds gestart ofwel moeten nog starten. De nog te starten projecten vormen een nieuw element in de definitie. Dit verklaart waarom de verplichtingen ultimo 2000 hoger zijn dan in de jaarverantwoording 1999.	circa f 1,1 mld
Verplichting afdracht agentschapsvermogen boven 5%	In 2001 draagt de Rgd het agentschapsvermogen af voor zover dit de norm van 5% over de relevante gemiddelde omzet over 1999 en 2000 overschrijdt. In 2001 wordt deze afdracht toegevoegd aan het bestaande trekkingsrecht ad f 29,6 mln.	f 105,7 mln

6.3 Risicoparagraaf

In de balans zijn voorzieningen opgenomen ter dekking van risico's, verplichtingen en egalisatie van kosten. Bij de vaststelling van de aard en omvang van deze voorzieningen is in beginsel uitgegaan van de bepalingen in het Burgerlijk Wetboek, boek 2, titel 9. Daartoe is een risicoprofiel bepaald, waarbij is aangegeven in hoeverre de risico's en verplichtingen kunnen worden gedragen door de Rgd. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek is een passende financiering overeengekomen in overleg met zowel het moederdepartement VROM als het Ministerie van Financiën. De voorzieningen zijn gevormd voor zover de risico's en verplichtingen concreet voorzienbaar én redelijkerwijs kwantificeerbaar zijn. Daarbij is een onderscheid te maken in:

- Voorzieningen die gekoppeld zijn aan activa-posten zoals de voorraad gebouwen en het debiteurensaldo;
- Voorzieningen die verantwoord worden aan de passiva-zijde voor risico's, verplichtingen en/of ter egalisatie van kosten.

Deze voorzieningen worden gevoed door dotaties die ten laste van de exploitatierekening worden verantwoord. De onttrekkingen vinden ten laste van de voorziening plaats.

De financiële gevolgen van niet voorzienbare en/of niet redelijkerwijs kwantificeerbare risico's en verplichtingen worden binnen de exploitatierekening gedekt (ten laste van het agentschapsvermogen gebracht). Voorbeelden zijn brand en schade als gevolg van bouwstoffen en bacteriologische (legionella) besmetting etc.

Ter nuancering van het bovenstaande geldt het volgende:

De nu reeds voorziene, maar nog niet exact kwantificeerbare boekwaarderisico's na 2005 zijn niet opgenomen in de desbetreffende voorziening in de balans. De Rgd wordt in het jaar 2006 geconfronteerd met een omvangrijk extra boekwaarderisico op basis van het aflopen van de 7,5 jaarscontracten. De dekking van eventuele extra verliezen uit dezen hoofde moet in eerste instantie binnen de exploitatie van de Rgd plaatsvinden. Of deze oplossing bijsturing behoeft, zal worden gezien bij de evaluatie van het Rijkshuisvestingsstelsel. Deze evaluatie zal 5 jaar na de inwerkingtreding van dit stelsel worden uitgevoerd.

Indien sprake is van aanzienlijke onvoorziene schade zal dit ad hoc leiden tot overleg met het moederdepartement VROM en eventueel met het Ministerie van Financiën over de wijze van dekking van deze kosten. Hierbij moet onder andere worden gedacht aan kosten van bodemsanering. Deze kosten zijn op dit moment nog slechts beperkt kwantificeerbaar.

7. Rekeningstaat

Inzake de rekening voor agentschappen (totaalbedragen)

Financiële verantwoording van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (XI) over het jaar 2000

Staat behorende bij de financiële verantwoording over het jaar 2000

Rekening 2000

Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (XI)

Agentschap Rijksgebouwendienst

Art.	Omschrijving	(1)		(2)		(3)=(2)-(1)	
		Oorspronkelijk vastgestelde begroting		Realisatie		Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting	
		NLG1000	EUR1000	NLG1000	EUR1000	NLG1000	EUR1000
01	Rijksgebouwendienst						
	Totale baten	1 867 300	847 344	2 148 201	974 811	+ 280 901	+ 127 467
	Totale lasten	1 867 300	847 344	2 034 474	923 204	+ 167 174	+ 75 860
	Saldo van baten en lasten	0	0	113 727	51 607	+ 113 727	+ 51 607
	Totale kapitaalontvangsten	940 700	426 871	854 326	387 676	86 374	– 39 195
	Totale kapitaaluitgaven	1 202 900	545 852	1 098 087	498 290	104 813	– 47 562

Mij bekend,

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

7.1 De staat behorende bij de rekening, onderdeel baten en lasten inzake de toelichting bij de rekening van een agentschap

Agentschap Rijksgebouwendienst

Baten-lastenoverzicht 2000: confrontatie oorspronkelijke begroting met de realisatie

Omschrijving	(1)		(2)		(3)=(2)-(1)	
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting		Realisatie		Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting	
	NLG1000	EUR1000	NLG1000	EUR1000	NLG1000	EUR1000
Baten						
Gebruiksvergoedingen van ministeries	1 466 585	665 507	1 545 827	701 466	+ 79 242	+ 35 959
Inputfinanciering buiten de huur-verhuurrelatie	131 200	59 536	118 740	53 882	- 12 460	- 5 654
Services	43 496	19 738	72 252	32 787	+ 28 756	+ 13 049
Adviezen	6 000	2 723	6 614	3 001	+ 614	+ 279
Derden	19 948	9 052	30 753	13 955	+ 10 805	+ 4 903
Kleine projecten voor ministeries	0	0	67 540	30 648	+ 67 540	+ 30 648
Egalisatie	200 118	90 809	235 118	106 692	+ 35 000	+ 15 883
Rentebaten	0	0	21 546	9 777	+ 21 546	+ 9 777
Overige baten	0	0	49 811	22 603	+ 49 811	+ 22 603
Buitengewone baten	0	0	0	0	0	0
Afronding	- 47	- 21	0	0	+ 47	+ 20
Totaal baten	1 867 300	847 344	2 148 201	974 811	+ 280 901	+ 127 467
Lasten						
Apparaatskosten	125 898	57 130	82 865	37 602	- 43 033	- 19 528
Huren vanuit de markt	390 725	177 303	432 206	196 127	+ 41 481	+ 18 823
Inputfinanciering buiten de huur-verhuurrelatie	112 937	51 249	118 740	53 882	+ 5 803	+ 2 633
Services	43 496	19 738	64 186	29 126	+ 20 690	+ 9 389
Adviezen	0	0	14 047	6 374	+ 14 047	+ 6 374
Derden	19 948	9 052	2 260	1 026	- 17 688	- 8 026
Kleine projecten voor ministeries	0	0	72 073	32 705	+ 72 073	+ 32 705
Kosten onderzoek rijkshuisvesting	4 500	2 042	2 819	1 279	- 1 681	- 763
Dagelijks onderhoud	99 557	45 177	69 039	31 329	- 30 518	- 13 848
Rentelasten	548 617	248 951	531 068	240 988	- 17 549	- 7 963
Afschrijvingen	358 805	162 819	438 657	199 054	+ 79 852	+ 36 235
Belastingen	45 324	20 567	40 194	18 239	- 5 130	- 2 328
Mutaties voorzieningen	117 446	53 295	150 738	68 402	+ 33 292	+ 15 107
Overige lasten	0	0	15 582	7 071	+ 15 582	+ 7 071
Afronding	47	21			- 47	- 21
Totaal lasten	1 867 300	847 344	2 034 474	923 204	+ 167 174	+ 75 860
Saldo van baten en lasten	0	0	113 727	51 607	+ 113 727	+ 51 607

7.2 Toelichting op de rekening, onderdeel baten en lasten

7.2.1 Algemeen

In de VROM-begroting 2000 is een begroting van baten en lasten voor de Rgd opgenomen op basis van het toenmalige inzicht. Bij de verantwoording over 1999 is de vormgeving van het Agentschap nader ingevuld waardoor de indeling van de begroting, de waarderingsgrondslagen en de omvang van de posten, met name de toedeling van de apparaatskosten naar de produkten van de Rgd, zijn gemuteerd. De vormgeving werd mede bepaald door de uitkomsten van het overleg tussen het Ministerie van Financiën en het Ministerie van VROM inzake de te hanteren werkwijze ten aanzien van de openingsbalans en de vormgeving van de leenfaciliteit. De wijzigingen zijn reeds bij de 2e suppletore begroting 2000 en in de Begroting 2001 geformaliseerd en toegelicht. In de toelichting bij de diverse posten worden deze wijzigingen per post ten opzichte van de oorspronkelijke begroting, indien substantieel, vermeld. Derhalve noopt het tot voorzichtigheid bij het trekken van de conclusies op basis van een vergelijking tussen de oorspronkelijke begrotingsramingen en de realisatiecijfers.

7.2.2 Baten

Gebruiksvergoedingen van ministeries

De gebruiksvergoedingen hebben betrekking op de verkregen opbrengst van ministeries op basis van de in het kader van het huurverhuurmodel opgestelde interne verhuurcontracten. De gebruiksvergoedingen zijn ten opzichte van de begroting toegenomen, met name ten gevolge van mutaties in boekwaarden als gevolg van uitgevoerde controles in de loop van 2000 en nieuwe opgeleverde projecten.

Inputfinanciering buiten de huur- verhuurrelatie

Onder inputfinanciering buiten de huur- verhuurrelatie vallen onder andere de posten huisvesting ten behoeve van het Koninklijk Huis, de Hoge Colleges van Staat en het Ministerie van Algemene Zaken, het beheer van monumenten met een erfgoedfunctie, de functionele kosten van het Koninklijk Huis, de beleidstaken van de Rgd, het Energie Efficiencyprogramma Rijkshuisvesting en de toegankelijkheid. De inputfinanciering is van het moederdepartement ontvangen. Bij de 2e suppletore begroting 2000 zijn een aantal wijzigingen doorgevoerd. Deze wijzigingen betroffen enerzijds de verlaging van de inputfinanciering voornamelijk als gevolg van vertragingen in de investeringsprogramma's ten behoeve van de Hoge Colleges van Staat en het Ministerie van Algemene Zaken en anderzijds een verhoging van de inputfinanciering als gevolg van extra middelen van f 10 mln die ten behoeve van het monumentenbeleid worden ingezet. De middelen zijn ingezet door storting in het Restauratiefonds, ten behoeve van de renovatie van het Rijksmuseum te Amsterdam. In 2000 is 80% van de begroting, stand 2e suppletore begroting 2000, van het moederdepartement ontvangen. Bij de slotwet zijn de opbrengsten gelijkgesteld aan de kosten inputfinanciering.

Services

Het onderdeel services betreft de opbrengst voor werkzaamheden, die volgens de RTB tot de taak van de afnemer worden gerekend (RTB-serviceverlening), maar die op verzoek van de afnemers door de Rgd

worden verricht en overige services. Hieronder valt ook het facility-management. Onder deze post zijn niet de opbrengst services derden verantwoord.

Bij de 2e suppletore begroting 2000 is de opbrengst aangepast conform de grondslagen die zijn toegepast in de verantwoording 1999. De grondslag van 1999 had als uitgangspunt dat de opbrengsten van structurele servicecontracten grotendeels als gerealiseerd worden beschouwd op het moment dat de uitgaven plaatsvinden. De huidige grondslag is echter aangepast, waarbij de opbrengst volledig wordt verantwoord op het moment van ontvangst.

Specificatie opbrengsten services	NLG1000
Opbrengst service contracten	16 520
Opbrengst incidentele overige services	53 504
Opbrengsten facility management	2 228
Totaal	72 252

Adviezen

De opbrengst adviezen heeft betrekking op de opbrengsten van niet-projectgebonden adviezen, met uitzondering van de opbrengst adviezen derden. Projectgebonden adviezen worden geactiveerd bij de materiële vaste activa.

Derden

Het onderdeel derden betreft de opbrengsten van huisvesting van organisaties op het niveau van de centrale overheid, die (vrijwel) geheel worden bekostigd uit collectieve middelen. De opbrengsten betreffen naast de opbrengsten gebruiksvergoedingen ook opbrengsten voor geleverde adviezen en services. Onder deze post vallen tevens de opbrengsten voor de exploitatie van de bijzondere objecten. Hiertoe behoren met name de opbrengsten van de parkeergarages en de grafelijke zalen.

Specificatie opbrengsten derden	NLG1000
Opbrengsten gebruiksvergoedingen	22 960
Opbrengsten adviezen	1 418
Opbrengsten services	248
Opbrengsten bijzondere objecten	127
Totaal	30 753

Kleine projecten voor ministeries

Onder deze post worden de opbrengsten als gevolg van uitgevoerde kleine, á fonds perdu gefinancierde, projecten voor ministeries verantwoord. Het financieren van deze (ver)bouwprojecten door de gebruikers middels een meerjarige gebruiksvergoeding is niet zinvol door de relatief geringe financiële omvang van deze projecten. In een beperkt aantal gevallen is het toegestaan te opteren voor een bijdrage in één keer. In de oorspronkelijke begroting 2000 was nog geen raming van de opbrengsten kleine projecten opgenomen. Bij de 2e suppletore begroting 2000 is

hiervoor een mutatie aangebracht. In 2000 hebben de klanten relatief veel kleine projecten laten uitvoeren, waardoor de realisatie aanzienlijk hoger is dan begroot.

Egalisatie

De huurprijsmethodiek Rgd heeft als uitgangspunt een (afgezien van de toegepaste indexering) constante huurprijs over de contractperiode. De jaarlijkse opbrengst uit hoofde van de gebruiksvergoedingen kent derhalve een constante reeks, terwijl de kosten van rente en afschrijving variëren over de jaren. Het verschil tussen deze baten en lasten wordt jaarlijks op contractniveau geëgaliseerd. In de balans wordt dit tot uitdrukking gebracht in een langlopende vordering op de gebruikers van de objecten onder de post egalisatierekening.

Overzicht egalisatie	NLG1000
Egalisatie afschrijvingskosten eigendom	100 508
Egalisatie rentekosten eigendom	134 610
Totaal egalisatie	235 118

In tegenstelling tot de oorspronkelijke begroting 2000 wordt geen onderscheid meer gemaakt tussen egalisatie afschrijvings- en rentekosten eigendoms panden en egalisatie lease panden. Door de overdracht van alle financial lease contracten aan het Ministerie van Financiën zijn er geen administratieve en/of financiële verschillen tussen eigendoms-panden en lease panden.

Rentebaten

De Rgd heeft rentebaten tengevolge van positieve saldi op de rekening-courant RHB en op de depositorekeningen RHB. De Rgd heeft twee soorten depositorekeningen RHB:

- ten behoeve van nazorgbudgetten; de middelen die reeds zijn opgenomen uit de leenfaciliteit en gedurende één jaar tegen een gelijk rentepercentage als van de leenfaciliteit uitstaan.
- ten behoeve van (tijdelijk) overtollige kasmiddelen; de middelen die voor een periode tegen het reguliere rentepercentage conform de regeling leen- en depositofaciliteit uitstaan.

In de oorspronkelijke begroting 2000 was nog geen bedrag geraamd voor rentebaten, omdat op dat moment nog geen definitieve afspraken waren gemaakt over de werking van de leenfaciliteit. Bij de 2e suppletore begroting 2000 is hiervoor een mutatie aangebracht.

In 2000 bedragen de gerealiseerde rentebaten rekening-courant f 20,5 mln en de rentebaten depositofaciliteit nazorg f 1,1 mln.

Overige baten

Onder deze post worden onder andere boekwinsten verantwoord als gevolg van afstoot van objecten en resultaten op investeringsprojecten. In de oorspronkelijke begroting 2000 is hiervoor geen bedrag opgenomen.

7.2.3 Lasten

Apparaatskosten

Deze post omvat de apparaatskosten die toegerekend kunnen worden aan het Rgd-product beheer. Hieronder vallen derhalve alle kosten voor

personeel (intern en extern), materieel inclusief eigen Rgd-huisvesting, die direct ten laste van het resultaat worden gebracht en niet worden toegerekend aan en verantwoord bij de producten adviezen, services, kleine projecten ministeries en de huisvestingskosten inputfinanciering buiten de huurverhuurrelatie. Deze post omvat niet de apparaatskosten die worden geactiveerd, zoals ontwikkelingskosten.

Overzicht apparaatskosten		NLG1000
Totaal (bruto) kosten Personeel	135 875	
Totaal (bruto) kosten Materieel	45 390	
		181 265
Totaal dekking	-/-	98 400
Totaal apparaatskosten (netto) beheer		82 865

In de begroting 2000 is voor de (bruto) apparaatskosten een bedrag van f 182,922 mln opgenomen. Bij de 2e suppletore begroting is het begrote bedrag van de bruto apparaatskosten gewijzigd tot een bedrag van f 178,331 mln en zijn de afschrijvingskosten van inventaris en overige bedrijfsmiddelen opgenomen bij de afschrijvingen. De hogere realisatie van de bruto apparaatskosten ten opzichte van de 2e suppletore begroting met een bedrag van f 2,934 mln wordt voor het merendeel veroorzaakt door de kosten van de inhuur van externen in het kader van het verbeteren van het financieel beheer. De dekking apparaatskosten betreft de toerekening van de apparaatskosten aan de producten huisvesting, beheer, services en adviezen en de inputgefinancierde activiteiten. Aangezien in de begroting deze dekking nog niet was toegerekend naar al deze producten, waren de netto apparaatskosten in de begroting hoger. De verschillen worden door de andere presentatiewijze verklaard. In de 2e suppletore begroting is deze mutatie in verband met de toerekening aangebracht.

Huren vanuit de markt

Het betreft de door de Rgd aan de markt te betalen huren, exclusief de huren van objecten die vallen buiten de huurverhuurrelatie en worden verantwoord onder de kosten inputfinanciering.

Inputfinanciering buiten de huur-verhuurrelatie

De posten inputfinanciering buiten de huur-verhuurrelatie zijn bij de baten beschreven. Voor de toelichting inzake de realisatie van de inputfinanciering wordt verwezen naar artikel 02.01. «Inputfinanciering buiten de huur-verhuurrelatie» van het moederdepartement VROM. In de oorspronkelijke begroting 2000 waren de apparaatskosten samenhangend met de inputfinanciering opgenomen onder de post apparaatskosten. Bij de 2e suppletore begroting 2000 is hiervoor een mutatie aangebracht, waardoor onder deze post nu de integrale kosten van de inputfinanciering buiten de huurverhuurrelatie zijn verantwoord.

Services

De post services betreft de integrale kosten (inclusief apparaatskosten) voor werkzaamheden, die volgens de RTB tot de taak van de afnemer

worden gerekend (RTB-serviceverlening), maar op verzoek van de afnemers door de Rgd worden verricht en overige services. Hieronder valt ook het facility-management.

Een deel van de kosten bestaat uit de opbouw van een vervangingsverplichting (zie langlopende schulden) die de Rgd heeft jegens een aantal klanten ten aanzien van de vervanging van gebruikersinstallaties.

Adviezen

De Rgd verricht op verzoek van de gebruikers niet-projectgebonden adviezen. De kosten betreffen zowel de interne als externe kosten. In de oorspronkelijke begroting 2000 zijn de kosten adviezen niet als afzonderlijke post gepresenteerd maar ondergebracht bij de apparaatskosten. Bij de 2e suppletore begroting 2000 is hiervoor een mutatie aangebracht. De projectgebonden adviezen worden geactiveerd onder de materiële vaste activa en komen via afschrijvingen ten laste van het resultaat.

Derden

Onder deze post worden de kosten van aan derden geleverde prestaties verantwoord, met uitzondering van de kosten die integraal zijn ondergebracht bij andere posten, zoals de afschrijvingskosten onroerend goed, rentekosten van de leenfaciliteit en kosten onderhoud.

De hier verantwoorde kosten betreffen de kosten voor de bijzondere objecten, zoals de grafelijke zalen, parkeergarages en hotelkantoren.

Kleine projecten voor ministeries

Onder deze post zijn de integrale kosten opgenomen van de door de Rgd uitgevoerde kleine projecten voor ministeries, hetgeen (ver)bouwactiviteiten van relatief geringe financiële omvang betreffen. In de oorspronkelijke begroting 2000 was nog geen raming van de kosten kleine projecten opgenomen. Bij de 2e suppletore begroting 2000 is hiervoor een mutatie aangebracht. In 2000 hebben de klanten relatief veel kleine projecten laten uitvoeren, waardoor de realisatie aanzienlijk hoger is dan begroot.

Kosten onderzoek rijkshuisvesting

De kosten betreffen de uitvoeringskosten van aan externen opgedragen onderzoek, kennisoverdracht en implementatie. De dekking geschiedt vanuit de opslagen voor apparaatskosten in de gebruiksvergoedingen.

Dagelijks onderhoud

De kosten van dagelijks onderhoud hebben betrekking op regelmatig terugkerende vaste werkzaamheden (contractonderhoud en wettelijk verplichte keuringen, in het bijzonder voor technische installaties) en klachtenonderhoud (naar aanleiding van een opgetreden storing, klacht of calamiteit). Bij de 2e suppletore begroting 2000 is de raming reeds verlaagd met ca. f 17 mln.

De kosten dagelijks onderhoud liggen f 14 mln, ofwel 16%, lager dan begroot. De realisatie komt overeen met de realisatie in 1999.

Rentelasten

Onder deze post worden de rentekosten van de rentedragende leningen en (eventuele) debetrente van de rekening courant RHB verantwoord. De rentekosten van de leenfaciliteit zijn conform de aanvullende afspraken met het Ministerie van Financiën op het mantelconvenant Rijksgebouwendienst van 5 december 2000 met terugwerkende kracht tot 1 januari 1999 herberekend. Het verschil over 1999 is ten laste van het resultaat 2000 gebracht.

Afschrijvingskosten

Onder deze post zijn de volgende afschrijvingskosten van de vaste activa opgenomen:

Overzicht afschrijvingskosten	NLG1000
Afschrijvingskosten immateriële vaste activa	2 314
Afschrijvingskosten gebouwen (incl. inbouwpakketten)	435 019
Afschrijvingskosten overige materiële vaste activa	1 324
Totaal afschrijvingskosten	438 657

Door de overdracht van de financial lease contracten aan het Ministerie van Financiën maakt de Rgd geen onderscheid meer tussen kosten van eigendoms- en leasepanden, dit in tegenstelling tot de oorspronkelijke begroting 2000 waarin dit onderscheid nog wel werd gemaakt.

Bij de 2e suppletore begroting 2000 is de oorspronkelijke begroting 2000 reeds gemuteerd, o.a. voor de afschrijvingskosten van inbouwpakketten in huurpanden en de herwaardering van de materiële vaste activa onroerend goed als gevolg van de controle door de AD.

Belastingen

Het betreft hier het eigenaarsdeel van de onroerend zaakbelasting (OZB) over de voorraad onroerend goed. De onroerend zaakbelasting wordt afgedragen aan de Dienst der Domeinen.

Mutaties voorzieningen

Deze post bestaat enerzijds uit dotaties aan de voorzieningen (ad f 189,8 mln) en anderzijds uit vrijval van voorzieningen (ad f 39,1 mln). Een specifieke toelichting op de dotatie of de vrijval is terug te vinden bij de toelichting op de balans bij de betreffende voorziening.

De volgende dotaties aan de voorzieningen hebben in 2000 plaatsgevonden:

- dotatie aan de voorziening planmatig onderhoud op basis van de opbrengst van de component voor planmatig onderhoud in de gebruiksvergoedingen.
- dotatie aan de voorziening leegstand op basis van de opbrengst van de component voor leegstand in de gebruiksvergoedingen.
- dotatie overige voorzieningen op basis van nieuwe risico's die via de voorziening bodemsanering, geschillen en rechtsgedingen, wachtgelden of verlieslatende contracten zullen worden afgedekt. Ten aanzien van de voorziening wachtgelden heeft naast de dotatie voor nieuwe risico's ook een aanvullende dotatie plaatsgevonden ten behoeve van de bestaande wachtgelden. De voorziening wachtgeld heeft een tijdshorizon van vijf jaar.
- dotatie voorziening boekwaarderisico gebaseerd op een actualisatie van de objecten die in de voorziening per 1 januari reeds waren opgenomen en ten behoeve van risico's die optreden in het nieuw toegevoegde jaar (2005) in de periode waarop de voorziening betrekking heeft.
- dotatie voorziening dubieuze debiteuren op basis van vermoedelijk oninbare vorderingen.

Overzicht dotaties voorzieningen		NLG1000
Dotatie voorziening planmatig onderhoud		83 396
Dotatie voorziening leegstand		31 440
Dotatie overige voorzieningen		19 173
Dotatie voorziening boekwaarderisico's		53 757
Dotatie dubieuze debiteuren		2 035
Totaal dotatie		189 801

De volgende vrijval heeft in 2000 plaatsgevonden:

- vrijval bij de voorziening geschillen en rechtsgedingen, onder de post overige voorzieningen.
- vrijval van de voorziening boekwaarderisico's.
- vrijval van de voorziening dubieuze debiteuren.

Overzicht vrijval voorzieningen		NLG1000
Vrijval overige voorzieningen		1 423
Vrijval voorziening boekwaarderisico's		37 559
Vrijval voorziening dubieuze debiteuren		81
Totaal vrijval		39 063

Overige lasten

De overige lasten betreft een restcategorie die niet onder de overige posten kunnen worden verantwoord.

7.3 De ontwikkeling van het agentschapsvermogen

Overzicht meerjarige vermogensontwikkeling van een agentschap

Agentschap Rijksgebouwendienst

Overzicht vermogensontwikkeling 1999–2000

		t-4	t-3	t-2	1999	Begroot 2000 NLG1000	Realisatie 2000 NLG1000
Agentschapsvermogen per 1 januari		nvt	nvt	nvt	85 000	nvt	108 185
• Saldo van Baten en Lasten	+/+				23 185		113 727
• Directe mutaties in het agentschapsvermogen:							
– uitkering aan moederdepartement	–/–					pm	–/– 29 639
– exploitatiebijdrage door moederdepartement	+/+						
– overige mutaties	+/+						
Agentschapsvermogen per 31 december		nvt	nvt	nvt	108 185	nvt	192 273

Toelichting directe mutaties in het agentschapsvermogen

De directe mutatie in het agentschapsvermogen die bij het agentschap Rijksgebouwendienst in 2000 heeft plaatsgevonden, is de afdracht

overschot vermogen 1999. Het agentschapsvermogen van de Rgd is gemaximeerd op 5% van de omzet, exclusief egalisatie, rentebaten en buitengewone baten. Het agentschapsvermogen Rgd ultimo 1999 was f 29,6 mln hoger dan de norm. Dit bedrag is in 2000 conform de regelgeving afgedragen aan het moederdepartement. Op de afgedragen middelen kan de Rgd een beroep doen indien het agentschapsvermogen, ultimo een boekjaar, minder bedraagt dan f 30 mln. Deze post is derhalve ook terug te vinden onder de niet uit de balans blijvende rechten in hoofdstuk 6.2.

7.4 De staat behorende bij de rekening, onderdeel het kasstroomoverzicht

Inzake de toelichting bij de rekening van een agentschap(kapitaaluitgaven en kapitaalontvangsten, het kasstroomoverzicht)

Agentschap Rijksgebouwendienst

Het kasstroomoverzicht 2000: confrontatie ontwerp-begroting met de realisatie

		(1)		(2)		(3)=(2)-(1)	
Omschrijving		Oorspronkelijk vastgestelde begroting		Realisatie		Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting	
		NLG1000	EUR1000	NLG1000	EUR1000	NLG1000	EUR1000
1.	Rekening courant RHB 1 januari	1 800	817	537 544	243 927	+ 535 744	+ 243 110
2.	Totaal operationele kasstroom	235 200	106 729	222 731	101 071	- 12 469	- 5 658
3a.-/-	totaal investeringen	881 000	399 780	817 814	371 108	- 63 186	- 28 672
3b+/-	totaal boekwaarde des- investeringen	39 700	18 015	49 143	22 300	+ 9 443	+ 4 285
3.	Totaal investeringskasstroom	- 841 300	- 381 765	- 768 671	- 348 808	+ 72 629	+ 32 957
4a.-/-	eenmalige uitkering aan moederdepartement	0	0	29 639	13 450	+ 29 639	+ 13 450
4b+/-	eenmalige storting door moederdepartement						
4c.-/-	aflossingen op leningen	294 900	133 820	250 634	113 733	- 44 266	- 20 087
4d+/-	beroep op leenfaciliteit	901 000	408 856	805 183	365 377	- 95 817	- 43 479
4.	Totaal financieringskasstroom	606 100	275 036	524 910	238 194	- 81 190	- 36 842
5.	Rekening courant RHB 31 december (=1+2+3+4) (maximale roodstand 1 mln gulden)	1 800	817	516 514	234 384	+ 514 714	+ 233 567

7.5 Toelichting op de rekening, onderdeel het kasstroomoverzicht

1. en 5. Rekening courant RHB 1 januari en 31 december

Deze post geeft het saldo op de rekening courant bij de Rijkshoofd-boekhouding van het Ministerie van Financiën weer op respectievelijk 1 januari 2000 en 31 december 2000, inclusief het saldo van de depositorekening RHB.

2. Totaal operationele kasstroom

De totale operationele kasstroom geeft weer de totalen uit de rekening van baten en lasten, gecorrigeerd voor de afschrijvingen (wel lasten, geen kasstroom), de mutaties op de voorzieningen (wel baten en/of lasten, geen kasstroom) en het werkkapitaal (zijnde vlottende activa –/– vlottende passiva). In 2000 valt onder de mutaties in het werkkapitaal de definitieve afrekening van de generale bijdrage die in 1999 is ontvangen van het moederdepartement. Daarnaast valt onder de mutaties in het werkkapitaal de afrekening leenfaciliteit 1999. Een correctie van de beginstanden 2000 kortlopende vorderingen en schulden, ad + f 333,659 mln, is niet in de operationele kasstroom voor 2000 meegenomen.

3. Totaal investeringskasstroom

Het totaal van de investeringskasstroom betreft de investeringen in en desinvesteringen van de materiële vaste activa. De correcties van de beginstanden 2000 van de materiële vaste activa, ad + f 287,162 materiële vaste activa en – f 105,476 mln onderhanden investeringsprojecten, zijn niet meegenomen in de investeringskasstroom 2000.

4. Totaal financieringskasstroom

Het totaal van de financieringskasstroom betreft de activiteiten ter financiering van de operationele en (des)investeringsactiviteiten, m.u.v. de á fonds perdu gefinancierde investeringen. Bij de Rgd gaat het hierbij om het beroep leenfaciliteit en de aflossingen op de leningen. De eenmalige uitkering aan het moederdepartement omvat in 2000 de afdracht van het bovenreglementaire agentschapsvermogen. Het reglementaire agentschapsvermogen is berekend als 5% van de omzet (exclusief egalisatie, rentebaten en buitengewone baten) over 1999. In de investeringskasstroom 2000 is de correctie op de beginstand 2000, ad + f 515,345 mln niet meegenomen als mutatie 2000.

In de rekening op pagina 32 zijn de kapitaalontvangsten en kapitaal-uitgaven opgenomen, deze kunnen als volgt worden afgeleid uit het kasstroomoverzicht:

Kapitaalontvangsten

De kapitaalontvangsten bestaan uit de ontvangsten uit desinvesteringen en het beroep op de leenfaciliteit. Het beroep op de leenfaciliteit 2000 is bepaald op f 805,2 mln. Na definitieve afronding van de voorlopige convenanten 2000 zal het beroep 2000 zonodig worden bijgesteld. In 2000 is het beroep op de leenfaciliteit voor de overdracht van de vermogensbestanddelen per 1-1-99 geëffectueerd ad f 7 686,8 mln. Dit beroep is niet meegenomen in de kapitaalontvangsten 2000, omdat in de jaarverantwoording 1999 reeds het toenmalig berekende beroep op de

leenfaciliteit in verband met de overdracht vermogensbestanddelen is verwerkt. Als kapitaalontvangst 2000 is verantwoord het bedrag dat resulteert uit de feitelijke desinvesteringen en beroep leenfaciliteit samenhangend met de feitelijke investeringen 2000. Correcties 1999 zijn niet verantwoord als kapitaalontvangsten in 2000.

De afwijking van de kapitaalontvangsten ten opzichte van de oorspronkelijke begroting is veroorzaakt door een lager beroep op de leenfaciliteit, hetgeen een gevolg is van een bij de raming achterblijvend investeringsniveau.

Kapitaaluitgaven

De kapitaaluitgaven Rgd bestaan uit de investeringen, de aflossing op de leenfaciliteit en de eenmalige uitkering aan het moederdepartement. Als kapitaaluitgaven 2000 is verantwoord het bedrag dat resulteert uit de feitelijke investeringen en aflossing 2000 van de leenfaciliteit samenhangend met het rente en aflossingschema. Correcties 1999 zijn niet verantwoord als kapitaaluitgaven 2000.

De investeringen in huisvesting zijn ca f 76 mln lager dan de begroting 2000 als gevolg van vertragingen bij de uitvoering van projecten.

De oorspronkelijke begroting was gebaseerd op aflossing van de ontvangen afschrijvingscomponent in de gebruiksvergoedingen. De aflossingen zijn lager dan geraamd in de oorspronkelijke begroting als gevolg van de afspraken met het Ministerie van Financiën over het rente- en aflossingschema, waarbij de Rgd volledig afdraagt overeenkomstig de rentelasten en het restant van de beschikbare middelen (voor afdracht) aanwendt voor aflossing.

8. Prestatiegegevens

8.1 Inleiding

In de VROM-begroting 2000 heeft de Rgd een aantal prestatiegegevens opgenomen in relatie tot de drie hoofddoelstellingen en de randvoorwaarde, te weten:

1. leveren adequate huisvesting;
2. bedrijfsresultaat in evenwicht;
3. toegevoegde waarde;
4. randvoorwaarde goed functionerende Rgd.

In dit hoofdstuk worden de prestatiegegevens, gerelateerd aan de doelstellingen, toegelicht.

Gekwantificeerde prestatiegegevens in de begroting worden ook in deze rapportage gekwantificeerd weergegeven.

8.2 Doelstelling: adequate huisvesting

Als doelstelling wil de Rgd huisvesting leveren die optimaal aansluit bij het primaire proces bij de klant. De Rgd wil kwaliteit leveren in zowel het tastbare product als in de wijze waarop dit product tot stand wordt gebracht. De tevredenheid van de klant is een belangrijke indicator voor de mate waarin de Rgd hieraan voldoet.

Prestatiegegeven: klanttevredenheid

De Rgd heeft in het voorjaar van 1999 voor het eerst op een gestructureerde wijze bij alle ministeries een klanttevredenheidsonderzoek

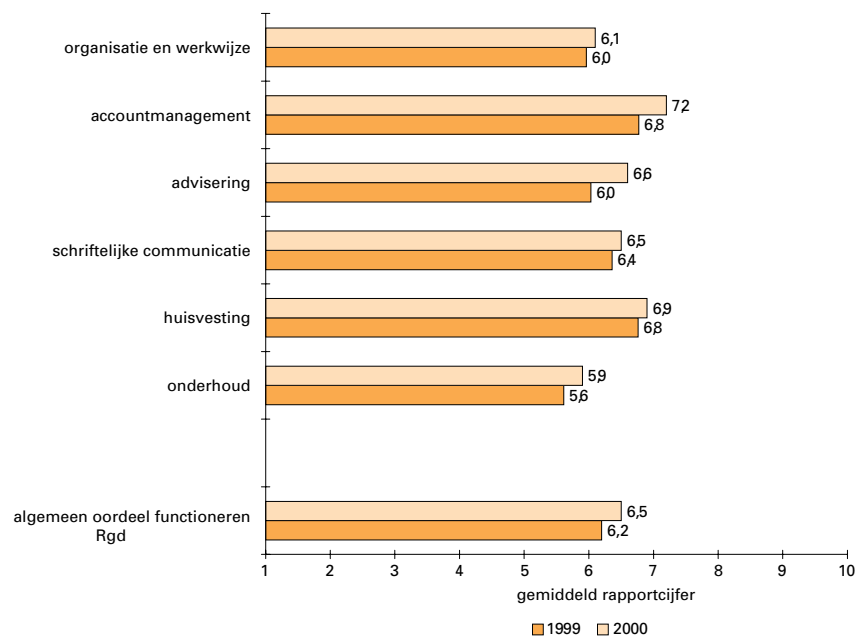
uitgevoerd om te meten hoe tevreden de klanten zijn over de dienstverlening van de Rgd. Dit onderzoek is in 2000 herhaald.

De uitkomsten van de klanttevredenheidsmonitor 1999 zijn omgezet van een 7-puntsschaal naar een 10-puntsschaal conform de methodische aanpassing, die is geïntroduceerd in de klanttevredenheidsmonitor 2000. Hierdoor is een zinvolle en juiste vergelijking mogelijk geworden met de uitkomsten van de meting 2000 (en de daarop volgende metingen).

Een ruime meerderheid van de klanten is redelijk tevreden over de Rgd: In 2000 geeft 87% een voldoende. Het (overall) oordeel over het functioneren van de Rgd krijgt een gemiddelde rapportcijfer van 6,5. In 1999 gaven de klanten de Rgd nog een gemiddeld rapportcijfer van 6,2. Voor alle onderdelen van de dienstverlening geldt dat klanten iets meer tevreden zijn dan in 1999. Op basis van gegevens van een tweetal jaren kunnen nog geen trends worden aangegeven. Daarvoor zullen in ieder geval de resultaten van de meting in 2001 moeten worden afgewacht.

Uit de meting in 2000 komt naar voren dat de klanten het meest tevreden zijn over het accountmanagement en de (fysieke) huisvesting. De klanten zijn minder tevreden over organisatie/werkwijze en het onderhoud. Zij vinden ten aanzien van (de werkwijze met betrekking tot) het onderhoud belangrijk dat rekening wordt gehouden met het bedrijfsproces van de klant en dat onderhoudswerkzaamheden snel worden afgerond. Daarnaast verwachten de klanten van de Rgd helderheid omtrent de prioriteitsstelling van de onderhoudswerkzaamheden.

Figuur 1 Gemiddelde rapportcijfers aspecten van dienstverlening 1999–2000

De Rgd heeft in 2000 extra aandacht aan communicatie met de klanten besteed. Zo is onder andere geïnitieerd dat de Rgd een (periodiek te verschijnen) klantenblad voor haar klanten gaat maken en is er aandacht aan de telefonische bereikbaarheid van de Rgd besteed. Verder zijn er in 2000 (naar aanleiding van de uitkomsten van de monitor 1999) verbeteracties uitgevoerd op het gebied van storingsafhandeling, het principe afspraak = afspraak en het onderhoud.

De uitkomsten van de klanttevredenheidsmonitor 2000 hebben geen aanleiding gegeven om nieuwe acties in gang te zetten. De uitkomsten van de monitor hebben aangetoond dat het van groot belang is om de afgesproken acties en activiteiten met kracht voort te zetten. Dit betekent dat er geen extra acties worden gestart, maar wel dat er (extra) aandacht aan aspecten geschonken zal worden die concreet bij kunnen dragen tot een verbetering van de dienstverlening aan de klant:

- het stroomlijnen van de werkprocessen (inclusief afsprakenmanagement);
- het plannen van en helder communiceren over beheer en onderhoud (inclusief taakverdeling RTB);
- het verbeteren van de nazorg van projecten.

Prestatiegegevens: aantal storingen

Naar aanleiding van de resultaten van het klanttevredenheidsonderzoek in 1999 is deze indicator ingevoerd om het verloop van het aantal storingen in de tijd te kunnen volgen. Sinds 1-1-2000 wordt het aantal storingen voor alle directies op een meer eenduidige manier bijgehouden. De Rijksgebouwendienst spant zich in om de technische kwaliteit van de gebouwen en de installaties met behulp van preventief onderhoud en planmatig (vervangings-)onderhoud zo goed mogelijk op peil te houden. Het is om een aantal redenen nog niet mogelijk om aan het geregistreerde aantal storingen op dit moment conclusies te verbinden. Het inzicht is nog niet verfijnd genoeg.

Zo wijzigt bijvoorbeeld de samenstelling van de gebouwenvoorraad voortdurend en het is zo dat bepaalde type gebouwen (bijvoorbeeld penitentiaire inrichtingen) vanwege de hoge installatiegraad «storingsgevoeliger» zijn. Voorts is er sinds medio 2000 sprake van een uitbreiding van de serviceverlening door de Rijksgebouwendienst. De gebruikers van rijkshuisvesting hebben gebruik gemaakt van de gelegenheid om eigen bedrijfsinstallaties bij de Rijksgebouwendienst in service onder te brengen. Om administratieve redenen kan bij het afsluiten van het jaar 2000 nog geen exact onderscheid worden gemaakt tussen het aantal storingen dat «in service» is verricht en het aantal dat regulier tot het pakket van de Rijksgebouwendienst behoort.

In 2001 zal deze splitsing duidelijk gemaakt worden. Daarnaast zal een analyse worden uitgevoerd waarin onder meer gekeken zal worden naar de ontwikkelingen in de aard van de storingen (naar technische discipline en naar bouwtype). Tot slot zal daarbij ook aandacht worden besteed aan het «aanbod-schept-vraag» mechanisme dat zich lijkt voor te doen. De gebruikers van rijkshuisvesting kunnen erop rekenen dat een storing op snelle wijze (binnen 4 of 24 uur, dan wel op afgesproken later tijdstip) wordt afgehandeld. Uit metingen binnen de dienst blijkt dat gecontracteerde onderhoudsbedrijven zich, in 98% van de gevallen, houden aan de contractueel overeengekomen termijnen. Na de invoering van het uniforme Storingsafhandelingsstelsel in 1999 is merkbaar dat de klanten de Rijksgebouwendienst via deze dienstverlening steeds beter weten te vinden. Daarnaast spreken klanten de Rijksgebouwendienst sinds de stelselwijziging steviger aan en hebben daarvoor een dagelijks te hanteren instrument in de storingslijn.

Rgd	Objecten in beheer	Aantal m ² in beheer (x1000)	Streef- maximum storingen	Aantal storingen
Totaal 2000	2 025	6 210	25 050	25 657

Prestatiegegevens: de onderhoudsvoorraad

De onderhoudsvoorraad betreft het bedrag dat op grond van inspecties van de onderhoudstoestand de komende jaren benodigd is voor planmatig onderhoud. De voorraad uit te voeren planmatig onderhoud neemt in de loop der tijd af als gevolg van uitgevoerd planmatig onderhoud en mutaties in de voorraad, maar neemt ook weer toe als gevolg van gebruik en veroudering. Het is in het vastgoedbeheer gebruikelijk dat een (normale) onderhoudsvoorraad aanwezig is.

De Rgd heeft in de begroting 2001 de situatie per 1-1-2000 vermeld. In verband met de invoering van een nieuw informatiesysteem is thans geen volledige informatie beschikbaar over de stand per ultimo 2000. Na invoering van het nieuwe geïntegreerde informatiesysteem zal de Rgd in de begroting een prognose opnemen voor het begrotingsjaar op grond waarvan in de jaarverantwoording wordt gerapporteerd.

De Rgd heeft ervoor gezorgd dat de gebouwgebonden installaties millenniumbestendig zijn gebleven. In de begroting zijn de totale kosten begroot op totaal f 60 mln. De totale realisatie bedraagt f 35 mln.

Prestatiegegevens: de ontwikkeling van de waarde van het onroerend goed

Voor de Rgd als agentschap is een belangrijk prestatiegegeven de ontwikkeling van de waarde van dat deel van de vastgoedvoorraad, dat onder het huur- verhuurmodel valt (dus exclusief Hoge Colleges van Staat, monumenten met erfgoedfunctie e.d.). Het gaat hierbij om de boekwaarde van de totale voorraad grond en gebouwen die de Rgd in eigendom heeft of, na realisatie van onderhanden investeringsprojecten, in eigendom krijgt. De waarde wordt bepaald op basis van een specifieke rekenmethode gebaseerd op historische kosten en geïnvesteerd vermogen.

Het prestatiegegeven kan worden afgeleid uit de begin- en eindbalans van de Rgd over 2000.

Het prestatiegegeven wordt berekend door het totaal te nemen van de posten «grond en gebouwen» en «onderhanden investeringsprojecten» uit de balanspost «materiële vaste activa».

De waarde-ontwikkeling	
waarde grond en gebouwen beginbalans 2000	8 638 mln
waarde grond en gebouwen eindbalans 2000	9 040 mln
toename grond en gebouwen in 2000	402 mln

De waarde-ontwikkeling zoals deze volgt uit vergelijking van de begin- en eindbalans heeft feitelijk betrekking op de toegevoegde waarde tengevolge van nieuwe investeringen minus de afschrijvingen en de desinvesteringen.

Prestatiegegeven: de totale omvang van de vastgoedportefeuille inclusief de verdeling van de voorraad over de afnemers.

De omvang en samenstelling van de voorraad geeft inzicht in de mogelijkheden die de Rgd heeft om op basis van deze voorraad optimaal invulling te geven aan de rijkshuisvesting.

De totale voorraad is als volgt verdeeld over de afnemers:

Vastgoedportefeuille per 31-12-1999 en 31-12-2000 (in 1000 m² bvo)		
	31-12-1999	31-12-2000
<i>Categorieën binnen de huur-/verhuursystematiek:</i>		
Buitenlandse Zaken	88	85
Justitie	2 045	2 089
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	179	223
Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen	623	609
Financiën	1 036	1 071
Defensie	85	85
VROM	152	158
Verkeer en Waterstaat	420	431
Economische Zaken	196	188
Landbouw, Natuurbeheer en Visserij	203	203
Sociale Zaken en Werkgelegenheid	80	85
Volksgesondheid, Welzijn en Sport	262	242
Leegstand binnen huur-/verhuursystematiek	114	128
Niet-rijksdiensten	282	261
<i>Subtotaal huur-verhuursystematiek</i>	<i>5 765</i>	<i>5 858</i>
<i>Categorieën waarvoor de huur-/verhuursystematiek niet geldt:</i>		
Huis der Koningin	92	91
Hoge Colleges van Staat	134	158
Algemene Zaken	20	16
Monumenten met erfgoedfunctie	57	57
Leegstand buiten de huur-/verhuursystematiek	19	30
<i>Subtotaal categorieën buiten de huur-/verhuursystematiek</i>	<i>322</i>	<i>352</i>
Totaal	6 087	6 210

De totale vastgoedportefeuille is in m² bvo toegenomen van 6087 m² bvo ultimo 1999 naar 6210 m² bvo ultimo 2000. Deze mutatie is een gevolg van uitbreiding m² bvo tengevolge van nieuwe investeringen die groter is dan de negatieve mutatie ten gevolge van afstoot.

8.3 Doelstelling: bedrijfsresultaat in evenwicht

De Rgd streeft als doelstelling een bedrijfsresultaat in evenwicht na. Dit betekent een gezonde bedrijfsvoering met een kostendekkende exploitatie (op langere termijn).

Prestatiegegevens die aangeven in welke mate deze doelstelling wordt bereikt zijn:

- het saldo van baten en lasten;
- het leegstandspercentage
- de verhouding directe en indirecte kosten
- looptijd gebruikscontracten

Over deze prestatiegegevens wordt achtereenvolgens gerapporteerd.

Prestatiegegevens: het saldo van baten en lasten

Een belangrijk prestatiegegeven in relatie tot het bedrijfsresultaat is het saldo van baten en lasten. Vanwege het uitgangspunt van kostendekkendheid beoogt de Rgd over een reeks van jaren op een saldo nul uit te komen. Op jaarbasis kunnen zich evenwel resultaten voordoen.

Uit de cijfermatige onderbouwing van de jaarrekening blijkt dat de Rgd over 2000 uitkomt op (bedragen x f 1 000):

totaal baten	2 148 201
totaal lasten	2 034 474
saldo	113 727

Het saldo over 2000 wordt met name verklaard door de behaalde renteresultaten. Deze rentewinst was in 2000 niet benodigd om grote risico's bij de Rgd af te dekken. Met name de netto mutaties bij de voorziening boekwaarderisico's bleven beperkt. Het totaal aan dotatie aan de voorziening boekwaarderisico's was nagenoeg gelijk aan de vrijval vanuit deze voorziening. Daarnaast is sprake van een relatief grote post overige baten met een eenmalig karakter.

Op basis van het saldo 2000 kan nog geen conclusie worden getrokken inzake de kostendekkendheid. Het saldo van een tweetal jaren is hiervoor ontoereikend, mede vanwege de omstandigheid van eenmalige mee- en tegenvallers. Nu al is bijvoorbeeld bekend dat in 2001 een aanzienlijke extra dotatie aan de voorziening boekwaarderisico's noodzakelijk is vanwege het grote aantal aflopende 7,5-jaarscontracten. Het resultaat zal dan negatief worden beïnvloed.

Prestatiegegevens: het leegstandspercentage

De Rgd streeft naar een geringe leegstand zodat de kosten van leegstand worden beperkt in relatie tot de meest economische wijze van omgaan met leegstand. Dynamiek in de huisvestingsvoorraad resulteert per definitie in enige leegstand.

De totale leegstand van de Rgd binnen het huur- verhuurstelsel is als volgt:

leegstand in het huur-/verhuurstelsel	per 1-1-1999	per 31-12-1999	per 31-12-2000
leegstand in m ² bvo (x 1 000 m ² bvo)	191	114	128
totale voorraad huur-/verhuur	5 741	5 765	5 857
leegstandspercentage	3,3%	2,0%	2,2%

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de leegstand binnen de totale voorraad, die deel uitmaakt van het huur-verhuurstelsel, op peildatum 31-12-2000 licht is gestegen ten opzichte van peildatum 31-12-1999. Dat de gemiddelde leegstand over 2000 nagenoeg gelijk is 1999 blijkt ook uit de onttrekkingen aan de voorziening leegstand. Deze onttrekkingen bedragen

f 19,6 mln over 1999 en f 17,9 mln over 2000, voornamelijk betrekking hebbend op de gebruiksvergoedingen die niet in rekening kunnen worden gebracht, aangezien deze m² bvo leeg staan. In deze post is ook f 1,7 mln opgenomen voor extra kosten tengevolge van met name servicekosten van leegstaande objecten, die anders voor rekening van de gebruikers zouden zijn. In 2000 is getracht het lage percentage leegstand van circa 2% gedurende het jaar te blijven realiseren. Gelet op de onttrekking in 2000 is dit gelukt.

Aangezien de oorzaak van de kosten voor leegstand deels in het verleden ligt (vóór invoering van de stelselwijziging) is een voorziening leegstand in de openingsbalans opgenomen. Deze voorziening is in 1999 en 2000 aangevuld vanuit de opslagen voor leegstand in de gebruiksvergoedingen.

Genomen maatregelen om leegstand te beperken zijn het ingeval van overtolligheid direct aanmelden bij Domeinen ter verkoop en ingeval van hergebruik zo spoedig mogelijk realiseren van nieuwe huisvesting in deze categorie leegstaande panden. Daarnaast is met de klanten afgesproken om bij nieuwe contracten een variabele opslag voor leegstand te hanteren, waarvan de hoogte is gerelateerd aan de lengte van het contract. Hiermee is een prikkel geïntroduceerd om langere contracten af te sluiten, waarmee op termijn de leegstandsrisico's worden beperkt, zodat effectief kan worden gestuurd op een lage leegstand.

Prestatiegegevens: de verhouding directe en indirecte kosten

De Rgd streeft ernaar inzicht te verkrijgen in de verhouding tussen directe en indirecte kosten. Met dit prestatiegegeven wordt beoogd te sturen op het terugdringen van de indirecte kosten, teneinde de effectiviteit van het apparaat in relatie tot de opgeleverde producten te vergroten.

In 2000 is een uniforme regeling voor de tijdverantwoording opgesteld die met ingang van 2001 wordt gehanteerd. Vanaf 2001 zal derhalve over dit prestatiegegeven worden gerapporteerd.

Prestatiegegevens: looptijd gebruikscontracten

Door de looptijd te volgen van de gebruikscontracten ontstaat een indicatie op welk termijn de Rgd meer dan normale bedrijfseconomische risico's loopt en of er sprake is van een trend. Afname dan wel toename van de gemiddelde looptijd kan bijvoorbeeld een indicatie zijn de leegstandsopslag of de gemiddelde afschrijvingsduur te herzien in relatie tot de respectievelijke toe dan wel afname van het risico.

Spreiding gebruikscontracten over looptijd (eigendomspanden) ultimo 1999							
Contractduur vanaf 1-1-2000	Jaar afloop	Aantal contracten	%	Gebruiksvergoedingen NLG1000	%	Bruto vloeroppervlak m ² bvo	%
1 jaar	2000	31	2,9%	12 666	1,4%	63 751	1,7%
2 jaar	2001	14	1,3%	7 999	0,9%	29 623	0,8%
3 jaar	2002	5	0,5%	3 953	0,4%	18 462	0,5%
4 jaar	2003	91	8,6%	44 878	4,8%	214 699	5,6%
5 jaar	2004	3	0,3%	983	0,1%	5 410	0,1%
6 jaar	2005	6	0,6%	2 017	0,2%	10 774	0,3%
6,5 jaar	2006	287	27,1%	190 527	20,5%	847 039	22,2%
9 jaar	2008	137	12,9%	42 791	4,6%	203 212	5,3%
10 jaar	2009	4	0,4%	1 585	0,2%	6 168	0,2%
14 jaar	2013	383	36,1%	412 891	44,4%	1 701 628	44,5%
15 jaar	2014	11	1,0%	21 613	2,3%	53 492	1,4%
17 jaar	2016	1	0,1%	7 434	0,8%	19 622	0,5%
19 jaar	2018	86	8,1%	177 359	19,1%	636 289	16,7%
23 jaar	2022	1	0,1%	3 937	0,4%	5 963	0,2%
Totaal		1 060	100,0%	930 633	100,0%	3 816 132	100,0%

Spreiding gebruikscontracten over looptijd (eigendomspanden) ultimo 2000							
contractduur vanaf 1-1-2001	Jaar afloop	Aantal contracten	%	gebruiksvergoedingen NLG1000	%	Bruto vloeroppervlak m ² bvo	%
1 jaar	2001	39	3,7%	15 991	1,7%	65 064	1,7%
2 jaar	2002	3	0,3%	15 720	1,7%	59 645	1,6%
3 jaar	2003	92	8,8%	45 391	4,8%	215 883	5,6%
4 jaar	2004	7	0,7%	1 286	0,1%	7 624	0,2%
5,5 jaar	2006	285	27,1%	185 753	19,6%	834 936	21,7%
6 jaar	2006	2	0,2%	4 806	0,5%	8 608	0,2%
7 jaar	2007	1	0,1%	801	0,1%	4 282	0,1%
8 jaar	2008	130	12,4%	42 726	4,5%	201 691	5,2%
9 jaar	2009	5	0,5%	7 434	0,8%	19 348	0,5%
12 jaar	2012	2	0,2%	8 556	0,9%	24 335	0,6%
13 jaar	2013	385	36,6%	403 558	42,5%	1 657 017	43,0%
14 jaar	2014	9	0,9%	19 674	2,1%	47 294	1,2%
16 jaar	2016	1	0,1%	7 434	0,8%	19 622	0,5%
18 jaar	2018	86	8,2%	175 910	18,5%	653 385	17,0%
19 jaar	2019	4	0,4%	9 736	1,0%	25 086	0,7%
22 jaar	2022	1	0,1%	3 937	0,4%	5 963	0,2%
Totaal		1 052	100,0%	948 713	100,0%	3 849 783	100,0%

Bovenstaande tabel laat de ontwikkeling zien in de looptijd van de gebruikscontracten voor de eigendomspanden eind 2000.

De gegevens per eind 1999 hadden nog in belangrijke mate betrekking op de aangeboden, maar nog niet ondertekende contracten. De gegevens per eind 2000 betreffen voor het overgrote deel de inmiddels getekende contracten.

In de gegevens per eind 2000 zijn ook de inmiddels beschikbare resultaten van het nader onderzoek naar de grondslagen en uitgangspunten voor de respectievelijke contracten verwerkt, zoals dat is uitgevoerd conform de afspraken met betrekking tot de definitieve Openingsbalans. Verder zijn in de gegevens per eind 2000 de contracten meegenomen van de sinds de ingang van het nieuwe stelsel gerealiseerde projecten.

De mutaties tussen de tabellen 1999 en 2000 in het jaar van afloop contracten zijn gering aangezien de meeste contracten als ingangsdatum 1-1-1999 hebben.

De tabel laat verder zien welk deel van de gebruiksvergoeding en de voorraad (het BVO) belegd is met contracten met een resterende looptijd van 0–5,5 jaar en welk deel met contracten met een resterende looptijd van 13–22 jaar.

Een situatie waarbij bijna tweederde van de omzet aan gebruiksvergoedingen voor de eigendomspanden komt van contracten met een resterende looptijd van 13 jaar of langer is een op zich bedrijfseconomisch gezonde situatie en biedt goede aanknopingspunten voor een – duurzaam – partnership tussen de desbetreffende gebruikers en de Rgd. Uiteraard zal de Rgd tijdig anticiperen op het in de periode 2003–2006 aflopen van 384 contracten.

8.4 Doelstelling: toegevoegde waarde

Het kwaliteitsbeleid vormt de toegevoegde waarde van de rijks-huisvesting. Een goed evenwicht tussen behoud en versterking van reeds aanwezige waardevolle elementen enerzijds en ruimte voor nieuwe kwaliteitsimpulsen anderzijds is daarbij van belang. Het prestatiegegeven in relatie tot de doelstelling toegevoegde waarde betreft de monumenten-voorraad.

Prestatiegegeven: de monumenten-voorraad

Monumenten maken een substantieel deel uit van de Rgd voorraad: eind 2000 kwam het aandeel van de monumenten op 20% van de totale voorraad. Het aandeel in de eigendomsvoorraad is zelfs nog iets hoger. In onderstaand overzicht wordt de situatie per 1-1-2000 gegeven.

Monumenten in Rgd-voorraad per 1-1-2000						
	primair huisvestingsfunctie		primair erfgoedfunctie		totaal	
	m ² bvo (x 1 000)	aantal	m ² bvo (x 1 000)	aantal	m ² bvo (x 1 000)	aantal
monumenten	1 221	332	57	62	1 278	394
waarvan cat. 1	487	98	54	53	541	151

In onderstaand overzicht wordt de situatie per 31-12-2000 gegeven.

Monumenten in Rgd-voorraad per 31-12-2000						
	primair huisvestingsfunctie		primair erfgoedfunctie		totaal	
	m ² bvo (x 1 000)	aantal	m ² bvo (x 1 000)	aantal	m ² bvo (x 1 000)	aantal
monumenten	1 213	327	57	65	1 270	392
waarvan cat. 1	487	101	54	53	541	154

Het overgrote deel van de monumenten heeft een (rijks-)huisvestingsfunctie.

Enkele tientallen monumenten hebben een primaire erfgoedfunctie: het gaat hier om graftombes, (ruïnes van) kastelen enz. waarvan de Staat der Nederlanden eigenaar is en die in beheer zijn bij de Rgd.

De verschillen tussen 1 januari en 31 december 2000 worden deels verklaard door administratieve correcties (bijvoorbeeld het opsplitsen van objecten) en deels door het afstoten van enkele monumenten met een huisvestingsfunctie, die naar aard en karakter niet op het in rijkseigendom blijven waren aangewezen voor een goede bescherming.

8.5 Randvoorwaarde: goed functionerende Rgd

Een belangrijke randvoorwaarde om de drie doelstellingen te kunnen bereiken is een goed functionerende Rgd. De organisatieontwikkeling van het agentschap dient goed te worden afgestemd op het nieuwe takenpakket en de nieuwe omgeving waaraan echter uiteraard wel kosten zijn verbonden. Binnen VROM zijn drie prestatiegegevens benoemd waarover vanuit deze invalshoek wordt gerapporteerd. Deze zijn:

- persoonsgebonden uitgaven
- loonmiddelsom ambtelijk personeel
- gemiddelde bezetting ambtelijk personeel

Prestatiegegevens: persoonsgebonden uitgaven

Dit prestatiegegeven wordt al sinds enige tijd in de VROM-begroting opgenomen. De Rgd levert sinds de agentschapstatus geen begrotingsinformatie meer m.b.t. de persoonsgebonden uitgaven. De Rgd legt deze gegevens, als gevolg van het baten/lasten stelsel, op een andere wijze vast in haar administratie. Een equivalent voor dit prestatiegegeven is gevonden in een prestatiegegeven met betrekking tot materiële en automatiseringskosten per fte, waarover vanaf 2001 zal worden gerapporteerd.

Prestatiegegevens: loonmiddelsom ambtelijk personeel

Wat hierboven voor het prestatiegegeven persoonsgebonden uitgaven is vermeld geldt mutatis mutandis ook voor de loonmiddelsom. Als equivalent is het prestatiegegeven loonkosten ambtelijk personeel per fte vermeld.

Loonkosten per fte 1999	gemiddelde bezetting 1999	Loonkosten per fte 2000	gemiddelde bezetting 2000
107 448	875	112 165	887

Prestatiegegevens: loonkosten ambtelijk personeel

Onder de loonkosten ambtelijk personeel vallen de salarissen, inclusief aanspraken vakantiegeld en eindejaarsuitkering, tegemoetkoming ziektekosten, pc-privéregeling en incidentele beloningen.

In de begroting 2000 is de Rgd ervan uitgegaan dat de verwachte gemiddelde loonkosten per fte in 2000 f 113 096 zou bedragen (totale loonkosten ambtelijk personeel/gemiddelde bezetting ambtelijk perso-

neel). Bij de bijstelling van de ramingen voor ambtelijk personeel in de 2e suppletore begroting is reeds rekening gehouden met gemiddelde loonkosten per fte van f 114 439.

Uit de realisatie blijkt dat de gemiddelde loonkosten per fte f 112 165 bedragen.

In 1999 bedroegen de gemiddelde loonkosten per fte f 107 448. De toename van de loonkosten in 2000 met f 4717 (4,4%) wordt onder andere verklaard door de uitvoering van de afgesloten CAO, die per 1-8-2000 is ingegaan en een stijging veroorzaakt van het brutoloon.

Prestatiegegevens: gemiddelde bezetting ambtelijk personeel

In de begroting 2000 heeft de Rgd aangegeven dat de verwachte bezetting over 2000 gemiddeld 915 fte's bedraagt. Bij de bijstelling van de ramingen voor ambtelijk personeel ten behoeve van de 2e suppletore begroting is dit aantal bijgesteld tot 890 fte's, met o.a. als gevolg een hogere raming van de kosten voor het inhuren van extern personeel. Uit de realisatie blijkt dat de gemiddelde bezetting over 2000 is uitgekomen op 887 fte's.

Prestatiegegevens: het ziekteverzuim

De Rgd stuurt met de overige VROM-onderdelen op een relatief laag ziekteverzuim. In 2000 blijkt het ziekteverzuim bij de Rgd relatief hoog te zijn. Dit kan worden verklaard door de extra werkdruk tengevolge van de overgang naar het nieuwe rijkshuisvestingsstelsel, de invoering van een nieuw informatiesysteem en de onzekerheid over de ontwikkelingen binnen de Rgd. Inmiddels zijn diverse activiteiten ondernomen om het ziekteverzuim terug te dringen, waaronder de instelling van een overkoepelend sociaal medisch team.

Overzicht aangeboden documenten aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal

De Vaste kamercommissie voor VROM heeft in het Algemeen Overleg over de Financiële Verantwoording over 1999 het verzoek gedaan om in toekomstige Financiële Verantwoordingen een overzicht op te nemen van documenten die in het voorgaande jaar door VROM aan de Tweede Kamer zijn toegestuurd (Tweede Kamer, 2000–2001, 27 127, nr. 66).

Met deze bijlage wordt in opzet aan dit verzoek van de Tweede Kamer voldaan. In de lijst is een onderverdeling gemaakt naar de hoofdbeleids-terreinen van VROM, vervolgens zijn de documenten naar kamerstuk-nummer gesorteerd, waarmee over het algemeen ook een groepering naar onderwerp ontstaat.

Voor de samenstelling van de lijst is gebruik gemaakt van OPmaat, het attenderingssysteem voor officiële publicaties via Internet van de SDU.

Algemeen

26 573, nr. 22;	Van beleidsbegroting tot beleidsverantwoording; Brief minister bij de VBTB-dummy-begroting van het ministerie van VROM
27 127, nr. 25;	Financiële verantwoording van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer over het jaar 1999
27 127, nr. 89;	Financiële verantwoordingen over het jaar 1999; Brief minister met antwoorden op nog openstaande vragen die gesteld zijn tijdens het overleg van 8 juni 2000
27 142, nr. 1;	Wijziging begroting uitgaven en ontvangsten VROM (XI) 1999 (slotwet); Voorstel van wet
27 161, nrs. 1–3;	Wijziging begroting van het Ministerie van VROM (XI) voor het jaar 2000 (wijziging in verband met Voorjaarsnota); Voorstel van wet en Memorie van Toelichting
27 400, nrs. 1–3;	Vaststelling van de begroting van de uitgaven en ontvangsten van het Ministerie van VROM (XI) voor het jaar 2001; Voorstel van wet, Memorie van toelichting en bijlagen
27 400, nr. 7;	Brief minister met antwoorden op door enkele leden gestelde openstaande vragen n.a.v. van het begrotingsonderzoek van 10-10-2000
27 400, nr. 41;	Brief minister met antwoorden op vragen over de veiligheid rond de munitieopslag van de Koninklijke Marine te Den Helder
27 400, nr. 44;	Brief minister over de juistheid van classificatie van professioneel vuurwerk
27 526, nrs. 1–3;	Wijziging begroting uitgaven en ontvangsten Ministerie van VROM (XI) voor 2000 (samenhangend met Najaarsnota); Voorstel van wet en Memorie van Toelichting
27 526, nr. 4;	Wijziging begroting uitgaven en ontvangsten Ministerie van VROM (XI) voor 2000 (samenhangend met Najaarsnota); Nota van wijziging

Rijkshuisvesting

Volkshuisvesting

23 817, nr. 62;	Brief staatssecretaris over de verstrekking van bestuurscompensatie aan twee sociale verhuurders
23 817, nr. 64;	Brief minister bij de rapportage «Evaluatie Bruteringsoperatie 1993–1999»
24 280, nr. 21;	Brief staatssecretaris over de voortgang van Dubo-projecten (duurzaam bouwen) en de stand van zaken bij duurzame nieuwbouw
24 508, nr. 59;	Brief staatssecretaris inzake aanbieding van een aangepaste versie van het Toezichtsverslag sociale-huursector 1998
24 508, nr. 61;	Brief staatssecretaris inzake voortgang woningbouw en Vinex-infrastructuurprojecten (met Rapportage Verstedelijking Vinex)
24 508, nr. 62;	Brief staatssecretaris over de prestaties van de sociale-huursector als geheel in 1999
25 309, nr. 65;	Brief staatssecretaris over onder meer de verschuiving van de nagestreefde invoeringsdatum van de Wet bevordering eigenwoningbezit
25 309, nr. 66;	Wet bevordering eigenwoningbezit; Brief staatssecretaris over de stand van zaken ten aanzien van de uitvoering van de motie Van Zijl en de motie Luchtenveld
25 427, nr. 22;	Brief staatssecretaris over oprichting van de Stichting KEI, het kennis-, expertise- en innovatiecentrum Stedelijke Vernieuwing
25 831, nr. 6;	Brief staatssecretaris inzake de inspanningen verricht door VROM om het niet-gebruik van individuele huursubsidie terug te dringen
25 834, nr. 19;	Brief minister over het invoeren van een verplichte asbestinventarisatie in niet-sloopsituaties
26 089, nrs. 6–7;	Vaststelling van titel 7.4 (Huur) van het Burgerlijk Wetboek; Nota van wijziging en nota n.a.v. het verslag
26 090, nrs. 5–6;	Uitvoeringswet huurprijzen woonruimte; Nota van wijziging en nota n.a.v. het verslag
26 460, nr. 4;	Brief staatssecretaris over de verschillende activiteiten op het gebied van onrechtmatige bewoning
26 471, nr. 7;	Brief staatssecretaris bij de aanbieding van de tweede nota van wijziging met betrekking tot de wijziging van de wet tot wijziging van de Huisvestingswet;
26 471, nr. 8;	Wijziging van de wet tot wijziging van de Huisvestingswet (doorwerking ruimtelijk beleid); Tweede nota van wijziging
26 734, nrs. 6–7;	Wijziging Woningwet n.a.v. evaluatie van die wet en project MDW (bouwvergunningprocedure en welstandstoezicht); Nota van wijziging en nota n.a.v. het verslag
26 734, nr. 8;	Wijziging Woningwet n.a.v. evaluatie van die wet en project MDW (bouwvergunningprocedure en welstandstoezicht); Tweede nota van wijziging met een aantal technische wijzigingen

26 734, nr. 9;	Wijziging Woningwet n.a.v. evaluatie van die wet en project MDW (bouwvergunningprocedure en welstandstoezicht); Derde nota van wijziging
26 800, nr. 52;	Brief staatssecretaris over het College Sluitend Stelsel
26 800, nr. 53;	Brief staatssecretaris over de invulling van het huurprijsbeleid voor de komende jaren
26 800, nr. 55;	Brief staatssecretaris over verlening huursubsidie aan voormalig dak- en thuislozen binnen bestaande projecten voor begeleid wonen
26 800, nr. 61;	Brief minister bij aanbidding «Inspectieonderzoek Bouwregelgeving 1999» + informatie acties ter verbetering handhaving bouwregelgeving
26 800, nr. 72;	Brief staatssecretaris over onder meer de verslechter- ing van de prijs/kwaliteitsverhouding van nieuw- bouwwoningen
26 800, nr. 74;	Brief minister over uitvoering van de motie Udo c.s. over de kosten van certificering in het kader van het Bouwstoffenbesluit
26 800, nr. 81;	Brief staatssecretaris met een reactie op het advies van de Gezondheidsraad over vluchtige organische stoffen (VOS) in verblijfsruimten
26 859, nr. 5;	Brief staatssecretaris met kabinetsstandpunt t.a.v. moties huurprijsbeleid, en vertaling in uitgangspun- ten en parameters voor beleid 2000
26 884, nr. 5;	Brief staatssecretaris over stand van zaken, hoofdlij- nen wetsvoorstel Invoeringswet Wet stedelijke vernieuwing
26 884, nr. 6–7;	Wet stedelijke vernieuwing; Nota van wijziging en nota n.a.v. het verslag
26 884, nr. 34;	Brief staatssecretaris over de uitwerking van het innovatiebudget voor stedelijke vernieuwing
27 063, nrs. 1–3 en nr. B;	Wijziging huurpercentages; Voorstel van wet, Memorie van Toelichting en Advies en nader rapport
27 063, nrs. 5–6;	Wijziging huurpercentages; Nota van wijziging en nota n.a.v. het verslag
27 063, nr. 7;	Brief staatssecretaris bij het ontwerp van het modelformulier voor het aanzeggen van de huur- verhoging door de verhuurder
27 063, nr. 9;	Tweede nota van wijziging waarin de termijn om te voldoen aan de motiveringsplicht voor verhuurders wordt verlengd tot 12 weken
27 088, nr. 17;	Brief staatssecretaris inzake uitvoering motie Van Walsem-Halsema (27 088, nr. 11) i.v.m. verplichte satellietaansluiting in Bouwbesluit
27 111, nr. 9;	Brief staatssecretaris over een huisvestings- vergunning voor mishandelde allochtone vrouwen die in opvanghuizen verblijven
27 160, nrs. 1–3;	Invoeringswet Wet stedelijke vernieuwing; Voorstel van wet en Memorie van Toelichting
27 160, nr. 4;	Invoeringswet Wet stedelijke vernieuwing; Nota van verbetering
27 160, nrs. 6–7;	Invoeringswet Wet stedelijke vernieuwing; Nota van wijziging en nota n.a.v. het verslag
27 160, nr. 8;	Invoeringswet Wet stedelijke vernieuwing; Tweede nota van wijziging

27 230, nrs. 1–3 en nrs. A-B	Wijziging Huursubsidiewet en Huurprijzenwet woonruimte (vervallen van het vervolgaanvraagformulier voor huurders); Voorstel van wet, Memorie van toelichting, Oorspronkelijke tekst en Advies en nader rapport
27 230, nr. 4;	Wijziging Huursubsidiewet en Huurprijzenwet woonruimte (vervallen van het vervolgaanvraagformulier voor huurders); Nota van verbetering
27 230, nr. 6;	Wijziging Huursubsidiewet en Huurprijzenwet woonruimte (vervallen van het vervolgaanvraagformulier voor huurders); Nota n.a.v. het verslag
27 400, nr. 29;	Brief staatssecretarissen over de vernieuwing van het Rijksmuseum Amsterdam
27 400, nr. 8;	Brief staatssecretaris over de overeenkomst tussen het gemeentebestuur van de gemeente Driebergen-Rijsenburg en vijf Roma-gezinnen
27 400, nr. 45;	Brief minister met het voorlopig resultaat van de onderhandelingen in het kader van het Nationaal Akkoord Wonen 2001–2005
27 400, nr. 47;	Brief minister over de mogelijkheden om permanente bewoning van recreatieverblijven aan te pakken
27 400, nr. 50;	Brief staatssecretaris bij aanbieding toezichtarrangementen voor de overige zelfstandige bestuursorganen VROM
27 400, nr. 51;	Brief staatssecretaris over het ontwikkelen, samen met VNG, van een Actieprogramma Handhaving Bouwregelgeving
27 441, nr. 1;	Huurprijsbeleid voor 2001/2002; Brief staatssecretaris
27 445, nr. 1;	Brief staatssecretaris bij de evaluatie van Huursubsidiewet
27 559, nr. 1;	Brief staatssecretaris bij de nota Mensen, wensen, wonen
27 559, nr. 2;	Nota Mensen, wensen, wonen
27 562, nr. 1;	Brief staatssecretaris over verstedelijkingsbeleid tot 2010 en herijking van de verstedelijkingsafspraken 1995 tot 2010

Ruimtelijke Ordening

24 036, nr. 157;	Brief ministers over het ruimtelijke orderingsbeleid voor de vestiging van detailhandel
24 036, nr. 181;	Brief ministers met het rapport van de MDW-werkgroep Harmonisatie Planprocedures en een reactie daarop
24 691, nr. 17;	Brief ministers en staatssecretaris over de voortgang van het Project Mainportontwikkeling Rotterdam
25 180, nr. 109;	Partiële herziening Planologische kernbeslissing Nationaal Ruimtelijk beleid; Brief minister inzake interpretatie begrip «niet-substantiële bebouwing» in rijksbufferzones en Groene Hart aangeduid in motie-Verbugt
25 180, nr. 110;	Brief minister over uitstel van zijn reactie op een deel van de motie-Duivesteijn (kamerstuk 25 180, nr. 106)
25 180, nr. 111;	Brief minister inzake uitvoering motie-Van Wijmen (herhuisvesting tuinders uit het Westland)

25 180, nr. 112;	Brief minister over uitvoering van de motie Van Wijmen (kamerstuk 25 180, nr. 104) over herhuisvesting glastuinders uit het Westland
25 180, nr. 113;	Brief minister en staatssecretaris over uitvoering van de motie-Duivesteijn (kamerstuk 25 180, nr. 106)
25 180, nr. 114;	Brief minister met een korte samenvatting van de resultaten van een onderzoek van de Regionale Directie Zuid-Holland
26 391, nr. 12;	Startnota ruimtelijke ordening 1999; Brief ministers met een Kader voor groen polderoverleg
26 391, nr. 13;	Brief minister over beslissingen rond corridor-ontwikkeling in het kader van de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening
26 431, nr. 17;	Brief minister bij de niet opgemaakte versie van de Planologische Kernbeslissing Derde Nota Waddenzee
26 800, nr. 57;	Brief minister inzake laatste ontwikkelingen inzake IRMA-hoogwaterprogramma
26 800, nr. 63;	Brief minister over de aanwending van vliegveld Valkenburg als woninglocatie
26 800, nr. 76;	Brief staatssecretaris met de Voortgangsrapportage Nieuwe Sleutelprojecten (NSP) 2000
27 029, nrs. 1–2;	Fundamentele Herziening Wet op de Ruimtelijke Ordening; Nota en Brief minister ter begeleiding van de discussienota
27 029, nr. 4;	Fundamentele Herziening Wet op de Ruimtelijke Ordening; Brief minister ter beantwoording van vragen gesteld tijdens het overleg op 28 juni 2000
27 178, nrs. 1–3	Wijziging Wet op de Ruimtelijke Ordening i.v.m. invoering rijksprojectenprocedure; Voorstel van wet, Memorie van Toelichting en Advies en nader rapport
27 400, nr. 33;	Brief minister over de procedures voor maatregelen voor een betere hoogwaterbescherming langs de onbedijkte Maas
27 578, nr. 1;	Planologische Kernbeslissing Vijfde Nota ruimtelijke ordening; Brief minister bij de Nota «Ruimte maken, Ruimte delen»
27 578, nr. 2;	Planologische Kernbeslissing Vijfde Nota ruimtelijke ordening; Nota «Ruimte maken, Ruimte delen»
27 581, nr. 1;	Grondbeleid; Brief ministers en staatssecretarissen bij de Nota Grondbeleid
27 581, nr. 2;	Nota «Op grond van nieuw beleid»
Milieubeheer	
19 826, nr. 21;	Nota rioleringsbeleid
20 560, nr. 9;	Bentazon in drinkwater; Brief minister inzake actualisering en nader uitwerking op onderdelen van het beleid
20 633, nr. 11;	Brief minister met stand van zaken van de actiepunten, met name gericht op adequate milieuzorgsystemen bij de rijksoverheid
21 015, nr. 13;	Brief minister en staatssecretaris over de revitalisatie van het Nationaal Plan voor de Kernongevallenbestrijding (NPK)
21 483, nr. 22;	Brief minister met een reactie op het advies van de Gezondheidsraad over de blootstelling aan radon in verblijfsen werkruimten

22 343, nr. 40;	Handhaving milieuwetgeving; Brief minister met antwoord op vragen over een strafrechtelijk onderzoek naar niet-reinigbaarheidsverklaringen
22 343, nr. 47;	Brief minister met de derde halfjaarlijkse voortgangsrapportage over milieuwethandhaving
22 343, nr. 49;	Brief minister met de vierde halfjaarlijkse voortgangsrapportage over milieuwethandhaving
22 343, nr. 52;	Brief minister bij de aanbieding van het eindrapport van het ZBO-project van het Service Centrum Grond (SCG)
24 445, nr. 56;	Brief minister over onderzoek naar verschil tussen berekende en werkelijk gemeten concentratie ammoniak in de lucht («ammoniakgat»)
24 445, nr. 50;	Mest- en ammoniakbeleid; Brief ministers over het wetsvoorstel Wet ammoniak en veehouderij en het probleem van ongewenste anticipatie
24 611, nr. 3;	Brief ministers over de toepassing van de risicobenadering overeenkomstig de Nota Risiconormering Vervoer Gevaarlijke Stoffen
25 026, nr. 11;	Brief ministers over de stand van zaken, planning en effectiviteit van het CO ₂ -reductieplan
25 276, nr. 8;	Brief minister en staatssecretaris over de manier waarop het kabinet het gebruik van zonne-energie de komende tijd extra wil stimuleren
25 405, nr. 30;	Brief minister inzake knelpunten hergebruik van afvalstoffen die in eerder onderzoek niet nader zijn geanalyseerd
25 411, nr. 7;	Interdepartementaal beleidsonderzoek: bodemsanering; Brief minister met het kabinetsstandpunt over de functiegerichte en kosteneffectieve aanpak van bodemverontreiniging
26 356, nr. 7;	Reconstructiewet concentratiegebieden; Brief minister over het voorgenomen stank- en ammoniakbeleid
26 356, nrs. 5–6;	Reconstructiewet concentratiegebieden; Nota van wijziging en nota n.a.v. het verslag
26 401, nr. 23;	Brief minister inzake voorstellen waterschappen, provincies en gemeenten over provinciaal ontheffingenbeleid riolering buitengebied
26 552, nr. 8;	Wijziging Wet milieubeheer (meldingenstelsel); Tweede nota van wijziging
26 603, nr. 27;	Brief minister over het SER-advies over de Uitvoeringsnota Klimaatbeleid
26 603, nr. 28;	Brief minister inzake aanbieding van de Uitvoeringsnota Klimaatbeleid, deel II
26 603, nr. 30;	Brief minister met reactie op het advies «Emissiehandel in klimaatbeleid» van de SER over de Uitvoeringsnota Klimaatbeleid
26 638, nrs. 6–7;	Wijziging van de Wet milieubeheer (structuur beheer afvalstoffen); Nota van wijziging en nota n.a.v. het verslag
26 638, nr. 8;	Wijziging van de Wet milieubeheer (structuur beheer afvalstoffen); Tweede nota van wijziging

26 638, nr. 9;	Wijziging van de Wet milieubeheer (structuur beheer afvalstoffen); Brief minister over het evaluatie-onderzoek naar de werking van de verklaring van geen bedenkingen
26 638, nr. 10;	Wijziging van de Wet milieubeheer (structuur beheer afvalstoffen); Derde nota van wijziging
26 638, nrs. 30–31	Wijziging van de Wet milieubeheer (structuur beheer afvalstoffen); Gewijzigd voorstel van wet, wijzigingen voorgesteld door de regering met een korte toelichting
26 638, nr. 23;	Wijziging van de Wet milieubeheer (structuur beheer afvalstoffen); Brief minister met de beantwoording van openstaande vragen, gesteld bij de behandeling van het wetsvoorstel op 3 oktober 2000
26 638, nr. 24;	Wijziging van de Wet milieubeheer (structuur beheer afvalstoffen); Vierde nota van wijziging
26 700, nrs. 5–6;	Wijziging Waterleidingwet i.v.m. de richtlijn betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water; Nota van wijziging en nota n.a.v. het verslag
26 700, nr. 7;	Wijziging Waterleidingwet i.v.m. de richtlijn betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water; Tweede nota van wijziging
26 729, nr. 18;	Integrale aanpak Mestproblematiek; Brief ministers over het hoger beroep van de regering tegen het vonnis van de rechtbank Den Haag van 24 november 1999
26 729, nr. 19;	Brief minister over vormgeving flankerend beleid en resultaten overleg met landbouwbedrijfsleven, IPO, VNG over elementen mestbeleid
26 729, nr. 20;	Integrale aanpak Mestproblematiek; Brief ministers over de resultaten van het overleg met de betrokken provincies en de VNG
26 729, nr. 21;	Brief ministers over besluit van Commissie van de EG om Nederland voor Hof van Justitie te dagen wegens niet nakomen Nitraatrichtlijn
26 729, nr. 40;	Brief ministers over de voortgang van de Regeling beëindiging veehouderijtakken
26 800 X, nr. 36;	Brief minister en staatssecretaris bij aanbieding van de Defensie Milieubeleidsnota 2000 (DMB 2000)
26 800 XIV, nr. 88;	Brief staatssecretaris over het tijdelijke toelaten van een aantal bestrijdingsmiddelen die in 2000 expireren
26 800, nr. 49;	Brief minister over de uitvoering van de motie van het kamerlid Klein Molekamp en de zijnen (kamerstuk 25 000 XI, nr. 27)
26 800, nr. 51;	Brief minister over 5e conferentie v. Partijen bij Verdrag van Bazel inzake beheersing grensoverschrijdende overbrenging afvalstoffen
26 800, nr. 54;	Brief minister over het beleid inzake het Factory Outlet Centre (FOC)
26 800, nr. 56;	Brief minister over kabinetsreactie op het advies «Mobiliteit met beleid» van de VROM-raad
26 800, nr. 59;	Brief minister met reactie op het advies «Nederland en het Europese Milieu»

26 800, nr. 60;	Brief minister met verslag van vergadering exCOP 24 t/m 29 januari 2000 waar overeenstemming is bereikt over het Cartagena Protocol
26 800, nr. 68;	Brief minister inzake besluitvorming inzake ontmanteling kerncentrale Dodewaard en sluiting kerncentrale Borssele
26 800, nr. 77;	Brief minister over schorsing van de transportvergunningen voor de COVRA en BNFL
26 800, nr. 80;	Brief minister met reactie op advies «Veldonderzoek voor de toelating van bestrijdingsmiddelen» van de Gezondheidsraad
26 893, nr. 19;	Brief minister over de procedure die is gevolgd t.b.v. de geluidszonering rond het luchtvaartterrein Groningen Airport Eelde
26 984, nr. 157;	Brief minister met Wijziging Besluit kwaliteitsdoelstellingen en metingen oppervlaktewateren (Stb. 1999, 565)
26 991, nr. 1;	Brief minister en staatssecretaris bij aanbieding rapport «Voedselveiligheid, waar borgen en waar zorgen; onderzoek naar waarborgen voedselveiligheid»
26 992, nrs. 1–3;	Wijziging van de Kernenergiewet (implementatie richtlijn 96/29/Euratom; bescherming tegen stralingsgevaar);
26 992, nr. 6;	Wijziging van de Kernenergiewet (implementatie richtlijn 96/29/Euratom; bescherming tegen stralingsgevaar);
26 996, nrs. 1–3;	Wijziging van de Kernenergiewet (revisie, melding en verantwoordelijkheidsverdeling); Voorstel van wet en Memorie van Toelichting
26 996, nr. 4;	Brief ministers over de overgang van de Kernfysische Dienst (KFD) naar de Inspectie Milieuhygiëne van het ministerie van VROM
26 996, nrs. 6–7;	Wijziging van de Kernenergiewet (revisie, melding en verantwoordelijkheidsverdeling); Nota van wijziging en nota n.a.v. het verslag
27 076, nrs. 1–2;	Wijziging van de Bestrijdingsmiddelenwet 1962 (Landbouwkundig onmisbare gewasbeschermingsmiddelen); Voorstel van wet
27 076, nr. 4;	Wijziging van de Bestrijdingsmiddelenwet 1962 (Landbouwkundig onmisbare gewasbeschermingsmiddelen); Nota van wijziging
27 076, nr. 6;	Brief minister over de toelating van landbouwkundig onmisbare gewasbeschermingsmiddelen
27 076, nr. 7;	Wijziging van de Bestrijdingsmiddelenwet 1962 (Landbouwkundig onmisbare gewasbeschermingsmiddelen); Brief minister met reactie op brief VVD-fractie n.a.v. uitspraak president College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBB)
27 076, nr. 31;	Brief minister met concept-Regeling toelatingseisen landbouwkundig onmisbare gewasbeschermingsmiddelen
27 085, nrs. 1–3;	Wijziging van de Bestrijdingsmiddelenwet 1962 (implementatie biociden richtlijn); Voorstel van wet en Memorie van Toelichting

27 085, nr. 4;	Wijziging van de Bestrijdingsmiddelenwet 1962 (implementatie biociden richtlijn); Nota van wijziging
27 089, nrs. 1–3;	Goedkeuring Protocol van Kyoto bij Raamverdrag van Verenigde Naties inzake klimaatverandering (Trb. 1998, 170/1999, 110); Voorstel van wet en Memorie van toelichting
27 089, nr. 5;	Goedkeuring Protocol van Kyoto bij Raamverdrag van Verenigde Naties inzake klimaatverandering (Trb. 1998, 170/1999, 110); Nota n.a.v. het verslag
27 276, nrs. 1–3;	Wijziging Meststoffenwet i.v.m. aanscherping normen stelsel regulerende mineralenheffingen en mestafzet-overeenkomsten; Voorstel van wet en Memorie van Toelichting
27 276, nr. 4;	Wijziging Meststoffenwet i.v.m. aanscherping normen stelsel regulerende mineralenheffingen en mestafzet-overeenkomsten; Nota van wijziging
27 293, nrs. 1–3;	Wet op het BTW-compensatiefonds; Voorstel van wet en Memorie van toelichting
27 400, nr. 4H;	Brief minister over de opwerking van bestraalde splijtstof uit Nederland bij opwerkingsfabriek COGEMA (Frankrijk)
27 400, nr. 34;	Brief minister over de motie m.b.t. fiscaal-financiële maatregelen om het gebruik van milieuvriendelijke brandstoffen te stimuleren
27 400, nr. 35;	Brief minister inzake voortgang ontwerpbesluit houdende regels etikettering energiegebruik personenauto's
27 400, nr. 42;	Brief minister over het afgeven van niet-reinigbaarheidsverklaringen van verontreinigde grond
27 400, nr. 48;	Brief minister over de vraag welke beleidsconclusies uit de rapportage over de Derde Merwedehaven moeten worden getroffen
27 400, nr. 49;	Brief minister over de ontwikkelingen met betrekking tot koperverbindingen voor het verduurzamen van hout
27 404, nrs. 1–2;	Milieuprogramma 2001–2004; Brief ministers bij het aanbieden van het Milieuprogramma en Nota
27 428, nrs. 1–2;	Integrale Beleidsnota Biotechnologie en brief ministers bij de Integrale Beleidsnota Biotechnologie
27 442, nr. 1;	Verantwoording Klimaatbeleid; Notitie «Verantwoording over het klimaatbeleid»
27 455, nr. 1;	Brief ministers bij het aanbieden van het Nationaal Verkeers- en Vervoersplan (NVVP)
27 471, nrs. 1–3 en nr. A;	Wijziging van de Wet geluidhinder (technische aanpassing); Voorstel van wet, Memorie van Toelichting en Nader rapport
27 486, nr. 81;	Brief minister over statuten en reglement van de Stichting Geschillencommissie Publieksmilieu-verslagen
27 552, nrs. 1–3;	Wet bereikbaarheid en mobiliteit; Voorstel van wet en Memorie van Toelichting
27 566, nr. 174	Overdracht van aandelen in COVRA aan de Staat; Brief minister over het voornemen de deelneming van de Staat in de Centrale Organisatie Voor Radioactief Afval uit te breiden tot 100%

Accountantsdienst 32, 57, 64
 Afkoop 99, 129, 132, 133, 192
 afvalstoffenaanbod 16
 afvalverbrandingsinstallaties 16
 Algemene Rekenkamer 9, 10, 23, 49, 57, 62, 205, 207, 208
 architectuurprogramma 23
 audits 57, 64
 automatisch continueren 59, 60, 88
 bedrijfsvoering 9, 53, 54, 58, 97, 150, 209
 Belastingplan 2001 12, 37
 benchmarksystemen 38
 biodiversiteit 15, 21, 22
 bodemsanering 53, 62, 67, 70, 71, 126, 127, 159, 160, 161, 162, 173, 194, 195, 229, 234
 controlfunctie 65
 covenant 12, 16, 52, 104
 convenantsdoelstellingen 19
 deltametropool 14
 derogatie 17
 DKP-systeem 129
 Duurzaam Bouwen 18, 19, 37, 84, 93, 94, 95
 Eigen Woningbezit 89
 emissie 12, 18
 energiebesparing 119
 energieproductie 16
 Enschede 34, 52, 105, 112
 EOS-programma 28, 29, 59, 60, 88, 89, 107
 ERP 73
 Europese regelgeving 95
 Europese Commissie 17, 51, 119, 153, 162, 164
 Europese Unie 42
 Evaluatie 12, 24, 29, 30, 31, 42, 53, 56, 60, 92, 95, 104, 108, 117, 120, 153, 168, 170, 175, 182, 234
 expertdiensten 72
 Fonds Luchtverontreiniging 197
 fraudegevoeligheid 34
 garanties 99, 151, 204
 gehandicapten 28, 30, 100, 101
 grensoverschrijdende 21, 42
 handhaving 14, 31, 32, 36, 37, 42, 49, 54, 93, 95, 138, 149, 153, 154, 162, 171, 179, 186
 herijking VINEX 22, 92, 117
 huurbeleid 26, 28, 40, 92
 Huurbrief 2001 27
 huurders 27
 huurgrens 104, 105
 huurlasten 104, 105
 huurontwikkeling 27
 huurpijsbeleid 27
 huurquote 104, 107, 108
 huursubsidie 104, 105, 106, 107, 108, 110, 111, 189, 190
 Huursubsidiwet 27, 28, 29, 60, 64, 88, 90
 ICT-beheer 56, 63
 informatiebeveiliging 62, 65
 inkomenstoets 109

innovatief bouwen 118, 122, 84
 innovatieprogramma 46, 103
 Integratie VROM Inspecties (IVI) 32
 Interimwet Ammoniak en veehouderij 18, 163
 Interreg 44, 45, 70, 139, 143
 ISV 19, 45, 52, 53, 70, 93, 125
 Joint Implementation 43, 157
 Kabinet 25, 33, 38, 40, 62
 kenniscentrum 46, 142
 klantcontactpunten 59, 60, 88
 koopsector 29
 laagstbetaalden 29
 legionella 35
 loden drinkwaterleidingen 64, 118, 119, 120, 121, 122
 marktpartijen 18, 19, 20, 24, 25, 38, 46, 124, 206
 marktwerking 13, 31, 38
 milieudruk 37, 51, 177
 milieuzorgsysteem VROM 76
 monitoring 19, 36, 46, 48, 64, 67, 79, 93, 95, 124, 128, 142, 153, 160, 166, 167, 171, 183, 213
 motiveringsplicht 25, 27
 niet-gebruik 29
 niet-winstbeogende instelling (NWI) 130, 132
 Nationaal Milieubeleidsplan 4 15, 48, 154, 156
 Nota Mensen, wensen, wonen 13, 22, 27, 28, 39, 40, 57, 59
 Nota Ruimte maken, ruimte delen 13, 14, 15, 22, 57, 59, 70, 139, 141, 142
 ouderenbeleid 102, 103
 overlegstructuren 25
 Planologische Kern Beslissing 15
 Polderoverleg 14
 prestatienormering 28, 93, 104, 111, 190, 191
 project EOS 88, 89, 107
 Raad van State 18, 21, 35, 38, 83, 163, 169, 171, 185, 189
 ramp 34, 52
 Randstadrail 25
 reductiedoelstellingen 19
 Regeerakkoord 13, 18, 19, 37, 39, 53, 54, 70, 73, 104, 127, 148, 163
 reorganisatie 56, 65, 107, 154, 187
 Rijk 19, 23, 24, 25, 33, 38, 41, 47, 49, 50, 52, 66, 99, 100, 115, 125, 126, 130, 132, 154, 163, 197, 204, 206, 207, 209
 ruimtebehoefte 13
 scholingsactiviteiten 97, 98
 Sleutelprojecten 24, 25
 sociale huursector 119
 stadsvernieuwing 114, 115
 stadsvernieuwingsfonds 115
 stedelijke vernieuwing 24, 39, 45, 46, 52, 67, 69, 93, 96, 114, 115, 125, 126, 128
 steekpenningen 33
 Van Beleidsbegroting Tot Beleidsverantwoording 9, 57, 125
 Vangnet regeling 70, 81, 104, 109, 110, 112
 vastgoed 24, 25, 96, 145, 205, 206, 207, 211, 250, 251
 verbeteracties 64, 65
 vergroening 12, 37
 verhuurbeleid 27
 verhuurders 13, 26, 27, 55, 60
 vermogenstoets 28, 29, 104, 107, 110, 190

vervoersknooppunten 24
VINEX-locaties 22, 70, 92, 117, 123, 127, 174, 192
vuurwerk 34, 35, 52
vuurwerkkramp 52, 105, 112
Waarborgfonds 99, 112
Waddenadviesraad 144
woningcorporaties 13, 38, 39, 46, 84, 96
woonconsument 97, 98
woonwagens 99, 101, 102, 132
Woonzorg 32, 101, 102, 103
woonzorgvouchers 26, 28

AD	Accountants Dienst
ADL	Algemene dagelijkse levensverrichtingen
AEDES	Vereniging van Woningcorporaties (geen afkorting)
AGT	Artikelsgewijze Toelichting
AID	Algemene Inspectiedienst
AmvB	Algemene Maatregel van Bestuur
AmvB	Algemene maatregel van Bestuur
AO	Algemeen Overleg
AO	Administratieve Organisatie
AOO	Afval Overleg Orgaan
AR	Algemene Rekenkamer
ARN	Auto Recycling Nederland
ARS	Action Request System
ATF	Afval Transport Friesland
AVBB	Algemeen Verbond Bouw Bedrijf
AVI	Afvalverbrandinginstallatie
AVR	Afvalverwerking Rijnmond
AWB	Algemene Wet Bestuursrecht
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BAT	Best Available Techniques
BBP	Bruto Binnenlands Product
BBSH	Besluit Beheer Sociale Sector
BBV	Buiten Begrotingsverband
BCFV	Besluit Centraal Fonds Volkshuisvesting
BEVER	Beleidsvernieuwing (Bodemsanering)
BEW	Bevordering Eigen Woningbezit
BF-regeling	Bijzondere Financiering
BGSH	Beschikking Geldelijke Steun Huurwoningen
BLS	Besluit Locatiegebonden Subsidies
BOK	Bestuursovereenkomst
BPM	Belasting voor Personenauto's en Motorrijwielen
BRU	Bestuur Regio Utrecht
BRZO	Besluit Risico's Zware Ongevallen
BS	Bewindslieden Staf
BSDV	Besluit op de Stads- en Dorpsvernieuwing
BTS	Beleidsteam Stad
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BTZR	Besluit Tegemoetkoming Ziektekosten Rijkspersoneel
BWS	Besluit Woninggebonden Subsidies
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CDC	Centrale Directie Communicatie
CE	Conformité Européenne
CFK	Chloor Fluor Koolwaterstoffen
CFV	Centraal Fonds Volkshuisvesting
CO ₂	Kooldioxyde
CO ₂ -emissie	uitstoot van kooldioxide, een reukloos gas dat ontstaat bij de verbranding van koolstof
COGEM	Commissie Genetische Modificatie
CoP-6	Conference of Parties to the UN Climate Change Convention
COVRA	Centrale Organisatie Voor Radioactief Afval
CS	Centrale Sector

CSO	Coördinatie orgaan Samenwerkende Ouderen-organisaties
CSR-activiteiten	Centrum voor Stoffen en Risicobeheer
CSS	Convenant College Sluitend Stelsel
CTB	College voor de toelating van Bestrijdingsmiddelen
DDI	Dienst Documentaire Informatie
DFEZ	Directie Financiële en Economische Zaken
DG	Directeur-Generaal
DGIS	Departementale Groep Internationale Samenwerking
DGVH	Directoraat Generaal van de Volkshuisvesting
DJZ	Directie Juridische Zaken
DKP	Dynamische Kostprijs
DOA	Duurzame Ondernemersaftrek
DRZ	Directie Recherche Zaken
DUBO	Duurzaam bouwen
ECE/WHO	Economic Commission for Europe / World Health Organization
ECN	Stichting Energie-onderzoek Centrum Nederland
EG	Europese Gemeenschap
EOS	EOS Project modernisering huursubsidie (geen afkorting; EOS = godin v.d. dageraad)
EPA	Energie Prestatie Advies
EPC	Energieprestatiecoëfficiënt
EPN	Energie Prestatie Norm
EPZ	Elektriciteit – Productiemaatschappij Zuid – Nederland
ERP	Enterprise Resource Planning
ESNIB	Eisen Standaard Niveau Informatiebeveiliging
EU	Europese Unie
EuroCad	Europees project voor cadmium
EVOA	Europese Verordening Overbrengen van Afvalstoffen
EW	Eigen Woningen
EZ	Economische zaken
FACS	Financiële Aangelegenheden Centrale Sector
FD	Facilitaire Dienst
FES	Fonds economische structuurversterking
FIOD	Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst
FO-Industrie	Facilitaire Organisatie Industrie
fte	full time equivalent
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie
GDI	Gemeenschappelijke Dienst Informatie
GFT-afval	Groente- Fruit- en Tuinafval
GGO's	Genetisch Gemodificeerde Organismen
GKN	N.V. Gemeenschappelijke Kernenergiecentrale Nederland
GOR	Groepsondernemingsraad
GSB	Grote Steden Beleid
GVKA	Geïntregeerde Kas Verplichtingen Administratie
GWW	Grond, Weg en Waterbouw
HABOG	Hoog radio-actiefafvalbehandelings- en opslaggebouw
HGIS	Homogene Groep Internationale Samenwerking
HHG	Hoofdafdeling Huurgeschillen
HNR	Hoog Niveau Renovatie
HPZA	Habitat Platform Zuid-Africa
HSW	Huur Subsidie Wet
HUT	Handhaving Uitvoerbaarheidstoets

IBO	Interdepartementaal Beleidsonderzoek
IBS	directie Informatie Beheer en Subsidieregelingen
IC	Interne Controle
ICES	Interdepartementale Commissie Economische Structuurversterking
ICES/KIS	Interdepartementale Commissie Economische Structuurversterking / Kennisinfrastructuur
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
IFD bouwen	Innovatief, Flexibel en Demontabel bouwen
IG	Inspectoraat Generaal
IMH	Inspectie van de Volksgezondheid voor de Milieuhygiëne
INK	INK eigen naam van een instituut (voorheen genaamd Instituut Nederlandse Kwaliteit)
IPO	Interprovinciaal Overleg
IPSV	Innovatie Programma Stedelijke Vernieuwing
IRC	Stichting International Reference Centre for Community Water Supply and Sanitation
IRMA	Interreg Rijn-Maas activiteiten
ISPA	Instrument for Structural Policies for Pre-accession
ISV	Investerings Stedelijke Vernieuwing
IVBN	Vereniging van Institutionele Beleggers in Vastgoed Nederland
IVH	Inspectie van de Volkshuisvesting in de provincies
IVI	Integratie VROM Inspecties
JI	Joint Implementation
K=V	Kas is Verplichting
KEI	Kennis Expertise en Innovatie (Stedelijke vernieuwing)
KFD	Kernfysische Dienst
KOL	Kwaliteit Op Locatie
kton/jr	kiloton per jaar (1 000 000 kg per jaar)
KVI	Klimaatverandering & Industrie
KWR	Kwalitatieve Woningregistratie
LAP	Landelijk Afvalbeheersplan
LCA	Levenscyclusanalyse
LIM	Landelijk Informatiepunt Milieuwethandhaving
LMG	Landelijke Milieugroep
LNV	Landbouw, Natuurbeheer en Visserij
LTO	Federatie van Land- en Tuinbouw Organisaties Nederland
LUVO	Luchtverontreiniging
M&O	Misbruik en oneigenlijk gebruik
M&O beleid	Beleid gevoerd bij Misbruik en Oneigenlijk gebruik
MAP	Milieu Actie Programma
MAP2000	Meerjaren Actie Programma 2000
MATRA	Maatschappelijk Transformatieprogramma
MDW	Marktwerving, Deregulering en Wetgevingskwaliteit
MEA	Multilateral Environmental Agreements
MER	Milieu Effect Rapportage
MG-circulaire	Mededeling van het ministerie aan gemeenten
MIA	Milieu Investeringsaftrek
MIG	Modernisering Instrumentarium Geluidsbeleid
minas	mineralen aangifte systeem
MIOT	Milieu Inlichtingen en Opsporingsteam
mIn	miljoen
MMG	Materiaalgebonden Milieuprofiel van Gebouwen

MNW	Monitor Nieuwe Woningen
MOP	Meerjarig Ontwikkelingsprogramma
MPO	Milieubewuste Productontwikkeling
Mton	megaton, één miljoen ton; 1 000 000 000 kilo (één miljard)
N2	kwaliteitscategorie te hergebruiken bodem; N2 is streekkwaliteit
NAW	Nationaal Akkoord Wonen
NEN	Nederlands Normalisatie Instituut
NEPROM	Vereniging voor Nederlandse projectontwikkeling maatschappijen
NGO's	Non-Governmental Organizations
NH3	Ammoniak
NIDO	Nationaal Initiatief Duurzame Ontwikkeling
NIRIS	Niet – Industriële Restwarmte Infrastructuur
NIROV	Nederlands Instituut voor Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting
NIVRO	Nieuwe Infrastructuur VROM (project)
NLG	Nederlandse Gulden
NMP	Nationaal Milieubeleidsplan (op volgorde genummerd)
NOP	Nationaal Onderzoeksprogramma
NOVEM	Nederlandse Onderneming voor Economie en Milieu
NO _x	Stikstofoxide
NRB	Nederlandse Richtlijnen Bodembeschermende maatregelen
NRO	Netwerk onderzoek en ontwikkeling ruimtelijk beleid
NSP	Nieuwe Sleutelprojecten
NVVP	Nationaal Verkeer en Vervoer Plan
NWI	Niet-winstbeogende instelling
NWI	Nationaal Woninginstituut
NWMA	North-west Metropolitan Area (Noord-west Metropoli- taan Gebied)
O&F-rapport	Organisatie en Formatie rapporten
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
ONL	Ontwikkeling Nationale Luchthaven
OPB	Overlegplatform bouwregelgeving
OS	Ontwikkeling Samenwerking
OTB	Onderzoeksinstituut voor technische bestuurskunde
PCB	Polychloorbifenyyl
PIT	Programma Innovatieve Technieken
PKB	Planologische Kernbeslissing
PM	Pro Memorie
PMZ	Productgerichte Milieuzorg
PPM	Projectgroep Positionering Milieuinspectie
PPS	Publiek Private Samenwerking
ProMT	Programma Milieu en Technologie
PSO	Programma Samenwerking Oost-Europa
PUBER	Publiekrechtelijke Beperkingen
RAVI	Raad van advies voor de vastgoedinformatie- voorzieningen
RDW	Rijksdienst voor het Wegverkeer
REB	Regulerende Energie Belasting
RGD	Rijksgebouwendienst (Agentschap)
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RLG	Raad voor het Landelijk Gebied

RMC	Rijks Milieu Commissie
RMNO	Raad voor Ruimtelijk Milieu- en Natuuronderzoek
RMO	Raad voor de Maatschappelijke Ontwikkeling
ROB	Raad voor het Openbaar Bestuur
ROB	Reductie Overige Broeikasgassen
RPD	Rijksplanologische Dienst
RROM	Raad Ruimtelijke Ordening en Milieu
RvS	Raad van State
SBB	Systeem Begrotingsbeheer
SBK	Stichting Bouwkwiteit
SCP	Sociaal Cultureel Planbureau
SER	Sociaal Economische Raad
SEV	Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting
SGB	Stimulerings/Subsidieregeling Gebiedsgericht Beleid
SHC	Secretariaat Huurcommissie
SHP	Stichting Habitat Platform
SKB	Stichting Kennisontwikkeling en kennisoverdracht Bodem
SO2	zwaveldioxide
SoZaWe	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
SP&C	Strategie, Planning & Control
St.crt.	Staatscourant
StAB	Stichting Advisering Bestuursrechtspraak
STIR	Stimuleringsprogramma Intensief Ruimtegebruik
TELI	Tenderregeling Energiebesparing Lagere Inkomens
TK	Tweede Kamer der Staten Generaal
TSR	Tijdelijke Stimuleringsregeling Duurzaam bouwen
UK	Uitvoeringsnota Klimaatbeleid (op volgorde genummerd)
UN/ECE	United Nations / Economic Commission for Europe
USV	Uitvoering Sanering Verkeerslawaaï
V&W	Verkeer en Waterstaat
VAMIL	Vrije Afschrijving Milieu-investeringen
VBTB	Van Beleidsbegroting tot Beleidsverantwoording
VEH	Vereniging Eigen Huis
VINAC	Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening Geactualiseerd
VINEX	Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening Extra
VINEX/VINAC	Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra/Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Geactualiseerd
VIR	(Besluit) Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VNO/NCW	Verbond van Nederlandse Ondernemingen/Nederlands Christelijk Werkgeversverbond
VOS	vluchtige organische oplosmiddelen
VROM	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WAR	Waddenadviesraad
WBB	Wet Bodembescherming
WBO	Woningbehoefte-onderzoek
WHD	Wereld Habitat Dag
WIR/ROT	Wet Investerings Rekening/Ruimtelijke Ordening Toeslag
WKK	Warmtekrachtkoppeling
Wm	Wet Milieubeheer
Wms	Wet milieugevaarlijke stoffen
WoZo	Woon Zorg stimuleringsfonds

WRO	Wet op de Ruimtelijke Ordening
Wsv	Wet stedelijke vernieuwing
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
WTO	World Trade Organization
WVG	Wet Voorzieningen Gehandicapten
ZBO's	Zelfstandige bestuursorganen
zon-PV- installaties	Photovoltaics = fotonvoltaïsche zonne-energie installa- ties